

ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

2

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ:- ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ

**ਸਹਿਯੋਗੀ : ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅਕੈਡਮੀ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਦਿਆ ਕੇਂਦਰ
ਸੈਕਟਰ 28, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।**

ਮਾਰਚ 2004

3000

ਟਾਇਪ ਸੈਟਿੰਗ :-

ਏਸ ਗਰਾਫਿਕਸ

ਐਸ.ਸੀ.ਓ. 2443-44, ਸੈਕਟਰ 22-ਸੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਫੋਨ: (0172) 706589, 604432

ਛਾਪਣ ਵਾਲੇ :

ਗੋਲਡਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰੈਸ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ (ਅਰੰਭਕ ਸ਼ਬਦ)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਤਸੀਹੇ ਸਹਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਮਾਨਸਿਕ ਭਟਕਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਭੁੱਖੇ ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਰੋਟੀ ਕੱਢ ਕੇ ਦੰਡੀਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਭਰਦੇ ਰਹੇ; ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਅਣਗਿਣਤ 'ਪੀਰਾਂ' ਅਤੇ 'ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇਰਿਆਂ' ਦੇ ਕਈ ਥਾਂ ਮਾੜੀਆਂ, ਤਕੀਏ, ਪੀਰਖਾਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਰੋਣਕੀਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਮਹੱਲਸ ਜਿਵੇਂ 'ਕਾਲਾ ਮਹੱਲ' ਸਮਾਧਾਂ ਤੇ ਦਰਗਾਹਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪੀਰਾਂ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਜੁੜ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਥਾਂ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿੱਧ-ਬਾਬਿਆਂ, ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਗਾਹਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਸਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਥਾਨ ਤੇ ਮੰਦਰ, ਹਰ ਦਸਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਦੇ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਮਿਲਦੇ, ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਵਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕੇ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਗਸ ਰਹੀਆਂ ਮਨੋਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਾਥਾ ਦਾ ਉੱਤਮ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਕ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਰੰਭ-ਕਾਲ ਦੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਜੁਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਪੀਰਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਿੰਨੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਰਹੱਸ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਲੋਕ-ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਝਲਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਜੀ ਨੇ 'ਗਾਲੂੜ ਪੀਰ' ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਮੂਲ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਥਿਰਤਾਤ ਬੜਾ ਹੀ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ : ਇੱਕ ਗਾਲੂੜ (ਕਾਟੇ) ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਢੱਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਦੋ ਇੱਟਾਂ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਫਿਰ 'ਇਹ ਗਾਲੂੜ ਪੀਰ ਦੀ ਕਬਰ ਹੈ' ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨ ਤੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕ-ਸੁਭਾਉ ਦਾ ਇੱਕ ਭਖਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ, ਲੋਕ-ਚੇਵਰੇ, ਪੀਰਾਂ, ਵਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਲੀਹ ਪਈ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਸੰਗਰ ਉਸਰੇ।

ਇਸੇ ਭਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇੱਕ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀ 'ਪੀਰ ਜੁੱਤੇ ਸ਼ਾਹ' ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਸਿਆਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਆਪੂੰ ਹਿੱਕ ਥਾਂ 'ਜੁੱਤਾਂ' ਦਬਾ, ਉੱਤੇ ਕਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸੁੱਖਣਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਸੁੱਖ ਮੰਨਵਾਈ ਸੀ। ਮੰਨਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਲੈ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁਟ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਜੁੱਤਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਲਪਾਟ ਕੇ, ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਕੇ, ਕਬਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 'ਪੀਰ ਜੁੱਤੇ ਸ਼ਾਹ' ਦੀ ਮੰਨਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਾਮਾਤ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਤੇ ਮਨਾਉਤਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲੱਕ ਤੋੜਵੀਂ ਚੈਂਟ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਹਿਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਚਕ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਅਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਸਥਿਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਿਰ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾ ਕੇ ਠੱਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪੀਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲੋਕ-ਪੈਗੰਬਰ 'ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ' ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਦੂਜਾ 'ਸਖੀ ਸਰਵਰ', ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲੋਕ-ਸਿਰਜੇ ਰੱਬਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਉਘਾੜੀ ਹੈ।

ਗੁੱਗਾ, ਚੌਹਾਨ ਰਾਜਪੂਤ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਬਾਗੜ ਵਿੱਚ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਮਾੜੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਮਟੀਲੀ, ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢ ਕੇ ਉੱਚੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਚੁਕ ਕੇ ਪਾਉਣ ਨੂੰ 'ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣਾ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਉੱਚੀਆਂ ਮਟੀਲੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਸਮਾਧੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਹੀ ਧਰਤੀ ਪੁਟ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਪੋਲੀ ਕਰੀ ਜਾਣ ਨੂੰ 'ਮਿੱਟੀ ਕੱਢ ਲੈਣ' ਦਾ ਅਦਬੀ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਗੀਤ ਤੇ ਵਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੂਹੜੇ ਤੇ ਸਾਂਹਸੀ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਭਾਦਰੋ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 'ਗੁੱਗਾ ਨੌਮੀ' ਦੇ ਨੇੜੇ ਡੇਰੂ ਵਜਾ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਨਾਂ, ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਮੈਲ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਉਪਜ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ। ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾਂ ਵਾਛਲ ਨੇ 12 ਸਾਲ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਰਖ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਘਾਲ ਥਾਏ ਪਾਈ। ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵੇਰੇ ਆਕੇ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਛਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ 'ਕਾਛਲ' ਨੂੰ ਜਾ ਦੱਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਵਾਛਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਜਾ ਕੇ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਵਾਲੇ 'ਕਾਤੇ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ, ਵਾਛਲ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਕੋਲ ਪਿਛੋਂ ਪੁਜੀ ਤਾਂ ਗੋਰਖ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪਸੀਜ ਗਿਆ। ਵਾਛਲ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਗੋਲਾ ਵਟ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਗੋਲਾ ਖਾਧਾ ਜਾਂ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ, ਕਹਿੰਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਪੁੱਤਰ ਰਤਨ' ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਵਾਛਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁੱਗਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ।

ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਗੁੱਗੇ ਦੀ 'ਸੀਰੀਅਲ' ਨਾਮਕੁੜੀ ਨਾਲ ਮੰਗਣੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਸੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਲਈ ਗੁੱਗਾ ਜੰਵ ਲੈ ਕੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਮਸ਼ੋਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਲੁੱਟ ਲਿਆ। ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਲੜਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾਸੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਰੇ ਵੇਖ ਕੇ ਰੋਂਦੀ ਕੁਰਲਾਂਦੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਪਾਸ ਫਰਿਆਦੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਖੀ ਵੀ ਹੋਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਤੇ ਕਰੋਧਤ ਵੀ। ਗੁੱਗਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕਿਆ, ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਚੋਰੀ ਛਪੀਂ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਜਿਸ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅੰਤ ਨੂੰ ਗੁੱਗਾ ਸਣੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਗਰਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਲੋਕ-ਵਹਿਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਚੋਕੀ ਭਰਿਆਂ, ਸੁਖਣਾ ਮੰਨਣ ਅਤੇ, ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੱਪਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਗੁੱਗਾ-ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ, ਬਾਂਗੜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਬਾਂਗਰ ਤੇ ਜੰਗਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁੱਗੇ ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ; ਜਿਥੇ ਗੁੱਗਾ ਪੂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਇਸ ਵਹਿਮ-ਪੂਜਾ ਦੇ

ਅਡੰਬਰ ਨੂੰ “ਗੁੱਗਾ ਗਪੋੜਾ” ਨਾਮੀਂ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਮੁਲਤਾਨੀਆਂ ਪੀਰ :

ਮੁਲਤਾਨ ਲਾਗੇ, ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਇੱਕ ਧੌਕਲ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਪੀਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਡੰਗਰ ਚਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਸ਼ੂ ਹੀ ਧਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ ਵੱਡਾ ਉਦਯੋਗੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੰਗਲ (ਬਾਰ) ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ, ਪਸ਼ੂ ਚਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਆ ਗਿਆ। ਡੰਗਰ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਉਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਏਸ ਗੱਲੋਂ ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਾਲੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ, ਬਲੀ ਪੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ, ਪੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਬਣਾਈ ਗਈ।

ਇਸ ਪੀਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਨੀਂ ਜੱਟੀ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਪੀਰਫਕੀਰ ਮਨਾਏ ਸੀ, ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਜੰਮਿਆ, ਅਖੇ। ਜਦੋਂ ‘ਸਰਵਰ’ ਦੀ ਮੰਨਤ ਮੰਨੀ, ਕਰਣਾ ਰੱਬ ਦਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੋਦ ਹਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਬਾਂਝ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪੱਲੂ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁੱਤਰ ਮੈਨੂੰ ‘ਸਰਵਰ’ ਨੇ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ। ‘ਸਰਵਰ’ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨ ਕੇ ‘ਸਖੀ’ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਤ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਬੋਲ-ਚਾਲ ਵਿੱਚ ‘ਲਾਲ’ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ‘ਸਖੀ-ਸਰਵਰ’ ਹੁਣ ਪੁੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਭੰਡਾਰਚੀ ਬਣ ਗਏ, ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਖੀ-ਸਰਵਰ, ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਿ ਉਪਾਧੀਆਂ ਪੀਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਵੇ, ਡੰਗਰ ਵੱਛਾ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇ, ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦੇਣ ਲਈ ਪੀਰ ਦੀ ਸੁਖਣਾ ਸੁਖ ਲੈਣੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਬੈਠ ਜਾਣੀ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਪੀਰ ਦੀ ਮੰਨਤ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ‘ਰਚਨਾਤਮਕ’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਗੀਤ ਰਚੇ ਗਏ, ਪੌੜੀਆਂ ਤੇ ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਰਾਈਆਂ ਲਈ, ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ

ਵਲੀ-ਪੀਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਯ ਤੇ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੀਰ ਲੱਭ ਪਿਆ। ਰਾਂਝੇ ਹੀਰ, ਸੋਹਣੀ ਮਹੀਂਵਾਲ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਾਊਆਂ ਦੇ ਪਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਵਾਧੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਚਾਅ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। 'ਸਰਵਰ' ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਿਰਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਉਤੇ ਸਮਾਂ ਖਰਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਿਓਂ ਕੁਝ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਚੀਜ਼ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਤਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ 'ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ' ਪੀਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਡੰਗਰ-ਵੱਛੇ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪੈਣ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਅਤੇ ਅਗੇ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਰਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲਈ ਹੋਰ ਸੋਗੀ ਸਾਥੀ ਰਲ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਹੱਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਰਾਈਆਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਚਲ ਗਿਆ। ਕੰਨੋਂ ਕੰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਇਸ ਨਵੀਂ ਲੱਭਤ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ ਖੰਡਾਂ ਤੋਂ ਡਾਰਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਜੇਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ।

ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਮੰਨਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੁਖਣਾਂ ਦਾ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਰ ਦੀ ਕਬਰ ਉਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਧੰਦਾ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਸਮਝ ਕੇ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਝਾੜਾ ਫੂਕ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਥਾਉਲੇ ਅਰੰਭ ਦਿਤੇ, ਭਰਾਈਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਮਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਏ ਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪੀਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਭ ਪੈਣ ਦੀ ਰੱਬੀ-ਸਹੂਲੀਅਤ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭਰਾਈ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਰਵ ਸਾਂਝੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖਾਂ ਤੇ ਨਿਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਪਾਤੀ ਵਾਲੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼੍ਹਬੇ-ਮਿੱਲਤ, ਲੋਕ ਇਸ ਨਵੇਂ ਲੋਕ-ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਏ।

“ਜਗ ਕੀ ਭੇਡਾ ਚਾਲ, ਚਲਤੇ ਕੇ ਪੀਛੇ ਚਲੈ।”

ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਿਆਨ ਤੇ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਲਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਏਸ ਪੀਰ ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਣ ਲਗ ਪਈ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀਆਂ ਦੇ ਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਸਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਾਈਆਂ ਨੇ ਏਸ ਪੀਰ ਦੇ ਸੰਗ ਟੋਰਨੇ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਝੰਡੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਰੜੇ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹੀ-ਮੋਕਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਢੋਲ ਦੇ ਡਾਂਗੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਧੜਕਣਾਂ ਸਾਧ ਕੇ ਅਜੇਹਾ ਚਲਾਉਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਯਾਤਰਾ ਅਰੰਭ ਦੇਣੀ। ਪਦ-ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਪਹਿਲ ਖੂਬ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। “ਜਿੰਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਪੈਰੀ ਚਲ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਜੇ ਪੈਰ ਨੰਗੇ ਹੋਣ, ਪੀਰ ਦੇ ਚਾਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁੰਨ ਦਾ ਫਲ ਨਹੀਂ।” ਇਸ ਮਨਾਉਤ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ, ਟੱਪੇ ਅਲਾਉਂਦੇ, ਪਉੜੀਆਂ ਤੇ ਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਫੇਰਦਿਆਂ ਦੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਗ ਧੌਕਲ ਤੱਕ ਚਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਹ ਪੀਰ ਤੋਂ ‘ਸੁਲਤਾਨੁਲ-ਪੀਰ’ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ‘ਸੁਲਤਾਨੀਏ’ ਕਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲ ਅੰਦਰ ਮਾਝਾ ਮਾਲਵਾ ਦੁਆਬਾ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਪੀਰ ਦੀ ਉਮਤ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਜਬਬੰਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਜੀਵਨ-ਮਰਯਾਦਾ, ਨਾ ਅਚਾਰ ਤੇ ਸੰਜਮ ਤੇ ਨਾ ਸ਼ੁਭ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪੀਰ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ; ਚੋਰ, ਯਾਰ, ਡਾਕੂ, ਧਾੜਵੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਲਈ ਸੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕਈਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੀਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਭਗਤ ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਲੰਗਾਹ ਅਤੇ ਫਫੜਿਆਂ ਦੇ ਭਾਈ ਬਹਿਲੋ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਪੀਰ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਜੰਗਾ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਝ ਗਿਆ, ਜਬਬੰਦਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੜਾਕੇ ਦਸਤਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਿਰ ਇਸ ਪੀਰ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉੱਦਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ,

ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੇ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਘ ਸੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸੁਧਾਰਕ ਲਹਿਰ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਆਏ ਸਨ, ਗੁਲਾਬਦਾਸੀਏ ਦੇਖਣ-ਪਾਖਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਵੇਦਾਂਤੀਆਂ ਜਿਹੇ, ਤਰਕ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਅਚਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਖੁਲ੍ਹੇ-ਖੁਲਾਸੇ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ “ਮੇਰਾ ਦਯਾ ਨੰਦ ਨਾਲ ਸੰਬਾਦ” ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਪਖੰਡਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਲਈ ਵਿਚਰ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਸਿੰਘ ਸੱਜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲੱਗੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਐਡੀਟਰ ਬਣੇ ਤਾਂ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਕੇ ਸੱਚੀ। ਫਲਸਰੂਪ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਲਸਾ-ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਹਿਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖਣਾ ਅਗੰਭਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਤਾਂ-ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਚਿਆਈਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੇ ਕੁਛਰ ਤੇ ਦੰਭ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫਾੜ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਸੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਏਸ ਸੁਧਾਰ ਲੜੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ, ਆਰਤੀ ਪ੍ਰਬੋਧ, ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ, ਪੰਮਾ ਪ੍ਰਬੋਧ, ਮੀਰਾਂ ਮਨੌਤ, ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ, ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੋਧਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਦਾ ਢੰਗ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਸਰਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਏਸ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਾਕ ਕੰਠਾਗਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਅੱਜ ਕਲ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੋ ਬੜਾ ਸਰਲ ਅਤੇ ਰੌਚਕ। ਕਈ ਮਿਸਰੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜਬਾਨ ਉੱਤੇ ਖੇਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੋਹਾ ਹੀ ਲੈ ਲਵੋ :

ਦਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਖੜਗ ਗਿਆਨ ਕੱਢ।

ਏਸ ਮੀਏ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਫਸਤਾ ਦੇਵਾਂ ਵੱਢ।

ਆਪਣੇ ਕਲਪੇ ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਕਰਾ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢ ਕੇ ਫੋਕੀਆਂ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਜਰਾ ਸਮਝਾ ਕੇ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਮਾਲ ਫੀ ਜ਼ਮਾਨਾ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਹਾਸਲ ਸੀ।

ਸਰਵਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬਹਾਦਰੀਆਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸ ਕੇ, ਭੇਦ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਸੁਖਣਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਪੀਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਦਿਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਬਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ :

ਦਾਨੀ ਜਟੀ ਕਰੀ ਸਪੁਤਰੀ ਪੀਰ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੇ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਜੋ ਸਰਵਰੀਏ ਹਨ ਕਿਤਨੇ ਔਤਰ ਮਰਦੇ। (ਸਫਾ ੧੮)

ਇਹ ਜੁ ਕੁਤੀ ਸੂਈ ਕੱਲ, ਬੈਠੀ ਹੈ ਤੇਰਾ ਘਰ ਮੱਲ।

ਬੱਚੇ ਸੱਤ ਜੋ ਏਸ ਨਿਕਾਲੇ, ਕਦੋਂ ਗਈ ਸਰਵਰ ਦੇ ਚਾਲੇ। (ਸਫਾ ੨੦)

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸੱਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਵਾਚਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਹਿੱਤਕ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕਿਵੇਂ ਰਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਨੋਦੀ ਰੰਗ ਹੈ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਏਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀਰ-ਫਕੀਰ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਘੁੱਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਲੋਰ-ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਹੈਦਰ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਾਫੀ ਬਟੋਰ ਲਈ ਹੈ। ਜਗਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਮੇਂ ਪੀਰ ਮੋਹਕਮ ਦੀਨ ਜੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਤੇ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਪੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਸਜਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕਲੀ ਕੀਤੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਰਾਂ ਸਾਈਆਂ ਤੇ ਤਕੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਮੁੜ ਉਭਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜੇਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁ ਅਖੌਤੀ ਪੀਰਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਦੰਡੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਭੇੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰੁੱਤਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਛਾਪ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜੋ ਨੀਤੀ

ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ

੯

ਬਣਾਈ ਸੀ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਹਨ। ਆਸ਼ਾ ਹੈ, ਸਾਹਿੱਤ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਤੱਤ ਵਿਹਾਜਣ ਵਾਲੇ ਰਸੀਏ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ।

੨੫ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੦

ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ
ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅਿਕੈਡਮੀ,
22 ਏ ਚਡੀਗੜ੍ਹ।

ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ

(ਲੇਖਕ :- ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ, ਲਾਹੌਰ)

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੈਲ ਸੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲਾਲ।
ਆਇਆਂ ਨਗ੍ਰ ਅਗੰਮ ਪੁਰ ਦੇਖ ਜਗਤ ਦੀ ਚਾਲ ॥੧॥
ਚੋਪਾਈ॥ ਦੇਖ ਨਗਰ ਦਾ ਰੂਪ ਸੁਹਾਵਾ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਪਜਯਾ ਉਸਦੇ ਚਾਵਾ॥
ਕੁਛ ਦਿਨ ਏਥੇ ਰਹਨਾ ਚਾਹੀਏ । ਕਿਸੇ ਟਕਾਣੇ ਆਕੇ ਬਹੀਏ ॥
ਤਦ ਉਸ ਪੁਛਿਆ ਦਸੋ ਭਾਈ। ਰਹਣੇ ਜੋਗੀ ਜਾਗਾ ਕਾਈ ॥
ਹੈ ਕੋਈ ਘਰ ਸਿੰਘਾਂ ਕੇਰਾ । ਜਿਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਰਾਂ ਬਸੇਰਾ ॥
ਮੈਂ ਹਾਂ ਪੁਰਖ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ । ਜਿਸ ਦੀ ਖਬਰ ਨ ਕੋਈ ਲੇਸੀ ।
ਪਰ ਕੁਛ ਦਿਨ ਮੈਂ ਏਥੇ ਰਹਸਾਂ । ਕਥਾ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਸਾ ਕਹਸਾਂ ॥
ਜਿਸਤੇ ਦਸੋ ਕਿਤੇ ਟਕਾਣਾ । ਕੌਣ ਸਿਖ ਹੈ ਏਥੇ ਸਿਆਣਾ ॥
ਸੁਣਕੇ ਲੋਕਾਂ ਇਹ ਸੁਣਾਈ । ਏਥੇ ਜਾਗਾ ਹੋਰ ਨ ਕਾਈ ॥
ਹੈ ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ । ਨੱਗਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥
ਰਖੇ ਰਹਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਰੀ । ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਨਾ ਮਗਰੂਰੀ ॥
ਆਇਆ ਗਿਆ ਸਿੰਘ ਘਰ ਉਸਦੇ। ਸਾਥੀ ਸਮਝ ਆਪ ਹੀ ਘਰ ਸੱਦੇ॥
ਅਰ ਉਹ ਭੀ ਪਰਸਾਦਾ ਦਾਲ । ਦਿੰਦਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ॥
ਅਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਖਾਤਰ ਚੰਗੀ। ਵਸਤੂ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਮੁਖ ਮੰਗੀ॥
ਅਰ ਹੈ ਹਸਮੁਖ ਵਡਾ ਗ੍ਰੰਥੀ । ਕਰੇ ਆਪਨੂੰ ਗੁਰ ਦਾ ਪੰਥੀ ॥
ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਗ ਸਰਾਹਨ। ਨਿੰਦਕ ਉਸ ਤੇ ਆਪ ਤਰਾਹਨ ॥
ਇਹ ਹੈ ਉਸਦਾ ਉੱਚਾ ਧਾਮ । ਜਾਣੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭੀ ਗ੍ਰਾਮ ॥
ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਜਾਕੇ ਪਾਸ। ਕਰੋ ਅਪਨਾ ਚੰਗਾ ਵਾਸ ॥
ਗਦ ਗਦ ਸੁਣ ਕੇ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖ । ਸਾਂਤੁ ਕਰੂ ਮਨ ਉਸਨੂੰ ਪਿਖ ॥੨॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚਾਉ ਅਨੰਦ ਮਨ ਤੁਰਿਆ ਅਗੇ ਝੱਟ ।

ਸੁਨ ਵਡਿਆਈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨ ਘਟ ॥੩॥

ਬੂਹੇ ਉਪਰ ਜਾਇ ਕੇ ਫੜ੍ਹੇ ਗਜਾਈ ਖੂਬ ।

ਅਜ ਮਿਲੇ ਹਨ ਆਏ ਕੇ ਮਹਬੂਬਾਂ ਮਹਬੂਬ ॥੪॥

ਚੌਪਾਈ॥ ਨਿਆਂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੋਲ ਕਰਾਰਾ। ਮਾਰ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਜੈਕਾਰਾ॥

ਛੇਤੀ ਬਾਹਰ ਆਇ ਖਲੋਤਾ। ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ ਨਾਲ ਪਰੋਤਾ ॥

ਪਹਲੇ ਗੁਰ ਦੀ ਫੜ੍ਹੇ ਬੁਲਾਇ । ਨਾਲ ਹਥ ਦੇ ਹਥ ਮਲਾਏ ॥

ਮਗਰੋਂ ਚਾ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਈ। ਜਿਉਂ ਭਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਭਾਈ ॥

ਅੰਦਰ ਘਰ ਦੇ ਜਾਏ ਬਠਾਇਆ। ਹਥ ਪੈਰ ਮੁਖ ਫੇਰ ਧੁਵਾਇਆ ॥

ਚੰਗਾ ਖੇਸ ਬਿਛਾਕੇ ਪਾਸ । ਪਾਸ ਬਠਾਏ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ॥

ਰੁਖਾ ਸੁਖਾ ਭੋਜਨ ਖਾਓ । ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਆਸ ਪੁਜਾਓ ॥

ਜਿਸ ਪਰ ਕਿਹਾ ਸਲਾਨੀ ਐਸਾ । ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਮੁਖ ਮੋੜਨ ਕੈਸਾ ॥

ਏਹ ਅੰਨ ਹੈ ਤਨ ਦੀ ਓਟ । ਖਾਧੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਵਦਾ ਲੋਟ ॥

ਇਸ ਖਾਧੇ ਤੇ ਆਵੇ ਹੋਸ਼ । ਹੈ ਇਹ ਦੇਹ ਅੰਨ-ਮੈਯ ਕੋਸ਼ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਭਾਖੇ ਆਲਾਦ । ਜਪੀਐ ਨਾਮ ਅੰਨ ਦੇ ਸਾਦ ॥

ਅੰਨ ਛੱਡ ਜੋ ਕਰੈ ਪਖੰਡ। ਨਾ ਉਹ ਸੁਹਾਗਨ ਨਾ ਉਹ ਰੰਡ ॥

ਫਿਰ ਉਸ ਅੰਨ ਤਿਆਗਨ ਭਾਈ। ਹੈ ਮੂਰਖਤਾ ਨਾ ਚਤਰਾਈ ॥

ਐਸਾ ਕਹ ਹਸ ਕਰਤਿ ਨ ਫੇਰ । ਪਾਯਾ ਭੋਜਨ ਕਰੀ ਨ ਦੇਰ ॥

ਦੋਨਾਂ ਬਹਿਕੇ ਨਾਲ ਅਨੰਦ । ਖਾਧਾ ਜਿਤਨਾ ਸਈ ਪਸੰਦ ॥

ਫਿਰ ਉਹ ਬਹਿਕੇ ਆਪਸ ਮਾਹਿ। ਮਨ ਪਰਚਾਵਨ ਲਗਾ ਤਾਹਿ ॥

ਜੈਸੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸੀ ਗੀਤੀ ॥ ਓਹੋ ਬਾਤ ਚੀਤ ਤਿਨ ਕੀਤੀ ॥੫॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਠਾਇ ਪੁੱਛਨ ਲਗਾ ਬਾਤ ।

ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਖਾਲਸਾ ਕਿਹੜੀ ਵੱਲੇ ਜਾਤ ॥ ੬॥

ਚੌਪਈ॥ ਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਥੋਂ ਆਏ। ਅਰ ਹੋ ਕਿਹੜੀ ਵਲ ਸੁਧਾਏ॥

ਕਿਹੜੀ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਕਾਰ । ਜਿਸਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਰੁਜਗਾਰੁ ॥

ਕਰੀ ਵਡੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਅਜ। ਆਏ ਸਾਡੇ ਰਹਿਨ ਪੱਜ ॥

ਆਪਨੀ ਬ੍ਰਿਖਾ ਤੁਰਤ ਸੁਨਾਓ । ਮਗਰੋਂ ਜੋ ਇਛਾ ਫੁਰਮਾਓ॥੭॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਕਰੀ ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਣੋ ਮੀਤ ਮਨ ਲਾਇ ।

ਆਵਣ ਜਾਣਾ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਸਾਂ ਚੁਕਾਇ ॥੮॥
 ਚੋਪਈ॥ ਪਰਾਰਭਧ ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਆਏ। ਮਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਨਿਵਾਏ॥
 ਭਰਮ ਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ। ਰਹੀ ਨਾ ਬਾਕੀ ਕਰਨੀ ਕਾਰ॥
 ਇਹ ਬਾਗ ਤੇ ਜਗਤ ਸਹਾਵਾ, ਮਹੋ ਅਚੰਭਾ ਜੋ ਪਰਚਾਵਾਂ॥
 ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੋਰ ਸਮਾਨ ਸਦਾਈ। ਕਰਦਾ ਸੈਲ ਫਿਰਾਂ ਮੈਂ ਭਾਈ॥
 ਮਹਿ ਲੰਪਟ ਮੈਂ ਕਿਸ ਹੀ ਨਾਲ। ਚਲਾਂ ਨਿਰਾਲੀ ਅਪਨੀ ਚਾਲ॥
 ਕਰੇ ਸੈਲ ਮੈਂ ਬਹੁ ਮਨ ਭਾਏ ॥ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਰ ਦਰਸਾਏ ॥
 ਅਰ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਅਨੁਸਾਰ। ਕੀਤਾ ਮੈਂ ਅਟਕਰ ਉਪਕਾਰ ॥
 ਵੇਲਾ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਐਸਾ। ਖਾ ਕਰ ਪਸੂ ਸੋਂਵਦਾ ਜੈਸਾ ॥
 ਦੇਖੇ ਜਗ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕੁਚਾਲੇ। ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਕੁਰੀਤਨ ਪੈ ਘਰ ਗਾਲੇ ॥
 ਤਿਨ ਪਰ ਦੇਖ ਕੌਮ ਮਨ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਕਰਨਾਂ ਰਸ ਨੈਨ ਨਛਾਇਆ॥
 ਜਿਸਤੇ ਕਰ ਉਪਦੇਸ ਘਨੇਰੇ। ਦਿਤੇ ਬੰਧਨ ਛੋੜ ਬਖੇਰੇ ॥
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਕਾਰ। ਜੋ ਬੈਠੇ ਸੇ ਲੋਗ ਵਿਸਾਰ ॥
 ਹੋਇ ਕਿ੍ਤ ਘਨ ਮਰਨ ਜੋ ਪਾਪੀ। ਅੰਨਮਤਾਂ ਦੀ ਲੈਕੇ ਥਾਪੀ ॥
 ਮੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਧਿੱਕਾਰ ਕਟਾ ਕੇ। ਉਸ ਪਖੈਰੋਂ ਫਿਰ ਛੁਡਵਾਕੇ ॥
 ਗੁਰ ਦੀ ਸਰਨ ਤਿਨੈ ਨੂੰ ਪਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਮਤ ਸਮਝਾਇਆ॥
 ਅਜ ਤੀਕ ਇਹੁ ਕੀਤੀ ਕਾਰ। ਚੰਗੀ ਲੁੱਟੀ ਮੌਜ ਬਹਾਰ ॥
 ਅਗੇ ਜਾਣਾ ਕਿਤੇ ਨ ਮੈਨੂੰ। ਕੇਹੜਾ ਕੰਮ ਸੁਣਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ॥
 ਹੈ ਏਹੋ ਮੇਰਾ ਸਦ ਕਾਜ। ਕਰਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਜ ॥
 ਲਗੇ ਅਧਰਮ ਪੰਥ ਮਹਿ ਜੇਤੇ। ਮੋੜ ਕਰਾਂ ਗੁਰ ਪੰਥੀ ਤੇਤੇ ॥
 ਇਹੋ ਮਨੋਰਥ ਮੇਰਾ ਭਾਈ। ਹੋਰ ਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਛਾ ਕਾਈ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਸਭ ਘਰ ਬਾਰ ਵਿਸਾਰਾ। ਜਗਤ ਸੁਖਾਂ ਤੇ ਕਰ ਕਨਾਰਾ॥
 ਅਰ ਲੋਗਾਂ ਦੀ ਮਾਨ ਵਡਾਈ। ਨਿੰਦਾ ਉਸਤਤ ਖੂਹੇ ਪਾਈ ॥
 ਅੱਨ ਮਤਾਂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡ। ਦਿੱਤਾ ਖਾਤੇ ਤਿਨ ਨੇ ਕੋ ਗੱਡ ॥
 ਸਭ ਤੇ ਹੋਇ ਨਰਾਸ ਪਯਾਰੇ। ਆਸ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਖੀ ਸਾਰੇ ॥
 ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ ਜਿਥੇ ਸਿਖ। ਅੱਖੀਂ ਪੈਂਦੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਖ॥
 ਉਥੇ ਹੀ ਮੈਂ ਕਰਾਂ ਬਸੇਰਾ। ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਰਚਾ ਮੇਰਾ॥
 ਇਹ ਹੈ ਹਾਲ ਮੁਝਦਾ ਮਿੱਤ। ਜੋ ਸੁਣ ਲੀਤਾ ਤੈਂ ਦੇ ਚਿਤ॥੯॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਤ ਪਈ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਵਸਦਾ ਡਿੱਠਾ ਗਾਉਂ ॥
ਸਿੰਘ ਜਾਣਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਇਆ ਤੇਰੇ ਥਾਉਂ ॥ ੧੦ ॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਧੰਨ ਭਾਗ ਹਨ ਮੁਝਦੇ ਦਿਤਾ ਆਨ ਦਿਦਾਰ।
ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ ਪੁਰਖ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਜਗਤ ਉਧਾਰ ॥ ੧੧ ॥
ਚੋਪਈ ॥ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤੇਰਾ ਹਾਲ। ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਯਾ ਨਿਹਾਲ ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਤੂੰ ਹੈਂ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ। ਕਿਆ ਸੋਭਾ ਮੈਂ ਕਰਾਂ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਜਿਨ ਗੁਰ ਉਪਰ ਆਪ ਘੁਮਾਇਆ। ਅਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਿੜਾਇਆ ॥
ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਪਰ ਪੁਛਾਂ ਕੁੱਝ। ਮੈਂ ਹਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਰੁੱਝ ॥
ਜਿਸਤੇ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਨ ਪਾਵਾਂ। ਏਥੇ ਹੀ ਸਦ ਕਿ੍ਤ ਕਮਾਵਾਂ ॥
ਪਰ ਹੈ ਧਰਮ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰਾ। ਜੋ ਹੈ ਮਤਾ ਪਯਾਰੇ ਤੇਰਾ ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦਾਈ ਕੇਈ। ਆਵੇ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰਾ ਜੋਈ ॥
ਕਰਦਾ ਦਰਸਨ ਦੇ ਕੇ ਸੁਖ। ਵਿਸਰ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਤੂੰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ। ਘਰ ਬੈਠੇ ਦੀ ਹੈ ਸੁਧ ਲੀਤੀ ॥
ਪਰ ਤੈਂ ਦੇਸ ਵਦੇਸ ਨਿਹਾਰੇ। ਫਰਿਆ ਨਗਰੋਂ ਨਗਰ ਮਝਾਰੇ ॥
ਸੋ ਤੂੰ ਦਸ ਬਣਾ ਕੇ ਹਾਲ। ਕਯਾ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਹੈ ਹੁਣ ਚਾਲ ॥
ਧਰਮ ਕਰਮ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕੁਛ ਚੰਗੇ। ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਸੇ ਤਨ ਮਨ ਰੰਗੇ ॥
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਕਮਾਉਨ ਆਪ। ਕੈ ਸਿਰ ਲੈਨ ਚੋਗੁ ਨਾਂ ਪਾਪ ॥
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਜਾਂਦੇ। ਹਨ ਤਿਨ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਂਦੇ ॥
ਜਾਨ ਆਪਨੇ ਗੁਰੂ ਨਿਸਾਨ। ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਨ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ॥
ਫਿਰ ਗੁਰ ਦਸਮੇ ਦੇ ਹਨ ਪਯਾਰੇ। ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ॥
ਮੜੀ ਮਸਾਨੀ ਤੇ ਹਨ ਦੂਰ। ਪਾਖੰਡਾ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾਉਨ ਧੂਰ ॥
ਜੋ ਜੋ ਤੈ ਹਨ ਦੇਖੇ ਐਨ। ਦਸੋ ਸੱਚ ਸੁਨਾਕੇ ਬੈਨ ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਰਾਂ ਹਿਸਾਬ। ਸੁਧਰੇ ਪੱਥ ਕਿ ਹੋਇ ਖਰਾਬ ॥੧੨॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਿਆ ਮੈਂ ਦਸਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਮੈਂ ਦੇਖਯਾ ਹਾਲ ॥
ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਗੰਢੇ ਦਿੱਤੇ ਗਾਲ ॥੧੩॥

ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਕੇ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੈਲ॥
 ਓਥੇ ਡਿਠਾ ਖਾਲਸਾ ਅਨਿਮਤਾਂ ਦਾ ਬੈਲ ॥੧੪॥
 ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇਖਯਾ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੈ ਕੋਇ ॥
 ਭੱਦ੍ਰ ਸਾਹੀ ਟੱਕਰਿਆ ਫਿਰ ਕੇ ਦੇਖਯਾ ਜੋਇ ॥੧੫॥
 ਚੋਪਈ ॥ ਜੇ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਸਾਂ ਮਿਤ। ਸੁਣਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋਇਗਾ ਚਿਤ॥
 ਲੰਬੇ ਲੇਵੇਂਗਾ ਤੂੰ ਸਾਹ । ਗਮ ਦੇ ਨਾਲ ਉਠੇਗੀ ਆਹ ॥
 ਜੋ ਕੁਛ ਮੈਂ ਹੈ ਡਿਠਾ ਭਾਈ। ਕਹਿਣੇ ਯੋਗ ਨ ਸੁਣਿਆ ਜਾਈ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਮਸਤ ਰਹੇ ਮਨ ਆਪ । ਕਰੇ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਜਾਪ॥
 ਗੰਢਾ ਛਿਲਯਾਂ ਕਯਾ ਹਥ ਆਉ। ਸਗੋਂ ਰਿਹਾ ਖੁਹਾ ਭੀ ਜਾਉ॥
 ਇਸ ਹਿੰਗ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਭਾਈ । ਖੋਲਨ ਤੇ ਬਦ ਬੂਇ ਫਲਾਈ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਵਕਾ ਰਹਨ ਦੋ ਐਥੇ। ਕਹੇ ਪੁਛ ਕੀ ਲੈਨਾ ਮੈਥੇ॥੧੬॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਕਿਹੜੀ ਡਿਠੀ ਬਾਤ ਤੈ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੋਗ ।
 ਜਿਸਤੇ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚੇ ਵਰਤਿਆ ਇਤਨਾ ਸੋਗ ॥੧੭॥
 ਚੋਪਈ ॥ ਕਹਣ ਸੁਣਨ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਦੁੱਖ । ਰੋਟੀ ਮੰਗਯਾ ਰਹੇ ਨ ਭੁਖ॥
 ਜੇਕਰ ਚੁਪ ਰਹੇ ਨਰ ਕੋਈ। ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇ ਨ ਮਨ ਦੀ ਜੋਈ ॥
 ਤਾਂ ਉਦਮ ਉਸ ਕਾਰਨ ਕੋਣੈ । ਕਰੇ ਜਗਤ ਮਹਿ ਦੱਸੋ ਜੋਨ॥
 ਤਾਂਤੇ ਤੂੰ ਬੁਰਿਆਈ ਦੱਸ । ਅਰ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਪਾਈਏ ਭੱਸ ॥
 ਮਿਲ ਕੇ ਸੋਚ ਕਰੇਂਗੇ ਦੋਇ । ਅਰ ਪੁਰਖਾਰਥ ਜਿਤਨਾ ਹੋਏ ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਆਖੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਤਾਬ । ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਗੁੱਝਾ ਨਹੀਂ ਮਤਾਬ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੈਂ ਭੀ ਸਮਝਾਂ ਸਾਰੀ । ਕਿਆ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਬੀਮਾਰੀ॥
 ਦੱਸੋ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਕਯਾ ਲਗੇ । ਜਦ ਤਕ ਫੋਲ ਨ ਧਰੀਏ ਅੱਗੇ ॥
 ਦਸੋ ਬਾਤ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋਈ । ਬਨੈ ਨ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲਕੋਈ ॥ ੧੮॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਜੇ ਤੈ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹਿਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਿਆਂ ਸੁਨਾਇ ।
 ਗੁਰ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕਿਸ ਬਿਧ ਤੇ ਭਟਕਾਇ ॥ ੧੯॥
 ਚੋਪਈ॥ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਡਿਠਾ ਮੈਣ ਦੁਆਬ, ਓਥੇ ਪਾਈ ਰਸਮ ਖਰਾਬ॥

ਸਿੰਘਾ ਦੇ ਸਨ ਘਨੇਰੇ । ਧਨ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਵਡੇ ਚੰਗੇਰੇ ॥
 ਸਿਰ ਪਰ ਕੇਸ ਮੂੰਹ ਪਰ ਹਾੜੇ । ਸਿਰ ਪਰ ਦੋ ਦਸਤਾਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ॥
 ਪੜ੍ਹਨ ਗੁਰਮੁਖੀ ਕਿਤਨੇ ਭਾਈ । ਕਿਤਨਿਆ ਜਪੁਜੀ ਯਾਦ ਕਰਾਈ ॥
 ਪਰ ਉਥੇ ਮੈਂ ਦੇਖਯਾ ਏਹ । ਪਏ ਉਡਾਉਨ ਮੁਰਖ ਖੇਹ ॥
 ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਗੇ ਮਾੜੀ । ਬੰਨੇ ਉਪਰ ਖਡੀ ਉਘਾੜੀ ॥
 ਗੁਗੇ ਦਾ ਘਰ ਉਸਨੂੰ ਦਸਨ । ਉਸਦੇ ਪੂਜਨ ਤਾਈਂ ਨੱਸਨ ॥
 ਜਦੋਂ ਮਹੀਨਾ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਆਵੇ । ਤਦ ਚੁੜ੍ਹਿਆਂ ਪਰ ਜੋਬਨ ਪਾਵੇ ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਲੋਗ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਨ । ਧਰਮ ਕਰਮ ਸਭ ਅਪਨਾਂ ਰੱਦਨ ॥
 ਆਖਨ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਜਸ ਗਾਓ । ਚਾਹਰ ਪੀਰ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਓ ॥
 ਵਮਕ ਵਮਕ ਕਰ ਵਜਦਾ ਡੋਰੁ । ਚੁੜ੍ਹਿਆਂ ਚੁਕ ਮਚਾਇਆ ਖੌਰੁ ॥
 ਚਾ ਗੁਗੇ ਦੇ ਵੰਗੇ ਲਾਉਨ । ਐਹਮਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾਉਨ ॥
 ਚੰਗੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਿੱਸਨ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਗੇ ਪਰ ਵਿਸਨ ॥
 ਮੰਜੇ ਉਪਰ ਮੂਲ ਨ ਸੈਦੇ । ਬਿਸਤਰ ਧਰਤੀ ਚਾਇ ਵਛੋਦੇ ॥
 ਆਖਨ ਚੌਕੀ ਅਸੀਂ ਭਰਾਈ । ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਜੋ ਸੁੱਖੀ ਮਾਈ ॥
 ਦੋਂਦੇ ਚੂਹੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ । ਆਖਣ ਪਾਹ ਮਿੱਤਰ ਸਾਬਾਸ ॥
 ਤੈ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਵਾਹ ਮੁਨਾਈ । ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਤਪਤ ਗੁਵਾਈ ॥
 ਧੰਨਯ ਪੀਰ ਜੀ ਬਾਗੜ ਵਾਲੇ । ਸਾਡਾ ਤਨ ਮਨ ਤੁੱਧ ਹਵਾਲੇ ॥
 ਮਥੇ ਟੇਕਨ ਬਾਰੰਬਾਰ । ਮਾਰੀ ਮੱਤ ਨ ਛਡੀ ਸਾਰ ॥ ੧੯ ॥
 ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਖ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁ ਮੇਲੇ ਭਰੇ ਅਪਾਰ ॥
 ਵੇਰ ਚਾਂਦਨੇ ਪਖ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਨ ਕੋਈ ਸਾਰ ॥ ੨੦ ॥
 ਚੋਪਈ ॥ ਦੇਖ ਹਾਲ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਰਾ । ਧਰਮੋ ਕੂਚ ਕਰਿਆ ਜਿਨ ਡੇਰਾ ॥
 ਉਠਿਆ ਮੇਰਾ ਮਨ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ । ਗੁਰਮਤ ਕੋਲੋਂ ਦੇਖ ਵਿਰੋਧ ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਭੀ ਜੋ ਬਣ ਆਈ । ਕੀਤੀ ਠੀਕ ਨ ਛਡੀ ਕਾਈ ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਹੋਏ ਉਹ ਸਰਮਿੰਦੇ । ਕੋਡੀ ਦੇ ਸਨ ਚਾਰ ਵਿਕੰਦੇ ॥
 ਐਥੋਂ ਤੋੜੀ ਭਏ ਲਚਾਰ । ਮੰਨ ਗਏ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਵਾਰ ॥ ੨੧ ॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਿਆ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਕੀਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਸਾਡੇ ਨਾਲ ॥
 ਕਿੱਕਰ ਲਾਹੇ ਸਨ ਰੁਸੀਂ ਭੋਢੁ ਗਲੋਂ ਜੰਜਾਲ ॥ ੨੨ ॥

ਬੋੜਾ ਜੇਹਾ ਦਸ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਰੇ ਨਿਹਾਲ ।

ਸਾਨੂੰ ਤਾਰਨ ਆ ਗਏ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ॥ ੨੩॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਸੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਤੀ ਠੀਕ ।
ਜਿਸ ਦੇ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਿਆਂ ਨਕੋਂ ਕਵੀ ਠੀਕ ॥ ੨੪॥
ਚੌਪਾਈ ॥ ਭਾਦ੍ਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ। ਸੁਣ ਜੋ ਕਰਕੇ ਲੀਤੀ ਭੱਲ ॥
ਗੁੱਗੇ ਮਾੜੀ ਮੇਲਾ ਭੌੜੀ । ਉਠ ਸਵੇਰੇ ਖਲਕਤ ਦੌੜੀ ॥
ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਮੇਲੇ ਹੋ ਕਠੇ। ਪੈਰੋਂ ਨੰਗੇ ਘਰ ਤੋਂ ਨੱਠੇ ॥
ਵਾਹੋ ਦਾਹ ਚਲੇ ਐਓ ਜਾਂਦੇ। ਉਠ ਬਿਪਾਰੀ ਨੇ ਜਿਉਂ ਲਿਆਂਦੇ ॥
ਪੈਸੇ ਧੇਲੇ ਘਰੋਂ ਚੁਗਾਏ । ਮਾਇ ਬਾਪ ਤੇ ਕਿਨ੍ਹੇ ਮੰਗਾਏ ॥
ਰੋਟੀ ਬੰਨ ਕਿਨ੍ਹੇ ਸਿਰ ਧਰੀ । ਕਿਨ੍ਹੇ ਪੰਜੀਰੀ ਚੰਗੀ ਕਰੀ ॥
ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੱਕਨ ਭੋਜਨ ਚੰਗੇ । ਨਾਲ ਸੇਵੀਆਂ ਦੇ ਹਥ ਰੰਗੇ ॥
ਸੁਚੀ ਅੱਗ ਰੱਖ ਅਰ ਪਾਣੀ । ਧੂਪੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਿਨੇ ਨ ਖਾਣੀ ॥
ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਧੂਪ ਸੁਖਾਉਨ। ਬਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵੀਆਂ ਪਾਉਨ ॥
ਪੈਰੋਂ ਨੰਗੇ ਨਰ ਅਰ ਨਾਰੀ । ਜਾਂਦੇ ਮਾੜੀ ਪਰ ਮਤ ਹਾਰੀ ॥
ਯਾ ਬਰਮੀ ਪਰ ਮਥੇ ਰੱਖ । ਆਖਨ ਪੀਰਾ ਸੇਵੀਂ ਚੱਖ ॥
ਪੰਜ ਸਤ ਬਰਮੀ ਪਰ ਧਰਦੇ। ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਚੁਹੜੇ ਕਰਦੇ ॥
ਜੋ ਲੈ ਵਿੱਚ ਕੁਨਾਲੀ ਪਾਵੇ । ਰਾਜੀ ਰਖੇ ਪੀਰ ਸੁਨਾਵੇ ॥
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਬਾਲੀ । ਮੁੜਕੇ ਘਰ ਦੀ ਰਾਹ ਸਮਾਲੀ ॥
ਫੇਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾ ਵਰਤਾਉਨ। ਆਖਨ ਮਾਪੇ ਪੀਰ ਮਨਾਉਨ ॥
ਅਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਰਾਜੀ । ਦੋਂਦਾ ਪੀਰ ਸੇਵੀਆਂ ਤਾੜੀ ॥
ਜੇ ਮੇਲਾ ਗੁੱਗੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ । ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਮੁੰਦਾ ॥
ਜਦ ਮੈਂ ਡਿਠੀ ਏਹੁ ਕੁਚਾਲ । ਤਦ ਕਵੀ ਮੈਂ ਸੌ ਸੌ ਗਾਲ ॥
ਖੂਬ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤਾਂਈ । ਚਿਟੇ ਕੀਤੇ ਛੜ ਕੇ ਧਾਈ ॥
ਜੋ ਮੈਂ ਪਾਈ ਉਨ ਸਿਰ ਖਾਕ । ਸੋ ਐਥੇ ਕੁਛ ਦੱਸਾਂ ਵਾਕ ॥੨੫॥
ਦੈਯਾ ॥ ਦੇਖੋ ਮੂਰਖ ਦੇਸ ਅਸਾਡਾ ਕਿਕੁਰ ਫੁਬਦਾ ਜਾਂਦਾ ॥
ਸੱਪਾਂ ਕੁਤਿਆਂ ਬਿਲਿਆਂ ਕਾਵਾਂ ਅਪਨੋਂ ਪੀਰ ਬਨਾਂਦਾ ॥

ਕਰਨ ਚੂਰਮੇ ਸੁਖ ਕੜਾਹੀ ਮੋਟੇ ਰੋਟ ਪਕਾਵਨ ॥
 ਰਿਨ ਸੇਵੀਆਂ ਗੁੱਗੇ ਮਾੜੀ ਘਰ ਦੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਜਾਵਨ ॥੨੬॥
 ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਦਿੱਸਨ ਮੂੰਹ ਪਰ ਦਾੜੀ ਮੁੱਛਾਂ ॥
 ਅਕਲ ਬਿਨਾ ਉਹ ਅੰਜ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਉਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛਾਂ ॥
 ਆਖਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੈਨ ਆਦਮੀ ਅਰ ਸੁਰਤ ਇਨਸਾਨੀ ॥
 ਅਕਲੋਂ ਖੋਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਖੋਤੇ ਕਰਦੇ ਕਯਾ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ॥ ੨੭॥
 ਰਤੀ ਸ਼ਰਮ ਨ ਆਵੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਮ ਅਜੇਹੇ ॥
 ਚੂਹੜਿਆਂ ਤਾਈਂ ਦੇਨ ਸੇਵੀਆਂ ਪੁਤ੍ਰ ਟੁਕਰ ਬੇਹੇ ॥
 ਸੱਪਾਂ ਅੱਗੇ ਮਥੇ ਟੇਕਨ ਅਰ ਬਹੁ ਦੁਧ ਪਲਾਉਨ ॥
 ਜੇ ਲੜ ਜਾਵੇ ਪੈਰ ਕਿਸੀ ਦੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਹਰ ਬਤਾਉਨ ॥
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਾਰਾਂ ਦੇਖੋ ਘਰ ਪਰਧਾਨ ਸਦਾਉਨ ॥
 ਪਰ ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਬਰਮੀ ਉਪਰ ਦੀਵੇ ਚਾਇ ਜਗਾਉਨ ॥
 ਕੁੰਨੀ ਪਿੱਛੇ ਮੱਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਆਖੀ ॥
 ਬਰਮੀ ਉਪਰ ਦੁੱਧ ਮੁੰਧਾਉਨ ਗਾਂਈ ਚੋਂ ਕੇ ਲਾਖੀ ॥ ੨੮॥
 ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ ਹੋ ਡਰੋ ਰਬ ਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਨਰਕੀਂ ਜਾਂਦੇ ॥
 ਛੱਡ ਰਬ, ਜੋ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ, ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਮਨਾਂਦੇ ॥
 ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਛੱਡ ਗੁਵਾਰੋ ਅੰਝੜ ਵਲੋ ਧਾਏ ॥
 ਇਸ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਲੋਗ ਗੁਵਾਏ ॥੩੦॥
 ਕਿਉਂ ਓਏ ਧੌਲੀ ਦਾੜੀ ਵਾਲਿਆ ਕਿਉਂ ਤੈਂ ਕੁਰਬ ਗੁਵਾਇਆ ॥
 ਛੱਡ ਗੁਰੂ ਅਰ ਰੱਬ ਆਪਨਾ ਗੁੱਗਾ ਕੀਤਾ ਤਾਇਆ ॥
 ਦੱਸੁ ਓਸਤੇ ਕਿਆ ਤੇ ਲੈਣੇ ਭੁੱਖੇ ਵਾਂਗੂੰ ਲੱਭੂ ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਗੁੱਗਾ ਸੱਪ ਵੱਢ ਕੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਛੱਡੂ ॥ ੩੧॥
 ਪੁੱਪਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਧੌਲੇ ਆਏ ਕਯਾ ਤੈਂ ਚਾਉਲ ਚੱਬੇ ॥
 ਯਾ ਧੌਬੀ ਤੇ ਖੁੰਬ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕੇਸ ਕਰਾਏ ਬੱਗੇ ॥
 ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਦਿੱਸਦਾ ਅਗੋਂ ਪਰ ਬੁਧੀ ਕਯਾ ਹੋਈ ॥
 ਕਾਉਂ ਉਡਾਉਨ ਗਿਆ ਖੇਤ ਦੇ ਵਾਂਗ ਘੁਮਾਣੀ ਖੋਈ ॥ ੩੨॥
 ਕਿਉਂ ਓਏ ਭੰਮਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਤੈਂ ਤਾਂ ਮੁੱਢੋਂ ਚੌੜ ਕਰਾਇਆ ॥
 ਛੱਡ ਗੁਰੂ ਤੈਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਗੁੱਗਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ ॥

ਜਿਸ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ ਮਾਨ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ॥
 ਉਸਤੇ ਹੋ ਕੇ ਬੇਮੁਖ ਮੁਰਖ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਤ ਠਿੱਤੀ ॥ ੩੩॥
 ਸੁਣ ਖਾਂ ਸੇਢਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਕਯੋਂ ਮੋਢੇ ਭਾਂਗ ਉਠਾਈ ॥
 ਉਠਾਂ ਵਾਂਗਰ ਬੁਝਾ ਚੁਕਿਆ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੁਦਾਈ ॥
 ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਵੱਟ ਬਤੀਆਂ ਰਿਨ ਬਾਲ ਵਿੱਚ ਧਰੀਆਂ ॥
 ਓੜਕ ਨੂੰ ਜਾ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਚੁਹੜੇ ਅੱਗੇ ਧਰੀਆਂ ॥ ੩੪॥
 ਚੰਗੀ ਚੌਧਰ ਸਾੜਨ ਲਗੇਂ ਗਲ ਲੁਕਾਈ ਸਾਰੀ ॥
 ਚੂਹੜਿਆਂ ਸੱਪਾਂ ਕਾਂਵਾਂ ਕੁਤਿਆਂ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਵਿਗਾਰੀ ॥
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਮਥੇ ਟੇਕੇਂ ਜੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਵੱਢਨ ॥
 ਇੱਕ ਘੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇਰਾ ਮੁਰਦਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਨ ॥
 ਵੰਗੜ ਸਿੰਘਾਂ ਕਿਧਰ ਦੀ ਹੈ ਤੈਂ ਭੀ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ॥
 ਕਿਆ ਤੇਰੀ ਭੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਧ ਗਈ ਹੈ ਮਾਰੀ ॥
 ਮੁੱਢ ਬੈਲ ਦੇ ਹੋਇ ਬਛੇਰਾ ਅੱਗੇ ਲਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ॥
 ਪੱਲੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇ ਰੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਭਰ ਭਰ ਖਾਂਦਾ ॥ ੩੫॥
 ਤੁਸੀਂ ਕਰੋੜਾ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰੇ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਹੋ ਚੱਲੇ ॥
 ਟੁੱਟੇ ਛਿੱਤਰ ਪੱਧ ਪਏ ਹੋ ਕਯਾ ਪਏਗਾ ਪੱਲੇ ॥
 ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਵੇ ਪੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਦੀ ॥
 ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਉਪਰ ਮੱਥੇ ਟੇਕਨ ਦੇ ਹੋ ਬੈਠੇ ਆਦੀ ॥ ੩੬॥
 ਤੂੰ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਚਲੀ ਸੁਣ ਖਾਂ ਰੂਪਾ ਘਰ ਦੀ ਗਣੀ ॥
 ਪੌਲੇ ਝਾਟੇ ਘਰ ਥੋਂ ਨੱਠੀ, ਕਰ ਸਿਰ ਵਾਂਗ ਮਧਾਣੀ ॥
 ਤੇਰੀ ਰੀਸ, ਘਰਾਣੇ ਦੀਆਂ, ਧੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨੱਸਨ ॥
 ਆਖਨ ਦਾਦੀ ਜੋ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾ ਉਹ ਕਯੂੰ ਘਰ ਵੱਸਨ ॥ ੩੭॥
 ਸੁਣਖਾਂ ਭੰਬ ਕੌਰ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਤੈਂਕੀ ਧੂਮ ਮਚਾਈ ॥
 ਪਾਇ ਕਪੜੇ ਕੱਢ ਪਟਾਰੇਂ ਬੂਹੇ ਜੰਦੀ ਲਾਈ ॥
 ਮਗਰੋਂ ਚੋਰ ਭੈਨ ਕੇ ਜੰਦਾ ਭਾਂਡੇ ਭੀ ਲੈ ਜਾਉਨ ॥
 ਸਾਰੀ ਉਮਰਾ ਦੀ ਜੋ ਖਟੀ ਪਲ ਵਿੱਚ ਚਾਇ ਮੁਕਾਉਨ ॥ ੩੮॥
 ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਯਾਦ ਆਵਸੀ ਮਗਰੋਂ ਤੈਨੂੰ ਗੁੱਗਾ ॥
 ਮੁੜਕੇ ਦੇਖੋਗੀ ਜਦ ਕਮਲੀ ਲੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਝੁੱਗਾ ॥ ੪੦॥

ਮੁੜ ਜਾ ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਚਰਖੇ ਖੂਣੀ ਪਾਈ ॥
 ਯਾ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਚਾਵਲ ਕਢੀ ਕੁਟ ਭੜੋਲਯੋਂ ਪਾਈ ॥ ੮੧॥
 ਐਵੇਂ ਪਾਗਲ ਵਾਂਝਣ ਭਭਕੀ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੁਆਰੀ॥
 ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰਨਾ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਜੋ ਕੁਲਵੰਤੀ ਨਾਰੀ॥
 ਤੁਹੀ ਸਿਆਣੀ ਸੀ ਘਰ ਅੰਦਰ ਸੋ ਸਭ ਗਿਲ ਸੁਕਾਈ॥
 ਡੰਗਰ ਬੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ ਖੁਰਲੀਏ ਬਾਹਰ ਨ ਨੱਸੀ ਆਈ॥ ੮੨॥
 ਸੁਣੋ ਮੁੰਡਿਓ ਭੜਏ ਦੇਓ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਹੋ ਨਸੇ॥
 ਵਾਂਗ ਭੂਤਨਿਆਂ ਕਮਰ ਕਸੇ ਹਨ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਕੱਸੇ॥
 ਓਥੇ ਜਾਕੇ ਲਵੋ ਥਕੇਵਾਂ ਯਾ ਪਲਸੇਂ ਹਨ ਡੰਡੇ॥
 ਖਾਉ ਤੇਲ ਦੀ ਚਾਇ ਮਠਾਈ ਛਡ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੰਡੇ॥ ੮੩॥
 ਮਝੀ ਚਾਰਨ ਖੁਣੇ ਰੱਖੀ, ਦੁਧੋਂ ਨੱਸੂ ਭਾਈ॥
 ਦਸੋ ਸੱਖਨ ਕਿਥੋਂ ਖਾਵੇ, ਸੋਚੋ ਜਰਾ ਸੁਦਾਈ॥
 ਗੁੱਗਾ ਵੁਗਾ ਗਲ ਨ ਕੋਈ ਹੈ ਇਹ ਮੂਰਖਤਾਈ॥
 ਤੁਸਾਂ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਚਹੀਏ ਐਸੀ ਆਦਤ ਪਾਈ॥ ੮੪॥
 ਜਦ ਮੈਂ ਏਹਾ ਜੇਹਾ ਧਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਚੱਕ ਦਬਾਇਆ॥
 ਕਿਤਨਿਆਂ ਚੰਗਾ ਜਾਤਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤਨਿਆਂ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ॥
 ਆਖਨ ਯਾਰੋ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸੋਂ ਆਂਦਾ॥
 ਜੇਹੜਾ ਗੁੱਗੇ ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਨੂੰ ਸੋ ਸੋ ਪੜਾ ਸੁਨਾਂਦਾ॥ ੮੫॥
 ਦੋਹਰਾ- ਜਦ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਆਖਕੇ ਦਿਤੇ ਕੰਨ ਮਰੋੜ॥
 ਤਦ ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਕੈਵਿਆ ਗੁੱਸਾ ਖੂਬ ਨਿਚੋੜ॥ ੮੬॥

ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਐਵੇਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੇ ਸਾਨੂੰ ਏਥੇ ਆਏ॥
 ਜਾਹਰ ਪੀਰਨ ਸੁੱਧਗਾ ਦੇਉ ਕਲਾ ਦੇਖਾਏ॥ ੮੭॥
 ਚੋਪਈ॥ ਤੁਹਾਡਾ ਪਲਿਓਂ ਹੈ ਕੀ ਜਾਣਾ॥ ਸਾਡਾ ਟੱਬਰ ਮਰੂ ਇਆਣਾ॥
 ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਨ ਕਢੇ ਗਾਲ। ਰੁੰਨੇ ਜਾਸਨ ਸਾਡੇ ਬਾਲ॥
 ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਮੰਨਦਾ ਆਇਆ। ਅਗੇ ਕਿਨੇਂ ਨ ਬੰਦ ਕਰਾਇਆ॥
 ਤੁਸੀਂ ਨਵੇਂ ਐਥੇ ਆ ਗਏ। ਲੈ ਕੇ ਸੋਟਾ ਦੁਆਲੇ ਭਏ॥

ਗੁੱਗਾ ਸਾਡਾ ਜਾਹਰ ਪੀਰ। ਅਜਮਤ ਦੇ ਜੋ ਤੀਰ॥
 ਸਾਡਾ ਵਿੰਨ ਕੁਲੇਜਾ ਸੁੱਟੇ। ਮੁਸਕਾਂ ਦੇ ਕੇ ਗੋਡੇ ਘੁੱਟੇ॥
 ਫਿਰ ਜਦ ਮੁੰਡੇ ਹੋਨ ਬੀਮਾਰ। ਅੱਖਾਂ ਦੁਖ ਨਾ ਕਰੇ ਖੁਆਰ॥
 ਦਿੱਸਨ ਸੱਪ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਲੇ। ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿਖਾਏ॥
 ਫਿਰ ਤੇਰਾ ਕਯਾ ਚੱਲੂ ਜੋਰ। ਸਾਡੀ ਗਰਦਨ ਦੇਉ ਮਰੋੜ॥
 ਜੇ ਗੁੱਸਾ ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਆਉ। ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਠੇ ਕਰ ਲਟਕਾਉ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ ਪੀਰ। ਮੰਨਨ ਜਿਸੇ ਅਮੀਰ ਫਕੀਰ॥ ੪੯॥
 ਦੌਹਰਾ॥ ਤੇਰੇ ਆਖੇ ਪਯਾਰਿਆ ਲਗਨ ਤੇ ਹੈ ਦੁਖ॥
 ਨਿੰਦਯਾ ਕਰੀਏ ਪੀਰ ਦੀ ਜਲ ਜਾਊਗਾ ਮੁੱਖ॥ ੫੦॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਭਾਵਾ ਕਾਬੂ ਆਇਆ ਤੂੰ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਯਾਰ॥
 ਫਾਹੀ ਪਈ ਮਨੋਤ ਦੀ ਛੁੱਟਨ ਭਯਾ ਲਚਾਰ॥
 ਮੇਵੇ ਵਾਲਾ ਕੰਨ ਪਰ ਟਿਕਯਾ ਛਿੱਤ੍ਰ ਆਨ॥
 ਚੁਕਯਾ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇ ਦੁਖ ਮਹਾਨ॥ ੫੧॥
 ਚੌਪਈ॥ ਰੁਲਦੁ ਸਿੰਘਾ ਰੁਲ ਨਾ ਭਾਈ। ਕਿਉਂ ਤੋਂ ਅਪਨੀ ਅਕਲ ਗਵਾਈ॥
 ਤੂੰ ਤਾਂ ਹੈਂ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਖਾਨ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਸੁਰ ਗਯਾਨ॥
 ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਧੀ ਪਤੀ ਤੇਰੀ। ਗਊ ਮੱਝ ਘਰ ਖੂਬ ਲਵੇਰੀ॥
 ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਿਤੇ ਰੱਬ। ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ ਕਬੀਲਾ ਫੱਬ॥
 ਅਰ ਸੀ ਬਾਪ ਤੁਸਾਡਾ ਸਿੱਖ। ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਜਿਨ ਕਢੀ ਮਿੱਖ॥
 ਗੁੱਗੇ ਵੁਗੇ ਕੁਝ ਨ ਮੰਨੇ। ਕਈ ਮਾੜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨੇ॥
 ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਲ ਪਯਾਰੇ। ਜਿਸਨੇ ਤੁਮਰੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ॥
 ਇਹ ਗੁੱਗਾ ਹੈ ਕੌਨ ਬਲਾਇ। ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਲਿਆ ਦਬਾਇ॥
 ਸਚੇ ਸੱਚ ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ। ਆਈ ਤੈਨੂੰ ਕਰਦੀ ਫਿਕ॥
 ਜਿਉਂ ਮੇਢਾ ਇਤਨਾਂ ਬਲ ਧਾਰੀ। ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਦਲਨ ਨਰ ਨਾਰੀ॥
 ਜੇ ਇੱਕ ਟਕਰ ਚੁੱਕ ਲਗਾਵੇ। ਗੋਡੇ ਹਡ ਤੋੜ ਦਿਖਰਾਵੇ॥
 ਪਰ ਜਦ ਇਆਲੀ ਉਸਨੂੰ ਢਾਹ। ਲੰਬਾ ਪਾਵੇ ਚੌੜੇ ਰਾਹ॥
 ਤਦ ਇੱਕ ਤਿਤ੍ਰ ਲੈਕੇ ਓਹ। ਸਤ ਵੇਰ ਕੰਨਾਂ ਪਰ ਛੋਹ॥

ਮਲਕ ਦੇ ਕੇ ਕੰਨ ਟਿਕਾਏ। ਤਾਂ ਮੇਡਾ ਏਹਾ ਦਬ ਜਾਏ॥
 ਸਿਰ ਤੇ ਛਿਤਰ ਚੁਕ ਨ ਸਕੇ। ਸਮਝੇ ਕਾਮਣ ਪੈ ਗਏ ਪੱਕੇ॥
 ਸੋ ਕਾਣ ਨਾਹੀਂ ਕੁਛ ਭਾਈ। ਇਹ ਮੀਢੇ ਦੀ ਮੂਰਖ ਤਾਈ॥
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਭੀ ਹੈ ਐਸਾ। ਮੇਡਾ ਪਸੁ ਦਿਸਾਵੈ ਜੈਸਾ॥
 ਤੂੜੀ ਗਯਾਰਾਂ ਮਨ ਦੀ ਪੰਡ। ਚੁਕੇ ਠੌਰ ਆਪਨੇ ਡੰਡ॥
 ਪਰ ਇਹ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਭਰ ਖਾਲੀ। ਤੇਰੇ ਮੁਖੋ ਉਡਾਵੇ ਲਾਲੀ॥
 ਤਾਂਤੇ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋ ਭਾਈ। ਗੁੱਗਾ ਵੁੱਗਾ ਵਸਤ ਨ ਕਾਈ॥ ੫੩॥

ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹਟਾਉਂਦੇ ਦੇਖੋ ਲੋਗ ਹਜ਼ਾਰ।

ਮੇਲਾ ਦੇਖਨ ਜਾਉਂਦੇ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ॥ ੫੪॥

ਚੋਪਈ॥ ਕਿਆ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਨ ਅਣਜਾਨ। ਜਾਇ ਸੇਵੀਆਂ ਉਸੇ ਚੜ੍ਹਾਨ॥
 ਚੌਕੀ ਭਰ ਦੇ ਭੂਏਂ ਸੌਂਦੇ। ਸਭੇ ਬਧੇ ਆਪਨੇ ਗਉਂਦੇ॥
 ਜੇ ਕੁਛ ਕਰਮਾਤ ਹੈ ਭਾਰੀ। ਤਾਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ॥
 ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਤਗਯਾ ਲੀਤੇ ਕੌਨ। ਜਾਂਦਾ ਪਰਸਨ ਮਾੜੀ ਭੌਨ॥
 ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਯੋ ਨਹੀਂ ਨਿਉਂਦੇ। ਉਸ ਤੇ ਲੈ ਵਰ ਕਯੋ ਨਾ ਜੀਉਂਦੇ॥
 ਜਿਸਤੇ ਸਭ ਐਥੇ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਬਨਾਇ ਮਨਾਂਦੇ।
 ਫਿਰ ਕੜੋਂ ਨਾ ਮੈਂ ਉਥੇ ਜਾਵਾਂ। ਆਪਣੀ ਸੁੱਖੀ ਸੁਖ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ॥ ੫੫॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਵਾਹਿ ਅਕਲ ਦਾ ਕੋਟ ਹੈ ਕਯਾ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਹੋਰ॥
 ਸੁਤੇ ਹੀ ਦੀ ਲੈ ਗਏ ਅਕਲ ਚੁਰਾ ਕੇ ਚੋਰ॥ ੫੬॥
 ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਭੀ ਅਮਲ ਅਜੇਹਾ। ਰੁਲਦੂ ਰੱਖਯਾ ਨਾਮ ਤਿਵੇਹਾ॥
 ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਰੁਲਦੂ ਭਾਈ। ਨਾਮ ਅਸਰ ਨਹਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਾਈ॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਜੋ ਹੁਣ ਨਠੇ ਜਾਂਦੇ। ਦਾਣੇ ਪੈਸੇ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਾਂਦੇ॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਨਾਹੀਂ ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ। ਅਪਨੇ ਧਰਮੋਂ ਪਿਛੇ ਰੇਹੇ।
 ਤੇਰਾ ਹੀ ਹਨ ਸਭ ਨਮੂਨਾ। ਸੌ ਸਮਝਾਇਆ ਕਦੇ ਰੁਕੂ ਨਾ॥
 ਦੇਗ ਭਰੀ ਤੇ ਇੱਕੋ ਚਾਵਲ। ਦੇਖ ਲੈਨ ਸਭ ਕਢ ਉਤਾਵਲ॥
 ਸੌ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇਗਚੀ ਵਿੱਚ। ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ ਕੰਰਦੇ ਖਿਚ॥

ਜਿਸ ਤੇ ਸਭ ਭੇਡਾਂ ਮੂੰਹ ਕਾਲੀ। ਵਕਨ ਤਿੰਨਾਂ ਪਤੋਂ ਖਾਲੀ॥
 ਸਾਰੇ ਅੰਧੇ ਗਿਰਸਨ ਟੋਏ। ਤਿਉਂ ਇਹ ਤੇਰੇ ਸਾਥੀ ਹੋਇ॥
 ਭੇਡ ਚਾਲ ਜਗ ਦੀ ਹੈ ਪਿਆਰੇ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਗਰ ਸਿਧਾਰੇ॥
 ਸਮਝ ਨ ਕਰਦਾ ਕੋਈ ਉਤ। ਸਭ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਇੱਕੋ ਭੂਤ॥
 ਹਨ ਅਗਯਾਨੀ ਭਰਮੀ ਲੋਗ। ਲੱਗੇ ਕਰਨੇ ਜੋਗ ਅਜੋਗ॥
 ਕਰਮਾਤ ਨਾ ਕੁਛ ਇਸ ਅੰਦਰ। ਪਯਾ ਨਚਾਵੇ ਭਰਮ ਕਲੰਦਰ॥
 ਜਿਉਂ ਬੰਦਰ ਦੇ ਵੱਸ ਨਾ ਕੁਝ। ਸੋਟੇ ਦਾ ਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਥੁਝ॥
 ਝੁਕ ਝੁਕ ਪਿਆ ਸਲਾਮ ਕਰਾਵੇ। ਨਚ ਤਮਾਸਾ ਪਿਆ ਦਖਾਵੇ॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਜਗ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ। ਭਰਮ ਨਚਾਵੇ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ॥
 ਸੱਚਾ ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਤੁਮਾਰਾ। ਏਹ ਮੂਰਖ ਮਨ ਹੈ ਹਤਿਆਰਾ॥
 ਜਿਸਨੇ ਇਜ਼ਤ ਤੁਮਰੀ ਖੋਈ। ਭਟਕ ਰਹੇ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਵੋਈ॥ ੫੭॥
 ਦੋਹਰਾ॥ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹਾਂ ਦਸਦਾ ਇਨ ਲੋਗਾਂ ਦੀ ਬਾਤ।
 ਰਾਈ ਕੋਲੋਂ ਪਲਕ ਮਹਿ ਪਰਬਤ ਏਹ ਬਨਾਤ॥ ੫੮॥
 ਜਦ ਮੈਂ ਸਾਂ ਇੱਕ ਬਾਲਕ ਉਮਰਾ। ਰਖਾਂ ਤਿਤ੍ਰ, ਬੁਲਬੁਲ, ਖੁਮਰਾ॥
 ਹੋਰ ਕਬੂਤਰ ਲੱਕੇ ਚੰਗੇ। ਤੋਂ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਚੰਗ ਬਰੰਗੇ॥
 ਤਦ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ। ਲਿਆਇਆ ਵੜ ਕਰ ਤਿੱਤ੍ਰ ਗਾਥੀ॥
 ਸੀ ਉਹ ਬਚਾ ਛੋਟਾ ਜੇਹਾ। ਇੱਕ ਦਿਹਾੜੇ ਜਿੰਦਾ ਰਿਹਾ॥
 ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਮੁਰਦਾ। ਪਾਇਆ ਜੋ ਨ ਮੂਲੇ ਤੁਰਦਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਹੋਇਆ ਮੈਨੂੰ ਖੋਕ। ਅਖੀਂ ਪਾਣੀ ਸਕਾਂ ਨ ਰੋਕ॥
 ਓੜਕ ਨੂੰ ਲੈ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ। ਪਾ ਕਰ ਉਸ ਪਰ ਟਾਕੀ ਲਾਲ॥
 ਜਾਕੇ ਬਾਹਰ ਦਾਬ ਕਨਾਰੇ। ਇੱਕ ਖੇਤ ਦੇ ਪਾਸ ਵਿਚਾਰੇ॥
 ਦਿਤਾ ਦਬ ਸਮਾਧ ਬਨਾਈ। ਅਰ ਉਪਰ ਤੋਂ ਖੂਬ ਲਪਾਈ॥
 ਜਦ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲੋਗਾਂ ਦੇਖਾ। ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ ਭੁਲੇਖਾ॥
 ਜਾਣ ਸੀਤਲਾ ਦਾ ਉਹ ਬਾਨ। ਲਗੇ ਮਾਂਹ ਅਰ ਚਣੇ ਚਬਾਨ॥
 ਕਾਲੀ ਹਾਂਡੀ ਅਤੇ ਸੰਧੂਰ। ਰਖਨ ਆਕੇ ਉਸੇ ਹਜ਼ੂਰ॥
 ਟੇਕਨ ਮਥੇ ਕਇੱਕੇ ਮਾਈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਾਡੇ ਪਰ ਕਾਈ॥
 ਜਦ ਮੁੰਡਾ ਕੁਝ ਹੋਇ ਬਿਮਾਰ। ਲੈਕੇ ਜਾਉਨ ਤਿਸ ਦਰਬਾਰ॥
 ਓਥੇ ਮਿੱਟੀ ਮੁਖ ਵਿੱਚ ਪਾਉਨ। ਅਰ ਅਖਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਲਾਉਨ॥

ਅਰ ਵੰਡਨ ਉਸ ਦਾ ਪਰਸਾਦ। ਆਖਨ ਮਾਈ ਸੁਨ ਫਰਯਾਦ॥
 ਕਿਤਨੇ ਕਾਲਾ ਗਧਾ ਲਿਆਉਨ। ਉਸ ਢੇਰੀ ਪਰ ਆਏ ਖੜਾਉਨ॥
 ਪਾਉਨ ਛੋਲੇ ਆਖਨ ਏਹ। ਧਨ ਖੋਤੜਾ ਤੂੰ ਵਰ ਦੇਹ।
 ਧਨ ਸੀਤਲਾ ਦੇ ਹੇ ਘੋੜੇ । ਅਸੀਂ ਝਾੜੀਏ ਤੇਰੇ ਜੋੜੇ॥
 ਇੱਕ ਪੁਰਖ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤਾਈਂ । ਮਾਤਾ ਨਿਕਲੀ ਵਡੀ ਅਜਾਈ॥
 ਉਸ ਨੇ ਓਸ ਸਮਾਧੀ ਕਾਜ। ਸੁਖੜਾ ਪਕੀ ਕਰਸਾਂ ਆਜ॥
 ਜੇ ਮੇਰਾ ਬਾਲਕ ਬਚ ਜਾਉ। ਤਾਂ ਗੁਣਾਮ ਇਹ ਤੁਰਤ ਬਣਾਉ॥
 ਗਧੂਆ ਮੁੰਡੇ ਰਖਯਾ ਨਾਉ। ਏਹੋ ਸੱਦੇ ਸਭ ਗਰਾਉ॥
 ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਗਿਆ ਬਚ ਓਹ। ਨ ਸੀ ਮੌਤ ਨੈ ਲੀਤਾ ਖੋਹ॥
 ਕਦ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਯਾਂ ਜਾਇ। ਪੱਕੀ ਧਰੀ ਸਮਾਧ ਬਣਾਇ॥
 ਮੈ ਸਾਂ ਹੁੰਦਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀ । ਮੇਰਾ ਤਿੱਤਰ ਲੈ ਗਿਆ ਥਾਜੀ॥
 ਜੇ ਮਰਕੇ ਭੀ ਪੂਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੇ॥
 ਪਰ ਜਦ ਕੁਛ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਤੇ ਬਾਦ। ਮੈਂ ਖੇਲਾਂ ਤੇ ਭਇਆ ਅਜਾਦ॥
 ਤਦ ਉਹ ਥਾਨ ਢਹਾਇਆ ਸਾਰਾ। ਖੋਤ ਇੱਕ ਦਾ ਸਈ ਕਿਨਾਰਾ॥
 ਉਪਰ ਦੀ ਹਲ ਤੁਰਤ ਥਹਾਇਆ। ਥਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਰੇ ਹਟਾਇਆ॥
 ਇਸ ਪਰ ਲੋਗ ਹੋਇ ਦੁਖਯਾਰੇ। ਲੱਗੇ ਹਾ ਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚਾਰੇ॥
 ਆਖਨ ਹਾਇ ਮਸਾਣੀ ਥਾਨ। ਦਿੱਤਾ ਪੁਟ ਜੁ ਭਇਆ ਤੁਫਾਨ॥
 ਮੈਂ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿ ਸਮਝਾਵਾਂ। ਤਿੱਤਰ ਦੀ ਸਭ ਗੱਲ ਸੁਨਾਵਾਂ॥
 ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਮਨੇ। ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਹੀ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨੇ॥
 ਆਖਨ ਏਹ ਡਾਢੀ ਸੀ ਜਾਗੂ। ਤੇਰਾ ਮੱਥਾ ਜਿਸ ਸੇ ਲਾਗੂ॥
 ਅੱਜ ਕੱਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਖਪਾਉ। ਤੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਮਜਾ ਦਿਖਾਉ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਹਸ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿਆਂ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੁੱਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆਂ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਹਥ ਦਖਾਉਂ। ਖੂਬ ਸੀਤਲਾ ਗਰਮ ਕੁਰਾਉ॥
 ਕੁਛ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਰਿਹਾ ਬਖੇੜਾ। ਓੜਕ ਚੁੱਕ ਗਿਆ ਸਭ ਝੋੜਾ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਬੁੱਧੀ ਭਾਈ। ਕਰਦੇ ਜਗ ਦੇ ਲੋਗ ਸੁਦਾਈ॥
 ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮਗਰ ਹਨ ਪੈਂਦੇ। ਉਸਦੀ ਪਿੱਛ ਕੱਢ ਹਨ ਲੈਂਦੇ॥
 ਪਰ ਤੂੰ ਹੁਣ ਸਮਝੀਂ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਗੁੱਗੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਈਂ ਨਾਹੀਂ॥
 ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਸੁਖ ਦੀ ਲੋੜ। ਤਾਂ ਪਰਮੇਸਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪੜ੍ਹ ਭੈ ਬਾਣੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਤਾਰੇ ਲਾਖ ਪਰਾਣੀ॥
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਦਾਸ। ਛਡ ਦਈਂ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਆਸ॥
 ਜਦ ਤੂੰ ਪੀਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰ ਦਾ। ਬਣੇਂ ਪਯਾਰਾ ਤਦ ਹੀ ਧੁਰਦਾ॥
 ਲੋਕ ਪੁਲੋਕ ਸੁਧਰ ਸਭ ਜਾਉਨ। ਆਪੇ ਗੁੱਗਾ ਜੀ ਤੁਰ ਜਾਉਨ॥
 ਅਰ ਇਹ ਰੁਲਦੂ ਨਾਮ ਹਟਾਕੇ। ਰਖ ਹੋਰ ਕੁਛ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾ ਕੇ॥
 ਬਰਮ ਆਉਂਦੀ ਸੁਨਕੇ ਨਾਉਂ। ਰੁਲਦੂ ਰੁਲਦੂ ਕਹੇ ਗਰਾਂਉਂ॥
 ਤੈਂ ਕਯੂੰ ਰੁਲਦੂ ਬਨਣਾ ਭਾਈ। ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਜਦੇ ਪੈਂਚਾਈ॥
 ਬਣਿਆ ਚੰਗਾ ਖੂਬ ਗੁਜ਼ਾਰਾ। ਕਿਸੇ ਬਾਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਨਕਾਰਾ॥
 ਫਿਰ ਕੜ੍ਹੇ ਹੋਂ ਤੂੰ ਰੁਲਦੂ ਦੱਸ। ਏਸ ਨਾਉਂ ਸਿਰ ਪਾ ਕੇ ਭੱਸ॥
 ਨਾਮ ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਰਖਵਾਈਂ। ਸਭਾ ਬੈਠ ਕੇ ਸੋਭਾ ਪਾਈਂ॥ ੫੭॥
 ਦੋਹਰਾ- ਸੁਣਕੇ ਉਸਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਡਾਵਾ ਚਿਤ ਅਨੰਦ॥
 ਗੁੱਗਾ ਪੂਜਨ ਸਮਝਯਾ ਉਸਨੇ ਕਾਰਜ ਮੰਦ॥ ੫੮॥

ਗੁਰਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਇਹ ਤਾਂ ਖੂਬ ਸੁਧਾਰਿਆ ਲਿਆ ਬਲਾਓਂ ਕੱਢ।
 ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਗਲ ਜੇਵੜਾ ਦਿੱਤਾ ਛੇਤੀ ਵੱਢ॥ ੫੯॥
 ਰੁਲਦੂ ਰੁਲਨੋ ਹਟ ਗਿਆ ਤੇਰੇ ਉਦਮ ਨਾਲ॥
 ਚੰਗੇ ਮਾਰਗ ਲਗਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵਡਾ ਨਿਹਾਲ॥ ੬੦॥
 ਚੋਪਈ॥ ਇਸਤੇ ਅਗੇ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਬਾਕੀ ਸਾਥ ਬਚਿਆ ਕੇ ਮੋਇਆ॥
 ਕਿਆ ਇਤਨਯਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ। ਹੋਇਆ ਸੁੱਧ ਗਵਾ ਕੇ ਫਿੱਕ॥
 ਯਾ ਕੋਈ ਸੀ ਸੁਧਾਰਿਆ ਹੋਰ। ਸਾਧੂ ਬਣਿਆ ਧਰਮ ਦਾ ਚੋਰ॥
 ਇਸਤੇ ਅਗੇ ਹਾਲ ਸੁਨਾਓ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛ ਪੁਜਾਓ॥ ੬੧॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਫਿਰ ਇੱਕ ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਗੁੱਗੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦਾਸ॥
 ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸੱਦ ਮੈਂ ਸਦਿਆਂ ਅਪਨੇ ਪਾਸ॥ ੬੨॥
 ਪੁੱਛਿਆ ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰੇ ਤਿਆਰੇ ਕਿਤੈ॥
 ਭਾਵੇਂ ਚਾਹੇ ਤੁਧ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਦੇਖਨ ਚਿੱਤ॥ ੬੩॥
 ਚੋਪਈ॥ ਵਡੀ ਕੀਤੀ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰੀ। ਘਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਬਹਲ ਸਵਾਰੀ॥

ਖੀਣਾ ਗੋਰਾ ਜੋੜੇ ਬੈਲ। ਕਰਣਾ ਚਾਹੇ ਮੇਲੇ ਸੈਲ॥
 ਭਾਰੀ ਜੀਉਨ ਦਾ ਇਹ ਲਾਹਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਜੋ ਹੋਇ ਉਮਾਹਾ॥
 ਬੰਨ ਰੋਟੀਆਂ ਲਈਆਂ ਪਾਸ। ਕਰੀ ਪੰਜੀਰੀ ਦੇ ਕੇ ਚਾਸ॥
 ਇਹ ਜੋ ਹੈ ਫਿਰ ਘਿਉ ਦਾ ਕੁੱਜਾ। ਜਿਸ ਪਰ ਕੱਖਾਂ ਦਾ ਹੈ ਬੁੱਜਾ॥
 ਇਹੋ ਘਰ ਤੇ ਹੈ ਲੈ ਚਲਿਯਾ। ਕਯਾ ਕੋਈ ਦਿਨ ਜੰਗਲ ਮੱਲਿਆ॥
 ਦਸ ਸ਼ਿਤਾਬੀ ਚੁਪ ਕਰੂੰ ਕੀਤੀ। ਇਤਨੀ ਤਿਯਾਗੀ ਕਿਉਂ ਕਰ ਲੀਤੀ॥
 ਮੁੰਡੇ ਖੁਡ ਪਾਸ ਬਠਾਇ। ਚੰਗੇ ਲੀੜੇ ਜਿਨਾ ਪਹਨਾਏ॥
 ਦਿਸਦੀ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਹੈ ਕੋਈ। ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਪਜੀ ਜੋਈ॥ ੬੪॥

ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ: ਮੇਲੇ ਦਾ ਤਾਂ ਮੁੱਝ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਆਇਆ ਚਾਉ।
 ਸੁੱਖ ਉਤਾਰਨ ਚਲਯਾ ਤੂੰ ਨਾ ਅਜ ਬੁਲਾਉ॥ ੬੫॥
 ਚੌਪਈ: ਬੁਢਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਤਾਂ ਮੌਜਾਂ ਕਰਦੇ ਬਾਲ॥
 ਅਪਣੀ ਉਮਰ ਸਮਝ ਭੀ ਅਸਾਂ। ਇਹ ਦਿਨ ਆਓਨ ਜਦ ਮਸ ਮਸਾਂ।
 ਤਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਪਣੇ ਹਾਣੀ। ਤੁਰਦੇ ਫੜਕੇ ਰਖ ਘੁਮਾਣੀ॥
 ਖੇਤਾਂ ਉਤੋਂ ਕਾਂਢੇ ਓਡਾਂਦੇ। ਮਾਰ ਛਲਾਂਗਾਂ ਮੇਲੇ ਜਾਂਦੇ॥
 ਸੋ ਓਹ ਸਮੇਂ ਗੁਜਰ ਸਭ ਗਏ। ਕਬੀਲ ਦਾਰ ਹੋ ਅੱਟੇ ਭਏ॥
 ਜਿਸਤੇ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕ ਭੁਲਾਏ। ਹਾਲੀ ਢੱਗੇ ਯਾਰ ਬਣਾਏ॥
 ਇਹ ਜੋ ਮੇ ਉਦਮ ਹੈ ਕੀਤਾ। ਪੰਜ ਸੇਰ ਘੀ ਸੁੱਚਾ ਲੀਤਾ॥
 ਸਾਡੀ ਗਾਂਇ ਨਵੀਂ ਜਦ ਹੋਈ। ਤਦ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਖ ਹੋਸੀ ਕੋਈ॥
 ਅਹੁੜ ਪਹੁੜ ਭੀ ਕਰੇ ਬਥੇਰੇ। ਅਰ ਸੁਖੀ ਇਹ ਸੁਖ ਵਧੇਰੇ॥
 ਹੇ ਸੁਣ ਜਾਹਰ ਪੀਰਾ ਏਹ। ਕਰਾਂ ਬੇਨਤੀ ਤੂੰ ਵਰ ਦੇਹ॥
 ਸਾਡੀ ਗਾਂਇ ਕਰੀਂ ਤੂੰ ਰਾਜੀ। ਮੈਂ ਲਯਾਂਵਾਂਗਾਂ ਮਖਣੀ ਤਾਜੀ॥
 ਸੋ ਭਾਈ ਤਦਥੋਂ ਹੀ ਗਾਂਇ। ਸੂਇ ਪਈ ਸਭ ਦੁਖ ਗਵਾਇ॥
 ਜਦ ਮਖਣ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਦ ਹੀ ਛਿਕੇ ਰਖ ਸੁ ਦਿਆ॥
 ਅਜ ਨੌਮੀ ਦੇ ਉਪਰ ਜਾਵਾਂ। ਮਾੜੀ ਉਪਰ ਏਸ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ॥
 ਸੰਝੋ ਅਗੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਉ। ਨੀਗਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਪਠੇ ਪਾਉ॥
 ਸਿਰ ਖੁਰਕਨ ਦੀ ਵੇਹਲ ਨ ਮੈਨੂੰ। ਕਿਆ ਕੁਛ ਕੰਮ ਸੁਣਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ॥
 ਔਕੜ ਬਣੀ ਪਿਆ ਹੈ ਜਾਣਾ। ਤੂੰ ਸਭ ਸਮਝੈਂ ਨਹੀਂ ਇਆਣਾ॥ ੬੬॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਇਹ ਤਾਂ ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੜਾ ਲਾਇਆ ਹੋਰ॥

ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸ਼ਕਤ ਕਿਯਾ ਲਿਆ ਤੁਸਾਨੂੰ ਮੋੜ॥ ੬੭॥

ਬੋਲਨ ਦਾ ਭੀ ਤੁਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਦਿਸਾਵੇ ਭਾਰ॥

ਐਡੇ ਰੁਝੇ ਜਾਉਂਦੇ ਗੁੱਗੇ ਨਾਲ ਪਯਾਰ॥ ੬੮॥

ਚੌਪਈ॥ ਬਿਨਾ ਚਾਉ ਮੇਲੇ ਦੇ ਏਡਾ ਕਰਿਆ ਤਿਆਰਾ ਪਰਬਤ ਜੋਡਾ॥

ਜੇਕਰ ਹੁੰਦਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚਾਉ। ਤਾਂ ਤਾਂ ਲੈਂਦੇ ਚੁਕ ਗਰਾਉਂ॥

ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੁਖ ਦੀ ਦੱਸੀ। ਗਾਇ ਬੀਮਾਰ ਨ ਦੇਉ ਲੱਸੀ॥

ਤਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁੱਗਾ ਹੈ ਕਾਹਦਾ। ਹੈ ਚੇਲਾ ਕੋਈ ਵਾਰੇ ਸਾਹ ਦਾ॥

ਜੇਹੜਾ ਦਿਤੀ ਬਿਨਾ ਦਵਾਇ। ਅਰ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਦੁਖ ਗੁਵਾਇ॥

ਆਪ ਕਬਰ ਮਾੜੀ ਵਿੱਚ ਮੁਰਦਾ। ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਡੰਗਰਾਂ ਤੁਰਦਾ॥

ਜੇ ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਹੈ ਓਹ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੈ ਮੋਹ॥

ਤਾਂ ਤੂੰ ਗਊ ਰਖ ਕੀ ਲੈਣਾਂ। ਪਿਆ ਖੋਤਦਾ ਫਿਰਦਾ ਮੋਣਾਂ॥

ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿਦੇ ਗੱਲ। ਹਿੱਸਾ ਨਾਲ ਅਸਾਡੇ ਮਲ॥

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਡੰਗਰ ਕਰ ਰਾਜੀ। ਖੇਲ ਜੂਏ ਦੀ ਚੰਗੀ ਬਾਜੀ॥

ਗੁੱਗੇ ਪਾਸੋਂ ਕਰੀ ਨਰੋਏ। ਜਦ ਉਹ ਚੰਗੇ ਉਸ ਥੋਂ ਹੋਏ॥

ਸਭਨਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਘੀ ਦਾਣੇ। ਜਾਈਂ ਗੁੱਗੇ ਪਾਸ ਸਿਆਣੇ॥

ਅੱਧ ਵੰਡ ਓਸ ਨੂੰ ਦੇਈਂ। ਅਧਾ ਆਪ ਸਾਂਭ ਤੂੰ ਲੇਈਂ॥

ਚੰਗਾ ਘਰ ਦਾ ਕਰੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ। ਨਿੱਕਲ ਜਾਇ ਦਸੌਟਾ ਭਾਰਾ॥

ਭਲਿਆ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੇਖ ਵਿਚਾਰ। ਜੇ ਗੁੱਗਾ ਹੈ ਰੱਖਨਹਾਰ॥

ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਭਲਾ ਕਜੋਂ ਮਰਿਆ। ਡੇਰਾ ਜਾਇ ਉਜਾੜੀਂ ਕਰਿਆ॥

ਇਹ ਜੋ ਪੰਜ ਸੇਰ ਹੈ ਮੱਖਨ। ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਸੁਆਦੁ ਨ ਚੱਖਨ॥

ਉਹ ਗੁੱਗਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦ ਖਾਇ। ਕਈ ਸਦੀ ਥੋਂ ਜੋ ਮਰ ਜਾਇ॥

ਜੀਵਦਿਆਂ ਥੋਂ ਖੋਹੇ ਘੀਉ। ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਖੇ ਪੀਉ ॥

ਕਯਾ ਹੈ ਗੱਲ ਅਕਲ ਦੀ ਵੇਰੀ। ਕਿਕੁਰ ਹੋਸੀ ਤੈਨੂੰ ਖੇਰੀ॥

ਚਲ ਮੁੜ ਘਰ ਨੂੰ ਨਾ ਭਟਕਾਉ। ਖੋਲ ਬੋਲ ਅਰ ਪੱਠੇ ਪਾਉ॥

ਦੇਹ ਜਾਇਕੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਇ ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਜੀਅ॥

ਬੁਢੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਖਨ ਹੈ ਪਿਆਰਾ । ਜਾਨਾਂ ਬਦਲੇ ਲੈਨ ਉਧਾਰਾ॥
 ਕਿਕੂਰ ਉਨ ਤੈਨੂੰ ਸੀ ਦਿਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਘੂਰ ਘੱਪ ਕੇ ਲਿਤਾ॥
 ਦੇਖ ਪੁੱਤ ਦੀ ਵਲੇ ਝਾਕ। ਕੈਸਾ ਤੇਰਾ ਦਿਲ ਦਾ ਸਾਕ॥
 ਜਿਸਦੀ ਕਰੀ ਕਮਾਈ ਖਾਸੈਂ। ਜਦ ਬਹੁਤ ਬੁਢਾ ਹੋ ਜਾਸੈਂ॥
 ਉਸਨੂੰ ਰੁਖੀ ਰੋਟੀ ਦਿੰਦਾ। ਹੁੰਦਾ ਨਾਹੀ ਹੈਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ॥
 ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਰਤਨਾ ਨਿੱਤ । ਪੁਤਾਂ ਜੇਡ ਨਾ ਦੂਜਾ ਮਿੱਤ॥
 ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਖੋਹੇਂ ਘੀਉ। ਕਿਕੂਰ ਕੀਤਾ ਤੇਰਾ ਜੀਉ॥
 ਜਾਹੁ ਖੂਬ ਤੂੰ ਦਾਲ ਪਕਾਉ। ਏਹੋ ਘੀਉ ਓਸ ਵਿੱਚ ਪਾਉ॥
 ਨਾਲ ਕਨਕ ਦੇ ਮੰਡੇਂ ਦਾਲ। ਚੋਪੜ ਰਖ ਬਣਾ ਕੇ ਥਾਲ॥
 ਆਖ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਖਾ ਲੈ ਬੋਟਾ। ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਛਡਿਆ ਅਲਸੇਟਾ॥
 ਜਦ ਇਹ ਖਾ ਕੇ ਹੋਇ ਜੁਆਨ। ਲਗੇਗਾ ਫਿਰ ਰਿਜ਼ਕ ਕਮਾਣ॥
 ਖੂਬ ਦੱਬ ਕੇ ਜੋਤੇ ਲਾਉ। ਚੜ੍ਹਸਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਵਰਸਾਉ॥
 ਦੋ ਵਿਘੇ ਦੀ ਕਰਸੀ ਰੋਟੀ। ਅਗੋਂ ਕਣਕ ਜੰਮਸੀ ਚੋਟੀ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਬਚਨ ਕਿਤਨੀਆਂ ਗਾਈਆਂ। ਆਟੇ ਗੁੰਧਨ ਬਹਿ ਕੇ ਮਾਈਆਂ।
 ਤਦ ਘਰ ਥੋਂ ਸਭਕੋਂ ਵਿਰਸਾਉ। ਆਇਆ ਗਿਆ ਨਰਾਜ ਨ ਜਾਉ॥
 ਇਹ ਚੰਗਾ ਕਿ ਹੈ ਕੰਮ ਓਹ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਮਖਨ ਖੋਹ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਛਡ ਇਹ ਮੁਰਖਤਾਈ। ਟੱਬਰ ਦੀ ਕਰ ਲੈ ਭਲਿਆਈ॥ ੬੮॥

ਕੁੜਾ ਸਿੰਘ

ਦੌਰਾ- ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਬਾਤ ਇਹ ਪਰ ਹੈ ਡਰਦਾ ਜੀਉ॥
 ਮੱਤ ਗੁੱਗਾ ਆ ਪਕੜਸੀ ਜੇ ਮੈਂ ਰਖੜਾ ਘੀਉ॥੭੦॥
 ਟਬਰ ਵਿੱਚ ਫਤੂਰ ਨ ਪਾਵੇ । ਅਖੀਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਦੁਖਵਾਵੇ॥
 ਯਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸੀਸ। ਦੇਹ ਦੁਖਾਇ ਜੋ ਦਏ ਕਸੀਸ॥
 ਡੰਗਰ ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਕਢਵਾਵੇ। ਯਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤਪ ਕਾਲਾ ਪਾਵੇ॥
 ਫਿਰ ਤਾਂ ਲਗੂ ਚੌਗ ਨ ਹੋਰ। ਚੋਰਾਂ ਉਪਰ ਪੈਸਨ ਮੋਰ॥
 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜਦੋਂ ਆ ਜਾਏ। ਤਦ ਚਾਹ ਜੀ ਦਿਹਾਂ ਚੜ੍ਹਾਏ॥
 ਪਰ ਤੇਰੀ ਬਾਤਾਂ ਭੀ ਸੱਚ। ਜੁਗ ਨ ਦਿਸੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੱਚ॥
 ਦੋ ਚਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਚਿੱਤ। ਆਖੇ ਜਾਵਾਂ ਪਾਸੇ ਕਿਤ॥ ੭੧॥

ਸੈਠਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਜੇਹੜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਸਦਾ ਨਫਾ ਜਾਹੁ ਉਤ ਓਰ॥

ਚੋਰ ਮੋਰ ਪਰ ਪਾਇੰਦੇ ਚੁਕ ਬਠਾਈ ਹੋਰ॥ ੭੨॥

ਚੰਪਈ ॥ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਖੇ ਧੀਰ॥ ਸੁਖ ਦੁਖ ਹੁੰਦੇ ਭੋਗ ਸਰੀਰ॥

ਸਦਾ ਦੁਖ ਨਹਿ ਜਗ ਮਭਿ ਰਹਿੰਦਾ। ਸਦਾ ਸੁਖ ਕਹੁ ਹੈ ਕੋ ਲੈਂਦਾ॥

ਜਪੀ ਤਪੀ ਸਾਧ ਸੁਰ ਗਿਆਨੀ। ਜੋਗੀ ਪੰਡਤ ਚਤਰ ਧਿਆਨੀ॥

ਰਾਜੇ ਰੰਕ ਉਚ ਅਰ ਨੀਚ। ਦੁਖ ਸੁਖ ਰਹਿੰਦਾ ਸਭਨਾਂ ਬੀਚ॥

ਜੋ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਕੋਈ। ਭਯਾ ਬੀਮਾਰ ਕਰੇ ਕਯਾ ਹੋਈ॥

ਅਖਾਂ ਦੁੱਖਨ ਜੇ ਘਰ ਆਇ। ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਾਰੂ ਲਈਂ ਬਨਾਇ॥

ਨਾਲ ਸੁਰਮਚੂ ਦੇ ਉਹ ਪਾਈਂ। ਸਾਰੀ ਪੀੜ ਤੁਰਤ ਮਿਟ ਜਾਈ॥

ਖੂਬ ਯਾਦ ਇਹ ਕਰ ਲੈ ਅੱਜ। ਹੈ ਇਹ ਸੱਚ ਮੂਲ ਨ ਪੱਜ॥

ਤੋਲਾ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਲਿਆਉ। ਫੇਰ ਫਟਕੜੀ ਇਤਨੀ ਪਾਉ॥

ਅਰ ਰਸੋਤ ਫਿਰ ਤੋਲਾ ਚਾਰ। ਕੱਚੀ ਫੀਮ ਰੱਤੀਆਂ ਚਾਰ॥

ਪਰਲੇ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਰਗੜੀਂ। ਖੂਬ ਬਗੀਕ ਨ ਐਵੇਂ ਬਗੜੀਂ॥

ਫਿਰ ਫਟਕੜੀ ਮਹੀਨ ਬਣਾਈਂ। ਸੁਰਮੇਂ ਵਰਗੀ ਰਗੜ ਦਿਖਾਈਂ॥

ਫਿਰ ਅਫੀਮ ਭੀ ਪੀਸ ਪਿਆਰੇ। ਨਾਲ ਰਸੋਤ ਮਿਲਾਇਣ ਚਾਰੇ॥

ਰਗੜ ਕਰੀ ਸਭ ਇਕੋ ਜਾਨ। ਅੱਡੇ ਅੱਡੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਨ॥

ਪਾਉ ਭੰਗਰੇ ਦਾ ਫਿਰ ਪਾਣੀ। ਜੋ ਹੈ ਬੂਟੀ ਇੱਕ ਨਮਾਣੀ॥

ਸੱਦਨ ਲੋਗ ਭੰਗਰਾ ਉਸਨੂੰ। ਫਿਰਦੇ ਬਹੁਤ ਢੁੰਡਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ॥

ਇਹ ਕਰ ਦਾਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ। ਜੇ ਦੁਖਣੀ ਆ ਜਾਵੇ ਅੱਖ॥

ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪਾਈਂ ਰਾਤ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੋਊ ਕੁਸਲਾਤ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਚੜ੍ਹਸੀ ਤਾਪ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੂੰ ਸੋਚੀਂ ਆਪ॥

ਪਿਤ ਵਾਤ ਯਾ ਹੈ ਕਫ ਕੋਈ। ਚਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ॥

ਕਰੀਂ ਉਸੇ ਦਾ ਤੁਰਤ ਇਲਾਜ। ਸਿੱਧ ਹੋਨਗੇ ਸਾਰੇ ਕਾਜ ॥

ਅਰ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨ ਲਗੇ। ਦੱਸੀਂ ਹਾਲ ਵੈਦ ਦੇ ਅਗੇ॥

ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਉਸਦਾ ਹੱਕ। ਕਰੀਂ ਇਲਾਜ ਬਿਠਾਇ ਬਿਸ਼ੱਕ॥

ਉਹ ਗੁੱਗੇ ਤੇ ਹੋਊ ਚੰਗਾ। ਦੇਊ ਉਤਰ ਜੋ ਸੁਖ ਮੰਗਾ॥

ਇਹ ਗੁੱਗਾ ਨਾ ਬੋਲੇ ਕੁੱਝ। ਜਿਸਨੂੰ ਆਪਨੀ ਮੂਲ ਨ ਸੁਝ॥
ਜੋ ਨਾ ਆਪਣੇ ਤਾਈਂ ਜਾਨੇ। ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਕਦੋਂ ਪਛਾਨੇ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਸਚ ਬਾਤ ਇਹ ਚੰਗੀ। ਨਾ ਜਾਕੇ ਤੂੰ ਪੂਜੀਂ ਭੰਗੀ॥
ਜੋ ਤੈਂ ਕਰੀ ਏਹੁ ਮਨ ਮੱਤ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਖਨ ਸਭੇ ਕੁੱਮਤ॥
ਸੋ ਹੈ ਬੁਰੀ ਪਾਪ ਦਾ ਮੂਲ। ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋ ਤਿਥੀ ਸੂਲ॥ ੭੩॥

ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁਤਰ ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਵਡੇ ਪੁੱਤ ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਵਿਚਾਰ॥
ਜਾਨ ਗਿਆ ਤਦ ਰਿਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਸਾਰ ਅਸਾਰ॥ ੭੪॥
ਚੋਪਈ॥ ਲਗਾ ਕਹਿਨ ਬਾਪ ਨੂੰ ਐਸੀ। ਭਲੀ ਸੰਤਾਨ ਆਖਦੀ
ਜੈਸੀ ਬਾਪੂ ਜੀ ਜੋ ਸਿੰਘ ਸੁਣਾਵੈ। ਸੋ ਸਭ ਸਚੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵੈ॥
ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰੇ। ਧਰਮ ਕਰਮ ਸਭ ਗੁਰਮਤ ਵਾਰੇ॥
ਅਰ ਇਹ ਗੁੱਗਾ ਬੜੀ ਬਠਾਇ। ਕਿਥੋਂ ਪਯਾ ਅਸਾਂ ਗਲ ਆਇ॥
ਇਸ ਤੇ ਸੁਖ ਨ ਸਾਨੂੰ ਹੋਗ। ਹੈ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਈਂ ਰੋਗ॥
ਛੱਡੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਣ। ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਆਪਾਂ ਕਾਣ॥
ਭਿਆਓ ਘੀਉ ਕੜਾਹ ਬਣਾਈਏ। ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਈਏ॥
ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਕਹਿਨ ਹੈ ਝੂਠਾ। ਖੂਬ ਦਿਖਾਈਏ ਇਸੇ ਅੰਗੂਠਾ॥
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮਾਈ। ਝਬਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਈ॥
ਵਿਚਾਰ ਕੌਰ ਸੀ ਇਸਦਾ ਨਾਉਂ। ਚੰਗੀ ਜਾਣੇ ਸਭ ਗਰਾਉ॥
ਲਗੀ ਕਰਨ ਬਿਬੇਕ ਮ੍ਰਿਗੋਸਾ। ਕਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਖੜਾ ਸੰਦੇਸਾ।
ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਹੈ ਇਹ ਹਾਲ ਦੱਸ ਕਿਸ ਘਰ ਦਾ॥
ਸੁਣਕੇ ਪੁਤਰ ਕਹਿੰਦਾ ਅੰਮਾਂ। ਇਹ ਝਗੜਾ ਹੈ ਨਿਰਾ ਨਕੰਮਾਂ॥
ਬਾਪੂ ਜੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਮਾੜੀ। ਸਾਰੀ ਵਸਤ ਬਹਲ ਪਰ ਚਾੜੀ॥
ਸਿੰਘ ਸੈਲਾਨੀ ਕੀਤਾ ਹਾਸਾ। ਅਰ ਗੁਰ ਦਾ ਦਿਤਾ ਭਰਵਾਸਾ॥
ਕਿਹਾ ਗੁਰੂ ਪਰ ਸਰਧਾ ਰਖੇ। ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਪਕੜ ਕਰ ਭੱਖੇ।
ਜਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਜੀ ਤਾਈਂ। ਏਹੋ ਆਖੀ ਦੂਸਰ ਨਾਈਂ॥
ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਈ। ਕਹਿੰਦੀ ਇਹ ਤਾਂ ਹਈ ਸੁਦਾਈ॥
ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਸੀ ਸਮਝਾਇਆ। ਪਰ ਇਹ ਹਟਿਆ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ॥

ਅਜੇ ਵਿਸਾਹੁ ਏਸਦਾ ਕਿਥੇ। ਜਾਸੀ ਡੋਰੂ ਵਜਦੇ ਜਿਥੇ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਘੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ। ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹਨ ਦਿਆਂ ਪਾ ਬਾਂਡਾ॥
 ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਈ ਦੀ ਇਹ ਬਾਤ। ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ ਖਿੜ ਖਿੜ ਹਸਾਤ॥
 ਲੈ ਗਿਆ ਮੱਘਾ ਅੰਦਰ ਚੁੱਕ। ਗੁੱਗੇ ਸਿਰ ਪਾ ਮਿਟੀ ਬੁਕ॥੭੫॥
 ਦੌਹਰਾ॥ ਟਬਰ ਦੀ ਜਦ ਦੇਖਦਾ ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ ਸਲਾਹ॥
 ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹੇ ਹੁਣ ਨਾ ਚਲੇ ਵਾਹ॥ ੭੬॥
 ਚੋਪਈ॥ ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਸੈਲਾਨੀ ਹਰੀ। ਟਬਰ ਤੋਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਸਰੀ॥
 ਤੈਨੂੰ ਦੇਣ ਕੜਾਹ ਬਣਾਕੇ। ਜੋ ਦੇਣਾ ਸੀ ਓਥੇ ਜਾਕੇ॥
 ਸਚ ਮੁਚ ਇਹੋ ਫਿਰ ਭਿਆ। ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਆਇ ਤਦ ਗਿਆ॥
 ਕੇਹਾ ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ ਪੁਕਾਰੇ। ਅਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੂੜਾ ਹਰ ਪਿਆਰੇ॥
 ਤਾਂ ਕਠੇ ਭੋਜਨ ਬਹਿ ਖਾਈਏ। ਮੇਰ ਤੇਰ ਸਭ ਮਨੋਂ ਭੁਲਾਈਏ॥
 ਕੂੜਾ ਕਟ ਕਲ ਕਰਕੇ ਦੂਰ। ਸੁੰਦਰ ਹੋ ਜਾ ਗੁਰੂ ਹਜੂਰ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਕੂੜੇ। ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਿਦੇ ਵਿੱਚ ਗੂੜੇ॥
 ਮੈਂ ਗੁਰ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਦਾਸ। ਗਈ ਦੂਸਰੀ ਮੇਰੀ ਆਸ॥
 ਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸੁਣ ਭਾਈ। ਮੈਂ ਹੁਨ ਸਾਂਤਿ ਰਿਦੈ ਵਿੱਚ ਪਾਈ॥
 ਪਰ ਮੇਰਾ ਹੈ ਆਖਨ ਏਹ। ਐਥੇ ਰਾਮ ਨਾ ਇੱਕ ਪਲ ਲੋਹ॥
 ਚਲ ਛੇਤੀ ਜਿਥੇ ਹੈ ਮਾੜੀ। ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਲਾਈ ਹੈ ਵਾੜੀ॥
 ਉਥੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਗੁਰ ਵਲ ਲਿਆਉ॥
 ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰੋ ਉਸ ਜਾਗ੍ਰਾ। ਜਿੱਕਰ ਸਮਝਿਆ ਮੈਂ ਵਡਭਾਗਾ॥
 ਤੇਰਾ ਬਚਨ ਨ ਜਾਊ ਖਾਲੀ। ਮੰਨੇਗੀ ਸਭ ਖਲਕ ਸੁਖਾਲੀ॥੭੭॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੌਹਰਾ॥ ਇਹ ਤਾਂ ਤੈਂ ਕਰ ਸੁਟਿਆ ਵਡਾ ਭਾਰੀ ਕੰਮ॥
 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਜਾਣੇ ਦੰਮ॥ ੭੮॥
 ਟਬਰ ਕੂੜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ ਸੀ ਵਡਾ ਸੁਜਾਨ।
 ਇੱਕ ਉਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਕੂੜਾ ਹਰੀ ਅਜਾਨ॥ ੭੯॥
 ਪਰ ਗੁਰ ਨੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਆਪੋਂ ਲਿਆ ਬਚਾਇ॥

ਤੋਰੇ ਆਖੇ ਲਗ ਕੇ ਗਿਆ ਧਰਮ ਵਸ ਆਇ॥ ੮੦॥
 ਫਿਰ ਦਸੋ ਕਿਆ ਹੋਇਆ ਅਗੇ ਜਾਕੇ ਹਾਲ।
 ਮੈਂ ਹਾਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਦਿਲ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ॥ ੮੧॥
 ਥਾਤ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਛਡਣੋ ਮਨ ਨਹਿ ਕਰਦਾ ਮਿੱਤ॥
 ਦਿਨ ਰਾਤਰ ਸੁਣਦਾ ਰਹਾਂ ਐਸਾ ਕਰਦਾ ਚਿਤ॥ ੮੨॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਉਸਦੇ ਮਗਰੋਂ ਦੇਖਿਆ ਫਿਰ ਇੱਕ ਬਝੜ ਸਾਥ॥
 ਝੁਕ ਝੁਕ ਅੱਗੇ ਪੀਰ ਦੇ ਪਿਆ ਨਿਵਾਵੇ ਮਾਥ॥ ੮੩॥
 ਇਸਨੂੰ ਪਕੜਿਆ ਦੇਖਕੇ ਪਾਪ ਪਸਾਰੋਂ ਐਨ॥
 ਪਾਸ ਆਪਦੇ ਸੱਦ ਕੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੀਤੇ ਬੈਨ॥ ੮੪॥
 ਚੋਪਈ॥ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਾ ਦੁਧ। ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਤਿਸ ਦੀ ਬੁਧ॥
 ਪਾਸ ਖਲੋਤਾ ਰੋਂਦਾ ਪੁੱਤ। ਰੁਸੀ ਲੜਕੀ ਪੁੱਟੇ ਗੁਤ॥
 ਆਖਨ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਲਾਉ। ਸਿਰ ਤੇ ਮਟਕਾ ਲਾਹ ਦਿਖਾਉ॥
 ਪਰ ਉਹ ਇਤਨਾ ਹੋਇਆ ਗੁਸੇ। ਡਰ ਗਏ ਮੁੰਡੇ ਜੋ ਸਨ ਰੁੱਸੇ॥
 ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਹਮ ਗਏ ਸਨ ਸਾਰੇ। ਮਤ ਬਾਪੂ ਫੜ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰੇ॥
 ਦੇਖ ਹਾਲ ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਫੇਰ। ਕਿਧਰ ਚਲਿਆ ਟੱਬਰ ਘੇਰ॥
 ਸੁਣਕੇ ਬੋਲਿਆ ਚਲਿਆ ਮਾੜੀ। ਅਰ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਪੁੱਟਨ ਦਾੜੀ॥
 ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਹੈ ਕੰਮ। ਲੈਣੇ ਹੈਨ ਕਿਸੀ ਤੇ ਦੰਮ॥ ੮੫॥

ਬੁਝੜ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਦੰਮ ਵਿਹਾਜਣ ਜੋਗ ਕਦ ਅਸੀਂ ਕਰੇ ਹਾਂ ਰੱਬ।
 ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚੇ ਪਚ ਗਏ ਖੁਸ਼ੀ ਨ ਦੇਖੀ ਫੱਥ॥ ੮੬॥
 ਚੋਪਈ॥ ਇਕੋ ਹਲ ਦੀ ਕਰਦਾ ਖੇਤੀ। ਹੋਇ ਆਂਵਦੀ ਮੈਥੋਂ ਜੇਤੀ॥
 ਜਦ ਦਾਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਆਉਨ। ਆਕੇ ਸਾਹ ਤੁਰਤ ਲੈ ਜਾਉਨ॥
 ਖਾਣੇ ਜੋਗੇ ਭੀਹ ਨਾ ਛੱਡਨ। ਤੁਰਤ ਦਿਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਕੱਢਨ॥
 ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ। ਕੱਟਾਂ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਬਾਲ॥
 ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਕਾਂਦੇ। ਇੱਕ ਪਲ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂਦੇ॥ ੮੭॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਇਹ ਤਾਂ ਭੂਖਿਆਂ ਵਾਲੜਾ ਦਿਸਦਾ ਨਾਹੀਂ ਹਾਲ॥
 ਪਾਸ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੁੱਖ ਦੇ ਪਿਆ ਹੁਵਾਵੇਂ ਥਾਲ॥ ੪੪॥
 ਦੇ ਦੇ ਇੱਕ ਗਲਾਸ ਰੂੰ ਰੋਣੋਂ ਹੋਸਨ ਬੱਸ॥
 ਚੁਪ ਕਰਾਵਨ ਭੇਤ ਸਭ ਤੈਨੂੰ ਦਿਤਾ ਦੱਸ॥ ੮੯॥
 ਚੋਪਈ॥ ਜਦ ਤੂੰ ਦੁਖਦਖਾਇਛਿਖਾਵੇਂ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਵਾਵੇਂ॥
 ਭਾਵਾ ਜੱਫਾ ਪਾਇਆ ਦੁੱਧ। ਬਚਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਹੋਇ ਵਿਰੁੱਧ॥
 ਇਹ ਸਭ ਦਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਈ। ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਹੈ ਸਭ ਕੁਮਾਈ॥
 ਫਿਰ ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਇਨ ਤੇ ਹੈ ਖੋਹੀ। ਸਗੋਂ ਮਰੇਗਾ ਹੋ ਕੇ ਰੋਹੀ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਫੇਤੀ ਦੁਧ ਪਲਾਉ। ਸਭ ਦਾ ਰੋਣਾ ਤੁਰਤ ਹਟਾਉ॥ ੯੦॥

ਬੂਝੜ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਕਿਕੁਰ ਦੇਵਾਂ ਦੁੱਧ ਇਹ ਹੈ ਸਗਤੇ ਦਾ ਮਾਲ॥
 ਛੋਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਕੁਨਬਾ ਦੇਵਾਂ ਗਾਲ॥ ੯੧॥
 ਏਹ ਤਾਂ ਗੁੱਗੇ ਪੀਰ ਦੀ ਅਹੇ ਇਮਾਨਤ ਬੀਰ॥
 ਬੁਰਾ ਚਿਤਵਸਾਂ ਏਸ ਦਾ ਜਾਏ ਫਿਟ ਸਰੀਰ॥ ੯੨॥
 ਚੋਪਈ॥ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਦੇਵਾਂ ਸੁਖ। ਜਿਸ ਤੇ ਜਾਵਨ ਘਰ ਦੇ ਦੁੱਖ॥
 ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਡਰ ਐਸਾ। ਹੋਇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਪੁਲਸੋਂ ਜੈਸਾ॥
 ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੁਰਾ ਹੋ ਜਾਉ। ਕੋਈ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਥ ਲਗਾਉ॥
 ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੜੂ ਪੀਰ ਚਾ ਮੈਨੂੰ। ਛੁਟਨ ਨੂੰ ਫਿਰ ਆਖੂੰ ਤੈਨੂੰ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਰੋਵਨ ਭਾਵੇ। ਏਸ ਦੁਧ ਦੇ ਠੈ ਕੇ ਹਾਵੇ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੋ ਦੇਣਾ। ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਨਤ ਦਾ ਹੈ ਛੈਣਾ॥ ੯੩॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਕਿਉਂ ਇਤਨਾ ਤੂੰ ਡਰ ਰਿਹਾ ਝੁਠੀ ਗਲੋਂ ਗੁਵਾਰ॥
 ਬਿਨ ਪਾਣੀ ਤੇ ਪੈਰ ਦੇ ਮੌਜੇ ਲਏ ਉਤਾਰ॥ ੯੪॥
 ਚੋਪਈ॥ ਕੜਾ ਸਗਤਾ ਹੈ ਮੁਰਦਾ ਓਹ। ਵਿੱਚ ਉਜਾੜ ਵਸੇ ਜੋ ਕੋਹ
 ਕਾਉ ਬਿਨ ਹਨ ਉਸ ਪਰ ਕਰਦੇ। ਕੁੱਤੇ ਮੂਤਨ ਉਪਰ ਦਰ ਦੇ॥
 ਗਿੱਦੜ ਹਗਦੇ ਕਬਰ ਨਿਹਾਰ। ਜੋ ਨਾ ਸਕਦਾ ਉਨਾਂ ਨਿਵਾਰ॥

ਫਿਰ ਤੇਰਾ ਕਯਾ ਕਰਸੀ ਸੋਇ। ਆਪ ਨਿਮਾਣਾ ਮੁਰਦਾ ਜੋਇ॥
 ਤੇਰਾ ਤਨ ਫਿੱਟੋ ਕਿਉਂ ਆਧਾ। ਉਸ ਹਥੋਂ ਜੋ ਕੁਤਿਆਂ ਖਾਧਾ॥
 ਨਹੀਂ ਇਮਾਨਤ ਮੁਰਦੇ ਕੋਰੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਦੌਲਤ ਹੈ ਤੇਰੀ॥
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੈਂ ਦੇਹੁ ਨਸੰਗ। ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਮੰਗ॥
 ਤੇਰੇ ਬਚੇ ਤੇਰਾ ਖੀਰ। ਕੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪੀਰ॥
 ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਯੋਂ ਭਰਦਾ ਸੁਖ। ਉਹ ਕੀ ਦੇਵਣ ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ॥
 ਆਪ ਪਿਆ ਮਿਟੀ ਵਿੱਚ ਹੁਲਦਾ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਆ ਘੁਲਦਾ॥
 ਕਿਆ ਤੂੰ ਮੁਰਦੇ ਤੇ ਭੀ ਹੀਣਾ। ਖਾ ਕੇ ਪਲਿਆ ਹੈ ਕਯਾ ਚੀਣਾ॥
 ਐਡਾ ਕਮਦਿਲ ਕਿਉਂ ਕਰ ਹੋਇਆ। ਕਬਰੋਂ ਡਰ ਕਰ ਬਲ ਨੂੰ ਖੋਇਆ।
 ਮੈਂ ਜਾਮਨ ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਜੋ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੈਨੂੰ ਜਿੱਚ॥
 ਅੱਠ ਗੁਨਾਂ ਮੈਂ ਦੁੱਧ ਦਵਾਉਂ। ਅਪਨੇ ਹਥੀਂ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਾਉਂ॥
 ਪਰ ਤੂੰ ਯਾਦ ਰਖ ਇਹ ਬਾਤ। ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਭੀ ਆਵੇ ਰਾਤ॥
 ਤਾਂ ਭੀ ਗੁੱਗਾ ਮੇਰੇ ਪਾਸ। ਆਉ ਨਾਹੀ ਧਰ ਮਨ ਆਸ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੁਧ ਪਲਾ ਦੇ। ਹੋਰ ਖਾਣ ਜੋ ਵਸਤ ਖੁਵਾ ਦੇ॥
 ਇਹ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਹਨ ਸਭ ਚਾਚੇ। ਮਾਰਨ ਫੜਕੇ ਖੂਬ ਤਮਾਚੇ॥
 ਰਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਰਖਵਾਲਾ। ਸਦਾ ਰਖਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਖਾਲਾ।
 ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁੰਦੇ ਪਯਾਰੇ। ਬੋਲਨ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰੇ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਨਹਿ ਭਾਈ। ਜਿਕੁਰ ਕਰਦੇ ਲੋਗ ਸੁਦਾਈ॥
 ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੈ ਤੂੰ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਦਾ ਜੀਉ ਕਰਾਰਾ॥੫॥

ਬੁਝੜ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਮੰਨਾਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਦੁੱਧ ਪਲਾਇ॥
 ਫਿਰ ਮੋੜੇਗਾ ਕੌਣ ਉਸ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਏ ਬਲਾਇ॥ ੮੬॥
 ਚੌਪਈ॥ ਜਦ ਮੈਂ ਦੁਧ ਸੁਖਦਾ ਪੀਤਾ। ਤਦੋਂ ਪੀਰ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਕੀਤਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਕਰਸੀ ਵੱਡਾ ਕਹਰ। ਨਖ ਸਿਖ ਤਾਈ ਚੜ੍ਹਸੀ ਜਹਰ॥
 ਸੁੱਤਿਆ ਨੂੰ ਚਾ ਲਊ ਦਬਾਇ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੈ ਦਿਖਲਾਇ॥
 ਸਾਰਾ ਟਬਰ ਡਰ ਡਰ ਉਨ੍ਹ। ਵਾਂਗ ਬੱਕਰੇ ਤਨ ਨੂੰ ਕੁਨ੍ਹ॥
 ਲਊ ਚੌਗਨਾ ਬਦਲਾ ਫੇਰ। ਕਰਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਲਾਉ ਦੇਰ॥

ਤਾਂ ਤੇ ਲੈਕੇ ਓਥੇ ਜਾਵਾਂ। ਅਪਨੇ ਹੱਥੀਂ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ॥
ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦਏ ਵਰ ਕੋਈ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਵ ਨਿਧ ਆਵੇ ਖੋਈ॥
ਕਰਮਾਤ ਤੇ ਹਾਂ ਮੈਂ ਡਰਦਾ। ਜਿਸਤੇ ਬੈਠਾ ਹਰ ਹਰ ਕਰਦਾ॥੯੭॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਕਰਮਾਤ ਤਾਂ ਦੱਸਦੇ ਜੋ ਹੈ ਉਸਦੇ ਵਿੱਚ॥
ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕਰ ਲਿਆ ਏਡਾ ਭਾਰਾ ਜਿੱਚ॥ ੯੮॥
ਚੋਪਈ॥ ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਤੇਰਾ ਪੀਰ। ਕਰਮਾਤ ਦੇ ਮਾਰੇ ਤੀਰ॥
ਕਰਮਾਤ ਤੇ ਹੈ ਡਰ ਭਾਰਾ। ਜਿਸਤੇ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਨਾਰਾ॥
ਸੋ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਓਸ ਦਿਖਾਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਗੀਝਿਆ ਭਾਈ॥
ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਕੁਝ ਦੇਹ ਸੁਣਾਇ। ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਲੇਵਾਂ ਅਜਮਾਇ॥
ਹੈ ਸੱਚੀ ਕਿ ਐਵੇਂ ਗੱਪ। ਡਰਿਆ ਦੇਖ ਕਰੁੰਡਾ ਸੱਪ॥
ਸੋ ਹੁਣ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਦੇ ਯਾਰ। ਕਿਉਂ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਵਧਿਆ ਪਯਾਰ॥
ਜੇ ਚੰਗੀ ਕੁਝ ਲਗੀ ਗੱਲ। ਮੈਂ ਭੀ ਆਉਂ ਤੇਰੀ ਵੱਲ ॥ ੯੯॥

ਬੂਝੜ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਕਯਾ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਤੁਧ ਨੂੰ ਆਖਨ ਦੀ ਨਾ ਗੱਲ॥
ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਹੈ ਲੱਗਯਾ ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਸੱਲ॥ ੧੦੦॥
ਚੋਪਈ॥ ਇੱਕ ਦਿਹਾੜੇ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ ਗੁੰਦੀ ਗੁੱਤ॥
ਡੰਗਰ ਚਾਰਨ ਕਾਰਨ ਗਿਆ। ਸਾਂਭ ਬਲੇਦਾ ਘਰ ਦਾ ਲਿਆ॥
ਭੁੱਲ ਭੁੱਲੇਖੇ ਬਰਮੀ ਉਤੇ। ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਛਾਵੀਂ ਸੁੱਤੇ॥
ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਇਆ ਚੀਤਾ। ਜੋ ਬਰਮੀ ਦੇ ਉਤੇ ਕੀਤਾ॥
ਸੀ ਉਹ ਜ਼ਾਹਰ ਪੀਰ ਦੀ ਜਾਗਾ। ਜਿਸਦਾ ਪਤਾ ਨ ਉਸਨੂੰ ਲਾਗਾ॥
ਜਦ ਸੰਧਿਆ ਨੂੰ ਮੁੜ ਘਰ ਧਾਇਆ। ਰੋਟੀ ਖਾਇ ਸੌਣ ਨੂੰ ਆਇਆ॥
ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੂਕ ਉਸ ਭਾਰਾ ਤਾਪ। ਆਖੇ ਮੈਨੂੰ ਰਖੀਂ ਬਾਪ॥
ਹਥਾਂ ਉਪਰ ਆਈ ਜਾਨ। ਡਾਢੇ ਅੱਖੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਨ॥
ਮੰਜੇ ਉਪਰ ਟਪੇ ਐਸਾ। ਚਣਾ ਭਠ ਮਹਿ ਭੁੱਜੇ ਜੈਸਾ॥
ਦੇਖ ਪੁਤ ਦਾ ਐਸਾ ਹਾਲ। ਸਾਡੇ ਭਾ ਦਾ ਪਿਆ ਭੁਚਾਲ॥
ਓਸੇ ਸਮਝ ਹੋਸ ਉਡ ਗਈ। ਹਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਸੀ ਪਈ॥

ਇਸਦੀ ਮਾਈ ਚਕਾਂ ਵਢੇ। ਮੈਨੂੰ ਸੌ ਸੌ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੇ॥
 ਆਖੇ ਤੈਂ ਡੰਗਰ ਚਰਵਾਏ। ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਪਰ ਇਹ ਦਿਨ ਆਏ॥
 ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਅਖ ਨ ਪੁੱਟਾਂ। ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਅੰਝੁ ਹੀ ਸੁੱਟਾਂ॥
 ਅਪਨੇ ਕਰਮਾਂ ਪਰ ਪਛਤਾਵਾਂ। ਲੱਖਾਂ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਮਨਾਵਾਂ॥
 ਆਖਾਂ ਰਬੋ ਕੋਈ ਅੱਜ। ਜਾਨ ਬਾਲ ਦੀ ਲੈ ਕੇ ਪੱਜ॥
 ਪਰ ਨਾ ਰਤੀ ਹੋਇ ਅਰਾਮ। ਪੀਲਾ ਹੋਇਆ ਰੰਗ ਬਦਾਮ॥
 ਮੈਂ ਫਿਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤਜ ਆਸ। ਡਾਢਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇ ਉਦਾਸ॥
 ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਈ ਹੋਸ਼। ਆਇਆ ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਚੁੜ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ। ਨੌਧਾ ਲਿਆਂਦਾ ਤੁਰਤ ਬੁਲਾਕੇ॥
 ਉਸਨੂੰ ਆਖੜਾ ਕਰ ਕੁਝ ਹੀਲਾ। ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਹੋ ਗਿਆ ਪੀਲਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਨੌਧੇ ਭੰਗੀ ਬਹਿਕੇ। ਝਾੜੂ ਲੀਤਾ ਪੀਰਾ ਕਹਿਕੇ॥
 ਲੱਗਾ ਪੁੱਛਨ ਮੁੰਡਿਆ ਦੱਸ। ਰੋਵੀਂ ਨਾਹੀਂ ਖਿੜ ਖਿੜ ਹੱਸ॥
 ਕੜਾ ਖਾਧਾ ਅਰ ਪੀਤਾ ਅੱਜ। ਦਸੀਂ ਸੱਚ ਨ ਲਾਈਂ ਪੱਜ॥
 ਤਦ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾਇਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਛ ਨਹਿ ਖਾਧਾ ਤਾਇਆ॥
 ਮੱਕੀ ਦੀ ਬੇਹੀ ਇੱਕ ਰੋਟੀ। ਜੋ ਸੀ ਵਢੂਏ ਜੇਹੀ ਮੋਟੀ॥
 ਲੱਸੀ ਨਾਲ ਉਹ ਸੀ ਖਾਧੀ। ਹੋਰ ਨ ਕੀਤੀ ਕੁਝ ਉਪਾਧੀ॥
 ਫਿਰ ਨੌਧ ਨੇ ਪੁੱਛੀ ਏਹੁ। ਅਗਲਾ ਖਬਰ ਕੁਝ ਹੁਣ ਦੇਹੁ॥
 ਬਾਹਰ ਹੱਗਣ ਮੂੜ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਤੈਂ ਕਿਥੇ ਕਰਵਾਇਆ॥
 ਕੇਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਓਸਦੇ ਪਾਸ। ਹੈਸੀ ਦੱਸ ਨ ਕਰ ਵਿਸ਼ਾਸ॥
 ਤਦ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਦਸੀ ਸਾਹੀ। ਸੀ ਇੱਕ ਬੰਗਮੀ ਉਥੇ ਭਾਹੀ॥
 ਜਿਥੇ ਮੈਂਚਾ ਕਰਾਂ ਪਸ਼ਾਬ। ਤਦ ਹੀ ਤੇ ਦਿਲ ਭਿਆਖਰਾਬ॥੧੦੧॥
 ਦੋਹਰਾ॥ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਇਹ ਆਖਨਾਂ ਨੌਧੇ ਲੀਤਾ ਬੁਝ।
 ਅਜਮਤ ਗੁੱਗੇ ਪੀਰ ਦੀ ਲਈ ਤੁਰਤ ਹੀ ਬੁੱਝ॥ ੧੦੨॥
 ਚੋਪਈ॥ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸੀ। ਪਾਓ ਬੰਗਮੀ ਜਾਕੇ ਲੱਸੀ॥
 ਇਹ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਹੋਈ ਰੁੱਧ। ਕਿਧਰ ਭਟਕੀ ਤੇਰੀ ਬੁੱਧ॥
 ਜਦ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੂਤਰ ਕਰਯਾ॥ ਤਾਂ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਸਿਰ ਪਰ ਪਰਯਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਆਇਆ। ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚਾ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਾਇਆ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਓਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ। ਜਿਸ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਭਾਰਾ ਤਾਪ॥

ਅਰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਚੌਕਾ ਪਾਓ। ਸੁਚਾ ਪਾਣੀ ਭਰਕੇ ਲਿਆਓ।
 ਸੁਚੀ ਆਗ ਜਗਾ ਕੇ ਵੇਰ। ਦੇਵੇਂ ਹੋਰ ਨ ਕਰਨੀ ਦੇਰ॥
 ਅਰ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲਿਆਕੇ। ਬਠਲਾਓ ਇਸ ਜਾ ਸਮਝਾਕੇ॥
 ਮਥਾ ਟੇ ਕੇ ਅਗੇ ਪੀਰ। ਸੁਖੀ ਹੋਵਸੀ ਏਸ ਸਗੀਰ॥
 ਅਰ ਫਿਰ ਪੰਜ ਲੋਗ ਕਰ ਤੱਤੇ। ਦੇਹੁ ਖੁਲਾਇ ਜਾਨ ਦੁਖ ਸੱਤੇ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਦ ਕਰਯਾ। ਚਾਲਸੀ ਦਾ ਗਡਵਾ ਭਰਿਆ॥
 ਜਾਕੇ ਬਰਮੀ ਉਪਰ ਪਾਇਆ। ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ॥
 ਤਦ ਹੀ ਸੁਖ ਬਾਲ ਨੂੰ ਹੋਈ। ਮੁੜ ਕੇ ਰੁਧ ਨ ਹੋਈ ਕੋਈ॥
 ਅਖੀਂ ਦੇਖੀ ਜਦ ਇਹ ਗੱਲ। ਐਵੇਂ ਮਾਗੀ ਨਹੀਂ ਜਟਲ॥
 ਫਿਰ ਕਿਕੁਰ ਨਾ ਅਸੀਂ ਮਨਾਈਏ। ਉਸਦੀ ਮਾੜੀ ਪਰ ਨਾ ਜਾਈਏ॥
 ਕਿਆ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨ ਸਾਨੂੰ। ਦੇਈਏ ਡੰਗਰ ਸੌਪ ਤੁਹਾਨੂੰ॥
 ਇਹ ਸਾਗੀ ਹੈ ਸਿੱਖਾ ਬਾਤ। ਸਾਨੂੰ ਭੁਲਦੀ ਨਾ ਦਿਨ ਰਾਤ॥ ੧੦੩॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਕਿਆ ਦਸਾਂ ਇਸ ਅਕਲ ਦਾ ਜੋ ਹੈ ਤੇਰੇ ਪਾਸ।
 ਆਖਨ ਜੋਗੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਜਿਸਦਾ ਬਣਿਆ ਦਾਸ॥ ੧੦੪॥
 ਚੋਪਈ॥ ਸੁਣ ਖਾਂ ਝੰਗੜ ਸਿੰਘਾ ਬਾਤ। ਤੈ ਕਿਉਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਰਾਤ॥
 ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਨ ਪਰ ਸਾ ਘਬਰਾਇਆ। ਨੌਧਾ ਚੂੜਾ ਧਾਮ ਬੁਲਾਇਆ॥
 ਜਿਨ ਮੇਤ੍ਰ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਮਾਰੇ। ਵੜ ਮੁੰਡੇ ਥੋਂ ਕਰਾ ਕੁਨਾਰੇ॥
 ਇਸਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਗੱਲ। ਨੌਧਾ ਹੋਸੀ ਤਕੜਾ ਮੱਲ॥
 ਜਿਨ ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਮੇਤ੍ਰ ਨਾਲ। ਦਿਤਾ ਤੇਰੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਾਲ॥
 ਅਰ ਮੁੰਡਾ ਰਾਜੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇੱਕ ਨ ਧੋਲਾ ਤੈਥੋਂ ਲਿਤਾ॥
 ਜਾਨ ਚੌਧਰੀ ਤੈਨੂੰ ਆਪ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਜਿਨ ਖੋਇਆ ਤਾਪ॥
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਗੁੱਗੇ ਤੇ ਕਿਉਂ ਡਰਦਾ। ਜਾ ਮਾੜੀ ਪਰ ਚੌਕੀ ਭਰਦਾ॥
 ਉਸ ਤੇ ਨੌਧਾ ਚੂੜਾ ਤਕੜਾ। ਜਿਨ ਆਕੇ ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਪਕੜਾ॥
 ਜਿਨ ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਮੁੰਡਾ ਫੜਿਆ। ਹੋ ਕੇ ਤਾਪ ਕਰਰ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ॥
 ਮੂਰਣ ਪਿੱਛੇ ਇਤਨਾ ਵੇਰ। ਕੀਤਾ ਗੁੱਗੇ ਰਹੀ ਨ ਖੈਰ।
 ਉਹ ਤਾਂ ਵਡਾ ਤੇਰਾ ਵੈਰੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਹਥੋਂ ਚਾਰੇ ਖੈਰੀ॥
 ਉਸ ਦਾ ਦਾਰੂ ਕਰ ਵਿਸ਼ਾਸ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਖੀ ਪਾਸ॥

ਜਿਸਦਾ ਨੌਧਾ ਭੰਗੀ ਨਾਮ। ਸਿੱਧ ਕਰੁਗਾ ਤੇਰੇ ਕਾਮ॥
 ਜਦ ਗੁੱਗਾ ਆਕੜ ਦਿਖਲਾਏ। ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਾਏ॥
 ਚੂਹੜੇ ਨੂੰ ਜਾ ਸਦ ਲਿਆਈ। ਉਸ ਤੇ ਝਾੜੂ ਚਾ ਫਿਰਵਾਈ॥
 ਨੱਸ ਜਾਊਗਾ ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ। ਫਿਰ ਨਾ ਦੇਉ ਦੁਖ ਸਰੀਰ॥
 ਸੁਣ ਭੋਲਿਆ ਕਿਆ ਗਿਲ ਸੁਕਾਈ। ਰਤੀ ਅਕਲ ਨ ਤੈਨੂੰ ਆਈ॥
 ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਈ ਵਿਕਾਰ। ਜਿਸ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਭਇਆ ਬੀਮਾਰ॥
 ਖਟੀ ਲੱਸੀ ਰੋਟੀ ਮੱਕੀ। ਜੋ ਤੇਰੇ ਘਰ ਹੋਸੀ ਪੱਕੀ॥
 ਖਾਂਦੇ ਸਾਰ ਪਿਆ ਤੁਰ ਬਾਲ। ਰੋਗੀ ਹੋਇਆ ਉਸਦੇ ਨਾਲ॥
 ਜਦ ਉਸਦਾ ਬਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੁੰਡਾ ਹੋਧਾ ਓਹੋ ਜਿਹਾ॥
 ਖਾਣੇ ਦਾ ਜਦ ਅਸਰ ਨ ਰਹਿੰਦਾ। ਰਾਜੀ ਹੋਇ ਆਦਮੀ ਬਹਿੰਦਾ॥
 ਜੇਕਰ ਪੀਂਦਾ ਕੋਈ ਬਰਾਬ। ਪਤ ਅਪਨੀ ਨੂੰ ਕਰੇ ਖਰਾਬ॥
 ਬੋਲੇ ਆਲ ਬਤਾਲਾ ਉਤ। ਜਿਕਰ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਭੂਤ॥
 ਪਰ ਜਦ ਅਸਰ ਉਸਦਾ ਲਹਿੰਦਾ। ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗਰ ਹੋ ਨਰ ਬਹਿੰਦਾ॥
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਮੱਕੀ ਰੋਟੀ। ਮਾਝੀ ਲੱਸੀ ਥੂਰੀ ਝੋਟੀ॥
 ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਉਨ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਤੈਂ ਗੁੱਗਾ ਹੀ ਚੁਕ ਬਣਾਇਆ॥
 ਘਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਚੂਹੜੇ। ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਿਠਾਏ ਮੂੜੇ॥
 ਅਰ ਉਸ ਤੇ ਝਾੜੇ ਕਰਵਾਏ। ਬਰਮੀ ਵਿੱਚ ਦੁਧ ਚਾ ਪਾਏ॥
 ਕਿਹੜੀ ਕਾਰੇ ਲੱਗਾ ਆਕੇ। ਬਰਮ ਨ ਆਈ ਪੈਂਚ ਸਦਾ ਕੇ॥
 ਭਲਿਆ ਪੁਰਬਾ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਾਰੇ। ਦੇਹੀ ਦਾ ਹਨ ਭੋਗ ਤੁਮਾਰੇ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਗੁੱਗਾ ਮੀਰਾਂ ਪੀਰ। ਕਰਦਾ ਕੁਝ ਨ ਕੋਇ ਫਕੀਰ॥
 ਇਹ ਸਭ ਹੈ ਮਨ ਦਾ ਭਟਕਾਨਾ। ਮੂਰਖ ਦਾ ਲਾ ਕਿਤੇ ਟਕਾਨਾ॥
 ਅਗੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਨ ਕਰਨਾ। ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਨਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨਾ॥
 ਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਇ ਬੀਮਾਰੀ। ਸੱਦ ਹਕੀਮ ਕਰਾਈ ਕਾਰੀ॥
 ਜਿਸਤੇ ਸਭੋਂ ਹੋਸੀ ਖੈਰ। ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਨਾ ਪੂਜੀ ਪੈਰ॥
 ਅਜ ਜੋ ਦੁਧ ਖੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇਂ। ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਲਾਵੇਂ॥
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਹੋਨ ਜੁਆਨ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਰ ਪੀਵਨ ਖਾਨ॥
 ਤੈਂ ਜੋ ਬਰਮੀ ਵਿੱਚ ਮੁਧਾਇਆ। ਉਸ ਥੋਂ ਹਥ ਕਹੋ ਕੀ ਆਇਆ॥
 ਅਗੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਨ ਕਰਨਾ। ਗੁੱਗੇ ਵੁਗੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਭਰਨਾ॥
 ਖਾਹੁ ਪੀਉ ਅਰ ਮੌਜ ਉਡਾਉ। ਬਹਿ ਕੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉ॥੧੦੫॥

ਬੂਝੜ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਹੋਣੀ ਸੀ ਸੋ ਹੋ ਗਈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਾਤ॥

ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਭੀ ਨਾ ਪਵੇ ਐਸੀ ਔਖੀ ਰਾਤ॥ ੧੦੬॥

ਚੋਪਈ॥ ਭਾਵੇ ਸੱਚੀ ਤੇਰੀ ਗੱਲ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਤਦ ਗਿਆ ਸਚੱਲ॥
ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਹੈ ਕਹਿਣਾ। ਅਕਸਰ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ॥
ਪਰ ਉਹ ਜੈਸਾ ਇੱਕ ਇੱਕਰਾਰ। ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਹਾ ਉਧਾਰ॥
ਸੋ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਪੂਰਾ। ਅਰ ਨਾ ਰਖਣਾ ਬਨੇ ਅਧੂਰਾ॥
ਜਿਸਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਰਾਂ ਨ ਦੋਰ। ਮੁੜਕੇ ਬਾਤਾਂ ਕਰਸਾਂ ਫੇਰ॥
ਚਲ ਭਈ ਮੁੰਡਿਆ ਕਰ ਲੈ ਦੋੜ। ਸਿਰ ਪਰ ਬੰਨ੍ਹ ਖੇਸ ਦਾ ਮੋੜ॥
ਧੁਰ ਮਾੜੀ ਦੇ ਜਾਈਂ ਅੱਗੇ। ਜਾਂਦੇ ਬੇਰ ਜਿਵੇਂ ਹਨ ਵੱਗੇ।
ਇਤਨਾ ਕਹਤ ਜਦ ਉਹ ਭੁਰਿਆ। ਤਦ ਮੈਂ ਬਦਲ ਵਾਂਗਰ ਘੁਰਿਆ॥
ਕੇਹਾ ਗਰਜ ਕੇ ਸੁਣ ਓਇ ਊਤ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਲਗਾ ਭੂਤ॥
ਪਰ ਤੂੰ ਫਿਰ ਮੁੜ ਕੇ ਜਦ ਆਵੇਂ। ਇਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਪਛੋਤਾਵੇ॥
ਸੋਈ ਹੋਈ ਓਹੋ ਗੱਲ। ਜਦ ਉਹ ਮੁੜਿਆ ਘਰ ਦੇ ਵੱਲ॥
ਭਾਦੋਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਜਦ ਪਈ। ਸਾਰੀ ਹੋਸ਼ ਤਦੋਂ ਹੀ ਗਈ॥
ਲਗਿਆ ਧੱਕਾ ਹੋ ਭਸ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਤੀਕ ਮੰਜੇ ਪਰ ਪਿਆ॥
ਚੰਗਾ ਗੁੱਗਾ ਸੇਵਿਆ ਜਾਇ। ਪਿਆ ਰੇਓੜੀਆਂ ਬੈਠਾ ਖਾਇ॥
ਫਿਰ ਕਰ ਗਲ ਅਸਾਂ ਦੀ ਯਾਦ। ਡਾਢਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਰਿਆਦ॥
ਹੁਣ ਪਛੋਤਾਇਆਂ ਤੇ ਕੜਾ ਹੁੰਦਾ। ਬੈਠਾ ਭੂਰ ਅਕਲ ਦਾ ਕੁੰਦਾ॥
ਇਤਨਾ ਆਖ ਗਿਆ ਮੈਂ ਡੇਰੇ। ਓਥੇ ਜਾਇ ਹੋਰ ਪੁਨ ਘੇਰੇ॥ ੧੦੭॥

ਗੁਰਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਇਹ ਬੂਝੜ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੀ ਹੈ ਸੀ ਬੂਝੜ ਠੀਕ॥

ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਗੁਵਾਇ ਫਿਰ ਨਕੋਂ ਕਵੀ ਠੀਕ॥ ੧੦੮॥

ਚੋਪਈ॥ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲੀਤੀ ਮੈਂ ਸਾਰੀ। ਬੂਝੜ ਮਰਿਆ ਹੋਇ ਵਿਗਾਰੀ॥
ਪਰ ਫਿਰ ਅਗੇ ਸੀ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਤੁਸੀਂ ਭਰਮ ਸੀ ਕਿਸਦਾ ਖੋਇਆ॥
ਉਹ ਸਾਰਾ ਭੀ ਦਿਓ ਸੁਣਾਇ। ਜਿਸ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਦੇ ਆ ਜਾਏ॥ ੧੦੯॥
ਦੋਹਰਾ- ਇਤਨੇ ਹੀ ਪਰ ਬੱਸ ਹੈ ਕੜਾ ਕੁਛ ਕੀਤੀ ਹੋਰ॥
ਦਿੱਤੇ ਹੋਰ ਸਵਾਰ ਤੋਂ ਜੋ ਗੁਰ ਘਰ ਦੇ ਚੋਰ॥ ੧੧੦॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਫਿਰ ਮੈਂ ਤੁਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਰਦਾ ਸੈਲ॥
 ਏਹੋ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਿੰਘਨੀਆਂ ਦੇ ਗੈਲ॥ ੧੧੧॥
 ਚੋਪਈ। ਜਦ ਦੇਖਯਾ ਬਹੁਤੀ ਮੈਂ ਜਾਗਾ। ਗੁੱਗਾ ਵਾਂਗ ਉਲਹੇ ਲਾਗਾ॥
 ਕਈ ਲੜਕੀਆਂ ਬਸਤ੍ਰ ਪਾਏ। ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਪਕੜਾਏ॥
 ਅਰ ਕੁਝ ਜੁਆਨਾਂ ਜੋ ਮੁਟਿਆਰ। ਲਾ ਜੰਦੇ ਤੁਰੀਆਂ ਘਰ ਬਾਰ॥
 ਫਿਰ ਬੁਢੀਆਂ ਭੀ ਕਿਤਨੀ ਮਾਈਆਂ। ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਵਲ ਧਾਈਆਂ॥
 ਦੇਖ ਜਿਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕਰਾਹ। ਆਖੀ ਮੈਂ ਗਿਆ ਲਗਿਆਪਾਹੁ॥
 ਕਿਥੇ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰ। ਬਸਤਰ ਲੀੜੇ ਲਏ ਸੁਵਾਰ॥
 ਹੈ ਕੋਈ ਇਸ ਨਗਰ ਬਯਾਹੁ। ਜਿਸ ਪਰ ਕਰਸੇ ਏਹੁ ਉਮਾਹੁ॥
 ਯਾ ਕੋਈ ਹੈ ਸਾਦੀ ਹੋਰ। ਜਿਸ ਤੇ ਲਾਵੇ ਤੁਮ ਘਨ ਘੋਰ॥
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਈ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਅਗੇਰੇ ਆਈ॥
 ਲਗੀ ਕਰਨ ਅੱਜ ਹੈ ਮੇਲਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਖਰਚਣ ਪੈਸਾ ਧੇਲਾ॥
 ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਪਰ ਜਾਕੇ। ਮਥੇ ਟੇਕਨ ਸੀਸ ਝੁਕਾਕੇ॥

ਜਿਨ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਹੋਈਆਂ ਤਿਆਰ।

ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਬਾਲਕਾਂ ਪਯਾਰ॥ ੧੧੨॥

ਜਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਖਨ ਸੁਣਾਇਆ।

ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਨਰਥ ਕਮਾਇਆ॥

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਹੈ ਮਾਈ। ਖਾਂਦੇ ਗੁਰ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਮਾਈ॥
 ਫੇਰ ਉਹ ਦੇਣ ਹਾਰ ਵਿਸਾਰ। ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਵਲ ਹੋਈਆਂ ਤਿਆਰ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਈ। ਜਾਣ ਮੁਝ ਨੂੰ ਅਪਨਾਂ ਭਾਈ॥
 ਦਸੀਂ ਨਾਉ ਆਪਨਾਂ ਜੋਇ। ਦੱਸਨ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਮ ਨ ਕੋਇ॥ ੧੧੩॥

ਪਰੇਮ ਕੌਰ

ਦੋਹਰਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਕੌਰ ਹੈ ਨਾਮ ਮੁਹਿ ਸੱਦਨ ਮੇਰੇ ਸਾਕ॥

ਆਖੋ ਜਹੈ ਆਖਨਾਂ ਮੇਰੇ ਤਾਂਈ ਵਾਕ॥ ੧੧੪॥

ਚੋਪਈ॥ ਘਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਨੰਬਰਦਾਰ। ਚੰਗਾ ਸਾਡਾ ਹੈ ਰੁਜਗਾਰ॥

ਵਡੇ ਸੁਖੀ ਹਾਂ ਇਸ ਜਗ ਉੱਤੇ। ਸੜਦੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕ ਨਿਪੁੱਤੇ॥

ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੇ ਇਬਰ ਦਾਰ। ਮੱਝੀ ਗਾਈਂ ਦੁਧ ਬਹਾਰ॥
ਇਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਹੈ ਚਾਲ। ਅਸੀਂ ਨ ਬੁਰੇ ਕਿਸੀ ਦੇ ਨਾਲ॥
ਕਰੁ ਭਾਈ ਤੈਂ ਕਯਾ ਹੈ ਕਹਿਣਾ। ਰਹੇ ਕੋਈ ਦਿਨ ਜੇ ਹੈ ਰਹਿਣਾ॥੧੧੫॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਗੱਲਾਂ ਤੂੰ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਦਿਸੇ ਮਾਈ ਵਿੱਚ॥
ਪਰ ਇਹੋ ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਹੈ ਗੁੱਗੇ ਵਾਲੀ ਖਿਚ ॥ ੧੧੬॥
ਚੋਪਈ॥ ਸੁਣ ਮਾਈ ਮੈਂ ਪੁਛਾਂ ਏਹੁ। ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਹੁ॥
ਤੂੰ ਹੀ ਟਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ। ਲੰਬਰਦਾਰੀ ਪੈਹਨਣ ਖਾਨ॥
ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਧਾਇਆ ਕਰਤੇ। ਮਿਲੇ ਵਸਤ ਜੋ ਮੰਗੋ ਘਰ ਤੇ॥
ਫਿਰ ਤੈਂ ਇਹ ਕੀ ਫੜੀ ਕੁਚਾਲ। ਤੂਰੇ ਕੀਤੇ ਅਪਨੇ ਥਾਲ॥
ਧੀਆਂ ਨੂਹਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕੱਲੀ। ਘਰ ਥੋਂ ਕਢ ਟੁਰੀ ਤੂੰ ਝੱਲੀ॥
ਗਹਿਣੇ ਭਰੀਆਂ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ। ਬੰਨ ਟੱਲੀਆਂ ਰਸਤੇ ਤੌਰੀ॥
ਜਿਥੇ ਫਿਰਸਨ ਲੋਗ ਹਜ਼ਾਰ । ਨੰਗੇ ਭੂਖੇ ਤੇ ਬਦਕਾਰ॥
ਤੋਰੀ ਨੂਹਾਂ ਵੱਲੋ ਤਕਨ। ਬੁਰਾ ਬੋਲਦੇ ਮੂਲ ਨ ਥੱਕਨ॥
ਫਿਰ ਧੀਆਂ ਤੈਂ ਅੱਗੇ ਲਾਈਆਂ। ਜਿਉਂ ਕਰ ਹੋਵਨ ਵਸਤ ਪਰਾਈਆਂ॥
ਦੇਖਨ ਲੁੱਚੇ ਗੁੰਡੇ ਲੋਗ। ਗਾਉਨ ਗੀਤ ਜੁ ਹੋਨ ਅਜੋਗ॥
ਰੇਲੂ ਦੀ ਪਾਉਨ ਪਰਹੇਲੀ। ਰਾਂਝਾ ਮਿਰਜਾ ਗਾਉਨ ਲੇਲੀ॥
ਪਏ ਨਗੋਚੇ ਓਹ ਬਜਾਵਨ। ਸ਼ਰਮ ਨ ਕਰਨ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਵਨ॥
ਅਰ ਪਰਹੇਲੀ ਪਾ ਕੇ ਗੰਦੀ। ਕਰਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੁਸਾਂ ਵਲ ਮੰਦੀ॥
ਦੇਖ ਜੁਆਨਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਰਮਾਉਨ। ਅਖੀਂ ਉਪਰ ਪੱਲੇ ਪਾਉਨ॥
ਕਿਆ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਥਾਤ। ਜੋ ਤੂੰ ਲੱਗੀ ਕਰਨੇ ਮਾਤ॥
ਫਿਰ ਜੋ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਮਿੱਧ ਜਾਣ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗ ਪਏ॥
ਫਿਰ ਤੂੰ ਦੇਖ ਕੌਣ ਸੁਧ ਲੇਉ। ਕੌਣ ਉਲਾਂਭਾ ਕਿਸਨੂੰ ਦੇਓ॥
ਅਰ ਜੇ ਟੱਕਰ ਜਾਸਨ ਚੋਰ। ਉਲਟਾ ਕੰਮ ਕਰੇਸਨ ਹੋਰ॥
ਲਾਹੁਣ ਗਹਿਣੇ ਕੱਪੜੇ ਸਭ। ਮਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟਨ ਦੱਭ॥
ਫਿਰ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਪੁੱਟੋਂ ਝਾਟਾ। ਸਭ ਪਾਸਿਯਾਂ ਦਾ ਹੋਊ ਘਾਟਾ॥
ਤਾਂਤੇ ਤੈਂ ਜੋ ਚਾਵਣ ਚਾਇਆ।
ਸੋ ਹੈ ਸਭ ਵਲ ਬੁਰਾ ਲਿਆਇਆ॥ ੧੧੭॥

ਪਰੇਮ ਕੌਰ

ਦੋਹਰਾ॥ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਤੈ ਆਖੀਆਂ ਭਾਈ ਸਭੋ ਸੱਚ।
 ਪਰ ਕੜਾ ਕਰੀਏ ਅਸਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕੱਚ॥ ੧੧੮॥
 ਚੋਪਈ॥ ਏਹੁ ਔਤਰਾ ਮਨ ਦਾ ਭਰਮ। ਰਹਿਣੇ ਮੂਲ ਨ ਦਿੰਦਾ ਧਰਮ॥
 ਇਹ ਹੈ ਸਾਡੀ ਸੁੱਖੀ ਸੁੱਖ। ਡਾਢੇ ਵੇਲੇ ਸੀ ਜਦ ਦੁੱਖ॥
 ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾ ਜੰਮੇ ਦੁਧ। ਅਸੀਂ ਨ ਰਖੀ ਸੀ ਕੁਛ ਸੁੱਧ॥
 ਤਦ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਰਖੀ ਬੇਈ। ਅਰ ਇਹ ਆਖ ਮੁਖੋਂ ਸੀ ਲੋਈ॥
 ਹੇ ਪੀਰਾ ਤੇਰੇ ਦਰ ਜਾਈਏ। ਮਾੜੀ ਉਪਰ ਦਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਈਏ॥
 ਫਿਰ ਭਾਈ ਜਾਮਨ ਜਦ ਪਾ ਕੇ। ਰਾਤ ਰੱਖੜਾ ਦੁਧ ਜਮਾ ਕੇ॥
 ਤਦ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਮੜਾ ਚੱਕਾ। ਐਨ ਦਹੀਂ ਦਾ ਡਾਢਾ ਪੱਕਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਅਜ ਅਸੀਂ ਮਿਲ ਸਾਰੇ। ਨਿਕੇ ਵਡੇ ਬਾਲ ਵਿਚਾਰੇ॥
 ਉਸਦੀ ਸੁਖ ਚੜ੍ਹਾਉਨ ਚੱਲੇ। ਜੰਦੇ ਲਾਏ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਲੇ॥
 ਪਰ ਹੈ ਤੈ ਜੋ ਬਾਤ ਸੁਣਾਈ। ਸੋ ਭੀ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਈ॥ ੧੧੯॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਜੇ ਮੇਰੀ ਤੂੰ ਗੱਲ ਜਾਣੈ ਅੱਛੀ ਮਾਤ॥
 ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਘਰ ਤੇ ਜਾਂਵਦੀ ਪੈਣ ਲਗੀ ਜਦ ਰਾਤ॥ ੧੨੦॥
 ਚੋਪਈ॥ ਦਹੀ ਜਮਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਭੁੱਲੀ। ਬੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੀ ਭੁੱਲੀ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਗੱਲ ਫੁਹੜਾਂ ਵਾਲੀ। ਤੈਂ ਮਾਈ ਜੀ ਮੁਖੋਂ ਨਿਕਾਲੀ॥
 ਸੁਘੜੀ ਤੀਸੀ ਜੋ ਹੁਸ਼ਕਾਰ। ਦੁਧ ਨਾ ਜੰਮੇ ਲੈਣ ਵਿਚਾਰ॥
 ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਭਾਂਡਾ ਹੱਲੇ। ਯਾ ਜਾਮਨ ਜੇ ਪਾਈਏ ਥੱਲੇ॥
 ਤਾਂ ਨਾ ਦਹੀ ਜੰਮਸੀ ਚੰਗਾ। ਭੁਲ ਜਾਇ ਜੇ ਹੋ ਬੇਵੰਗਾ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਵਡੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਇਹ। ਜਿਸ ਪਰ ਜਾਵੇਂ ਫਕਨ ਖੋਹ॥
 ਤੇਰਾ ਦਹੀ ਜਮਾਇਆ ਪੀਰ। ਕਰਾਮਾਤ ਇਹ ਸਮਝੀ ਧੀਰ॥
 ਪਰ ਜੋ ਲੋਗ ਨ ਗੁੱਗਾ ਮੰਨਨ। ਕੜਾ ਨਾ ਦੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਮਨ॥
 ਜੇ ਜੰਮਨ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ ਕਾਰਨ। ਕਿਸ ਤੇ ਸੌਦੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਸਿਆਣੀ। ਕਿਆ ਤੂੰ ਭੀ ਹੋ ਗਈ ਇਆਣੀ॥
 ਦੁਧ ਜਮਾਇਨ ਦਾ ਜੋ ਰਾਹੁ। ਸੋ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਨਾ ਹੁਣ ਜਾਹੁ॥

ਪਹਿਲੇ ਖੂਬ ਕਾੜ੍ਹਨਾ ਚਹੀਏ। ਉਥਲਨੇ ਤੇ ਤਕੜੇ ਰਹੀਏ॥
 ਫਿਰ ਮੱਖਨ ਨੂੰ ਦੁਹ ਕੇ ਹੋਰ। ਤੱਤਾ ਕਰੇ ਅੱਗ ਦੇ ਜੋਰ॥
 ਫਿਰ ਕਰ ਠੰਡਾ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ। ਰਖੇ ਪਾਸ ਜਾਗ ਦਾ ਪੰਗਾ॥
 ਫਿਰ ਜਮਾਉਨੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਓ। ਦੋਨੋਂ ਵੇਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਥਾਓ॥
 ਮਗਰੋਂ ਲਾਓ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਾਗ। ਜੋ ਹੈ ਦਹੀ ਜਮਾਉਨ ਲਾਗ॥
 ਰਖੋ ਟੇਕ ਅਮਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਸੰਭਾਲ॥
 ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਜੰਮੇ ਐਸਾ। ਰਿੜਕਨ ਤਾਂਈ ਚਾਹੀਏ ਜੈਸਾ॥
 ਇਤਨੀ ਥਾਤ ਨ ਸੋਚੋਂ ਮਾਈ। ਪੈਂਡਾ ਕਰਨੈ ਨੂੰ ਉਠ ਧਾਈ॥
 ਬੈਠ ਘਰੇ ਨਾ ਭਟਕਨ ਜਾਹ। ਫਿਰਨਾ ਨਹਿ ਬੁਢੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ॥
 ਤੈਨੂੰ ਫਿਰਦੀ ਦੇਖਣ ਨੂਹਾਂ। ਫਿਰਨ ਕੱਛਦੀ ਨੱਗਰ ਜੂਹਾਂ॥
 ਅਰ ਧੀਆਂ ਹੋ ਬੇਮੁਹਾਰ। ਕਰਨ ਸਾਹੁਰਿਆਂ ਜਾਇ ਖੁਆਰ॥
 ਇਹ ਫਲ ਗੁੱਗਾ ਤੈਨੂੰ ਦੇਉ। ਘਰ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਸਾਰੀ ਲੇਉ॥
 ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਦਿਤੀ ਮੱਤ। ਲੈ ਲੈ ਪਤਯਾ ਸਾਂਭ ਕੁਮੱਤ॥ ੧੨੧॥

ਪ੍ਰੇਮ ਕੌਰ

ਦੋਹਰਾ- ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੁਛ ਬੁਰਾ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਭਾਈ ਤੁੱਧ॥
 ਜੇ ਸਮਝਨ ਇਹ ਬੁਢੀਆਂ ਤਾਂ ਆ ਜਾਵੇ ਬੁੱਧ॥ ੧੨੨॥
 ਚੌਪਈ॥ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵਾ। ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਡਰ ਆਖ ਸੁਣਾਵਾਂ॥
 ਅਰ ਬਕਨ ਦੀ ਆਖਾਂ ਗੱਲ। ਘੱਟੇ ਅੰਦਰ ਰਹੇ ਨ ਭੱਲ॥
 ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕਰ ਬੋਲੀ ਫੇਰ। ਆਓ ਧੀਓ ਕਰੋ ਨ ਦੇਰ॥
 ਕੜਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਸਭ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਹਿ ਰਹੀਏ ਫੱਬ॥
 ਖੂਬ ਬਨਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਖਾਣੇ। ਖਾਇ ਖਾਇ ਕੇ ਬਣੇ ਸਿਆਣੇ॥
 ਗੰਦੇ ਗੀਤ ਨ ਸੁਣਸਾਂ ਕੰਨੀ। ਘੱਟੇ ਦੀ ਨਾ ਪੈਸੀ ਅੰਨ੍ਹੀ॥
 ਹੋਰ ਬਕੇਵਾਂ ਨਾ ਦੁਖ ਦੇਉ। ਚੋਰ ਚਕਾਰ ਨ ਕੌੜੀ ਲੇਉ॥
 ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਪਿਓ ਦਾ ਕੀ ਦੇਣਾ। ਅਰ ਸਾਥੋਂ ਉਸਨੇ ਕੀ ਲੈਣਾ॥
 ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਪੀਰ ਨ ਕੋਈ। ਮੰਨਣ ਉਸਨੂੰ ਮੂਰਖ ਜੋਈ॥
 ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰੇ। ਉਸ ਪਰ ਹੀ ਚਹੀਏ ਇਤਥਾਰੇ॥ ੧੨੩॥
 ਦਸੋ ਜੋ ਹੈ ਚਿਤ ਤੁਸਾਡੇ। ਸੌਰਨ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅਸਾਡੇ॥ ੧੨੪॥

ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਹਾਂ

ਦੋਹਰਾ- ਅੰਮਾਂ ਤੈ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੋਂ ਲਿਆ ਬਚਾਇ॥
 ਨਹੀਂ ਸੰਝ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਖੁੱਚੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਇ॥ ੧੨੪॥
 ਚੌਪਾਈ॥ ਤੇਥੋਂ ਡਰਦੇ ਅਸੀਂ ਨ ਆਖੀ। ਤੈ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਸਭ ਸਾਖੀ॥
 ਕਈ ਕੰਮ ਹਨ ਘਰਦੇ ਸਾਡੇ। ਸਭ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਗਏ ਤੁਸਾਡੇ॥
 ਮੈਂ ਪਰਸੋਂ ਫੁਲਕਾਰੀ ਲਾਈ। ਉਹ ਛੋਟੀ ਮੈਂ ਚਹਾਂ ਮੁਕਾਈ॥
 ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਪੰਧ ਮੈਂ ਕਰਦੀ। ਪੰਜ ਦਿਹਾੜੇ ਥਕੀ ਮਰਦੀ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਰਦੀ ਕੰਮ। ਤਨ ਹੈ ਸੁਖੀ ਨ ਮੁਕੇ ਦੰਮ॥
 ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਅੰਮਾ ਜਾਣਾ ਸਾਡਾ ਰਿਹਾ॥
 ਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਭ ਕੁਛ ਸਾਡੇ। ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸੁਖ ਆਇ ਤੁਸਾਡੇ॥
 ਤਾਂ ਘਟਾ ਛਾਣੇ ਕੀ ਹੋਊ। ਸਗੋਂ ਇਜ਼ਤ ਅਪਨੀ ਖੋਊ॥
 ਅਸੀਂ ਘਰਾਣੇ ਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ। ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੱਛੀਏ ਜੂਹਾਂ॥
 ਕੱਤੇ ਵਿਹੜੇ ਚਰਖਾ ਡਾਹੁ। ਬੁਰਾ ਤੀਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈ ਰਾਹੁ॥
 ਘਰ ਨੂੰ ਲਾਕੇ ਆਈਏ ਜੋਦੇ। ਜੇਹੜੇ ਲੱਗਨ ਸਾਨੂੰ ਮੰਦੇ॥
 ਅਸੀਂ ਭਲਾ ਗੁੱਗੇ ਤੇ ਮਾਈ। ਕਿਆ ਲੈਣਾ ਹੈ ਵਾਂਗ ਸੁਦਾਈ॥
 ਦੁਧ ਪੁੱਤ ਅਰ ਸਭ ਅਸਾਡੇ। ਕੋਈ ਕਮੀ ਨ ਹਈ ਤੁਸਾਡੇ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਚੰਗੀ ਸੋਚੀ ਅੰਮਾ। ਛੁਟੇ ਕਰਨੋਂ ਕੰਮ ਨਕੰਮਾ॥
 ਇਤਨਾ ਆਖ ਸਭੋਂ ਬਹਿ ਗਈਆਂ। ਸਭ ਦੁਖਾਂ ਤੇ ਜੋ ਬਚ ਰਹੀਆਂ॥ ੧੨੫॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਇਹ ਮਾਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੀ ਸੁਘੜ ਘਰਾਣੇ ਦਾਰ॥
 ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਰੇ ਕਹਿਣ ਪਰ ਕਰ ਲੀਤਾ ਇਤਬਾਰ॥ ੧੨੬॥
 ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਸਦਾ ਹੋਣ ਪੇਉ ਕੇ ਸਿੱਖ॥
 ਅੱਸ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਹੇਠ ਤੇ ਭੌਂਦੀ ਪਈ ਨ ਭਿੱਖ॥ ੧੨੭॥
 ਅਰ ਨੂੰਹਾਂ ਭੀ ਜਾਪਦਾ ਹਨ ਸਿੰਘਾਂ ਸੰਤਾਨ॥
 ਜਿਨਾਂ ਨ ਸੁਣਿਆ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਕੌਨ ਹੋਇ ਸੁਲਤਾਨ॥ ੧੨੮॥
 ਚੌਪਾਈ॥ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਤੁਸਾਂ ਜੋ ਕੀਤਾ। ਜਗ ਅੰਦਰ ਭਾਰਾ ਜਸ ਲੀਤਾ॥
 ਜਦ ਮਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਖਿਆਲ। ਪੈ ਗਏ ਮੇਰੇ ਦੀਨ ਦਿਆਲ॥

ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਮਨੋਰਥ ਹੋਏ। ਜਾਣੇ ਪੰਥ ਸਭੇ ਦੁਖ ਖੋਏ॥
 ਪਹਿਲੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇਵਨਹਾਰ। ਹੁੰਦੀ ਮਾਤਾ ਗੁਰ ਵਿਚਾਰ॥
 ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਜੋ ਸਿਖਲਾਵੇ। ਸੋਈ ਬੱਚਾ ਸਿੱਖਦਾ ਜਾਵੇ॥
 ਜਿਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਵਾਸ। ਇਹ ਉਪਦੇਸ ਇੱਕ ਹੈ ਖਾਸ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਜੇ ਮਾਈਆਂ ਨੇ ਮਿੱਤ। ਕੀਤਾ ਧਰਮ ਵੱਲ ਹੈ ਚਿਤ॥
 ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ। ਦੁਖੋਂ ਛੁਟ ਜਾਉਣਗੇ ਪਿਆਰੇ॥
 ਪਰ ਇਹ ਤੇਰਾ ਹੈ ਉਪਕਾਰ। ਜੋ ਕੀਤਾ ਤੈਂ ਦੁਖ ਸਹਾਰ॥
 ਹੁਣ ਇਤਨਾ ਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗ। ਕੇ ਹੈ ਅਗੇ ਸੁਣਾਉ ਮੰਗ॥
 ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਹੋ ਬਣਾਇ। ਜਿਸ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਸੁਖ ਪਾਇ॥ ੧੨੯॥

ਸੈਲਾਨੀ ਖਾਲਸਾ

ਦੋਹਰਾ- ਜੋ ਇਸ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਆ ਉਪਦੇਸ॥
 ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕਰ ਬਹੁਤ ਨਰ ਬੈਠੇ ਤਿਆਗ ਕਲੇਸ॥ ੧੩੦॥
 ਚੌਪਈ॥ ਫਿਰ ਮੇਰ ਮਨ ਐਸੀ ਆਈ। ਕਰੀਏ ਹੋਰ ਬਾਤ ਹੁਣ ਕਾਈ॥
 ਇਹ ਗੁੱਗਾ ਜੋ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਜ। ਦੇਹੋ ਉਘਾੜ ਸਜਾ ਕੇ ਸਾਜ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਅਰ ਹਰਿ ਬਿਬੇਕ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰੀ ਅਪਨੇ ਟੇਕ॥
 ਉਹ ਬਾਲਕ ਸੀ ਖਰਾ ਸਿਆਣਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਮਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਆਣਾ॥
 ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਏਹ ਸਲਾਹ। ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਵਢ ਦਈਏ ਫਾਹ॥
 ਪੈਰ ਮਾਰਦੇ ਉੱਥੇ ਗਏ। ਜਿਤੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਭਏ॥
 ਬਣੀ ਦੇਖ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਮਾੜੀ। ਬੈਠੇ ਲੋਗ ਸੇਵੀਆਂ ਚਾੜੀ॥
 ਛੜੀਆਂ ਖੜੀਆਂ ਫੁੰਮਨ ਦਾਰ। ਮੇਰ ਛੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਰ॥
 ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ ਸੋਭਾ ਪਾਉਨ। ਅਪਨਾ ਚੰਗਾ ਰੂਪ ਦਖਾਉਣ॥
 ਫਿਰ ਇੱਕ ਕੋਠੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ। ਬਣੀ ਕਬਰ ਸੀ ਨੁੱਕਰਦਾਰ॥
 ਉਪਰ ਹਰਾ ਕੱਪੜਾ ਪਾਇਆ। ਪਾਸ ਭਗਤ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇਆ॥
 ਲੋਹੇ ਦੀ ਖੂੰਡੀ ਸੀ ਹੱਥ। ਪਾਸ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਸੀ ਸੱਥ॥
 ਇੱਕ ਛਾਂਟਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਧਰਿਆ। ਨਾਲ ਚੂੜੀਆਂ ਦੇ ਸੀ ਭਰਿਆ॥
 ਵਾਂਗ ਚੌਰ ਦੇ ਉਸਦੀ ਢਾਲ। ਖੇਡਨ ਭਗਤ ਓਸਦੇ ਨਾਲ॥
 ਤਦ ਮੈਂ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਖ। ਜਾਣ ਗਿਆ ਫੁੱਟੇ ਇਸ ਲੇਖ॥

ਲੋਕ ਸੇਵੀਆਂ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦਾਣੇ। ਸਮਝਣ ਪੀਰ ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ॥
 ਦੈਗੜ ਦੈਗੜ ਬਜਦੇ ਵੋਲ। ਗੱਲ ਨ ਸੁਣਦੀ ਖੜੀਏ ਕੋਲ॥
 ਡਮਕ ਡਮਕ ਵਜਦੇ ਸਨ ਡੋਰੂ। ਗਾਉਨ ਚੂੜੇ ਪਾ ਕਰ ਖੋਰੂ॥
 ਜੋ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਗੰਢੀ ਵਾਰ। ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾ ਦਿਤਾ ਮਾਰ॥
 ਸੁਣ ਸੁਣ ਮੁਰਖ ਰਾਜੀ ਹੁੰਦੇ। ਪਏ ਚੜ੍ਹਾਉਨ ਸੇਹਰੇ ਗੁੰਦੇ॥
 ਤਦ ਮੈਂ ਖੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਮੱਥੇ ਸਿੰਘ ਤਦੋਂ ਇੱਕ ਲੱਗਾ॥
 ਘੋੜੇ ਉੱਪਰ ਸਾ ਅਸਵਾਰ। ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਤਿੰਨ ਕੁ ਚਾਰ॥
 ਦੋ ਕੁੱਤੇ ਸੀ ਚੰਗੇ ਸੰਗ। ਅਕਲ ਵਲੋਂ ਸੀ ਲਗਾ ਰੰਗ॥
 ਤਦ ਉਹ ਘੋੜੇ ਉੱਤਰ ਛੇਤੀ। ਜਿਕਰ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਖੇਤੀ॥
 ਖੀਸੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ। ਦੇਖੇ ਬੈਠ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥ॥
 ਪੰਜ ਰੁਪਈਏ ਕਵੇ ਬਾਹਰ। ਮੁਖ ਤੇ ਆਖ ਪੀਰ ਹੋ ਰੇ ਜਾਹਰ॥
 ਰਖੇ ਕਥਰ ਪਾਸ ਸਿਰ ਨਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਭਗਤ ਪੈਰ ਹਥ ਲਾਇਆ॥
 ਦਿਤੀ ਭਗਤ ਤਦੋਂ ਤਿਸ ਥਾਪੀ। ਡਾਢੀ ਮਿੱਠੀ ਗਿਰਾ ਅਲਾਪੀ॥
 ਤੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਇਛਾ ਜੇਇ। ਪੂਰੀ ਕਰੂ ਪੀਰ ਇਹ ਸੋਇ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਉਸ ਸਰਦਾਰ ਸੁਣਾਈ। ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਭ ਤੇਰੀ ਭਾਈ॥
 ਤਦ ਮੈਂ ਦੇਖ ਅਚੰਭਾ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਪਰ ਰੋਇਆ॥
 ਦੇਖੋ ਯਾਰੋ ਇਹ ਗੁਰ ਪੰਥ। ਗੁਣਦਾ ਮੂਲ ਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ॥
 ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਭਟਕਤ ਐਸੇ। ਭੁਖਾ ਕਾਗ ਕੁਰਗ ਪਰ ਜੈਸੇ॥
 ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ ਸਿੱਖ ਹੀ ਪਾਇਆ। ਅਰ ਭੇਟਾ ਭੀ ਸਿੱਖ ਲਿਆਇਆ॥
 ਦੋਨੋਂ ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਵਸ ਕੀਤੇ। ਧਰਮ ਕਰਮ ਇਨ ਕੇ ਸਭ ਲੀਤੇ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਚੁਪਕਾਰੀ ਸਾ ਰਿਹਾ। ਅਗੋਂ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਨ ਦਿਆ॥
 ਜਦ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਆਪ। ਮੁਰਖਤਾਈ ਦਾ ਜੋ ਥਾਪ॥
 ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ ਤਦ ਕਹੀ ਪੁਕਾਰ। ਫਤਿਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਹੈ ਸਰਦਾਰ॥
 ਸੁਣਕੇ ਅਗੋਂ ਕੁਝ ਨ ਕਿਹਾ। ਸਿਰ ਹਲਾਇ ਕੇ ਚੁਪ ਰਿਹਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਫਿਰ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਸਿੰਘਾ ਚੁਪ ਕਿਥਾਉਂ ਰਿਹਾ।
 ਆਓ ਇੱਕ ਮੈਂ ਸਿੰਘ ਦਿਖਾਵਾਂ। ਉਸਦੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਸੁਣਾਵਾਂ॥
 ਤਦ ਤਿਸ ਕਹੀ ਨ ਫੁਰਸਤ ਮੈਨੂੰ। ਡਾਢਾ ਕੰਮ ਕਹਾਂ ਕਯਾ ਤੰਨੂੰ॥
 ਤਦ ਹਸ ਕੇ ਫਿਰ ਕਹੀ ਭੁਜੰਗੀ। ਹੁਣ ਕਯੋਂ ਭਈ ਵਕਤ ਦੀ ਤੰਗੀ॥

ਇਤਨਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਜਦ ਪੀਰ। ਸਾਨੂੰ ਦਿੰਦਯਾਂ ਲਗੇ ਤੀਰ॥
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਆਖਨ ਲੱਗਾ। ਚਲ ਭਾਈ ਨਾ ਬੋਲ ਤੂੰ ਅਗਾ॥
ਤਦ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲਿਆਇਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਇਹ ਸੁਣਾਇਆ॥
ਕਹੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਯਾ ਹੈ ਨਾਮ। ਅਰ ਹੈ ਕੌਣ ਆਪ ਦਾ ਗ੍ਰਾਮ॥
ਏਥੇ ਕਿਕਰ ਆਏ ਅਜ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਸੀ ਮਿਲਣਾ ਪੱਜ॥ ੧੩੧॥

ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਹਾਂ ਮਨ ਸੁਖ ਪੁਰ ਦਾ ਵਾਸ॥
ਪੰਜ ਰੁਪਈਏ ਚਾੜ੍ਹਨੇ ਆਏ ਗੁੱਗੇ ਪਾਸ॥ ੧੩੨॥
ਚੌਪਈ॥ ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਘਰ ਦੇ। ਜਾਗੀਰ ਦਾਰ ਭਾਰੀ ਯਸ ਧਰਦੇ॥
ਮੇਲੇ ਪਰ ਕੀ ਸਾਡਾ ਕੰਮ। ਰਚ ਲੈਂਦੇ ਮੇਲਾ ਲਾ ਦੰਮ॥
ਕਈ ਵੇਰ ਹੈ ਛਿੰਝ ਪਵਾਈ। ਮੱਲਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਵਾਈ॥
ਕੰਮ ਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਕੁਛ ਨਾਹੀਂ। ਖੇਡ ਸ਼ਕਾਰ ਜੰਗਲਾਂ ਮਾਹੀਂ॥
ਸੰਝ ਪਈ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਆਇ। ਮ੍ਰਿਜਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਰੈਣ ਵਿਹਾਇ॥
ਰਹੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਰੰਗ। ਮਹਿਫਲ ਕੀਤੀ ਕਦੇ ਨ ਭੰਗ॥
ਮੋਠੂ ਜਦੋਂ ਮਰਾਸੀ ਆਵੇ। ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕਰ ਬਹੁਤ ਹਸਾਵੇ॥
ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਮੌਜ। ਭੌਕਣ ਵੇਲੇ ਦਿਸਦੀ ਫੌਜ॥
ਹੋਰ ਅਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਨ ਕੋਈ। ਇੱਕ ਵੇਰ ਸਿਰ ਪੀੜਾ ਹੋਈ॥
ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਪੀਰ ਮਨਾਇਆ। ਸੁੱਖ ਉਹੋ ਹਾਂ ਦੇਵਨ ਆਇਆ॥
ਦਸੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿੱਤ। ਕੀ ਹੈ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿੱਤ॥ ੧੩੩॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੂਬ ਸੁਣਾਈਆਂ ਤੁੱਧ॥
ਅੱਜ ਕੱਲ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਰਖਦਾ ਏਹੋ ਬੁੱਧ॥ ੧੩੪॥
ਚੌਪਈ-ਲਈਆਂ ਤੁਸੀਂ ਜਗੀਰਾਂ ਸੱਚ। ਸਰਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਹੀਂ ਕੱਚ॥
ਛਿੰਝ ਪਵਾਈ ਮੱਲ ਘੁਲਾਏ। ਕੁੱਤੇ ਫੁੰਮ ਤੁਸੀਂ ਮੁਹਿ ਲਾਏ॥
ਖੇਡੇ ਖੂਬ ਸ਼ਕਾਰ ਬਨਾਇ। ਦਾਰੂ ਪੀਤੀ ਮਹਿਫਲ ਲਾਇ॥
ਪਰ ਜਿਸ ਗੁਰ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ। ਅਜ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਕੰਗਾਲ॥
ਅਰ ਸਰਦਾਰ ਕਹਾਓ ਚੰਗੇ। ਲਈ ਜਾਗੀਰਾਂ ਧਨ ਮੁਖ ਮੰਗੇ॥

ਘਰ ਤੇ ਗਿਆ ਭੁਖ ਦਾ ਦੁਖ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਵਸਦਾ ਸੁਖ॥
 ਉਸ ਗੁਰ ਦਾ ਨਾ ਲੈਂਦੇ ਨਾਮ। ਡੂੰਮਾਂ ਨਾਲ ਹੱਸਨਾ ਕਾਮ॥
 ਅਰ ਇਕ ਸਿਰ ਦੀ ਦਰਦ ਹਟਾ ਕੇ। ਦਿੱਤੇ ਗੁੱਗੇ ਪੰਜ ਲਿਆ ਕੇ॥
 ਪਰ ਉਸ ਗੁਰ ਦੀ ਲੈ ਸਰਦਾਰੀ। ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ॥
 ਗੁਰ ਤਾਂ ਮੜੀ ਪੂਜਨੋਂ ਰੋਕੇਂ। ਭੇਂ ਕਰ ਜੂਤੇ ਮੁਖ ਪਰ ਠੋਕੇਂ॥
 ਪਰ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਮੁੜੋ ਉਸ ਗਲੋਂ। ਗੁਰੁ ਹਟਾਵੇ ਹੈ ਜਿਸ ਵਲੋਂ॥
 ਗੌਰ ਮੜੀ ਮਟ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ॥ ਖਾਲਸਾ ਤਾਹਿ ਨ ਖਾਲਸ ਜਾਨੈ॥
 ਐਸਾ ਗੁਰ ਜੀ ਕਹੇ ਉਦਾਰ। ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ॥
 ਨਾਮ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘ ਸਦਾ ਕੇ। ਮੜੀਆਂ ਗੋਰਾਂ ਪੂਜੇ ਆ ਕੇ ॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਗੱਲ ਅਕਲ ਦੀ ਭਾਰੀ। ਕੁਤਿਆਂ ਬਿਲੜਾਂ ਨੇ ਮਤਿ ਮਾਰੀ॥
 ਯਾ ਹੈ ਉਡੀ ਜੰਗਲ ਭੌਂਦਿਆਂ। ਯਾ ਹੈ ਬਿਗੜੀ ਪੀ ਕੇ ਸੌਂਦਿਆਂ॥
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪੁਤ ਸਦਾ ਕੇ। ਮਾਰੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ॥
 ਗੁੱਗੇ ਮੀਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਾਹ। ਲੋਗਾਂ ਦਸਿਆ ਚੰਗਾ ਰਾਹ॥
 ਲੋਕ ਪੁਲੋਕ ਵਿਖੇ ਯਸ ਪਾਏ। ਉਹ ਵਡੇ ਹਨ ਪਰੇ ਹਟਾਏ॥
 ਇਹ ਗੁੱਗਾ ਜਿਸ ਚੂਹੜੇ ਗਾਉਨ। ਭੋਂ ਭੋਂ ਕਰ ਡੋਰੁ ਡਮਕਾਉਨ॥
 ਆਇ ਓਸ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਂਦੇ। ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਮੁਰਾਦਾਂ ਲੈਂਦੇ॥
 ਸ਼ਰਮ ਨ ਆਈ ਦਿੰਦਜਾਂ ਭੋਟ। ਐਵੇਂ ਵਧਿਆ ਐਡਾ ਪੋਟ॥
 ਦੱਸ ਭਲਾ ਕੀ ਲੀਤਾ ਆ ਕੇ। ਪੰਜ ਰੁਪਈਏ ਨਕਦ ਗੁਵਾ ਕੇ॥
 ਕਿਆ ਗੁੱਗਾ ਸੀ ਵਡਾ ਹਕੀਮ। ਜਾਣੈ ਹਿਕਮਤ ਵਡਾ ਮੁਕੀਮ॥
 ਹੁਣ ਤੂੰ ਦਸ ਆਪਣਾ ਹਾਲ। ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾਹੀਂ ਬਾਲ॥
 ਏਹ ਜੋ ਕੀਤੀ ਗਲ ਅਵੇੜੀ। ਹੈ ਚੰਗੀ ਕੇ ਡਾਢੀ ਭੈੜੀ॥
 ਜੈਸੀ ਹੈ ਤੈਸੀ ਸਮਝਾਉ। ਜੇ ਹੈ ਸਿੰਘ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਉ॥ ੧੩੫॥

ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ

ਦੌਹਰਾ- ਬਚਨ ਤੁਸਾਡੇ ਉਪਰੋਂ ਲੱਗਨ ਕੌੜੇ ਠੀਕ॥

ਪਰ ਅਸਲੀ ਜੇ ਸੋਚੀਏ ਲੱਗੀ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ॥ ੧੩੬॥

ਚੌਪਈ-ਕਬੀਲਦਾਰ ਹੋਏ ਜਦ ਭਾਰੇ। ਤਾਂ ਇਹ ਟੰਟੇ ਹਨ ਗਲ ਸਾਰੇ॥
 ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਨ ਡਰ ਜਾਂਦਾ। ਜੋ ਹੈ ਮੜੀਆਂ ਪਿਆ ਮਨਾਂਦਾ॥

ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਸਦਾ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ। ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸਚਿਆਰ॥
 ਪੀਰ ਪੁਰਖ ਸਭ ਰਬ ਬਣਾਏ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾਏ॥
 ਇਸੇ ਖਜਾਲ ਕਰ ਮੈਂ ਹਾਂ ਧਾਇਆ। ਤਿਲ ਅਰ ਫੁਲ ਪਥਾ ਬੰਨ੍ਹ ਆਇਆ॥
 ਸੋ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਰਖ ਸਮਾਧ। ਕਹੋ ਏਸ ਮਹਿ ਕੌਣ ਉਪਾਧ॥
 ਪਰ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਾਈ ਬਾਤ। ਸੋ ਭੀ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਰਾਤ॥
 ਜਦ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਇਕੋ ਜੇਹੇ। ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਕਹੋ ਫਿਰ ਕੇਹੇ॥ ੧੩੭॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਵਡਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਰ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ॥
 ਅਪਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਕਰ ਲੀਤੀ ਸੁਗਯਾਨ॥ ੧੩੮॥
 ਚੌਪਈ-ਜੇ ਮੇਰੀ ਬਾਤਾਂ ਹਨ ਸੱਚ। ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਤਜ ਹੁੰਦਾ ਖੱਚ॥
 ਨਾਲੇ ਆਖੇਂ ਲਗੀ ਲੀਕ। ਫਿਰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਚਟੇਂ ਪੀਕ॥
 ਦਸ ਭਲਾ ਇਹ ਕਿਆ ਵਡਿਆਈ। ਜੋ ਹੈ ਅਪਨੀ ਬੁਧ ਗਵਾਈ॥
 ਅਰ ਜੋ ਤੈਂ ਸਭ ਇਕੋ ਜੇਹੇ। ਰਬ ਬਣਾਏ ਮੁਖ ਤੇ ਕੇਹੇ॥
 ਇਸ ਯੁਕਤੀ ਕਰ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ। ਤੈਂ ਕੀਤਾ ਹਿਤ ਚੰਗੇ ਭਾਲ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਵਡਾ ਹੈ ਗੁਣ ਪਿਆਰੇ। ਜੇ ਵਰਤੈਗਾ ਤੂੰ ਸੰਸਾਰੇ॥
 ਗਧਾ ਗਊ ਸਮ ਜਦੋਂ ਨਿਹਾਰੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੰਡ ਗਧੇ ਨੂੰ ਚਾਰੈ॥
 ਤੋਤਾ ਕਊਆ ਲਖ ਇੱਕ ਰੂਪ। ਕਰ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਊਪ॥
 ਬਿਸਟਾ ਪਾਈ ਤੋਤੇ ਤਾਈਂ। ਅਰ ਕਾਵਾਂ ਚੂਰੀ ਕੁਟਵਾਈ॥
 ਪਰ ਤੈ ਅਪਨੇ ਪਰ ਹੀ ਖਾਧਾ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਘਰ ਨਾ ਲਾਧਾ॥
 ਜੇ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੁਮਾਰੀ ਭਈ। ਤਾਂ ਐਸੀ ਕੜੋਂ ਬਾਤ ਨ ਕਈ॥
 ਗੁਰ ਘਰ ਅਰ ਗੁੱਗਾ ਤਾਂ ਇੱਕ। ਹੋਰ ਬਾਤ ਇੱਕ ਆਖਯਾ ਫਿੱਕ॥
 ਕਹੇ ਨਿਕਲੇ ਜਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗਿਯਾਨੀ ਸਰਦਾਰਾ॥
 ਜੇ ਹੈ ਗੁੱਗਾ ਰਬ ਬਣਾਇਆ। ਤਾਂ ਕੀੜਾ ਕਿਸ ਨੈ ਉਪਜਾਇਆ॥
 ਲਖ ਚੁਰਾਸੀ ਜਨਮੇ ਜੀਵ। ਉਹ ਕਿਨ ਸਾਜੋ ਜੇ ਕਹੁ ਦੁਖ ਸੀਵ॥
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਭੀ ਹੈਂ ਰਬ ਬਣਾਇਆ। ਅਰ ਏਥੇ ਹੈਂ ਕਯੋ ਕਰ ਆਇਆ॥
 ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਪਹਿਲੇ ਦੱਸ। ਅੱਗੇ ਹੀ ਘਰ ਨੂੰ ਨਾ ਨੱਸ॥
 ਅਰ ਜੋ ਆਖੇਂ ਏਹੁ ਲਬੇੜਾ। ਜਗਤ ਗੀਤ ਦਾ ਹੈ ਸਭ ਝੇੜਾ॥

ਇਹ ਭੀ ਤੇਰੀ ਹੁੱਜਤ ਬਾਜੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਰਨਾਂ ਚਾਹੇ ਰਾਜੀ॥
 ਵਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੈ ਗੱਲ। ਟਾਲੈਂ ਲਾ ਕੇ ਏਹੁ ਜਟੱਲ॥
 ਦੱਸ ਭਲਾ ਜਗ ਤੈਨੂੰ ਲਿਆਇਆ। ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਜਾ ਕਬਰ ਬਠਾਇਆ॥
 ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾ ਲੈ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਭਯਾ॥
 ਜੇ ਤੈਂ ਜਗਤ ਰਖਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਤਾਂ ਇਧਰ ਕਯਾ ਸੀ ਮਤ ਕੁੰਦਾ॥
 ਜਾਂਦਾ ਗੁਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ। ਅਰ ਅਰਦਾਸੇ ਕਰਦਾ ਭਾਰੇ॥
 'ਤੂੰ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਪੈ ਅਰਦਾਸ। ਜੀਉ ਪਿੰਡ ਸਭ ਤੁਮਰੀ ਰਾਸ॥
 ਤੁਮ ਮਾਤਿ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਕ ਤੇਰੇ। ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ॥
 ਕੋਇ ਨਾ ਜਾਨੇ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤ। ਉਚੇ ਤੇ ਉਚਾ ਭਗਵੰਤ॥
 ਸਗਲ ਸਮਗਰੀ ਤੁਮਰੇ ਸੂਤਰ ਧਾਰੀ। ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆ ਕਾਰੀ॥
 ਤੁਮਰੀ ਗਤ ਮਿਤ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ। ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ॥
 ਐਸੀ ਬੇਨਤੀ ਜਦ ਤੂੰ ਕਰਦਾ। ਕਿਆ ਉਹ ਗੁਰੂ ਪੀੜ ਨਾ ਹਰਦਾ?
 ਅਰ ਮਨ ਹੁੰਦਾ ਨਾਹਿ ਪਵਿਤ। ਹਟਦਾ ਨਾ ਬਦ ਕਰਮੋਂ ਚਿਤ?
 ਫਿਰ ਤੈ ਜਗਤ ਕੁਥਾਓਂ ਰਖਯਾ। ਐਮ੍ਹਿਤ ਤਿਆਗ ਜਹਿਰ ਨੂੰ ਚਖਿਆ॥
 ਦੇਖ ਮੜੀ ਪੂਜਨ ਦੇ ਖਾਰੇ। ਕੀ ਆਗਿਆ ਗੁਰ ਦੇਵ ਉਚਾਰੇ।
 'ਦੁਬਦਾ ਨਾ ਪੜਉ ਹਰਿ ਬਿਨ ਅਵਰ ਨ ਪੂਜਉ ਮੜੀ ਮਸਾਣ ਨ ਜਾਈ॥
 ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਰਾਚ ਨ ਪਰ ਘਰ ਜਾਵਉ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਾਮ ਬੁਝਾਈ॥'
 ਦੇਖ ਵਿਚਾਰ ਹੁਕਮ ਗੁਰ ਕੇਰਾ। ਸਾਰਾ ਭਰਮ ਥੋਂਵਦਾ ਤੇਰਾ॥
 ਦੁਬਧਾ ਵਿੱਚ ਨ ਪੜੇ ਪਿਆਰੇ। ਮੜੀ ਮਸਾਣ ਨ ਪੂਜੇ ਜਾਰੇ॥
 ਇਹ ਘਰ ਹੈਨ ਬਿਗਾਨੇ ਜੋਇ। ਈਸ਼ੁਰ ਇਨ ਪਰ ਖੁਸ਼ ਨਹਿ ਹੋਇ॥
 ਜਪੋ ਨਾਮ ਇੱਕ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ। ਤ੍ਰਿਸਨਾਂ ਦਾ ਜੋ ਹਰੇ ਜੰਜਾਲ॥
 ਇਹ ਦੇਖੇ ਗੁਰ ਕੀ ਬਤਲਾਇਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੈ ਤੈਂ ਮਨੇ ਭੁਲਾਇਆ॥
 ਧੋਬੀ ਦੇ ਕੁਤੇ ਸਮ ਭਾਈ। ਬੈਠਾ ਦੋਨੋਂ ਥਾਉਂ ਗੁਵਾਈ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਛਡ ਬਹਾਨੇ ਸਾਰੇ। ਇਹ ਹਨ ਉਚਰ ਨਕੰਮੇ ਥਾਰੇ॥ ੧੩੯॥

ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ

ਦੌਰਾ॥ ਕਾਹਨੂੰ ਬੋਲੇ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਗੋਂ ਰਖੋ ਬਸ॥

ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂਰ ਪੀਰ ਤੇ ਪਰੇ ਪਰੇਡੇ ਨਸ॥ ੧੪੦॥

ਚੌਪਈ॥ ਮੈਂ ਭੀ ਅਜੇ ਬਾਪੂ ਨਾਲ। ਤੁਰਿਆ ਬਣਕੇ ਨਿਕਾ ਬਾਲ॥

ਜਦ ਇਸ ਸਿੰਘ ਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਠੀਤੀ। ਤਦੇ ਅਸਾਡੀ ਰਖਯਾ ਕੀਤੀ॥
 ਜੋ ਸੀ ਐਥੇ ਦੇਣਾ ਘੀਉ। ਖਾਇ ਉਸ ਖੁਸ ਕੀਤਾ ਜੀਉ॥
 ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੁਣਕੇ ਬਚਨ ਬਲਾਸਾ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਰ ਕੇ ਅਧਕ ਹੁਲਾਸਾ॥
 ਏਥੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਇਆ। ਫੇਰ ਤੁਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇਆ॥
 ਸੋ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਨਸੀਗ। ਹੋ ਜਾਵੇ ਮਨ ਕਰੋ ਨ ਤੰਗ॥
 ਕਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਤੀਤ। ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਾਓ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ॥
 ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਛਡੋ ਪਯਾਰ। ਰਖੋ ਨਾਹਿ ਮਰਾਸੀ ਯਾਰ॥
 ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਣੋ ਮਨ ਲਾਕੇ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਾਕੇ॥
 ਪੜ੍ਹ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ। ਜਾਗ ਪਏ ਹਨ ਭਾਗ ਤੁਮਾਰੇ॥
 ਬਣੇ ਰਹੋ ਚੰਗੇ ਸਰਦਾਰ। ਕਿਆ ਗੁੱਗਾ ਹੈ ਤੁਛ ਗੁਵਾਰ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਤਦੋਂ ਮਨ ਮਤ। ਭਾਈ ਬਾਲਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਤ॥
 ਪਰ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਜੋ ਪਰਤਾਵਾ। ਸੋ ਭੀ ਹੈ ਮਨ ਦਾ ਪਰਚਾਵਾ॥
 ਅਸੀਂ ਭੁੱਲਕੇ ਮੰਨਨ ਲਗੇ। ਇਤਨੀ ਸਮਝ ਨ ਆਈ ਅਗੇ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈਸਾ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਕਰਸਾਂ ਤੇਸਾ॥ ੧੪੧॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਮਨ ਮਤ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰਿਆ, ਲੈ ਹੁਣ ਗੁਰ ਦੀ ਮੱਤ॥
 ਮਨ ਮਤ ਦੀ ਕਪੱਤ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਸਪੱਤ॥ ੧੪੨॥
 ਚੌਪਈ॥ ਛਡ ਦੇਹ ਸਭ ਬੂਠੇ ਪਾਜ਼। ਰਖ ਰਿਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹਥ ਬਾਜ॥
 ਕਲਗੀ ਸੀਸ ਜੜਾਊ ਸੋਹੇ। ਜਿਗ੍ਹਾ ਦੇਖ ਜਿਸਦੀ ਮਨ ਮੋਹੇ॥
 ਧਨਖ ਬਾਣ ਦਾ ਜੋ ਸੀ ਧਨੀ। ਤੇਗ ਵਡੇ ਸੂਰਿਆਂ ਗਣੀ॥
 ਉਸ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਦਾ ਕੇ ਪਿਆਰਾ। ਕਿਆ ਗੁੱਗੇ ਪਰ ਗਿਰਾ ਨਕਾਰਾ॥
 ਭਲਾ ਦੱਸ ਉਹ ਹੈ ਸੀ ਕੌਣ। ਅਰ ਉਸਦਾ ਕਿਸ ਨਗਰ ਭੌਣ॥
 ਕੜਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਨਕਾਰਾ। ਜੋ ਹੈ ਤੇਰਾ ਗੁੱਗਾ ਪਯਾਰਾ॥
 ਜਿਸਦਾ ਸੁਣ ਲੇਵਾਂ ਮੈਂ ਹਾਲ। ਮਗਰੋਂ ਸੋਚਾਂ ਧੀਰਜ ਨਾਲ॥ ੧੪੩॥

ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਾ ਇਹੋ ਹੈ, ਸੁਣਿਆ ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ॥
 ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਛ ਖਬਰ ਨਾ, ਸੀ ਉਹ ਕੌਣ ਸਰੀਰ॥ ੧੪੪॥

ਚੋਪਈ-ਇਹ ਮਾੜੀ ਹੈ ਸਾਥੋਂ ਅਗੇ। ਜਿਸਦਾ ਪਤਾ ਨ ਸਾਨੂੰ ਲਗੇ॥
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਦਾ ਮੇਲਾ। ਲੋਕ ਚੜ੍ਹਾਉਨ ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ॥
 ਮਗਰੋਂ ਸੁੰਨਾਂ ਸਾਰਾ ਸਾਲ। ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਵੰਡਨ ਨੂੰ ਮਾਲ॥
 ਯਾ ਗਿੱਦੜ ਕੁੱਤੇ ਹਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਆਏ ਗਏ ਮੁਸਾਫਰ ਬਹਿੰਦੇ॥
 ਕਿਸੇ ਸਮਝ ਜਦ ਬਰਖਾ ਵਸੇ। ਤਦੋਂ ਬਲੇਦੀ ਮੁੰਡੇ ਨੱਸੇ॥
 ਆਇ ਏਸ ਕੋਠੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ। ਮੀਂਹ ਵਰਾਹਿ ਹੋ ਜਾਨ ਕਨਾਰੇ॥
 ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਆ ਜਾਵੇ। ਚੌਕੀ ਭਰ ਕਰ ਘਰ ਨੂੰ ਧਾਵੇ॥
 ਇਤਨਾ ਹੀ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ। ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਏ ਫਰਯਾਦ॥
 ਜੇ ਕੁਛ ਪਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ। ਗਲ ਚੜ੍ਹਾਉਨ ਚਾਹੋਂ ਤੋੜ॥
 ਤਾਂ ਚਲੋ ਉਸ ਭਗਤ ਮਿਲਾਵਾਂ। ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਵਾਂ॥
 ਉਹ ਦੱਸੂਗਾ ਸਭੋਂ ਭੇੜ। ਕਿਕੁਰ ਜੰਮਯਾ ਹੈ ਇਹ ਖੇਤ॥ ੧੪੫॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਚੱਲ ਭਾਈ ਤੂੰ ਓਸ ਵਿਗ, ਕੱਢ ਪਤਾ ਕੁਛ ਠੀਕ॥
 ਜਿਸਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਾਂ ਰਿਦੇ ਕਿੱਕੁਰ ਚਲੀ ਠੀਕ॥ ੧੪੬॥
 ਚੋਪਈ- ਪਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂ ਜੋ ਈ ਥਾਤ। ਰੱਖੀਂ ਯਾਦ ਨ ਭੁੱਲੀਂ ਭਰਾਤ॥
 ਅਰ ਜੋ ਉਹ ਉੱਤਰ ਕੁਛ ਆਖੇ। ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਦੇਵੀਂ ਸਾਖੇ॥
 ਗੁੱਟ ਮੁੱਟ ਨਾ ਬੈਠੀਂ ਉਥੇ। ਚਾਹੜ ਲਵੇਂ ਮੂੰਹ ਤਾਈਂ ਗੁਥੇ॥
 ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਲਗ ਤਦ ਜਾਊ। ਜਦ ਉਹ ਭਗਤ ਕਹਾਣੀ ਗਾਊ॥
 ਚੱਲ ਦੇਰ ਕਰਨੀ ਕਿਸ ਕਾਰਨ। ਜੇ ਤੂੰ ਚਾਹੋਂ ਆਪ ਉਧਾਰਨ॥ ੧੪੭॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੁਜਿਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੁਠੇ ਦੇ ਘਰ ਤੀਕ॥
 ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਉੱਤ ਨੂੰ ਤੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਠੀਕ॥ ੧੪੮॥
 ਚੋਪਈ- ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਹੈ ਸਾਰੀ। ਤੈਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕੁਝ ਖੁਆਰੀ॥
 ਜਿਸਤੇ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਜੋ ਪਾਜ। ਖੁਲਯਾ ਹੋਸੀ ਪਾਪਾਂ ਰਾਜ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਸਭ ਸੁਣਾਉ। ਸੁਨਣੇ ਦਾ ਹੈ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚਾਉ॥
 ਤੈਂ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ। ਡਾਵੀ ਪਯਾਰੀ ਲਗਦੀ ਭਾਈ॥
 ਦਸ ਭਗਤ ਨੇ ਕਯਾ ਸਮਝਾਇਆ। ਜਦ ਤੂੰ ਪਾਸ ਓਸ ਦੇ ਆਇਆ॥

ਪਹਿਲੇ ਕਿਰੂਰ ਚੱਲੀ ਗੱਲ। ਲਾਇਆ ਤੇਂ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਲ੍ਹ ॥੧੪੯॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਮੈਂ ਅਰ ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਭੀ, ਤੀਜਾ ਸਿੰਘ ਬਿਬੇਕ॥
ਮਾੜੀ ਅੰਦਰ ਧੱਸ ਗਏ, ਮੱਢੇ ਸਭ ਦੇ ਸੇਕ॥ ੧੫੦॥
ਚੋਪਈ-ਇਤਨੀ ਭੀੜ ਖੜੀ ਸੀ ਭਾਰੀ। ਲੰਘਨ ਦੀ ਨਾ ਆਵੇ ਵਾਰੀ॥
ਤਦ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬਿਬੇਕ ਮਿ੍ਗਿੰਦਾ। ਧੱਕਾ ਕਰੋਂ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਿੰਦਾ॥
ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਬਣਾ ਦੇ ਰਾਹ। ਸਭ ਦੇ ਅਗੇ ਤੂੰ ਹੋ ਜਾਹ॥
ਤਦ ਉਹ ਹੋਸੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ। ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਚਾਲਾ॥
ਮਾਰਿਆ ਧੱਕਾ ਇੱਕ ਅਜੇਹਾ। ਅਗੇ ਖੜਾ ਨ ਕੋਈ ਰੋਹਾ॥
ਤਦ ਸਭ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠੇ। ਅਪਨੀ ਆਕੜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਐਠੇ॥
ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਭਗਤ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਪੁੱਛੋ ਪੁਛਿਆਂ ਜੋ ਮਨ ਚਰਾ॥
ਤਦ ਮੈਂ ਕਹੀ ਪੁੱਛਸਾਂ ਜੋਈ। ਉੱਤਰ ਦੇਨਾ ਹੋਸੀ ਸੋਈ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਹੀ ਉਚਾਰ। ਦੱਸੁੰਗਾ ਮੈਂ ਵਾਰ ਹਜ਼ਾਰ॥
ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਤੁਸਾ ਨ ਦੇਵਾਂ। ਤਾਂ ਬਣ ਭਗਤ ਮਹੋਂ ਕਯਾ ਦੇਵਾ॥
ਤਦ ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਸੁਣ ਜੀ ਬਾਤ। ਇਹ ਜੋ ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਬਰਾਤ॥
ਸੋ ਸੀ ਕੋਣ ਬਾਪ ਜੋ ਇਸਦਾ। ਦਸੋਂ ਸੀ ਕਿਆ ਪੇਸ਼ਾ ਤਿਸਦਾ॥
ਜਦ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਓਸਨੂੰ ਐਸਾ। ਲਗਾ ਆਖਣ ਸੁਣਿਆ ਜੈਸਾ॥੧੫੧॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਬਾਪ ਏਸਦਾ ਹੈ ਨ ਸੀ, ਕੱਲੀ ਹੀ ਸੀ ਮਾਇ॥
ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਮੈਲ ਤੇ, ਗੁੱਗਾ ਬਣਿਆ ਚਾਇ॥ ੧੫੨॥
ਚੋਪਈ-ਭਾਈ ਸਿੱਖਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਪੀਰ। ਕਰਾਮਾਤ ਤੇ ਮਾਰੇ ਤੀਰ॥
ਜਿਸਦਾ ਵਾਰ ਨ ਖਾਲੀ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਸਤੇ ਭਰਦਾ ਜਗਤ ਮਨਾਂਦਾ॥
ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਹੈ ਓਹ ਸਰਦਾਰ। ਜ਼ਹਿਰ ਭਰਿਆ ਅਰ ਵਡਾ ਕਹਾਰ॥
ਇਸਦੀ ਬਕਤ ਨ ਪੁਛੀ ਮੂਲ। ਐਵੇਂ ਪਾਵੇ ਢਿੱਡੀਂ ਸੂਲ॥
ਜੇ ਇਸਦਾ ਕਰ ਦਏ ਨਰਾਦਰ। ਨਾਹਿ ਬੁਲਾਂਦੇ ਕਰਕੇ ਆਦਰ॥
ਤਦ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਜਕੜ ਮਨੁਖ। ਭਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਦੁਖ॥
ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਕਰਦਾ ਫੇਰ। ਮੁੜ ਕੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨ ਦੇਰ॥

ਜੇ ਹੈ ਕਰਮਾਤ ਇਸ ਵਿੱਚ। ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੀਤੇ ਹਨ ਖਿਚ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਕੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਪੁੱਛ। ਹੱਥ ਨ ਪਾਉ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮੁੱਛ॥ ੧੫੩॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੁਛੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕਰਮਾਤ ਦੀ ਥਾਤ॥
ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਟੋਟਕੇ ਵਾਧੂ ਲਾਏ ਭਰਾਤ॥ ੧੫੪॥
ਚੌਪਈ-ਕਰਮਾਤ ਹੈ ਉਸਦੀ ਜੋਈ। ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਨ ਉਸਦੀ ਕੋਈ॥
ਚੰਗੀ ਹੈ ਯਾ ਮੰਦੀ ਓਹ। ਮੈਂ ਨ ਲੈਣੀ ਉਸਥੋਂ ਖੋਹ॥
ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੁਛਦਾ ਸੀ ਉਹ ਕੌਣ। ਅਰ ਸੀ ਕਿਥੇ ਉਸਦਾ ਭੋਣ॥
ਤਾਂਤੇ ਏਹੁ ਸੁਣਾਉ ਸੁਣਾਬੀ। ਐਡੀ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰੋਂ ਖਰਾਬੀ॥
ਪਰ ਤੈਂ ਪਹਿਲੇ ਇਹ ਹੈ ਦੱਸੀ। ਐਸੀ ਥਾਤ ਰਿੜਕ ਜਿਉਂ ਲੱਸੀ॥
ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਬਾਪ। ਜੰਮ ਪਿਆ ਸੀ ਆਪੇ ਆਪ॥
ਇਸਦੀ ਸਮਝ ਨ ਆਈ ਰੱਤੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਦਿਸਦੀ ਥਾਤ ਕੁਪੱਤੀ॥
ਜਿਸਤੇ ਨਾਂ ਉਸਦੀ ਵਡਿਆਈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਬੁਰਿਆਈ॥
ਜਿਸਦਾ ਬਾਪ ਨ ਹੋਵੇ ਕੋਈ। ਉਸਦੀ ਸੋਭਾ ਕਿਤੇ ਨ ਹੋਈ॥
ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਗਾਲ। ਆਖਨ ਲੋਗ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਨਾਲ॥
ਤਾਂਤੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਦੇ ਭਾਈ। ਅਸਲੀ ਜੋ ਗੁੱਗੇ ਗੁਰਭਾਈ॥
ਮੈਂ ਬਹੁਤੀ ਥਾਤਾਂ ਨ ਚਾਹਾਂ। ਅਪਨਾ ਸੰਸਾ ਤੈਥੋਂ ਲਾਹਾਂ॥
ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਤਿਨ ਏਹੁ ਉਚਾਰੀ। ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਉਤਪਤ ਸਾਰੀ॥ ੧੫੫॥

ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਭਗਤ

ਚੌਪਈ-ਬਾਗੜ ਨਾਉਂ ਗਾਉਂ ਦਾ ਕਹਿੰਦੇ। ਜਿਥੇ ਏਹੁ ਪੀਰ ਸਨ ਰਹਿੰਦੇ॥
ਇਸਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਵਾਸਲ ਨਾਮ । ਇੱਕ ਭੈਣ ਇਸਦੀ ਉਸ ਥਾਮ॥
ਕਾਛਲ ਨਾਮ ਓਸਦਾ ਦੱਸਨ। ਇਕੋ ਘਰ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਵੱਸਨ॥
ਪਰ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਨ ਸੀ ਉਲਾਦ। ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਬਰਬਾਦ॥
ਤਦ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗੋਰਖਨਾਥ । ਉਤਰਿਆ ਲੈ ਜੋਗੀ ਸਾਥ॥
ਤਦ ਇਹ ਵਡੀ ਵਾਸਲ ਜੋਈ। ਗੁੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜਾਕਰ ਹੋਈ॥
ਆਖੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਥ ਜੇ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਜੋੜਾਂ ਹੁਣ ਹਥ ਸੁ ਦੋਏ॥
ਪਰ ਨਾ ਗੀਝਿਆ ਨਾਥ ਰੰਗੀਲਾ। ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਬਹੁਤ ਉਹ ਹੀਲਾ॥

ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਤੇ ਉਥੇ ਜਾਏ। ਗੋਰਖਨਾਥ ਦੇ ਪੈਰ ਪੁਜਾਏ॥
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ। ਲੱਗਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸੀ ਟੇਵਾ॥
 ਹੋਇ ਅਨੰਦ ਨਾਥ ਜੀ ਬੋਲੇ। ਉਸਦੇ ਸੱਭ ਮਨੋਰਥ ਫੋਲੇ।
 ਲਗੇ ਆਖਨ ਸੁਣ ਹੇ ਨਾਰੀ। ਤੈਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੇਵ ਹਮਾਰੀ॥
 ਤੇਰੇ ਪਰ ਮੈਂ ਹੋਵਿਆ ਰਾਜੀ। ਪੁਤ੍ਰ ਜੰਮਨ ਤੇਰੇ ਗਾਜੀ॥
 ਆਈਂ ਕਲ ਸਵੇਰੇ ਤੜਕੇ। ਕਰੀਂ ਬੇਨਤੀ ਐਥੇ ਖੜਕੇ॥
 ਮੈਂ ਦੇਵਾਂ ਗਾਵਰ ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ। ਦਈਂ ਕਰਾਇ ਯਾਦ ਤਦ ਮੈਨੂੰ॥
 ਸੁਣਕੇ ਕੁਠਾ ਗੋਰਖ ਨਾਥ। ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਜੋੜ ਕਰ ਹਾਥ॥
 ਘਰ ਨੂੰ ਆਈ ਚਾਈ ਚਾਈ। ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੁਣ ਕੁਠਾ ਸਾਂਈ।
 ਜਦ ਉਸਦੀ ਜੋ ਛੋਟੀ ਭੈਣ। ਆਕੇ ਡਿਠੀ ਬੋਲੀ ਬੈਣ॥
 ਸੁਣ ਭੈਣੇ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ। ਕਰਦਿਆਂ ਲਾਏ ਨਾਥਾਂ ਘਾਲ॥
 ਫਿਰ ਨਾਂ ਅਜੇ ਤੀਕ ਕੁਛ ਸਹਿਆ। ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨੋਰਥ ਕਰਿਆ॥
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। ਚਾਰ ਪਹਿਰ ਹੈ ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ॥
 ਤੜਕੇ ਜਾਸਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ। ਲੇਵਾਂ ਗੀ ਵਰ ਅਜਮਤ ਟੋਲ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਉਸਨੇ ਹੈ ਵਰਮਾਇਆ। ਵਡ ਸਵੇਰ ਦਿਆਂ ਮਨ ਭਾਇਆ॥
 ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ। ਰਹੀ ਜਾਗਦੀ ਸਾਰੀ ਰੈਣ॥
 ਜਦ ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਸੀ ਰਹੀ। ਤਦ ਤਿਣ ਮਨ ਨੂੰ ਐਸੀ ਕਹੀ॥
 ਚਲ ਤੂੰ ਕਰ ਲੈ ਆਪੇ ਦੌੜ। ਇਸਦਾ ਝੁੱਗਾ ਕਰਸਾਂ ਚੌੜ॥
 ਨਾਥਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਰ ਲੈ ਆਉਂ। ਆਪਨੇ ਮੁੰਡਾ ਆਇ ਜਮਾਉਂ।
 ਇਤਨਾਂ ਸੋਚ ਗਈ ਉਹ ਰੰਡੀ। ਸੀ ਪਾਪਨ ਜੋ ਵਡੀ ਘੁਮੇਂਡੀ॥
 ਤਦ ਗੋਰਖ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ। ਨਾਥ ਤਦੋਂ ਮਾਇਆ ਭਰਮਾਇਆ॥
 ਸਕੜਾ ਨਹੀਂ ਪਛਾਨ ਹਨੇਰੇ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਹੁੰਚੀ ਬਹੁਤ ਸਵੇਰੇ॥
 ਤਦ ਆਖੀ ਹੇ ਸਵਾਲਨ ਨਾਰੀ। ਦੇਵਤ ਹੋਂ ਵਰ ਤੁਮਕੋ ਭਾਰੀ॥
 ਇਹ ਲੈ ਦੋ ਜੋ ਦਾ ਤੂੰ ਜੋੜਾ। ਤੇਰੇ ਕਾਰਨ ਨਾਹੀਂ ਬੋੜਾ॥
 ਘਰ ਜਾਕੇ ਤੂੰ ਲੇਵੀਂ ਖਾਇ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਧਿਆਇ॥
 ਹੋਇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜੋੜੀ। ਸੋਭਾ ਪਾਵੇਂਗੀ ਨਹਿ ਬੋੜੀ॥
 ਜਦ ਵਰ ਲੀਤੇ ਕਰ ਛਲ ਦੋਇ। ਫਿਰਤਾਂ ਖੁਸੀ ਬੇਹੱਦੀ ਹੋਇ॥
 ਆਕੇ ਸੁੱਤੀ ਨਾਲ ਆਨੰਦ। ਅਪਣਾ ਭੋਤ ਰਖਕੇ ਬੰਦ॥

ਜਿਸ ਪਰ ਫਿਰ ਵਾਸਲ ਭੀ ਜਾਗ। ਤੁਰ ਪਈ ਓਸੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗ॥
 ਗਈ ਨਾਥ ਦੇ ਕੁਰਤ ਹਜ਼ੂਰ। ਬੋਲਯਾ ਜੋਗੀ ਹੋਇ ਗੁਰੂਰ॥
 ਹੇ ਲੈਂਡੀ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਫਿਰ ਆਈ। ਅਜੇ ਸਾਂਤ ਨਹਿ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਾਈ॥
 ਮੈਂ ਤੁਮ ਕੋ ਬੇਟੇ ਦੋ ਦੀਨੈ। ਸੋ ਤੁਮ ਨੈ ਕਹੁ ਕਯਾ ਕਰ ਦੀਨੇ॥
 ਵਹੁ ਤੋ ਜੋ ਜੋ ਹਮ ਨੇ ਦੀਏ। ਸੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੇਰੇ ਯੇ ਕੀਏ॥
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਸਬਰ ਨ ਕਰਤੀ ਰਾਂਡ। ਕਯਾ ਹਮ ਦੇਖੇ ਤੁਮਨੇ ਭਾਂਡ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਹੋਇ ਵਾਸਲਾ ਬੋਲੀ। ਅਗੇ ਆਈ ਨਾ ਇਹ ਗੋਲੀ॥
 ਮੈਨੂੰ ਖਬਰ ਨ ਜੋਂ ਦੀ ਕੋਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਤ ਅਚੰਭਾ ਹੋਈ॥
 ਤਦ ਸਚੀ ਜਦ ਗੱਲ ਪਛਾਤੀ। ਕੰਥ ਗਈ ਜੋਗੀ ਦੀ ਛਾਤੀ॥
 ਪੁਛਿਆ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ। ਹੋਰ ਨਾਰ ਭੀ ਹੈ ਸੀ ਜੋਈ॥
 ਜਾਣੈ ਤੇਰਾ ਸਾਧਾ ਭੇਤ। ਸਿਲੇ ਹਾਰ ਹੋ ਲੁੱਟੇ ਖੇਤ॥
 ਤਦ ਇਨ ਕਹੀ ਬਹਨ ਹੈ ਮੇਰੀ। ਮੇਰੇ ਜੈਸੀ ਸੂਰਤ ਹੋਰੀ॥
 ਤਦ ਤਾਂ ਕਹੀ ਨਾਥ ਨੇ ਜਾਹੁ। ਓਹੋ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾ ਕਰੇਂ ਬਸਾਹੁ॥
 ਲੈ ਗਈ ਮਾਰ ਦੋਇ ਉਹ ਬੇਟੇ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਾਇ ਅਲਸੇਟੇ॥
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੁਝ ਕਰ ਨਹਿ ਸੱਕਾਂ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੋਲਨ ਤੇ ਅੱਕਾਂ॥
 ਜਦ ਇਹ ਸੁਣੀ ਵਾਸਲ ਗੱਲ। ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਤਦ ਹੀ ਪੱਲ॥
 ਕਹੀ ਦਿਆ ਕਰ ਹੋ ਜਗ ਨਾਥ। ਮੈਂ ਹਾਂ ਵਡੀ ਗਰੀਬ ਅਨਾਥ॥
 ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਕਹੀ ਮੈਂ ਸੇਵਾ। ਜਦ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਗੁਰਦੇਵਾ॥
 ਜਦ ਆਕਰ ਛਲ ਗਈਆ ਹੋਰ। ਲੁੱਟ ਖਜਾਨਾ ਲੈ ਗਈ ਚੋਰ॥
 ਪਰ ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨ ਕੋਈ। ਇਹ ਬਦਨੀਤੀ ਉਸ ਤੇ ਹੋਈ॥
 ਜਿਸੇ ਪਰ ਗੋਰਖ ਮਨ ਤਰ ਸਾਇਆ। ਉਸਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਠਾਇਆ॥
 ਦੁਹ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਕਢੀ ਮੈਲ। ਗੋਲੀ ਵਟੀ ਹੱਥਾ ਗੋਲ॥
 ਦੇ ਕੇ ਕਹੀ ਖਾਹ ਇਸ ਵੇਲੇ। ਤੇਰੇ ਜਾਗੇ ਭਾਗ ਸੁਵੇਲੇ॥
 ਜੰਮੇਗਾ ਇੱਕ ਜੋਗੀ ਸ਼ੇਰ। ਉਹ ਦੋਨਾ ਵੀ ਮਾਰੂ ਘੇਗਾ॥
 ਤਦ ਲੈਕਰ ਉਹ ਪਰ ਪਰ ਆਈ। ਉਹੋ ਗੋਲੀ ਲੈ ਕਰ ਖਾਈ॥
 ਤਦ ਛੋਟੀ ਦੋ ਜੰਮੇ ਜੋੜੇ। ਕੌੜੀ ਵੇਲ ਲੱਗੇ ਵਲ ਕੌੜੇ॥
 ਅਰ ਇਹ ਗੋਲੀ ਤੇ ਉਪਜਾਇਆਂ। ਗੁੱਗਾ ਨਾਮ ਇਸੇ ਤੇ ਗਾਇਆ॥
 ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਗੋਲੀ ਤੇ ਉਪਜਾਇਆਂ। ਗੁੱਗਾ ਨਾਮ ਇਸੇ ਤੇ ਗਾਇਆ॥

ਗੋਲੀ ਤੇ ਜੰਮਨ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਗੁੱਗਾ ਉਸਨੂੰ ਕਰਨ ਉਚਾਰਨ॥
 ਦਸੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੁਛ ਕੀ ਲੀਤਾ। ਕੌਨ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰ ਕੀਤਾ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਸਭੋਂ ਜਾਨਨ ਲੋਗ। ਸੀ ਉਹ ਵਲੀ ਵਡਾ ਅਤਿ ਜੋਗ॥
 ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਤਾ। ਜੋ ਸੇਵੇ ਸੋਈ ਵਰਧਾਤਾ॥ ੧੫੬॥

• ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਮੈਨੂੰ ਪੁਛਨ ਤੇ ਵਡਾ ਹੋਇਆ ਲਾਭ ਸੁਜਾਨ॥
 ਸਾਰਾ ਸਮਝਿਆ ਹਾਲ ਮੈਂ ਜਿਸ ਪਰ ਤੂੰ ਕੁਰਬਾਨ॥ ੧੫੭॥
 ਚੌਪਈ-ਸੁਣ ਖਾਂ ਭਗਤਾ ਦੇ ਕੇ ਕੰਨ। ਭਾਂਡਾ ਅਕਲ ਨ ਐਵੇਂ ਭੰਨ॥
 ਜੋ ਤੈਂ ਉਸਦਾ ਹਾਲ ਸੁਨਾਇਆ। ਸੋ ਤਾਂ ਹਾਸੀ ਜੋਗ ਦਿਖਾਇਆ॥
 ਪਹਲੇ ਉਸਦਾ ਬਾਪ ਨ ਕੋਈ। ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਂ ਉਸਦਾ ਸੋਈ॥
 ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੈਂ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਮੈਲ। ਦਿਤੀ ਗੋਰਖ ਨੇ ਹਿਤ ਗੋਲ॥
 ਉਸ ਗੋਲੀ ਥੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਤੈਥੋਂ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ॥
 ਅਰ ਉਸਦੇ ਜੋ ਜੋੜੇ ਭਾਈ। ਦੋ ਦਾਣਿਆਂ ਤੇ ਜੰਮੇ ਭਾਈ॥
 ਦੋਨੋਂ ਭੈਣਾਂ ਬਾਗੜ ਵੱਸਨ। ਜੇਹੜੀ ਗਲ ਲੋਗ ਸਭ ਦੱਸਨ॥
 ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਤੂੰ ਪਤਾ ਬਤਾਉ। ਕਿਸੇ ਤਰੀਖੋਂ ਖੋਜ ਦਿਖਾਉ॥
 ਕਿਆ ਉਹ ਸਨ ਘਰਬਾਰ ਬਸਾਵਨ। ਯਾ ਐਵੇਂ ਹੀ ਝਟ ਲੰਘਾਵਨ॥
 ਜੇ ਸਨ ਪਤੀ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸ। ਜਿਨ ਕੀ ਹੋ ਕਰ ਰਹਸਨ ਦਾਸ॥
 ਫਿਰ ਕਜੇ ਜੋ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਅਰ ਗੋਲੀ ਦੀ ਮੈਲ ਬਗੋਏ॥
 ਜਿਸਤੇ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਏਹ। ਨਹੀਂ ਬਾਪ ਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਦੇਹ॥
 ਦੂਜੇ ਪੁਰਖੋਂ ਮੁੰਡੇ ਲੀਤੇ। ਜਿਸਤੇ ਸਿਧ ਮਨੋਰਥ ਕੀਤੇ॥
 ਹੁਣ ਤੂੰ ਸੋਚ ਚਰਾ ਮਨ ਲਾਕੇ। ਅਰ ਮੈਨੂੰ ਦਸੀਂ ਸਮਝਾਕੇ॥
 ਕਿਆ ਜੋ ਪਤੀ ਬਿਨਾ ਸਨ ਨਾਰਾਂ। ਮੁੰਡੇ ਚਾਹੁਨ ਵਾਂਗ ਖੁਆਰਾਂ॥
 ਇਹ ਸੋਭਾ ਦੀ ਨਾਹੀ ਗੱਲ। ਸਗੋਂ ਖਾਨਦਾਨ ਨੂੰ ਸੱਲ॥
 ਆਪਾਂ ਹੁਦਗੀ ਫਿਰਦੀ ਵਾਸਲ। ਚਾਹੇ ਮੁੰਡਾ ਕਰਨਾ ਹਾਸਲ॥
 ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਨਾਥ ਦੇ ਪਾਸ। ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਰਖ ਮਨ ਆਸ॥
 ਫਿਰ ਜਦ ਵਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ। ਕਾਸਲ ਨੈ ਸੀ ਉਸੇ ਠਹਰਾਇਆ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਫਿਰ ਗੁੱਗੇ ਬਾਹ। ਜੰਮਨ ਦਾ ਕਯਾ ਸਿਖਯਾ ਰਾਹ॥

ਸੋਚ ਭਲੇ ਪੁਰਖਾ ਮਨ ਲਾਕੇ। ਮੁੰਡੇ ਬਣਦੇ ਮੈਲ ਲਿਆਕੇ॥
 ਯਾ ਜੋ ਦਾਣੇ ਮੁੰਡੇ ਘੜਦੇ। ਕਾਹਨੂੰ ਢੋਲੇ ਗਾਹੁ ਨ ਪੜਦੇ॥
 ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਲੈ ਸਾਰੀ। ਹੋਰ ਨ ਆਖਾਂ ਗਾਥਾ ਸਾਰੀ॥
 ਜਦ ਉਹ ਮੈਲੋਂ ਬਣਿਆ ਭਾਈ। ਗੋਰਖ ਤੇ ਜੋ ਵਾਸਲ ਪਾਈ॥
 ਤਾਂ ਉਪ ਪੁੱਤ ਕਹੇ ਹੈ ਕਿਸ ਦਾ। ਬਾਪ ਕੋ ਨ ਮੇਨੋਗੇ ਤਿਸਦਾ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਬਖੇੜਾ ਹੋਰ। ਗੁੱਗਾ ਅਹੇ ਬਾਪ ਦਾ ਚੋਰ॥
 ਰਾਂਤੇ ਤੂੰ ਕਯਾ ਲੈਸੋਂ ਭਾਈ। ਬੈਠਾ ਅੰਦਰ ਵਾਂਗ ਸੁਦਾਈ॥
 ਇਤਨੀ ਗਲ ਜਾਣ ਕੇ ਭੁੱਲਾ। ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨ ਮੇਵੇ ਫੁਲਾ॥
 ਭਲਾ ਦਸ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ। ਪੁੱਛੇ ਬਾਤ ਕਹੇ ਕਯਾ ਸੋਈ॥
 ਵਾਸਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਾ ਕੋਣ। ਸੀ ਉਹ ਬਸਦੀ ਜਿਸਦੇ ਡੈਣ॥
 ਯਾ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਦਸੋਂ ਬਾਪ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਚੜਸੇ ਤਾਪ॥
 ਓੜਕ ਨੂੰ ਹੱਕਰ ਬਰਮਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਸੈਂ ਏਹੋ ਉਤ੍ਰ ਦਿੰਦਾ॥
 ਨਹੀਂ ਬਾਪ ਦੀ ਖਬਰ ਪਯਾਰੇ। ਗੋਰਖ ਮੈਲੋਂ ਕਰਦੇ ਸਾਰੇ॥
 ਕਿਆ ਉਸਦੀ ਫਿਰ ਸੋਭਾ ਹੋਊ। ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬੈਠਾ ਰੋਊ॥
 ਪਰ ਤੂੰ ਸਮਝੇ ਦੇਖ ਨਿਜ ਮਿਤ। ਕਯਾ ਏਹ ਲਗਦੀ ਤੇਰੇ ਚਿਤ॥
 ਸਚੋਂ ਹੀ ਉਹ ਤੇਰਾ ਬੇਲੀ। ਜੰਮਿਆ ਖਾਕੇ ਮੈਲ ਗੁਲੇਲੀ॥
 ਯਾ ਜਦ ਕਾਸਲ ਦੇ ਜੋ ਖਾਏ। ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਤਦ ਬਣ ਕਰ ਆਏ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਇਹ ਦਸ ਪਯਾਰੇ। ਖਾਨ ਦਾਨ ਜੋ ਤਿਸਹ ਉਚਾਰੇ॥
 ਜਿਸਤੇ ਸਮਝ ਲਿਆਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ। ਕਿਕੁਰ ਉਪਜੀ ਏਹ ਖੁਆਰੀ॥੧੫੮॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ-ਗੋਤ ਓਸਦਾ ਦਸਦੇ ਸਾ ਰਾਜਪੂਤ ਚੁਹਾਣ॥
 ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੁਹੜੇ ਏਹੋ ਕਰਨ ਬਖਾਣ॥ ੧੫੯॥
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਰ ਸਿੱਧਾ। ਭਗਤ ਪਣੇ ਨੇ ਹੈ ਮਨ ਬਿੱਧਾ॥
 ਪਰ ਜਦ ਡੋਰੁ ਲੈ ਕੇ ਗਾਉਨ। ਚੁਹੜੇ ਉਸਦੀ ਵਾਰ ਸੁਨਾਉਣ॥
 ਤਾਂ ਉਹ ਦਸਨ ਲੋਕ ਚੁਹਾਣ। ਏਹੋ ਗਾਉਣ ਖੋਲ ਅਖਾਣ॥
 ਇਸਤੇ ਪਤਾ ਗੋਤ ਦਾ ਪਾਕੇ। ਆਖੇ ਅਸੀਂ ਚੁਹਾਣ ਬੁਲਾਕੇ॥
 ਹੋਰ ਖਬਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹਿ ਕੋਈ। ਕਿਕੁਰ ਉਸਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ॥ ੧੬੦॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੌਹਰਾ-ਇਹ ਤਾਂ ਖੁਹੇ ਵੀਮ ਹੈ ਪਤਾ ਨ ਜਿਸਦਾ ਕੁਝ॥
 ਕਿਸਦਾ ਗੋਤ ਚੁਹਾਣ ਸਾ ਇਤਨੀ ਦੱਸੋ ਬੁਝ॥ ੧੬੧॥
 ਚੌਪਈ-ਗੁੱਗਾ ਤੁਧ ਚੁਹਾਣ ਬਤਾਇਆ। ਖਾਨਦਾਨ ਰਾਜਪੂਤ ਬਤਾਇਆ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂ ਤੈਨੂੰ ਭਾਈ। ਜਿਸਦੀ ਪੈਂਦੀ ਸਮਝ ਨ ਕਾਈ॥
 ਵਾਸਲ ਦੇ ਮਾਪੇ ਸੇ ਜੋਈ। ਸੈਨ ਚੁਹਾਣ ਨਾਨਕੇ ਕੋਈ।
 ਯਾ ਵਾਸਲ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਜੋਇ। ਸੈਨ ਚੁਹਾਣ ਕਹੋ ਇਹ ਸੋਇ॥
 ਜੇ ਸੇ ਸਹੁਰੇ ਉਸੇ ਚੁਹਾਣ । ਫਿਰ ਮਾਂ ਦਾ ਕਯਾ ਗੋਤ ਬਖਾਨ॥
 ਜੇ ਸੀ ਮਾਇ ਚੁਹਾਣ ਬੇਟੀ। ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਹੈ ਅਸਲੋਟੀ॥
 ਇਸ ਤੇ ਪਤਾ ਨ ਲਗਦਾ ਭਾਈ। ਕਿਸਦੀ ਜਾਤ ਚੁਹਾਣ ਬਤਾਈ॥
 ਫਿਰ ਇੱਕ ਪੁੱਛਾਂ ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ । ਉਹ ਭੀ ਦਸ ਨ ਪਾਈਂ ਸੋਰ॥
 ਗੁੱਗਾ ਸੀ ਕਿਸ ਮਜ਼ਬੋਂ ਪਯਾਰੇ। ਹਿੰਦੂ ਯਾ ਮੇਮਨ ਮਨ ਧਾਰੇ॥
 ਪਰ ਜੋ ਪਤਾ ਨਾਉਂ ਤੇ ਮਿਲਦਾ। ਅਰ ਸੋਚੇਗਾ ਤਜ ਹਨ ਦਿਲਦਾ॥
 ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨ । ਜਿਸ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੋਰ ਤੁਫਾਨ॥
 ਹੁਣ ਮੈਂ ਦਸਾਂ ਤੈਨੂੰ ਓਹ। ਪਰ ਤੂੰ ਸੁਣਕੇ ਕਰੀਂ ਨਾ ਰੋਹ॥
 ਵਾਸਲ ਕਾਸਲ ਨਾਮ ਬਤਾਏ। ਮਾਂ ਅਰ ਮਾਸੀ ਦੇ ਬਤਲਾਏ॥
 ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਨ ਮੁਸਲਮਾਨੇ । ਹਰ ਇੱਕ ਪੁਰਖ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਜਾਨੇ॥
 ਫਿਰ ਜੋ ਗੁੱਗਾ ਨਾਮ ਬਤਾਇਆ। ਸੋ ਭੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾ ਪਾਇਆ॥
 ਅਰ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਖੋਂ ਪੀਰ। ਸਭੀ ਦਸੇ ਤੁਰਕ ਸਰੀਰ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਹੋਊ ਸੋ ਰਜਪੂਤ। ਪਹਿਲੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮੀ ਸੂਤ॥
 ਪਰ ਉਸਦੇ ਜੋ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂਗ ਦੇ ਘੇਰੇ॥
 ਹੋਏ ਹੋਸਨ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਝੱਲ ਨ ਸਕੇ ਓਹ ਤੁਫਾਨ॥
 ਜੈਸੇ ਅਜ ਤੀਕ ਹਨ ਮਿਲਦੇ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਘਰਾਣੇ ਖਿਲਦੇ॥
 ਹੈਨ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਵਾਂ ਉਤੇ। ਭੱਟੀ, ਸੰਧੂ, ਮਾਨ, ਵਿਗੁਤੇ॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਗਦਾ ਹਾਲ। ਜਦ ਤੂੰ ਦੇਖੋਂ ਅਨਭਵ ਨਾਲ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਛੱਡ ਕਹਾਣੀ ਸਾਰੀ। ਅਗੇ ਦੱਸ ਹਕੀਕਤ ਭਾਰੀ॥
 ਪੀਰ ਕਹੋ ਕਿਸ ਗਲੋਂ ਬਣਿਆ। ਜਿਸ ਪਰ ਤੈਂ ਹੈ ਤੇਬੂ ਤਣਿਆ॥ ੧੬੨॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ॥ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਸੀ ਕਿਆ ਉਸਦੀ ਕੌਮ॥
 ਕਲਮੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਹਾਰ ਸਾ ਯਾ ਸੀ ਕਰਦਾ ਹੋਮ॥ ੧੬੩॥
 ਚੋਪਈ॥ ਅਜ ਤੀਕ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨ ਜਾਤਾ। ਕੌਮ ਧਰਮ ਨ ਕੁਝ ਪਛਾਤਾ॥
 ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਦੋਂ ਵਿੱਚ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਆ ਪੈਂਦੀ ਖਿਚ॥
 ਤਦ ਆਕੇ ਐਥੇ ਬਹਿ ਜਾਈਏ। ਕਬਰ ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈਏ ॥
 ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਫਿਰ ਚੜ੍ਹਨ ਚੜ੍ਹਾਵੇ। ਇੱਕ ਆਵੇ ਇੱਕ ਲੈ ਕਰ ਜਾਵੇ॥
 ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨ ਲਗਦਾ ਮੈਨੂੰ । ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ॥
 ਭਲਾ ਕਦੇ ਜੇ ਮਿਲਯਾ ਖੋਜ॥ ਤੁਰਤ ਸੁਨਾਉਂ ਓਸੇ ਰੋਜ॥ ੧੬੪॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘਾ ਸੁਣ ਲਿਆ ਕਿਹਾ ਭਗਤ ਨੇ ਜੋਇ॥
 ਅਜ ਤੀਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਬਰ ਧਰਮ ਉਸ ਕੋਇ॥ ੧੬੫॥
 ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ ਤੈਂ ਸੁਣੀ ਹੈ ਬਾਤ ਭਗਤ ਦੀ ਏਹੁ॥
 ਪਤਾ ਨ ਗੁੱਗੇ ਧਰਮ ਦਾ ਬਾਪੂ ਦਾ ਨਾ ਬੋਹੁ॥ ੧੬੬॥
 ਚੋਪਈ॥ ਨਾ ਹੈ ਪਤਾ ਬਾਪ ਦਾ ਪੂਰਾ। ਅਰ ਨਾ ਧਰਮ ਵਲੋਂ ਸੂਰਾ॥
 ਕੇਵਲ ਮਾਂ ਮਾਸੀ ਅਰ ਗੁੱਗਾ। ਅਜ ਤੀਕ ਹੈ ਕੁਟਦਾ ਭੁੱਗਾ॥
 ਅੰਧਾ ਧੁੰਦ ਪਿਆ ਹੈ ਜਾਂਦਾ। ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਚੜ੍ਹਤਾਂ ਖਾਂਦਾ॥
 ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਰੁਪਈਏ ਆਏ। ਮੁਰਖ ਬਣ ਕੇ ਬਿਨਾ ਬੁਲਾਏ॥ ੧੬੭॥

ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਅਸੀਂ ਬਚੇ ਹਾਂ ਮੰਨ ਤੋਂ ਸੁਖੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੀਉ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਬਾਪੂ ਮੋੜਿਆ ਚਾੜ੍ਹਨ ਆਇਆ ਘੀਉ॥ ੧੬੮॥
 ਪਰ ਮਨ ਮਤ ਸਿੰਘ ਠਗਯਾ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਖੋਇ।
 ਜਿਸ ਦੇ ਧਰਮ ਅਰ ਗੋਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨ ਲਗੇ ਕੋਇ॥ ੧੬੯॥
 ਤਿਉਂ ਜੀ ਦਸੋ ਆਪ ਦੀ ਕਿਕਰ ਹੋਈ ਬਾਤ॥
 ਪੰਜ ਰੁਪਈਏ ਠਗ ਲਏ ਦਿਨ ਦੀਵੀ ਕਰ ਰਾਤ॥ ੧੭੦॥

ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਹਾਸੀ ਕਰਦਾ ਕਾਕਯਾ ਹੈਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ॥
 ਬੰਦਾ ਭੁਲਨ ਹਾਰ ਹੈ ਡਿਗ ਕੇ ਜਾਇ ਸਮਾਲ॥ ੧੭੧॥
 ਚੋਪਈ॥ ਅਸੀਂ ਨੱਗਰਾਂ ਦੇ ਹਾਂ ਵਾਸੀ। ਜਿਕੁਰ ਹੁੰਦੇ ਕਨਯਾ ਹਾਸੀ॥
 ਲੰਮੀ ਸਮਝ ਨ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ। ਹੋਇ ਗਈ ਜੋ ਐਵੇਂ ਹੋਈ॥
 ਤੂੰ ਕਰਦਾ ਸਰਸਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਭਲਾ ਕਯਾ ਤੈਨੂੰ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੇਰ। ਝਗੜੇ ਨਹੀਂ ਤਦੋਂ ਮੈਂ ਮੇਰ॥
 ਅਗੇ ਪੁੱਛਨ ਦੋਵੇਂ ਹੋਰ। ਕਾਬੂ ਆਇਆ ਡਾਢਾ ਢੋਰ॥ ੧੭੨॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ॥ ਬਸ ਕਰ ਨਾਂ ਏਤਨੀ ਚੁਕ ਮਚਾਵੇਂ ਰਾਰ॥
 ਵਧਦਾ ਵਧਦਾ ਵਧੇਗਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਤਕਰਾਰ॥ ੧੭੩॥
 ਚੋਪਈ॥ ਤੁਸੀਂ ਭਲਾ ਕਯੋਂ ਝਗੜਾ ਪਾਯਾ। ਨਾ ਇਸ ਖਾਤਰ ਤੁਧ ਬੁਲਾਯਾ॥
 ਮੈਨੂੰ ਭਗਤ ਸੁਣਾਵੇ ਬਾਤ। ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਇਸ ਪਰ ਵਖਯਾਤ॥
 ਜਦ ਉਹ ਚੁਪ ਕਰੇ ਸਨ ਦੋਈ। ਫਿਰ ਤਿਨ ਨਿਗ੍ਹਾ ਭਗਤ ਵੱਲ ਹੋਈ॥
 ਕਹੇ ਭਗਤ ਜੀ ਹੁਣ ਕੁਛ ਹੋਰ। ਕਿਕੁਰ ਡਿਠਾ ਗੁੱਗੇ ਜੋਰ॥
 ਕਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸੀ ਕੀਤੀ ਬਾਤ। ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਓਸ ਗੁਣ ਗਾਤ॥
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾਂ ਚਾਹਾਂ। ਜਿਸ ਪਰ ਘਰ ਜਾ ਤੁਧ ਸਰਾਹਾਂ॥
 ਕਹੇ ਨਸੰਗ ਨ ਮਨ ਸੁਕਚਾਵੇ। ਠੀਕ ਪੀਰ ਦਾ ਪਤਾ ਬਤਾਵੇ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਵੇ ਗਿਆਨ। ਹੈ ਇਹ ਪੀਰ ਵਡਾ ਬਲਵਾਨ॥
 ਚੁਪ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਬਾਤ। ਅਕਸਰ ਕਹਿਣੀ ਪੈਸੀ ਭਗਤ॥ ੧੭੪॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ॥ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਗੇ ਓਸ ਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਇਹ ਹਾਲ॥
 ਗੁੱਗਾ ਲੜਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਸੀ ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲ॥ ੧੭੫॥
 ਚੋਪਈ॥ ਆਖਨ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਉਹ ਭਾਈ। ਰਖਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ॥
 ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਦੇ ਨ ਸੀ ਗੁਜਾਰਾ। ਰਖਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੈਰ ਕਰਾਰਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਦਾਉ ਨ ਕੋਈ ਲੱਗੇ। ਜੌਰਾਵਰ ਗੁੱਗੇ ਦੇ ਅੱਗੇ॥

ਪਰ ਜਦ ਗੁੱਗਾ ਅਪਨੀ ਜੰਝ। ਲੈਕੇ ਗਿਆ ਘਰਾਂ ਥੋਂ ਆਵੇ॥
 ਜਿੱਕਰ ਜਾਂਦੇ ਲੈ ਕਰ ਲਾੜੇ। ਤਦ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈ ਗਏ ਸਾੜੇ॥
 ਮਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਲੀਲਾ ਖਾਉਨ। ਦੂਰੋਂ ਬੈਠੇ ਦੰਦ ਚਬਾਉਨ॥
 ਪਰ ਜਦ ਗੁੱਗਾ ਤੁਰ ਗਿਆ ਆਪ। ਤਦ ਜੋੜਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਪਾਪ॥
 ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬਾਗ ਉਜਾੜਿਆ। ਮੁਢੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਤ ਉਖਾੜਿਆ॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਊਆਂ ਦਾ ਵੱਗ। ਸੋ ਭੀ ਲੈ ਗਏ ਕਿਤੇ ਅਲੱਗ॥
 ਮਾਰੇ ਚਰਵਾਲੇ ਜੋ ਉਸਦੇ । ਵਾਂਗ ਬਕਰੇ ਜਾਨਾਂ ਕੁਸਦੇ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਦੁੱਦ ਮਚਾਇਆ। ਜਿਸ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਟਾਇਆ॥
 ਫਿਰ ਜਦ ਸਿਰੀਅਲ ਦਾ ਲੈ ਡੋਲਾ। ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਘਰ ਆਇਆ ਭੋਲਾ॥
 ਤਦ ਘਰ ਆਏ ਤਾਈ ਮਾਈ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਬੈਠ ਸਮਝਾਈ॥
 ਪਾਨਾ ਵਾੜੀ ਤੁਧ ਉਖੇੜੀ। ਪਕੜ ਲਏ ਗਾਈਂ ਦੇ ਫੇੜੀ॥
 ਇਹ ਜੋੜਿਆਂ ਨੇ ਜੁਲਮ ਕਮਾਇਆ। ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਧਰਮ ਲੁਟਾਇਆ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਸੁਣ ਉਸ ਮਨ ਨੂੰ ਕਰੋਧ। ਚੜ੍ਹਿਆ ਵਧੇਰੇ ਵਧਾ ਵਰੋਧ॥
 ਲਗਾ ਕਹਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਓ। ਤੁਸੀ ਜੋ ਕਰਨਾ ਕੰਮ ਸੁਦਾਈਓ॥
 ਸੋ ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਇਸ ਦਾ ਲੇਉਂ। ਓਨਾਂ ਹੀ ਫਲ ਤੁਧ ਨੂੰ ਦੇਉਂ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਜੋੜੇ ਹੋ ਕੇ ਕੌੜੇ। ਘੋੜਿਆਂ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਲੜਨੇ ਦੌੜੇ॥
 ਏਧਰ ਇਸਨੇ ਨੀਲਾ ਘੋੜਾ। ਕਰ ਤਿਆਰ ਮੁਖ ਜੰਗ ਮਰੋੜਾ॥
 ਲੱਗੇ ਲੜਨ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੋਏ। ਦੋਨੋਂ ਧੜੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏ॥
 ਓਧਰ ਜੋੜੇ ਦੋਨੋਂ ਭਾਈ। ਏਧਰ ਗੁੱਗਾ ਜਾਇਆ ਮਾਈ॥
 ਆਖਰ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਸੰਭਾਰੀ। ਤਦ ਜੋੜਿਆਂ ਪਰ ਗੁੱਗੇ ਮਾਰੀ॥
 ਵੱਢੇ ਸਿਰ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਓਥੇ। ਉਡ ਗਏ ਪ੍ਰਾਨ ਭਏ ਤਨ ਥੋਥੇ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਫਤਿਹ ਪਾਇ ਘਰ ਆਯਾ। ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਸਾ ਅਤਿ ਵਡਿਆਯਾ॥
 ਐਸਾ ਵਡਾ ਬਹਾਦਰ ਬੀਰ। ਸੀ ਗੁੱਗਾ ਜਿਸ ਆਖਨ ਪੀਰ॥ ੧੭੬॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ— ਇਹ ਤਾਂ ਵਡੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਕੋਇ॥
 ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਇਕੇ ਮਾਰੇ ਭਾਈ ਦੋਇ॥ ੧੭੭॥
 ਚੋਪਈ—ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੋਚ ਸਿਆਣੇ। ਇਹ ਤਾ ਸਮਝਨ ਬਾਲ ਇਆਣੇ॥

ਦੋ ਭਾਈ ਜੋ ਹੈ ਸਨ ਜੋੜੇ। ਸੋ ਲਗਦੇ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋੜੇ॥
 ਆਪਸ ਦਾ ਜੋ ਸਈ ਸਰੀਕਾ। ਸਦਾ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਤਰੀਕਾ॥
 ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਭਾਈ। ਕਟ ਵੱਢ ਕਰ ਮਰਨ ਸੁਦਾਈ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਸਾ। ਦੁਸ਼ਮਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੈਸਾ॥
 ਜਿਸਤੇ ਐਥੋਂ ਤਕ ਸਾ ਵੈਰ। ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਕੋਈ ਖੈਰ॥
 ਵਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਭੀ ਨ ਸੀ ਬੁਲਾਏ। ਜਿਸ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਏ॥
 ਮਗਰੋਂ ਦਾਉ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਇਆ। ਸਾਂਭਿਆ ਮਾਲ ਬਾਗ ਪੁਟਵਾਯਾ॥
 ਉਸ ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਡੋਲਾ। ਜੋੜਿਆਂ ਲੈ ਗਾਈਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ॥
 ਲਿਆ ਲੁੱਟ ਅਰ ਪੁਟਿਆ ਬਾਗ। ਲਾਇਆ ਸੀਨੇ ਉਸਦੇ ਦਾਗ॥
 ਜਦ ਘਰ ਆਇਆ ਵਹੁਟੀ ਨਾਲ। ਦਿਤਾ ਮਾਂ ਨੇ ਤਦੋਂ ਸਿਖਾਲ॥
 ਜੋ ਸੀ ਬਾਤ ਮਗਰ ਤੇ ਹੋਈ। ਕਹੀ ਚੋਗੁਨੀ ਕਰਕੇ ਸੋਈ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਰਿਹਾ ਨ ਉਸ ਤੇ ਗਿਆ। ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਵੱਢਨ ਪਿਆ॥
 ਲੜਦੇ ਲੜਦੇ ਹੋਈ ਮਾਰ। ਜੋੜੇ ਗਏ ਓਸ ਤੋਂ ਹਾਰ॥
 ਜਿਸਤੇ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਢੇ। ਵੈਰ ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਣੇ ਕੱਢੇ॥
 ਸੋ ਇਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨ ਐਸੀ। ਪੀਰਾਂ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਜੈਸੀ॥
 ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ। ਪੈ ਗਏ ਵੈਰ ਭਰਾਵਾਂ ਭਾਰੀ॥
 ਇੱਕ ਜਣਾ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਵੱਢੇ। ਨਾਲ ਗੰਡਾਸੇ ਮਿੱਝਾਂ ਕੱਢੇ॥
 ਦਸ ਦਸ ਖੂਨ ਇੱਕ ਨੇ ਕੀਤੇ। ਗੁੱਗੇ ਵਾਂਗਰ ਬਦਲੇ ਲੀਤੇ॥
 ਬਾਗ ਪੁਟਨੇ ਵਾਂਗ ਕਹਾਣੀ। ਲੜਕੇ ਮਰਦੇ ਖਾਤ੍ਰ ਪਾਣੀ॥
 ਜਦੋਂ ਸਰੀਕਾ ਮੋਘਾ ਵੱਢੇ। ਅਪਣੇ ਕੜਾਹੇ ਭਰ ਕਰ ਕੱਢੇ॥
 ਤਦ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲਗਦੀ ਅੱਗ। ਸੁਣਕੇ ਪੈਦਾ ਘਰ ਚੋਂ ਭੱਗ॥
 ਮਾਰ ਗੰਡਾਸੇ ਕਰਦਾ ਖੂਨ। ਚੜ੍ਹਕੇ ਫਾਂਸੀ ਚਖੇ ਲੂਨ॥
 ਯਾ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਫਲ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹਨ ਪਾਂਦੇ॥
 ਫਿਰ ਗੁੱਗੇ ਜੇ ਮਾਰੇ ਦੋਇ। ਕਿਆ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਤੇ ਹੋਇ॥
 ਇਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ। ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਾਉਨ ਆਦਰ॥
 ਅਰ ਸਰਕਾਰ ਸੁਲਾਘਾ ਕਰਦੀ। ਤਮਗਿਆਂ ਨਾਲ ਛਾਤੀਆਂ ਭਰਦੀ॥
 ਕਰਦੇ ਜੰਗ ਜਦੋਂ ਬਲ ਧਰ ਕੇ। ਆਉਨ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦਾ ਥੇਹੁ ਕਰਕੇ॥
 ਇੱਕ ਇੱਕ ਸੌ ਸੌ ਨੂੰ ਮਾਰੇ। ਗਾਜਰ ਵਾਂਗਰੂ ਸੀਸ ਉਤਾਰੇ॥

ਸਰਹਦੀ ਜੋ ਵਡੇ ਪਠਾਨ। ਕੱਚੇ ਮਾਨਸ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਨ॥
 ਇੱਕ ਪਠਾਨ ਹਥ ਈ ਤੋਗ। ਖੜਾ ਹੋਇ ਜੇ ਕਰਕੇ ਬੇਗ॥
 ਬਾਂਗੜ ਕੇ ਜੋ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲੇ। ਹੈਨ ਬਾਂਗਰੂ ਰੰਗੋਂ ਕਾਲੇ॥
 ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਸੁਟੇ ਐਸੇ। ਤਿਲੀਅਰ ਟਿੱਡ ਮਾਰਦਾ ਜੈਸੇ॥
 ਫਿਰ ਐਸੇ ਖਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ। ਸਿੰਘਾਂ ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਦਿਖਾਈ॥
 ਅਜ ਤੀਕ ਹਨ ਬਰਬਰ ਕਰਦੇ। ਸਨਮੁਖ ਹੋਣ ਨ ਮੌਤੋਂ ਡਰਦੇ॥
 ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਸਰਦਾਰ। ਜਿਸਨੇ ਕੀਤੇ ਜੰਗ ਹਜ਼ਾਰ॥
 ਮਾਰ ਮਾਰ ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਂਗ। ਕੀਤੇ ਨਾਸ ਜਿਵੇਂ ਹੋ ਰੋਂਗ॥
 ਅਜ ਤੀਕ ਹੈ ਮਚੀ ਦੁਹਾਈ। ਬੈਬਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦੀ ਭਾਈ॥
 ਮਾਤਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਜਦੋਂ ਡਰਾਵਨ। ਆਇਆ ਹਰੀਆ ਤਦੋਂ ਸੁਣਾਵਨ॥
 ਜਿਸਤੇ ਮੁੰਡਾ ਰੋਣੋਂ ਹਟਦਾ। ਨਾਉਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਰੋਨੇ ਠਟਦਾ॥
 ਦਸ ਭਲਾ ਉਸ ਗੁੱਗੋ ਜਾਈ। ਕਿਆ ਕੀਤਾ ਜੇ ਮਾਰੇ ਭਾਈ॥
 ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ। ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਹੈ ਲਾਇਕ ਆਦਰ॥
 ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਆ ਅਕਲ ਦਿਖਾਈ। ਮੜੀ ਚੁਕ ਇਸ ਦੀ ਬਣਵਾਈ
 ਜੋ ਨਾ ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਜਮਾਤ। ਤਾਇਆ ਚਾਚਾ ਨ ਸੀ ਭਰਾਤ॥
 ਅਰ ਨਾ ਤੇਰਾ ਧਰਮੀ ਭਾਈ। ਜਿਸ ਪਰ ਤੋਂ ਲੁੱਡੀ ਹੈ ਪਾਈ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਅਜੇ ਸਮਝ ਕੁਛ ਸਾਰ। ਇਸ ਪਖੰਡ ਤੇ ਕਰੋ ਕਨਾਰ॥
 ਰੱਖ ਗੁਰੂ ਪਰ ਤੂੰ ਭਰੋਸਾ। ਜਿਸਤੇ ਪਾਵਹ ਸਭ ਸੁਖ ਰਾਸਾ॥
 ਕਰਮਾਤ ਤੈਂ ਕੁਝ ਨ ਦੱਸੀ। ਐਵੇਂ ਪਈ ਬਲੋਈ ਲੱਸੀ॥
 ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਫਿਰ ਉਹ ਭਾਈ। ਕਰਨ ਲਗਯਾ ਉਸ ਵਡਿਆਈ॥੧੭੮॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ-ਗੁਗਾ ਭੀ ਤਾਂ ਘੱਟਨਾ ਅਪਣੀ ਅਜਮਤ ਵਿੱਚ॥

ਬੋੜੀ ਜੇਹੀ ਬਾਤ ਪਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਮਨ ਖਿਚ॥ ੧੭੯॥

ਚੌਪਈ-ਇਹ ਭੀ ਤਾਂ ਹੈ ਅਜਮਤਵਾਲਾ। ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੁਖਾਲਾ॥
 ਜਿਸਦੀ ਕਰਮਾਤ ਮੈਂ ਦਸਾਂ। ਮੰਨ ਓਸ ਨੂੰ ਸੁਖ ਸੇ ਵਸਾਂ॥
 ਜਦ ਉਹ ਮਾਰ ਮਸੇਰੇ ਭਾਈ। ਘਰ ਨੂੰ ਆਇਆ ਕਰਕੇ ਧਾਈ॥
 ਤਦ ਤਿਨ ਵੱਢ ਉਨਾਂ ਦੇ ਸੀਸ। ਬੰਨ੍ਹ ਰੁਮਾਲ ਉਠਾਏ ਸੀਸ॥

ਫਿਰ ਘਰ ਆਕੇ ਬਾਲੀ ਪਾਏ। ਅਪਨੀ ਮਾਈ ਪਾਸ ਟਿਕਾਏ॥
 ਲਗਾ ਕਹਿਣ ਮਾਤ ਮੈ ਆਇਆ। ਅਪਣੇ ਦੁਸਮਨ ਦੇ ਸਿਰ ਲਿਆਇਆ॥
 ਰੱਖ ਅਗੇਰੇ ਭਯਾ ਅਨੰਦ । ਵਾਸਲ ਦੇ ਤਦ ਜੁੜ ਗਏ ਦੰਦ॥
 ਦੇਖ ਭੈਣ ਦੇ ਮਰ ਗਏ ਬੇਟੇ। ਧੜ ਸਿਰ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਲੇਟੇ॥
 ਦੇਖ ਸਹਾਰਿਆ ਗਿਆ ਨ ਦੁਖ। ਗਮ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਸੀਨੇ ਰੁੱਖ॥
 ਲਗੀ ਰੋਣ ਕਰਣ ਵਿਰਲਾਪ। ਬੋਲੀ ਕਿਉਂ ਤੈਂ ਕੀਤਾ ਪਾਪ॥
 ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨਪੁੱਤੀ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਕਢ ਤੈਂ ਲੀਤੀ॥
 ਹੁਣ ਮੈ ਉਸਨੂੰ ਕਯਾ ਮੁਖ ਦੇਵਾਂ। ਕਾਲਖ ਅਪਣੇ ਮੁਖ ਪਰ ਲੇਵਾਂ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਅਤਿ ਦੁਖਿਆਰੀ। ਪਾਪਨ ਨਰਕਨ ਦੁਖਾਂ ਮਾਰੀ॥
 ਐਸਾ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਕੇ ਆਇਆ। ਹਾਇ ਭਟੇਵੇਂ ਮਾਰ ਲਿਆਇਆ॥
 ਜਿਸਤੇ ਤੇਰਾ ਦਰਸਨ ਜੋਈ। ਕਰਨਾ ਮੂਲ ਨ ਚਾਹਾ ਸੋਈ॥
 ਜਿਧਰ ਗਏ ਭਟੇਵੇਂ ਮੇਰੇ। ਓਧਰ ਹੀ ਤੂੰ ਕਰ ਲੈ ਡੇਰੇ॥
 ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਰ ਨ ਮੁਖ ਦਿਖਾਈਂ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਨ ਆਕੇ ਪਾਈਂ॥
 ਜਦ ਮਾਈ ਨੇ ਸੀ ਧਿਰਕਾਰਾਂ। ਤਦ ਗੁੱਗਾ ਗੁਸੇ ਦਾ ਮਾਰਾ॥
 ਚਲਾ ਗਿਆ ਜੇਗਲ ਨੂੰ ਤਦ ਹੀ। ਦੇਖਯਾ ਹਾਲ ਮਾਇ ਦਾ ਜਦ ਹੀ॥
 ਜਾ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਵਾਸ। ਅਪਣੇ ਘਰ ਤੇ ਹੋਇ ਉਦਾਸ॥
 ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਨਾਰ ਜੋ ਪਿਆਰੀ। ਹੁਣ ਜੋ ਲਿਆਂਦੀ ਵਿਆਹ ਵਿਚਾਰੀ॥
 ਉਸਦਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਪਿਆਲ। ਮਿਲਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਵੀ ਚਾਲ॥
 ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵੜਦਾ ਆਇ। ਵਡੀ ਸਵੇਰੇ ਨਿਕਲ ਜਾਇ॥
 ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਕੁਛ ਦਿਵਸ ਬਤਾਏ। ਫਿਰ ਸਭ ਭੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਆਏ॥
 ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਜੋ ਮਾਈ। ਸਿਰੀਅਲ ਬਹੁ ਪਾਸ ਸੀ ਆਈ॥
 ਦੇਖਯਾ ਜਦ ਉਸਦਾ ਤਿਨ ਹਾਲ। ਬੈਠੀ ਖੂਬ ਸਜਾਵਟ ਨਾਲ॥
 ਤਦ ਤਿਨ ਕਹੀ ਨੀ ਸੁਣ ਖਾਂ ਬਾਤ। ਕਰਦੀ ਭੋਸ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਮਾਤ॥
 ਪੁਤਰ ਮੇਰਾ ਘਰ ਪਰ ਨਾਹੀ। ਤੂੰ ਸੰਗਾਰ ਕਰੋਂ ਤਨ ਮਾਂਹੀ॥
 ਕਯਾ ਹੈਂ ਤੂੰ ਬਿਭਚਾਰਨ ਨਾਰੀ। ਕਰਦੀ ਪੜਦੇ ਵਿੱਚ ਖੁਆਰੀ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਬਹੁ ਨੈ ਐਸੀ। ਸਚੀ ਗਲ ਹੋਂਦੀ ਜੈਸੀ॥
 ਸੁਣ ਮਾਈ ਜੀ ਤੇਰਾ ਬੋਟਾ। ਆਵੇ ਰਾਤ ਨ ਅਹੇ ਲਪੇਟਾ॥
 ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਦਾ ਨਾਹੀ। ਹੈ ਡਰਦਾ ਅਪਣੇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥

ਇਤਨੀ ਸੁਣ ਤਿਨ ਕਹੀ ਪੁਕਾਰ। ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗੀ ਸੱਚ ਨਤਾਰ॥
 ਤਦ ਉਹ ਹਾਤ ਸਮੇਂ ਲਗ ਗਈ। ਖਬਰ ਨ ਕੀਤੀ ਸਾਰ ਨ ਦਈ॥
 ਜਦ ਹਾਤਰ ਕੁਛ ਥੀਤੀ ਖਾਇ। ਗੁੱਗਾ ਗਿਆ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇ॥
 ਦੇਖ ਮਾਇਨੇ ਕਿਹਾ ਨਕਾਰੇ। ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਆਇਆ ਧਾਮ ਮਝਾਰੇ॥
 ਚਲਿਆ ਜਾਹੁ ਰੇ ਖੂਨੀ ਪਾਪੀ। ਐਸੀ ਜਦ ਤਿਨ ਗਿਰਾ ਅਲਾਪੀ॥
 ਗੁੱਗਾ ਹੋ ਬਰਮਿਦਾ ਗਿਆ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਗੁਸਾ ਉਪਜਿਆ ਨਿਆ॥
 ਜਾਕੇ ਜੰਗਲ ਰੇਤੇ ਮਾਹਿ। ਗੁੱਸਾ ਗਿਆ ਸੰਭਾਲਯਾ ਨਾਹਿ॥
 ਧਰਤੀ ਅੰਦਰ ਗਾਰਤ ਹੋਇਆ। ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਐਵੇਂ ਬੋਇਆ॥
 ਤਦ ਥੋਂ ਮੁੜਕੇ ਨਾ ਦਿਸ ਆਇਆ। ਓੜਕ ਧਰਤੀ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇਆ॥
 ਇਹ ਉਸਦਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਹਾਲ। ਜੋ ਮੈ ਦੱਸੜਾ ਪੁੱਛਣ ਨਾਲ॥
 ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਲਖ ਜਾਹਰ ਪੀਰ। ਮੰਨਣ ਲੋਗ ਗਰੀਬ ਅਮੀਰ॥
 ਅੱਗੇ ਹੁਸੀਂ ਸਮਝ ਲੋ ਭਾਈ। ਕਿਆ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈਗੀ ਬੁਰਿਆਈ॥
 ਜਿਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨ ਚੰਗਾਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਆਪਣੀ ਆਕੜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ॥੧੮੦॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਸਵੈਯਾ-ਲੈ ਭਈ ਇਹ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਤੈਂ ਗਲ ਸੁਣਾਈ ਚੰਗੀ॥
 ਛਿਪੀ ਹੋਈ ਜੋ ਬਾਤ ਓਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨੰਗੀ॥
 ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਤੋਂ ਭਾਈ ਏਹੁ ਅਕਲ ਵਿੱਚ ਆਈ॥
 ਜੇਹੀ ਸੀ ਉਸ ਮਾਂਇ ਕੁਚੱਜੀ ਤੇਹਾ ਪੁੱਤ ਸੁਦਾਈ॥
 ਥੇ ਸਮਝੀ ਪਰ ਝੱਲੇ ਦੋਏ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਗੁਵਾਇਆ॥
 ਫਿਰ ਸਿਰੀਅਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰਾਂ ਦਾ ਰੰਡੇਪਾ ਪਾਇਆ॥ ੧੮੧॥
 ਫਿਰ ਕਾਸਲ ਦੇ ਪੁੱਤ ਮਾਰਕੇ ਔਤਰ ਕਰ ਬਿਠਲਾਈ॥
 ਪੁੱਟ ਜੜਾਂ ਜਿਨ ਮਾਸੀ ਦੀਆਂ ਅਪਣੀ ਜਿਲਦ ਗੁਵਾਈ॥
 ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਨੇ ਨਾ ਅਕਲ ਕਹੀ ਇੱਕ ਰੱਤੀ॥
 ਵਿਆਹ ਲਿਆਇਆ ਪੁੱਤਰ ਡੋਲਾ ਉਸਦੇ ਚਾਉ ਨ ਮੱਤੀ॥ ੧੮੨॥
 ਸਗੋਂ ਸਭ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉਸਨੂੰ ਏਹਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆਂ॥
 ਆਖ ਭਣੇਵਿਆਂ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਗੁੱਸਾ ਚਾ ਚੜ੍ਹਵਾਇਆ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਲੜ ਕੇ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਦੌਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਟੇ॥

ਜਦ ਇਹ ਗਲ ਮਾਇ ਨੇ ਡਿਠੀ ਪੁੱਟ ਵਾਲ ਸਿਰ ਸੱਟੇ॥ ੧੮੩॥
ਤਦ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾੜ ਕੇ ਘਰ ਤੇ ਪੁੱਤ ਕਵਾਇਆ॥
ਫਿਰ ਚੌਰੀ ਘਰ ਵੜਦਾ ਸੁਣਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਖਾਇਆ॥
ਪਹਿਲੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾਇ ਲੜਾਇਆ ਫਿਰ ਆਪੇ ਹੀ ਰੁੱਸੀ॥
ਔਰਤ ਵਾਲੇ ਨਖਰੇ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਅੰਝੂਆਂ ਡੁੱਸੀ॥ ੧੮੪॥
ਪੁੱਤ ਭੈਣ ਦੇ ਜੋ ਮਕੁਵਾਕੇ ਅਪਣਾ ਘਰ ਜਿਨ ਖੋਇਆ॥
ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਬੁੱਢੀ ਵਾਸਲ ਸਭ ਘਰ ਦੁਖ ਡਬੋਇਆ॥
ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਜੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੁੱਗਾ ਸੋ ਭੀ ਰਿਹਾ ਨ ਖਾਲੀ॥
ਸੁਣਕੇ ਬਾਤ ਮਾਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਲੜਨੇ ਦੀ ਜਿਸ ਲਾਲੀ॥ ੧੮੫॥
ਜਾ ਕੇ ਐਵੇਂ ਲੜਨੇ ਲਗਾ ਭਾਈ ਮਾਰ ਮਸੇਰੇ॥
ਕਿਉਂ ਸਿਰ ਲਿਆਇਆ ਪਾਸ ਆਇਕੇ ਦਿੱਤਾ ਦੁਖ ਵਧੇਰੇ॥
ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਲੜਨਾ ਹੀ ਨਾ ਸੀ ਖਿਆ ਕਰਨ ਸੀ ਚੰਗੀ॥
ਜੋ ਲੜਿਆ ਤਾਂ ਸਿਰ ਕਜੋਂ ਲਿਆਇਆ ਮਾਂ ਅੱਗੇ ਅੜਬੰਗੀ॥ ੧੮੬॥
ਜੋ ਲਿਆਇਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਸਯਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੁਣ ਹੇ ਮਾਈ॥
ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਚੁਕ ਤੁਹੀਂ ਹੈ ਏਹੁ ਲੜਾਈ ਪਾਈ॥
ਹੁਣ ਆਪੇ ਹੀ ਹੈਂ ਤੂੰ ਦੁਖ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਦਏ ਉਲਾਂਭੇ॥
ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਜੇ ਦਰਦ ਸਈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਝਗੜੇ ਸਾਂਭੇ॥ ੧੮੭॥
ਤਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਨਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਾਂ ਜੋ ਹੈ ਖੂਨ ਕਰਾਂਦੀ॥
ਪਾਇ ਲੜਾਈ ਫਤਿਹ ਦੇਖਕਰ ਉਲਟੀ ਦੇਖ ਲਗਾਂਦੀ॥
ਇਤਨਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਚੁਬਾਰਾ ਵਸਨੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਂਦਾ॥
ਮੁੜ ਕੇ ਮੱਤ ਓਸਦੀ ਕੋਈ ਕਦੇ ਨ ਆਕੇ ਲੈਂਦਾ॥ ੧੮੮॥
ਜਿਸਤੇ ਦੋਨਾਂ ਹੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦਿਸਦੀ ਅਕਲ ਨ ਕੋਈ॥
ਜਿਸਤੇ ਪੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਕਲ ਨ ਮੂਲੋਂ ਹੋਈ॥
ਪੀਰ ਨਾਮ ਹੈ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਜੋ ਰੱਖਨ ਅਕਲ ਵਧੇਰੇ॥
ਇਹ ਤਾਂ ਅਕਲੋਂ ਥੀਸ ਕੋਹ ਪਰ ਰਖਦਾ ਅਪਨੇ ਡੇਰੇ॥ ੧੮੯॥
ਤਾਂਤੇ ਗੱਲ ਅਕਲ ਦੀ ਨਾਹੀਂ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਕੀਤੀ॥
ਫਿਰ ਕਿਆ ਜਾਣਾ ਤੈਂ ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਿਉਂ ਕਰ ਲੀਤੀ॥
ਇਹੋ ਜੇਹਾ ਗੁੱਸਾ ਜੇ ਉਹ ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਪਾਵੇ॥

ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਜੇਹਾ ਅਹਮਕ ਟਬਰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵੇ॥ ੧੯੦
 ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਹੋ ਗੁੱਸੇ ਜੁਦਾ ਮਕਾਨ ਬਣਾਂਦਾ॥
 ਉਸਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਅਰ ਬਹੁਟੀ ਸੁਖ ਦੇ ਨਾਲ ਬਸਾਂਦਾ॥
 ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੰਡੇਪਾ ਉਸਦੇ ਗਲ ਨ ਪੈਂਦਾ ਆਕੇ॥
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਧੀਆਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਸਦਾ ਮਨ ਪਰਚਾਕੇ॥ ੧੯੧॥
 ਇਹ ਮੂਰਖਤਾ ਜੋ ਹੈ ਕੀਤੀ ਸੋ ਹੈ ਵਡੀ ਨਕਾਰੀ॥
 ਆਪ ਗਿਆ ਮਰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਜਿੰਦਾ ਮਾਰੀ ਨਾਰੀ॥
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਦੱਸ ਭਲਾ ਉਹ ਗੁੱਗਾ ਸੀ ਕਿਸ ਅਕਲੋਂ ਪੂਰਾ॥
 ਜਿਸਨੇ ਸਾਰਾ ਘਰ ਹੀ ਡੋਬਿਆ ਕਰਕੇ ਚੁਰਾ ਚੁਰਾ॥ ੧੯੨॥
 ਇਹਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸੱਭ ਕਹਾਣੀ ਮੂਰਖ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ॥
 ਜਿਸਦੇ ਅਹਿਮਕ ਪਨ ਤੇ ਹੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਡਰਦੀ॥
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਦਸ ਭਗਤ ਜੀ ਤੈਨੂੰ ਵਾਉ ਕਿਧਰ ਦੀ ਵੱਗੀ॥
 ਇਸ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਭਗਤ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਟ ਕਥਾਉਂ ਲੱਗੀ॥ ੧੯੩॥
 ਦੋਹਰਾ-ਇਤਨੀ ਬਾਤਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਧੀਰ॥
 ਕਰਮਾਤ ਭੀ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਬੀਰ॥ ੧੯੪॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ- ਤੁਸੀਂ ਆਖਦੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੁੱਝ ਕਰਮਾਤ॥
 ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਲਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਛ ਕਰ ਦਿਖਲਾਤ॥ ੧੯੫॥
 ਚੌਪਈ-ਸੀ ਉਹ ਨਾਗਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ। ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਸੱਪ ਅਪਾਰ॥
 ਅਜ ਤੀਕ ਜਦ ਕਰਦਾ ਕੋਪ। ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਝੋਪ॥
 ਲੜਦਾ ਆਕੇ ਕਾਲਾ ਨਾਗ। ਤੜਫ ਮਰੇ ਜਿਸ ਸਿਉ ਹੈ ਲਾਗ॥
 ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਭਰਦਾ। ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਨ ਜ਼ਹਰੋਂ ਮਰਦਾ॥
 ਇਹ ਅਜਮਾਕੇ ਦੇਖਣ ਲੋਗ। ਜਿਸ ਤੇ ਗੁੱਗਾ ਪੂਜਨ ਜੋਗ॥
 ਕਈ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ ਰਾਜੀ। ਜਦੋਂ ਸੇਵਦੇ ਗੁੱਗਾ ਗਾਜੀ॥
 ਨਾਗਾਂ ਦਾ ਉਹ ਸਾਰ ਸਦਾਵੇ। ਜਿਸ ਤੇ ਗੁੱਗਾ ਸੱਪ ਕਹਾਵੇ॥
 ਇਤਨੀ ਬਾਤ ਯਾਦ ਹੈ ਮੈਨੂੰ। ਜਿਤਨੀ ਖੋਲ ਸੁਣਾਈ ਤੈਨੂੰ॥
 ਇਸ ਤੇ ਅੱਗੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ। ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਵਧਕੇ ਹੋਈ॥ ੧੯੬॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਅਹੋ ਭਲੇ ਮਾਨਸ ਸੁਣੋ ਲੱਭ ਲਈ ਸੋ ਬਾਤ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਤੂੰ ਫੁੱਲਿਆ ਫਿਰੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ॥ ੧੯੭॥
 ਚੌਪਈ- ਉਹ ਗੁੱਗਾ ਜੋ ਆਖੇਂ ਸੱਪ। ਸੋ ਤਾਂ ਮਾਰੀ ਹੈ ਤੈਂ ਗੱਪ॥
 ਨਾਗ ਓਸ ਨੂੰ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ। ਜਿਸ ਤੇ ਸੱਪ ਸਮਝ ਕਰ ਬਹਿੰਦਾ॥
 ਸੋ ਤੇਰੀ ਹੈ ਮੂਰਖ ਤਾਈ। ਜਿਸ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਾਹੀਂ ਭਾਈ॥
 ਨਾਗ ਕੁਲੀ ਦੇ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ। ਹੈ ਸਨ ਖਾਨ ਦਾਨ ਵਡ ਭਾਰੀ॥
 ਅਜ ਤੀਕ ਤਾਰੀਖ ਬਤਾਵੇ। ਨਾਗ ਕੁਲੀ ਦੇ ਪੁਰਖ ਜਤਾਵੇ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਸਪ ਨ ਸੀ ਉਹ ਪਿਆਰੇ। ਸੋ ਮਾਨਸ ਸਭ ਰੰਗੋ ਬਾਰੇ॥
 ਜੈਸਾ ਅੱਜ ਕੱਲ ਭੀ ਕਾਲੇ । ਕਹੀਏ ਪੁਰਖ ਵੱਸਨੇ ਵਾਲੇ॥
 ਹੁਣ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਲਾ। ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਭੀ ਨਾਉਂ ਨਕਾਲਾ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਲੋਗ ਮੂੜ ਇਹ ਕਹੇ। ਚੋਰ ਜੰਗ ਕਰਦੇ ਸੋ ਰਹੇ॥
 ਸੋ ਬੇਸਮਝ ਪੁਰਖ ਹੈ ਭਾਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਖਬਰ ਨ ਕਾਈ॥
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਾਗ ਪਛਾਨ। ਪੁਰਖ ਸੱਪ ਦੋਨਾਂ ਮਹਿ ਮਾਨ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਪੁਰਖ ਨ ਸਮਝੇ ਉਤ। ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਣ ਭੂਤ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਗੁੱਗਾ ਸੱਪ ਨ ਭਾਈ। ਨਾਗ ਕੁਲੀ ਦਾ ਮਾਨਸ ਸਾਈ॥
 ਜੋ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਹੈ ਉਹ ਰਾਜਾ। ਕਰਦਾ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਜਾ॥
 ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾ ਜੋ ਸੱਪ। ਫੜਨ ਸੁਪੈਲੇ ਤਿਨ ਨੂੰ ਟੱਪ॥
 ਕੱਢ ਦੇਂਦ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ। ਵਿਖ ਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਤੇ ਪੁਟਣ॥
 ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਾਮਾਤ ਉਹ ਲਾਵੇ। ਅਪਨੇ ਸੱਪਾਂ ਚਾਇ ਬਚਾਵੇ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਉਸ ਦੀ ਜੋ ਭਾਈ। ਸੱਪਾਂ ਭਾਣੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਈ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਐਵੇਂ ਗੱਪ। ਗੁੱਗਾ ਸੀ ਇੱਕ ਸਹਤ ਸੱਪ॥
 ਫਿਰ ਜੋ ਤੈਂ ਇਹ ਕਹਾ ਸੁਣਾਇ। ਸੁਖੰਨ ਲੋਗ ਲੜੇ ਜੋ ਜਾਇ॥
 ਭੂਏ ਸੋ ਕੇ ਚੋਕੀ ਭਰਦੇ। ਨਕ ਰਗੜ ਕੇ ਮਿਨਤਾਂ ਕਰਦੇ॥
 ਸੋ ਇਹ ਭੀ ਹੈ ਸਾਰਾ ਝੂਠ। ਲੋਗ ਕਹਿਣ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਉਠ॥
 ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੱਪਾਂ ਜਾਤ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਭਰਾਤ॥
 ਫਿਰ ਲੜਦਿਆਂ ਹੈ ਸੁਟਦਾ ਮਾਰ। ਪਲ ਨਾ ਲਾਵੇ ਕਰੇ ਖੁਆਰ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਬਚਨਾ ਐਖਾ ਹੋਵੇ। ਲੜਦੇ ਸਾਰ ਜਾਨ ਉਹ ਖੋਵੇ॥

ਅਰ ਕਿਤਨੇ ਜੋ ਹੁੰਦੇ ਹੋਰ। ਲੜਕੇ ਵਿਖ ਨਹਿ ਦਿੰਦੇ ਜੋਰ॥
ਜਦ ਧਰਤੀ ਪਰ ਸੌਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ। ਰਹੇ ਜਾਗਦਾ ਸੁਣੇ ਕਹਾਣੀ ॥
ਤਦ ਉਹ ਧਰਤੀ ਪਰਦਾ ਸੌਣਾਂ। ਕਰਦਾ ਜੋਰ ਚਹਿਰ ਦਾ ਪੌਣਾਂ॥
ਇਹ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਹੈ ਥਾਤ। ਕਰਕੇ ਦੇਖਣ ਮਨ ਸੁਕਚਾਤ॥
ਧਰਦੇ ਇਸੀ ਭਗਤ ਦੇ ਅੱਗੇ। ਤੈਨੂੰ ਭਾਵਨ ਦਾ ਫਲ ਲੱਗੇ॥੧੯੮॥

ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਇਹ ਤਾਂ ਨਿਕਲਿਆ ਕੁਝ ਨਾ ਫੌਲਣ ਤੇ ਸਭ ਚਾਲ॥
ਕਰਾਮਾਤ ਸਭ ਤੁਰ ਗਈ ਤੇਰੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ॥ ੧੯੯॥
ਚੌਪਈ-ਕਿਉਂ ਭਈ ਭਗਤਾ ਇਹ ਕਿਆ ਹੋਇਆ॥
ਰਿਹਾ ਸਿਹਾ ਤੈਂ ਤਾਂ ਭਰਮ ਖੋਯਾ॥
ਏਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੇਰਾ। ਚਲਿਆ ਕੁਝ ਨ ਮੈਂ ਮੇਰਾ॥
ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਕੇ। ਬੈਠਿਆ ਗੁੱਗੇ ਜੜਾਂ ਪੁਟਾਕੇ॥
ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਸਰਧਾ ਉਠ ਗਈ। ਸੁਣ ਕੇ ਥਾਤ ਸਿੱਖ ਦੀ ਨਈ॥
ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੌਡੀ ਦੇਸਾਂ। ਸਗੋਂ ਪੋਹ ਬਿੰਜ ਸਭ ਲੇਸਾਂ॥
ਤਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਦੇ ਭਾਈ। ਕਰਾਮਾਤ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਈ॥
ਨਹੀਂ ਰਹੂ ਇਹ ਮਾੜੀ ਏਥੇ। ਕਹਿਕੇ ਖੇਤ ਬਿਜਾਊਂ ਮੇਥੇ॥
ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ ਛੇਤੀ ਦੱਸ। ਨਹੀਂ ਬਿਸਤਰਾ ਲੈਕੇ ਨਸ॥ ੨੦੦॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ-ਸੁਣਦੇ ਲਗੀ ਅੱਗ ਮਨ ਗਿਆ ਸਭੀ ਰੁਜਗਾਰ॥
ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਨ ਮਤ ਸਿੰਘ ਭੀ ਬੈਠਾ ਸੂਰਤ ਸੰਭਾਰ॥ ੨੦੧॥
ਚੌਪਈ-ਇਤਨਾਂ ਸੁਨ ਕਰ ਮਨ ਪਛਤਾਇਆ। ਤਦ ਚਾਹੇ ਕਛ ਭੇਦ ਛਪਾਇਆ॥
ਬੈਠਾ ਸੋਚ ਕਰੇ ਮਨ ਮਾਹਿ। ਕਰਾਮਾਤ ਬਿਨ ਰਹਿਸੀ ਨਾਹਿ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਉਭੇ ਲੈਕੇ ਸਾਸ। ਦੇਖਣ ਲਗਾ ਆਸੋਂ ਪਾਸ॥
ਭੰਨ ਆਕੜਾਂ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ। ਕੰਥੇ ਹਥ ਪੈਰ ਬਲ ਧਾਰੀ॥
ਸਿਰ ਥੋਂ ਉਤਰੀ ਪਗੜੀ ਝਟ। ਲੱਗਾ ਖੇਡਨ ਤਾੜ ਤੜਕ॥
ਲੱਗੇ ਦਾ ਲੈ ਛਾਂਟਾ ਹੱਥ। ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨ ਕਥ॥
ਸੜ ਸੜ ਪਿੰਡੇ ਉਪਰ ਮਾਰੇ। ਵਗਣ ਲਹੂ ਸੰਦੀ ਧਾਰੇ॥

ਪਾਸ ਸਵੈਈਏ ਚੁਹੜੇ ਗਾਉਨ। ਢੰਮ ਢੰਮ ਡੋਰੂ ਬੜਕਾਉਨ॥
 ਗੁੱਗੇ ਦੀ ਜੁ ਹੈ ਸੀ ਵਾਰ। ਲਗੇ ਗਾਉਣ ਉਚ ਪੁਕਾਰ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਇੱਕ ਘੜੀ ਤਕ ਐਸਾ। ਖੇਲਿਆ ਭਗਤ ਬਤਾਈਏ ਕੈਸਾ॥
 ਖੇਲ ਹਾਰ ਕੇ ਧਰ ਪਰ ਗਿਰਿਆ। ਆਖਣ ਗੁੱਗਾ ਇਸ ਤੇ ਫਿਰਿਆ॥
 ਧੰਨਯ ਧੰਨਯ ਸਭੁ ਲੋਗ ਉਚਾਰਨ। ਆਪਣੀ ਮੁਰਖਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਰਨ॥
 ਇੱਕ ਘੜੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਫੇਰ। ਮੁਖ ਤੇ ਬੋਲਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਹੋਰ॥
 ਕਉਂਨਾ ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਮਨਾਓ। ਨਹੀਂ ਸੇਂਵੀਆਂ ਲਿਆਇ ਚੜ੍ਹਾਓ॥੨੦੨॥

ਮਨ ਮੱਤ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ-ਦੇਖ ਓਸ ਦੇ ਹਾਲ ਨੂੰ ਕੰਬਿਆ ਮਨ ਮਤ ਸ਼ੇਰ॥
 ਆਖੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਕਿਤੇ ਗੁੱਗਾ ਲੈਸੀ ਘੋਰ॥ ੨੦੩॥
 ਚੌਪਈ-ਬੋਲਿਆ ਕਿਉਂ ਜੀ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ॥
 ਇਹ ਜੋ ਸਨਮੁਖ ਭਈ ਤੁਮਾਰੇ॥
 ਹੁਣੀ ਭਗਤ ਨੇ ਮਿਹਰ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ। ਗੁੱਗਾ ਦਿਖਲਾਇਆ ਵਰਤਾ ਕੇ॥
 ਫਿਰ ਭੀ ਹੈ ਕੁਛ ਬਾਕੀ ਰਹੀ। ਕਰਮਾਤ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਕਹੀ॥
 ਇਸ ਤੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਆਇਆ। ਜਿਸ ਤੇ ਲੋਹਾ ਤਨ ਬਰਸਾਇਆ॥
 ਇਸ ਦਾ ਹਾਲ ਕਹੋ ਕਯਾ ਕਹੀਏ। ਕਿਉਂ ਪਰ ਪੀਰ ਮਨਾਇ ਨ ਲਈਏ॥
 ਸਨਮੁਖ ਅੱਖੀਂ ਪਤਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਓਸੇ ਵਕਤ ਭਗਤ ਪਰ ਆਇਆ॥
 ਜੇ ਕੁਛ ਕਰਮਾਤ ਨਹਿ ਪਾਵੈ। ਕਿਉਂ ਤਨ ਪਰ ਲੋਹਾ ਬਰਸਾਵੈ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਦਸੇ ਛੇਤੀ ਕੁਝ। ਮੇਰਾ ਗਿਆ ਕਲੇਜਾ ਬੁਝ॥
 ਦੇਖ ਲਹੂ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਜਾਂਦਾ। ਅਰ ਲੋਹੇ ਤੋਂ ਛਾਂਟੇ ਖਾਂਦਾ॥ ੨੦੪॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਤਦ ਮੈਂ ਹਸ ਕੇ ਆਖਿਆ ਵਾਹ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ॥
 ਇਤਨੀ ਬਾਤੋਂ ਆਪਣਾ ਗਿਆ ਹੌਸਲਾ ਹਾਰ॥ ੨੦੫॥
 ਚੌਪਈ-ਸੁਣ ਭਾਈ ਜੇ ਗੁੱਗਾ ਆਇਆ। ਅਪਨਾ ਭਗਤ ਪਕੜ ਪਟਕਾਇਆ॥
 ਅਰ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗਰ ਕੁਟਿਆ। ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਛਾਂਟੇ ਸੁੱਟਿਆ॥
 ਉਸ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਕਿਆ ਡਰ ਭਾਈ। ਭੋਗੇ ਫਲ ਜਿਸ ਭਗਤੀ ਪਾਈ॥

ਜੇਹੜਾ ਨਾਉਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ। ਟਕੇ ਕਮਾਵਤ ਹੈ ਮਨ ਇੱਛੇ॥
 ਉਸੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਖਾਧੀ ਮਾਰ। ਤੇਰਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ਗਿਆ ਕਰਾਰ॥
 ਤੈਂ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਕਿਯਾ ਹੈ ਦੇਣਾ। ਘਰ ਨਾ ਉਸ ਤੇ ਹੈ ਕੁਛ ਲੈਣਾ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਤੂੰ ਕੀ ਕਹੇ ਧਰਾਵੇ। ਜਿਸ ਤੇ ਇਤਨਾ ਹੈ ਡਰ ਖਾਵੇ॥
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਵਡਾ ਅਨੰਦ। ਜਦ ਇਸ ਦੇ ਹਨ ਟੁਟੇ ਦੰਦ॥
 ਜਦ ਇਸ ਅਪਨਾ ਧਰਮ ਗਵਾਇਆ। ਗੁੱਗਾ ਕੀਤਾ ਅਪਣਾ ਪਾਇਆ॥
 ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਹ ਛਾਂਟੇ ਖਾਏ। ਚੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਨ ਕੜਿਆ ਜਾਏ॥
 ਐਸੇ ਮਨਮੁਖ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ। ਜਿਤਨੇ ਥੋੜੇ ਹਥ ਕਰਾਰੇ॥
 ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ। ਬਰਸਨ ਛਾਂਟੇ ਮੁੱਕੀ ਲਾਤ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਫਲ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋਇ। ਮਨਮੁਖ ਹੋਣੇ ਪਰ ਹੈਂ ਹੋਏ॥
 ਲਹੁ ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਭੀ ਪੁਛ ਦੇਖ। ਕਿਉਂ ਫੁਟੇ ਹਨ ਤੇਰੇ ਲੇਖ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਰ ਏਤਨੀ ਖਾਧੀ। ਅਣ ਹੋਈ ਗੱਲ ਪਾਇ ਉਪਾਧੀ॥
 ਹੋਸ਼ ਜਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਹੈ ਆਈ। ਹੁਣ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਸੁਣ ਤੂੰ ਭਾਈ॥ ੨੦੬॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ ਗੁੱਗੇ ਭਗਤ ਪ੍ਰਤਿ

ਦੌਹਰਾ-ਕਿਉਂ ਜੀ ਭਗਤਾ ਭਗਤ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਲਈ ਸੁਧਾਰ॥

ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮਿਹਰ ਦਾ ਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਉਧਾਰ॥ ੨੦੭॥

ਚੰਪਈ- ਇਹ ਤਾਂ ਮਿਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੂਰਤ ਕਹਿਰ ਦਖਾਈ॥
 ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਪੀਰ ਨੇ ਪਾਈ। ਤੇਰੀ ਸੁਧ ਬੁਧ ਸਗਲ ਭੁਲਾਈ॥
 ਚੋਰਾਂ ਜੇਹਾ ਹਾਲ ਕਰਾਇਆ। ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਕੜ ਮੁਕਾਇਆ॥
 ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਤਨੀ ਹੋਈ। ਦੂਜਾ ਝੱਲ ਨ ਸਕਦਾ ਕੋਈ॥
 ਅਰ ਜੇ ਅਣਖ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਨਾ ਆ ਕੇ ਨਿਕਟ ਖਲੋਵੇ॥
 ਤੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਭਗਤ ਬਣਾਇਆ। ਜਿਨ ਛਾਂਟਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਲੱਭੀ। ਘੋੜੇ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹਾਈ ਖੱਭੀ॥
 ਪੁਠਾ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ਸੁਟਿਆ। ਵਾਂਗ ਧਾੜਵੀ ਫੜਕੇ ਕੁਟਿਆ॥
 ਦੱਸ ਭਲਾ ਕਯਾ ਤੈਂ ਹੈ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੁੱਗੇ ਤੇ ਜੇਵਰ ਲੀਤਾ॥
 ਕੁਟਾਂ ਖਾਏ ਬਾਝੋਂ ਹੋਰ। ਹੈ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਸੁਣ ਹੋ ਢੋਰ॥

ਇਤਨੀ ਪਹਿਲੇ ਥਾਤ ਸੁਣਾਉ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦਾ ਭਗਤ ਸਦਾਉ॥ ੨੦੮॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੌਹਰਾ- ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਕੁਛ ਠਹਰੀਏ ਮੈਂ ਹਾਂ ਮੰਦੇ ਹਾਲ॥
ਪਿੰਡਾ ਸਾਰਾ ਉਡ ਗਿਆ ਲੋਹੇ ਛਾਟਿਆਂ ਨਾਲ॥ ੨੦੯॥
ਚੌਪਈ-ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਿਤ ਮਾਰ ਹਾਂ ਖਾਂਦਾ। ਜਦ ਇਸ ਦੀ ਮਾੜੀ ਪਰ ਜਾਂਦਾ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਮਿਹਰ। ਲਾਵੇ ਛਾਟਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਤਿਹਰ॥
ਭਗਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ ਸੁਖ ਏਹੋ। ਦਾਸ ਓਸਦੇ ਹੋ ਕਰ ਰੇਹੋ॥
ਜਦ ਹੈ ਮਿਹਰ ਆਇ ਫਿਰ ਜਾਂਦੀ। ਸੁਧ ਬੁਧ ਤਦ ਬਿਸਰ ਜਾਂਦੀ॥
ਕਰਦੀ ਮਾਰ ਅਸਾਨੂੰ ਚੂਰ। ਨਸਣ ਲੋਗ ਦੇਖ ਕਰ ਦੂਰ॥
ਹੋਰ ਅਨੰਦ ਨ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ। ਛਾਟੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਹੀ ਬੁੱਝ॥ ੨੧੦॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੌਹਰਾ- ਹੁਣ ਤੂੰ ਦੱਸ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤਦ ਦੇ ਮਤ ਗੁਵਾਰ॥
ਕਿਤਨਾ ਚਿਰ ਹੈ ਖਾਉਣੀ ਗੁੱਗੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰ॥ ੨੧੧॥
ਚੌਪਈ-ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਤਾਬੀ। ਨਾ ਕਰ ਇਤਨੀ ਚਾਇ ਖਰਾਬੀ॥
ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰੇ ਪੱਗ। ਹਸਦਾ ਦੇਖ ਤੁਧ ਨੂੰ ਜੱਗ॥
ਫਿਰ ਅਪਣੇ ਤੂੰ ਫੜ ਕੇ ਹਥ। ਛਾਟੇ ਛੱਡੇ ਹਥ ਪਲੱਥ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪੇ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ। ਅਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਸਾਰ॥
ਅਪਣੇ ਮੂੰਹ ਪਰ ਆਪ ਚਪੇੜ। ਖਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਖਖਰ ਛੇੜ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਜੈਸਾ ਹੋਰ। ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਨ ਰਿਦੇ ਕਠੋਰ॥
ਹੋਰ ਅਜੇਹਾ ਜੀਵਨ ਕੋਈ। ਆਪੇ ਆਪ ਲਤਾੜੇ ਜੋਈ॥
ਕਰਮਾਤ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨ ਹੋਰ। ਛਾਟਿਆਂ ਪਰ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਜੋਰ॥
ਪਰ ਜੇ ਹੈ ਕੁਛ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਰਣੀ। ਜਿਸ ਤੇ ਤੂੰ ਹੈ ਗਿਰਿਆ ਚਰਣੀ॥
ਖਾਂਦਾ ਮਾਰ ਨ ਛੱਡਦਾ ਪਿਛਾ। ਫਿਰ ਭੀ ਰਖਦਾ ਉਸ ਦੀ ਇਛਾ॥
ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਕਹੁ ਖਾਂ ਪਿਆਰੇ। ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਕਲਾ ਖਲਾਰੇ॥
ਭੇਜੇ ਮਿਹਰ ਅਸਾਡੇ ਪਾਸ। ਜਿਸ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਰੇ ਕੁਛ ਰਾਸ॥
ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਪਰ ਵਰਤਾਵੇਂ। ਤਾਂ ਹੀ ਸਚਾ ਭਗਤ ਕਹਾਵੇਂ॥ ੨੧੨॥

ਗੁੱਗਾ ਭਗਤ

ਦੋਹਰਾ-ਤੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੈ ਪੱਕਾ ਸਿਦਕੀ ਮਿਤ॥
 ਤੇਰੇ ਪਰ ਕਦ ਆਉਂਦਾ ਗੁੱਗਾ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤ॥ ੨੧੩॥
 ਚੌਪਈ- ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਦੂਰ। ਸਾਨੂੰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਫੜ ਘੂਰ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਆ ਕਰ ਸਾਂ ਭਾਈ। ਤੇਰੇ ਪਰ ਹੈ ਵਾਹ ਨ ਕਾਈ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮਿਹਰ ਨ ਤੈਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਜਿਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦੀ॥
 ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਜਪੁਜੀ ਉੱਠ। ਜਿਸ ਤੇ ਗੁੱਗਾ ਪੈਂਦਾ ਪੁਠ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਕਾਰੇ ਲੱਗ। ਲਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਐਸਾ ਰੋਗ॥ ੨੧੪॥

ਸੈਲਾਨੀ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੇਡਾ ਹੈ ਪਰਤਾਪ॥
 ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮੁਖੋਂ ਕਹੀਂ ਤੈਂ ਆਪ॥ ੨੧੫॥
 ਚੌਪਈ- ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਇਹ ਪ੍ਰੀਤ। ਗੁਗਾ ਪੂਜਨ ਅਰੇ ਅਣੀਤ॥
 ਅਰ ਗੁਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਡਰਦਾ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣੇ ਸਿਖ ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ॥
 ਦੇਖ ਅਸਾਡਾ ਕੈਸਾ ਜੋਰ। ਗੁੱਗੇ ਨੂੰ ਭੀ ਛਡਿਆ ਠੋਰ॥
 ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਨਮੁਖ ਆ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਪਣਾ ਕੀਤਾ ਪਾਵੇ॥
 ਸਾਥੋਂ ਡਰਦਾ ਥਰ ਥਰ ਕਰਦਾ। ਜਿਸ ਤੇ ਮੁੱਖ ਨ ਏਧਰ ਧਰਦਾ॥
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਸਿੰਘਾ ਸਜੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ। ਸੁਣ ਅਗਯਾਨੀ ਗੁੱਗੇ ਚੇਲੇ॥
 ਕੌਣ ਕੰਗਾਲ ਨਾਉਂ ਹੈ ਗੁੱਗਾ। ਖਾਜਾ ਜਿਵੇਂ ਕੁਟ ਕੇ ਭੁੱਗਾ॥
 ਭੰਨ ਦੇਹ ਜੋ ਵਜਦਾ ਡੋਰੂ। ਐਵੇਂ ਪਾਉਨ ਬੈਠਾ ਬੋਰੂ॥
 ਇਸ ਮਾੜੀ ਵਿੱਚ ਡੰਗਰ ਬੰਨ੍ਹ। ਮੁਢੋਂ ਭਾਂਡਾ ਇਸ ਦਾ ਭੰਨ ॥
 ਉਠ ਸਤਾਬੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਉ। ਆਪਣਾ ਸੁਖੀ ਕਰਾ ਲੈ ਜੀਉ॥
 ਇਹ ਜੋ ਵੰਝ ਬਨਾਈਆਂ ਛੜੀਆਂ। ਇਸ ਕੋਠੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੜੀਆਂ॥
 ਪੁਟ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਹੁ ਉਛਾੜ। ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਜਾ ਤੁੱਕੇ ਝਾੜ॥
 ਪਾਉ ਜਾਇ ਗਾਈਂ ਦੇ ਅੱਗੇ। ਦੁਧ ਦਹੀਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ਲੱਗੇ॥
 ਇਹ ਨਿਬਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿੱਥੇ। ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਹੋਵਨ ਜਿੱਥੇ॥
 ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਗਤ ਉਪਕਾਰ। ਡੁਬਦੇ ਬੇੜੇ ਦਿਤੇ ਤਾਰ॥
 ਆਪ ਦੇਹ ਪਰ ਦੁਖ ਉਠਾਏ। ਪਰ ਮਰਦੇ ਜਗ ਲੋਗ ਬਚਾਏ॥

ਕਰੇ ਜੰਗ ਜਿਨ ਧਰਮ ਪਰਾਇਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਗਾਂ ਹਿਤ ਸੁਖ ਦਾਇਨ॥
 ਫਿਰ ਉਪਦੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ। ਮਨ ਦੇ ਸੈਸੇ ਸਭ ਹਰ ਲੀਤੇ॥
 ਗਯਾਨ ਦਾਨ ਦੇ ਲੋਗ ਜਗਾਏ। ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਜਾ ਤੇ ਕਹਿਲਾਏ॥
 ਤਿਨ ਨ ਦਰ ਝੂਠਨ ਕਹੇ ਨਸਾਨ। ਜੋ ਹਨ ਸਭ ਦੇ ਦੇਹ ਪਰਾਨ॥
 ਅਰ ਨੌਬਤ ਭੀ ਸੋਭਤਾ ਤਹਾਂ। ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਮੰਦਰ ਹੈ ਜਹਾਂ॥
 ਫਿਰ ਧੁਜਾ ਭੀ ਤਿਨਕੀ ਕਰੀਏ। ਨਾਮ ਲਏ ਜਿਨ ਕੇ ਦੁਖ ਹਰੀਏ॥
 ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰੀ। ਤਾਰੀ ਨਾਮ ਸੰਗ ਧਰ ਸਾਰੀ॥
 ਤਜ ਅਪਣੇ ਸੁਖ ਸੁਤ ਅਰ ਨਾਰ। ਭਰਮਨ ਕਰਾ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ॥
 ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮ ਜਾਨੇ। ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਏਕ ਸੁਖ ਮਾਨੇ॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ। ਕਹਿੰਦੇ ਲੋਗ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ॥
 ਜਿਸ ਨੇ ਫੂਬਦਾ ਭਾਰਤ ਰਖਿਆ। ਆਪ ਕਸਟ ਸਭ ਬਿਧ ਤੇ ਚਖਯਾ॥
 ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੀਸ ਲਵਾਇ। ਧਰਮ ਹੇਤ ਜਗ ਮਹਿ ਯਸ ਪਾਇ॥
 ਫਿਰ ਦਸਮੇ ਗੁਰ ਦੇ ਜੋ ਸਾਕੇ। ਦੇਖ ਜਰਾ ਤੂੰ ਧਯਾਨ ਲਗਾ ਕੇ॥
 ਜੁਲਮ ਅੰਧੇਰਾ ਭਾਰਤ ਕੇਰਾ। ਅਪਣੇ ਬਲ ਤੇ ਧਰਤੀ ਗੇਰਾ॥
 ਧਨਖ ਬਾਨ ਜਿਨ ਕੇ ਅਸ ਭਾਰੀ। ਗਏ ਮੁਗਲ ਦੇਖਨ ਤੇ ਹਾਰੀ॥
 ਜਿਸ ਕੀ ਤੇਗ ਬੇਗ ਕੇ ਆਗੇ। ਦੁਰਜਨ ਕੇ ਸਿਰ ਕੰਪਨ ਲਾਗੇ॥
 ਸਤ ਸੌ ਸਾਲ ਤੁਰਕ ਪਤਸਾਹੀ। ਜਿਨ ਉਖੇੜ ਕਰ ਪਰੇ ਬਹਾਈ॥
 ਦਿਤੀ ਚਾਇ ਤੁਸਾਂ ਸਰਦਾਰੀ। ਐਸੇ ਸੇ ਜੋ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥
 ਕਲਗੀ ਸੀਸ ਹੁਲਾਰੇ ਲਾਵੇ। ਜਿਗ੍ਹਾ ਦੇਖ ਮਨ ਅਤਿ ਹੁਲਸਾਵੇ॥
 ਗਰ ਮੋ ਤਨ ਕੀ ਸੋਹਤ ਮਾਲਾਂ। ਸ਼ਕਲ ਬਾਜ ਕਰ ਕੰਕਨ ਵਾਲਾ॥
 ਕਿਉਂ ਤੈਂ ਅਪਨੇ ਮਨੋਂ ਭੁਲਾਇਆ। ਇਹ ਗੁਗਾ ਚਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ॥
 ਜਿਹੜਾ ਤੁੱਟਨ ਹੱਥਣ ਵਿੱਚ। ਦੋਨੀਂ ਗੱਲੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਥ॥
 ਗੁੱਸੇ ਹੈ ਤਾਂ ਲੜਦਾ ਸੱਪ। ਮਾਰੇ ਤੈਨੂੰ ਦੰਦ ਸੜੱਪ॥
 ਜੇ ਤੁੱਠੇ ਤਾਂ ਮਿਹਰ ਚੜ੍ਹਾਵੇ। ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪਿਆ ਹਿਲਾਵੇ॥
 ਫਿਰ ਲੈ ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਕੜਦਾ। ਸਾੜ ਸਾੜ ਛਾਂਟੇ ਹੈ ਜੜਦਾ॥
 ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਭਾਵਾ ਪਿਆਰ। ਚੰਗੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਖਤਿਆਰ॥
 ਤੇਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਾਸ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬਲਾਸ॥
 ਚਿੜੀਆਂ ਮਰਨ ਗੁਵਾਰਾਂ ਹਾਸਾ। ਇਸ ਗੁਗੇ ਦਾ ਦੇਖ ਤਮਾਸਾ॥

ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਹੋਇ ਗਿਆ ਤੂੰ ਲਾਦੀ। ਗਜਾ ਅਜੇ ਮੁਰਖ ਬਕਬਾਦੀ॥
 ਚਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੁਣ ਛਕ ਕਰ ਆਪ। ਮਗਰੋਂ ਲਾਹੁ ਪੀਰ ਦਾ ਤਾਪ॥
 ਇਹ ਹੈ ਓਸੇ ਦਾ ਤਪ ਤੈਨੂੰ । ਛਡਦਾ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛ ਲੈ ਮੈਨੂੰ॥
 ਇਸ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਰੇ ਦਵਾਇ। ਹੋਰ ਉਪਾਵਾਂ ਤੇ ਨਹਿ ਜਾਇ॥
 ਜਦ ਮੈਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ ਆਖੀ। ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਤੀ ਸਾਖੀ॥੨੧੬॥

ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਉਠ ਭਗਤਾ ਹੁਣ ਸਿੰਘ ਸਜ ਛੱਡ ਮੜੀ ਦਾ ਸੰਗ॥
 ਗੁੱਗੇ ਪਿਛੇ ਕਿਉਂ ਪਿਆ ਤੂੰ ਭੀ ਕਰ ਕੁਛ ਜੰਗ॥ ੨੧੭॥
 ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਉ ਛੱਡਨਾ ਤੈਨੂੰ। ਨਾਲ ਰਲਾ ਲੈ ਦੂਜਾ ਮੈਨੂੰ॥
 ਅਰ ਮਨਮਤ ਹਰਿ ਤੀਜਾ ਭਾਈ। ਹੋਰ ਬੁਲਾਉ ਸਖੇ ਸਹਾਈ॥
 ਸਭ ਮਿਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰੀਏ ਪਾਨ। ਐਵੇਂ ਨਾ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਜਾਨ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਮਨ ਮਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰਾ। ਬੋਲਿਆ ਕਰ ਕੇ ਜੀਉ ਕਰਾਰਾ॥
 ਮੈਂ ਭੀ ਮਨਮਤ ਤਜ ਕਰ ਸਾਰੀ। ਸਿੰਘ ਸੱਜਾਂਗਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਭਗਤ ਛੱਡ ਭੈ ਸਾਰਾ। ਬੋਲ ਉਠਿਆ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਜੈਕਾਰਾ॥
 ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗਜਾਈ। ਮਾੜੀ ਸਾਰੀ ਗੂੰਜ ਮਚਾਈ॥
 ਲਗਿਆ ਕਰਿਨ ਜਾਓ ਸਭ ਲੋਗੇ। ਅਪਨੇ ਘਰੀਂ ਜਾਇ ਸੁਖ ਭੋਗੇ॥
 ਇਹ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਜੋਇ ਗਪੌੜਾ। ਹੁਣ ਇਸ ਜਾਗਾ ਤੇ ਹੈ ਦੌੜਾ॥
 ਹੁਣ ਹੈ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰਾਜ। ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਗੁੱਗੇ ਦਾ ਪਾਜ॥
 ਇਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਛੱਡੋ ਅੱਜ। ਮੂਲ ਨ ਲਾਓ ਕੋਈ ਪੱਜ॥
 ਧਰਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਸ ਸੁਖ ਪਾਓ। ਅਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਭਰਮ ਗਵਾਓ॥
 ਏਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਅਮਨ ਸੁਹਾਵਾ। ਕਰੋ ਦੂਰ ਸਭ ਪਾਪਾਂ ਖਾਵਾ॥ ੨੧੮॥
 ਦੋਹਰਾ- ਜਦ ਇੰਨਾਂ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੋਈ ਵਦੀ ਬਹਾਰ॥
 ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਫਤਿਹ ਦੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਘੁਨ ਕਾਰ॥ ੨੧੯॥
 ਚੌਪਈ- ਤਦ ਸਭ ਚੁੱਕ ਬਿਸਤਰੇ ਚਲੇ। ਅਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਮੱਲੇ॥
 ਅਰ ਮੈਂ ਭੀ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗ। ਆਇਆ ਨੱਗਰ ਹੋਂ ਕੇ ਦੰਗ॥
 ਅਗੋਂ ਦੇਖ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਗ। ਕਰਨ ਪਿਆਲ ਹੋਤਾ ਜੋ ਜੋਗ॥
 ਆਖਨ ਅੱਜ ਭਗਤ ਭਗਤਾਈ। ਛੱਡ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਪਾਈ॥

ਜਿਸ ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਸਵਾਰਾ ਆਯਾ॥
 ਕੀਤਾ ਪਾਠ ਹਸੀਲੀ ਬਾਣੀ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਰਾਜੀ ਹੋਣ ਪਰਾਣੀ॥
 ਫਿਰ ਜਦ ਸ਼ਬਦ ਜੋਟੀਆਂ ਗਾਏ। ਤਦ ਤਾਂ ਲੋਗ ਹੰਭ ਆਏ॥
 ਬੈਠਨ ਜੋਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨ ਕੋਈ। ਇਤਨੀ ਖਲਕਤ ਕੱਠੀ ਹੋਈ॥
 ਨਰ ਨਾਰੀ ਅਰੁ ਬੁੱਢੇ ਬਾਲ। ਦੇਖਨ ਲਗੇ ਚਾਉਂ ਦੇ ਨਾਲ॥
 ਉਸੀ ਵਕਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਤਿਆਰ। ਕਹਿ ਸਭਨ ਕੋ ਉਚ ਪੁਕਾਰ॥
 ਦੇ ਵਖਯਾਨ ਇੱਕ ਵਡਭਾਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਗੀ॥
 ਕਹਾ ਆਓ ਸਭ ਪੁਰਖਾਂ ਨਾਗੀ। ਚੜ੍ਹੇ ਜਹਾਜ਼ ਲਹੇ ਸੁਖ ਭਾਗੀ॥
 ਇਹ ਵੇਲਾ ਫਿਰ ਹੱਥ ਨ ਆਉ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਹੈ ਛਲ ਜਾਉ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਸੁਨ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ। ਕਮਰ ਕਸੇ ਕਰ ਖੜੇ ਵਿਚਾਰੇ॥
 ਅਰਫਿਰ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਮਾਈਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣੇ ਕਾਰਨ ਆਈਆਂ॥
 ਗੱਲ ਕਾਹਦੀ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ। ਖੜਾ ਚੁਫੇਰੇ ਸਾਡੇ ਖਿੰਡ॥
 ਲੱਗਾ ਵਰਤਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੇਹ। ਸੁੱਕੇ ਹਰੇ ਕਰੇ ਜਿਨ ਨੇਹ॥
 ਸਾਰੇ ਨੱਗਰ ਇਕੋ ਵਾਰ। ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਕੀਤਾ ਅਖਤਿਆਰ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਲਗੇ ਕੜਾਹਾਂ ਗੱਢੇ। ਮਿਲਦੇ ਭਾਈ ਪਾ ਕਰ ਜੱਢੇ॥
 ਕਰਦ ਕੜੇ ਕਰਪਾਨਾਂ ਨਾਲ। ਸਾਰੇ ਸਜੇ ਬਿਰਧ ਅਰ ਬਾਲ॥
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਖ ਜਾਪੇ ਉਚਾਰਨ। ਆਪ ਤਰੇ ਔਰਨ ਕੋ ਤਾਰਨ॥
 ਤਦ ਮੈਂ ਧਰਮਸਾਲ ਬਣਵਾ ਕੇ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਸਵਾਰਾ ਲਾ ਕੇ॥
 ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਰ ਉਸ ਜਾਗ੍ਹਾ। ਫਿਰ ਅਗੇ ਨੂੰ ਤੁਰਨੇ ਲਾਗਾ॥
 ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਜਤਾਇਆ। ਜਿਸ ਤੇ ਪਾਇ ਮੋਹ ਦੀ ਮਾਯਾ॥
 ਮੈਨੂੰ ਰਖਣ ਚਾਹੁਣ ਸਾਰੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਭ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਉਚਾਰੇ॥
 ਤੁਰ ਪਿਆ ਆਪਣੇ ਓਸੇ ਸਲ। ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਨ ਲੀਤਾ ਗਲ॥
 ਇਹ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦਸਿਆ ਸਾਰਾ। ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੈਲ ਮਝਾਰਾ॥ ੨੨੦॥

ਗੁਰ ਬਲਭ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ- ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਬਰ ਮਾਰਿਆ ਤੈਂ ਬਲ ਅਪਨੇ ਨਾਲ॥
 ਇਸ ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਾਲ॥ ੨੨੧॥
 ਚੋਪਈ-ਸੱਚ ਮੁਚ ਹੀ ਏਹ ਗਪੋੜਾ। ਆਖਨ ਕਹਿ ਕੇ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ॥

ਜਿਸ ਤੇ ਮੂਰਖ ਅਕਲੋਂ ਹੀਨ। ਹੋਇ ਗਏ ਹਨ ਉਸਦੇ ਦੀਨ॥
 ਪਰ ਤੈਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰ। ਸੋ ਕਿਆ ਆਖਾਂ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰ॥
 ਧੰਨਜ ਜਨਮ ਤੇਰਾ ਹੈ ਭਾਈ। ਜਿਸ ਇਹ ਕੀਤਾ ਚਾਇ ਕੁਮਾਈ॥
 ਗਲੋਂ ਬਲਾਇ ਕਰੀ ਤੈਂ ਦੂਰ। ਮੂਰਖ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡ ਘੂਰ॥
 ਨਹੀਂ ਭਲਾ ਇਹ ਪਾਸਰ ਪਾਜੀ। ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਕਦ ਰਾਜੀ॥
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਗਿਆ ਭਾਈ। ਤੇਰੀ ਦੇਖੀ ਜਦੋਂ ਕੁਮਾਈ॥
 ਐਸੇ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਜੇ ਬਹੁਤੇ। ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਥ ਮੰਜਲ ਪਰ ਪਹੁਤੇ॥
 ਪਰਕਿਆ ਕਰੀਏ ਟੁਕੜ ਗਦਾਈ। ਜੰਮ ਗਏ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਗੁਵਾਈ॥
 ਧਰਮ ਕਰਮ ਦੇ ਰਾਹੁ ਨ ਜਾਂਦੇ। ਐਵੇਂ ਮੰਗ ਪਿੰਨ ਕੇ ਖਾਂਦੇ॥
 ਪਰ ਉਪਰ ਤੇ ਸਿੰਘ ਦਸਾਊਨ। ਅੰਦਰ ਮਨ ਮਤੀ ਦਰਸਾਊਨ॥
 ਬਣੇ ਦਾਸ ਹਨ ਦਮੜੇ ਕੇਰੇ। ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੇ ਹਨ ਘੇਰੇ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਪੁਰਖ ਨਕਾਰੇ। ਕਿਆ ਕਰ ਸਕਨਗੇ ਉਪਕਾਰੇ॥
 ਪਰ ਤੈਂ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਕਾਜ। ਦਿਆ ਕਰੇ ਤੁਧ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ॥
 ਜਿਸ ਗੁਰ ਦਾ ਤੈਂ ਐਮ੍ਹਿਤ ਦੀਆ। ਸੋ ਗੁਰ ਰਖਕ ਤੁਮਰਾ ਥੀਆ॥
 ਆਓ ਇਸ ਆਨੰਦ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਗਾਈਏ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਖਿਚ॥
 ਤਦ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਏ। ਜੈਕਾਰੇ ਮੁਖ ਉਚ ਗਜਾਏ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਹੋਏ ਵਡੇ ਅਨੰਦ। ਰਚੇ ਗੁਰੂ ਸੋਭਾ ਵਿੱਚ ਛੰਦ॥੨੨॥
 ਛੰਦ-ਹੇ ਦਸਮ ਕਲਗੀ ਧਰ ਛੰਦ ਏਹ ਦਾਨ ਹਮ ਕੋ ਦੀਜੀਏ॥
 ਮਨ ਐਰ ਤਨ ਧਨ ਤੇ ਸਦਾ ਨਿਜ ਚਰਨ ਬਰਨੀ ਲੀਜੀਏ॥
 ਬਿਨ ਆਪ ਤੇ ਨਹਿ ਵਾਕ ਕੋਈ ਮਨ ਹਮਾਰੇ ਮੈਂ ਵਸੇ॥
 ਸਭ ਜਗਤ ਰਟ ਗੁਨ ਆਪ ਕੈ ਕਰ ਦਰਸ ਪਰਸਨ ਮੈਂ ਧਸੇ॥
 ਏਹ ਸਗਲ ਜੋਇ ਪਖੰਡ ਜਗ ਮਹਿ ਆਇ ਕਰ ਫੈਲੇ ਵਡੇ॥
 ਸਭ ਮੜੀ ਐਰ ਮਸਾਨ ਗੁੱਗਾ ਭੈਰੋ ਭੂਤ ਨ ਮਨ ਗਡੇ॥
 ਏਹ ਉੜੇ ਧਰਤ ਤੇ ਪਾਇ ਤਬ ਬਲ ਛੁਟੇਂ ਲੋਗ ਅਜੋਗ ਸੇ॥
 ਇੱਕ ਪੂਜ ਪੁਰਬ ਅਕਾਲ ਕੋ ਫਿਰ ਮੁਕਤ ਪਾਵਹਿ ਰੋਗ ਸੇ॥੨੩॥

ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ ਇਤੀ॥

ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ

ਦੌਹਰਾ

ਦੇਸਮ ਗੁਰ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਤੇਗ ਗਿਆਨ ਦੀ ਕੱਢ॥
 ਇਸ ਮੀਏਂ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਫਸਤਾ ਦੇਸਾਂ ਵੱਢ॥ ੧॥
 ਦੇਸ ਮਾਲਵਾ ਪਕੜ ਜਿਨ ਕੀਤਾ ਚਾਇ ਗੁਲਾਮ॥
 ਭਰਯਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਕਹਿ ਕਰਦੇ ਉਤ ਸਲਾਮ॥ ੨॥
 ਮੈਨ ਦੁਆਬਾ ਏਸ ਦੀ ਭਰਦਾ ਪਿਆ ਵਗਾਰ॥
 ਵੱਗ ਗਈ ਜਿਨ ਮੂਰਖਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਹੈ ਮਾਰ॥ ੩॥

ਦੁਆਬਾ

ਝੁੱਝੂ ਫੇਰ ਦੁਆਬਾ ਇਸਨੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਸਾਰਾ॥
 ਪੀਰ ਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਪੂਜੇ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਵਿਸਾਰਾ॥
 ਤੇੜ ਤੜਾਗੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗੋਫੀ ਸੇਢੁ ਨਾਮ ਧਰਾਏ॥
 ਸੱਦ ਭਰਾਈ ਦੇਣ ਸ਼ਰੀਣੀ ਹੁੱਕਾ ਚਾ ਗੁੜਕਾਏ॥ ੪॥
 ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਕਿਤਨੇ ਮੂਰਖ ਮੁਖ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਦਾਉਨ॥
 ਪਰ ਜੇ ਸਿਰ ਅੱਧਾ ਦੁੱਖ ਪੈਂਦਾ ਸਰਵਰ ਤਦੋਂ ਮਨਾਉਨ॥
 ਸਿਰੀਂ ਮਧੇੜ ਚਾਦਰਾਂ ਤੋੜੀਂ ਲੱਠੇ ਹਥ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ॥
 ਧੌਂਕਲ ਪੀਰ ਮਨਾਉਣ ਜਾਂਦੇ ਕਬਰੀ ਸੀਸ ਨਵੈਂਦੇ॥ ੫॥
 ਪੁਨ ਲੰਮੇਂ ਦਾ ਹਾਲ ਮੁੱਝ ਤੇ ਮੂਲ ਨ ਪੁੱਛੋ ਭਾਈ॥
 ਭੇਹਰਿਆਂ ਵਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਅਕਲ ਨ ਆਈ॥
 ਧਰਮਸਾਲ ਤੇ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ॥
 ਪਾਉਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਜਾ ਜੰਝੂ ਸਰਵਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰੇ॥ ੬॥

ਦੌਹਰਾ

ਜੇਕਰ ਮੁੰਡਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕੁਝ ਬਿਮਾਰ॥

ਆਖਨ ਪੀਰਾ ਰਖ ਲੈ ਮੇਰਾ ਬੇੜਾ ਤਾਰਾ॥ ੭॥
 ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਉ ਤੂੰ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੀਰ।
 ਚਾਲੇ ਜਾਵਾਂ ਤੁੱਧ ਦੇ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਵਹੀਰ॥ ੮॥
 ਗਠੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਪਿੰਨੀਆਂ ਕਰਨ ਪੰਜੀਰੀ ਉਤ।
 ਤੁਰੇ ਜਦੋਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਰਵਰ ਵਾਲਾ ਭੂਤ॥ ੯॥

ਦੁੱਯਾ

ਬਾਹਮਣ ਜੱਟ ਚਮਾਰ ਸਭੇ ਮਿਲੇ ਸੰਗ ਬਠਾਉਣ ਤਾਰਾ।
 ਆਗੂ ਅਪਨਾ ਸ਼ੇਖ ਬਣਾਕੇ ਬੈਠ ਉਠਾਉਣ ਸਾਰਾ॥
 ਦੇਵਨ ਟਾਹਰਾਂ ਰੋਟ ਪਕਾਉਣ ਚਾਲੇ ਉਸਦੇ ਜਾਂਦੇ।
 ਪੀਰ ਭਾਈ ਬਣ ਆਪਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਗਵਾਂਦੇ॥੧੦॥

ਦੌਹਰਾ

ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ।
 ਸਰਵਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਤ ਜੋ ਹੋਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ॥

ਸਰਵਰ ਦਾ ਸੰਗ

ਚੌਪਈ

ਚੜ੍ਹਦੇ ਫੱਗਣ ਵਿੱਚ ਦੁਆਬੇ। ਦੇਖੋ ਲਗੇ ਹੋਣ ਖਰਾਬੇ॥
 ਸਰਵਰ ਦਾ ਕੱਠਾ ਹੋ ਸੰਗ। ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਆਪਣਾ ਭੰਗ॥
 ਬੰਨ੍ਹ ਗਠੜੀਆਂ ਬੁਚਕੇ ਸਾਰੇ। ਘਰ ਤੇ ਤੁਰਕੇ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰੇ॥
 ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਰੜੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇ। ਭੰਡਾ ਦਿੱਤਾ ਓਥੇ ਲਾਇ॥
 ਵੱਜੇ ਵੋਲ ਭਰਾਈ ਵਾਲਾ। ਆਖੇ ਪੀਰਾ ਤੇਰਾ ਚਾਲਾ॥
 ਬੇੜਾ ਸਾਡਾ ਬੰਨੇਂ ਲਾਈਂ। ਮੰਝਲੀ ਧਾਰ ਨ ਚਾਇ ਡੁਬਾਈਂ॥
 ਆਖੇ ਕੁੱਲੇ ਦੇ ਅਸਵਾਰਾ। ਤੇਰਾ ਸੰਗ ਖੜਾ ਹੈ ਸਾਰਾ॥
 ਆਖੇ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੀਰਾ। ਤੇਰਾ ਸੋਹੇ ਸੂਹਾ ਚੀਰਾ॥
 ਹੁਣ ਤੂੰ ਬਹੁੜ ਸਖੀ ਮੁਲਤਾਨਾਂ। ਤੇਰੀ ਜੇਵ ਢੁਕੀ ਮੁਲਤਾਨਾਂ॥
 ਰਲ ਮਿਲ ਸਹੀਆਂ ਮੰਗਲ ਗਾਏ। ਤਿੰਮੇਂ ਰਾਣੀ ਹਾਸਾ ਲਾਏ॥
 ਦਾਨੀ ਜੱਟੀ ਤੈਨੂੰ ਮੰਨੇਂ। ਜਿਸਦਾ ਬੇੜਾ ਲਾਇਆ ਬੰਨੇਂ॥

ਗੋਦੀ ਉਸਨੇ ਲਾਲ ਖਿਲਾਇਆ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਤੁੱਧ ਮਨਾਇਆ॥
 ਆਖਨ ਕੱਕੀ ਦੇ ਅਸਵਾਰ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਵਾਰ॥
 ਧੂਮਾਂ ਤੇ ਸੁਲਤਾਣੀ ਆਇਆ। ਪੀਰੁ ਡੰਗਰ ਸੰਗ ਮਿਲਾਇਆ।
 ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਸੁਨਾਕੀ ਯਾਰ। ਰਲ ਗਏ ਠੱਟੀ ਦੇ ਚੁਮਿਆਰ॥
 ਪਾਲਾ ਅਤੇ ਗਪਾਲਾ ਜੱਟ। ਇਹ ਭੀ ਹੋਏ ਚੌੜ ਚੁਪੱਟ॥
 ਰੂਪਾ ਬ੍ਰਹਮਣ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗ। ਲੈ ਕੇ ਗਠੜੀ ਗਿਆ ਨਿਸੰਗ॥
 ਪੀਰ ਭਾਈ ਇਹ ਬਣਕੇ ਸਾਰੇ। ਚੱਲੇ ਸਰਵਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰੇ॥
 ਜਾਤ ਪਾਤ ਨੂੰ ਖੂਹ ਡੁਬਾਇਆ। ਭਰਾਈ ਨੂੰ ਚਾ ਪੀਰ ਬਣਾਇਆ॥
 ਔਰਤ ਮਰਦ ਬਣੇ ਸਭ ਭਾਈ। ਪੀਰ ਭੈਣ ਜਿਨ ਆਪ ਬਣਾਈ॥
 ਪੀਰ ਪੀਰ ਭਾਈ ਨਾਗੀ ਮੁਖ ਬੋਲੇ। ਪਲਟ ਲਏ ਜਿਨ ਅਪਨੇ ਚੋਲੇ॥੧੧॥

ਵਾਰਤਕ

ਜਦ ਇਹ ਲੋਗ ਨਗਾਹੇ ਨੂੰ ਚੱਲੇ ਤਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੀਰ
 ਭਾਈ ਆਖਕੇ ਭਰਾਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਸ਼ੀਰਨੀ ਲੈਕੇ ਖਾਧੀ, ਅਰ ਭਰਾਈ ਨੇ ਵੋਲ
 ਵਜਾ ਕੇ ਟਾਹਿਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ
 ਪੀਰ ਭਾਈ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਣਾ ਲੀਤਾ ਅਰ ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਮਿਲਕੇ
 ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਯਥਾ:-

ਹੱਥ ਕਟੋਰਾ ਲੱਸੀ ਦਾ, ਮੇਰਾ ਪੀਰ ਪੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਦਾ, ਵੇ ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਪੀਰ ਪੀਰਾ॥੧॥
 ਹੱਥ ਕਟੋਰਾ ਤੇਲ ਦਾ, ਮੇਰਾ ਪੀਰ ਪੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਲਦਾ, ਵੇ ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਪੀਰ ਪੀਰਾ॥੨॥

ਦੂਜਾ ਰਹਾਉ॥

ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ, ਜਿਥੇ ਵੱਜਨ ਨਗਾਰੇ ਚਾਰ।

ਜੀ ਚਹੁੰ ਕੁੰਟੀ ਚਹੁੰ ਕੁੰਟੀ ਤੇਰਾ ਰਾਜ ਹੈ ਉਏ॥ ੩॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਭਰਾਈ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੀਆਂ
 ਸਨ, ਅਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਟ, ਚੁਮਾਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਸਨ ਪਰੰਤੂ
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ॥

ਦੌਹਰਾ

ਦੇਖ ਹਾਲ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਇੱਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ੇਰ।

ਪੁਛਣ ਲੱਗਾ ਜਾਇਕੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇ ਦਲੇਰ॥ ੧੩॥

ਚੌਪਈ

ਡਿੱਠਾ ਖੜਾ ਇੱਕ ਚਮਿਆਰ। ਕਿਹਾ ਸਿੱਖ ਨੇ ਉਚ ਪੁਕਾਰ॥
 ਸੁਣ ਉਇ ਸੇਢੁ ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਲੀਤਾ॥
 ਇਹ ਜੋ ਸਿਰ ਪਰ ਭਾਰ ਉਠਾਇਆ। ਕਿਸ ਦਾ ਬੋਝ ਹੈ ਤੈਂ ਚਾਇਆ॥
 ਉਸ ਤੇ ਅੱਗੇ ਡਿੱਠਾ ਹੋਰ। ਪਾਲੂ ਜੱਟ ਵੱਡਾ ਸੀ ਚੋਰ॥
 ਉਸਨੇ ਭੀ ਸੁੱਖਿਆ ਸੀ ਚਾਲਾ। ਫੜੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜਦ ਪਾਲਾ॥
 ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਚੱਲਿਆ। ਕਿੱਧਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਮੱਲਿਆ॥
 ਝੁਕ ਝੁਕ ਪਿਆ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਦਾ। ਏਸ ਭਰਾਈ ਤੋਂ ਹੈਂ ਡਰਦਾ॥
 ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਗੋਡੀਂ ਹੱਥ ਲਗਾਵੇ। ਉਸਦੇ ਹੱਥੋਂ ਠੈਂ ਫਿਰ ਖਾਵੇ॥
 ਉਇ ਪਾਲੇ ਤੈਂ ਕਲਜੁਗ ਆਂਦਾ। ਭਰਿਆਈ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਖਾਂਦਾ॥
 ਫਿਰ ਰੂਪ ਮਿੱਸਰ ਵਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਭੀ ਹੱਛੂੰ ਧਮਕਾਇਆ॥
 ਕਿਉਂ ਮਿਸਰ ਤੋਂਗੀ ਮਤ ਮਾਰੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਣ ਦੀ ਜਿਲਦ ਉਖਾਰੀ॥
 ਕਿੱਥੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਤੋਰਾ। ਨੱਸ ਗਿਆ ਨਾ ਪਾਇਆ ਫੇਰਾ॥
 ਉਹ ਤਾਂ ਦੱਸੇ ਅਟਕੋਂ ਪਾਰ। ਹਿੰਦੂ ਕਦੇ ਨ ਜਾਏ ਯਾਰ॥
 ਤੈਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਉਸਦਾ ਕੌਲ। ਸਗੋਂ ਸਮਝਿਆ ਚਾਇ ਮਖੌਲ॥
 ਚੰਗੇ ਪੂਜ ਜਗਤ ਦੇ ਹੋਏ। ਬੈਠੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਡਬੋਏ॥
 ਕੇਹਾ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ ਏਥੇ। ਦੱਸੋ, ਸੰਗੇ ਮੂਲ ਨ ਮੈਥੇ॥
 ਗੰਢਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਖਲੇ ਹੋ ਸਾਰੇ। ਪਾਸ ਭਰਾਈ ਟਾਹਰ ਮਾਰੇ॥
 ਕਿੱਧਰ ਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਿਆਰਾ। ਮੈਨੂੰ ਹਾਲ ਸੁਣਾਓ ਸਾਰਾ॥
 ਪਈ ਤੀਵੀਆਂ ਵੱਗੇ ਲਾਉਨ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿਕੇ ਗਾਉਣ॥
 ਇਹ ਮਿਲ ਗੋਡਾ ਹੋ ਕੇ ਤਿਆਰ। ਕਿੱਥੇ ਨੂੰ ਹੈਂ ਚੱਲਿਆ ਯਾਰ॥
 ਇਹ ਜਦ ਝਾੜ ਓਸ ਨੇ ਪਾਈ। ਤਦੋਂ ਚਮੇਲੇ ਸ਼ਕਲ ਦਿਖਾਈ॥
 ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਣ ਖਾਂ ਲਾਲਾ। ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਉਲਟਾ ਪਕੜਿਆ ਚਾਲਾ॥
 ਹੱਟੀ ਨੂੰ ਚਾ ਜੰਦਾ ਲਾਇਆ। ਸਰਵਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਮਨ ਭਾਇਆ॥
 ਦਸ ਅਕਲ ਤੈਂ ਕਿੱਥੇ ਖੋਈ। ਸੌਦੇ ਨਾਲ ਗਈ ਬਿਕ ਸੋਈ?॥
 ਬੇਚ ਨੂਨ ਤੇ ਤੇਲ ਮਿਠਾਈ। ਜੋੜੇ ਪੈਸੇ ਪਾਪ ਕੁਮਾਈ॥
 ਹੁਣ ਭਰ ਬੈਲੀ ਖਰਚਨ ਚੱਲਾ। ਕੀ ਹੈ ਹਾਲ ਚੁਮੇਲੇ ਮੱਲਾ॥
 ਤਦ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਕੇ ਸਾਰੇ। ਬੋਲੇ ਸੁਨੋ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰੇ ॥ ੧੪॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਚੌਪਈ

ਸੁਨੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੱਲ ਅਸਾਡੀ। ਸਾਥੋਂ ਗੀਸ ਨ ਹੋਇ ਤੁਸਾਡੀ॥
 ਅਸੀਂ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਚੱਲੇ। ਪਕੜ ਪੜੇ ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਪੱਲੇ॥
 ਏਹ ਭਰਾਈ ਸ਼ੇਖ ਸ਼ਦਾਵੇ। ਪਾਸ ਪੀਰ ਦੇ ਅਸਾਂ ਪੁਚਾਵੇ॥
 ਛੂਤ ਪੀਰ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨ ਭਾਵੇ। ਭਾਈ ਬਣ ਕੇ ਚਾਲੇ ਜਾਵੇ॥
 ਪੈਸ ਪੀਰੀਏ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰੇ। ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਘ ਸਾਥੋਂ ਹੋ ਨਿਆਰੇ॥੧੫॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ ਕਿਆ ਉਨ ਕੀਤੇ ਕੰਮ॥
 ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਪਏ ਲੁਟਾਵੇ ਦੰਮ॥੧੬॥

ਚੌਪਈ

ਕੌਣ ਜਾਤ ਦਾ ਸੀ ਉਹ ਦੱਸੋ। ਵੋਲ ਬਜਾਕੇ ਨਾਹੀਂ ਨੱਸੋ॥
 ਅਰ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਜਾਕੇ ਕਿਥੇ ਹੈ ਮੋਇਆ॥
 ਅਰ ਉਨ ਕੰਮ ਕਰੇ ਕਯਾ ਭਾਰੇ। ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਉ ਬਲਿਹਾਰੇ॥
 ਘਰ ਅਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਨੱਠੇ। ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗੂ ਹੋਕਰ ਕੱਠੇ॥
 ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜੇ। ਮਾਰ ਗਪੌੜੇ ਲੰਮੇ ਚੌੜੇ॥
 ਇੱਕ ਪੀਰ ਦਾ ਏਹ ਪੁਆੜਾ। ਸਭ ਨੂੰ ਘੱਤਿਆ ਚਾਇ ਉਜਾੜਾ॥
 ਜੇ ਪੰਜੇ ਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੈਣ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨ॥
 ਅੱਛਾ ਦੱਸ ਏਸ ਦਾ ਹਾਲ। ਕਿੱਥੇ ਜੰਮਿਆ ਸੀ ਇਹ ਲਾਲ॥ ੧੭॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਜਿੱਕਰ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਸਰਦਾਰ॥
 ਓਹੋ ਅਸੀਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸੁਨ ਲੈ ਨਾਲ ਪਿਆਰ॥ ੧੮॥

ਚੌਪਈ

ਧੌਕਲ ਨਾਮ ਪਿੰਡ ਹੈ ਕੋਈ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਨ ਹੋਈ॥

ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਓਂ ਹੈ ਪਾਰ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਮੂਲ ਨ ਸਾਰ॥
 ਉਥੇ ਜੰਮਿਆਂ ਪੀਰ ਅਸਾਡਾ। ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਇੱਕ ਜਿਸਨੇ ਭਾਵਾ॥
 ਡੰਗਰ ਚਾਰਨ ਘਰ ਤੇ ਆਇਆ। ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਬੈਠਾ ਛਾਇਆ॥
 ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਇੱਕ ਆਕੇ। ਪਿਆ ਡੰਗਰਾਂ ਪਰ ਭਬਕਾਕੇ॥
 ਜਦ ਦੇਖਿਆ ਸਾਡੇ ਸੁਲਤਾਨ। ਲੱਗਾ ਮੇਰੇ ਡੰਗਰ ਖਾਨ॥
 ਤਦ ਇੱਕ ਮਾਰੀ ਚਾ ਤਲਵਾਰ। ਓਸੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਉਹ ਮਾਰ॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਕੰਮ ਘੱਟ ਹੈ ਕੀਤਾ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾ ਲੀਤਾ॥੧੯॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੌਹਰਾ

ਇਹ ਕਿਆ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੈਂ ਉਸਦਾ ਹੈ ਬੋਰ॥
 ਭਲਾ ਅਜੇਹੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੋਰ॥ ੨੦॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਲਤਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲੈ ਤਲਵਾਰ। ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਮਾਰ॥
 ਪਰ ਇੱਕ ਤੈਨੂੰ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਇਸ ਤੇ ਭੀ ਵਧਕੇ ਸਮਝਾਵਾਂ॥
 ਜਿਲ੍ਹੇ ਅੰਬਾਲੇ ਦੀ ਹੈ ਬਾਤ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੋਸੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ॥
 ਸਾਉਨ ਦਾ ਸੀ ਤਦੋਂ ਮਹੀਨਾ। ਹਥ ਪਸਾਰਿਆਂ ਦਿੱਸੇ ਰਤੀ ਨਾ॥
 ਇੱਕ ਚੁਮਾਰ ਚਰਾਵੇ ਮੰਝੀ। ਲੈਕਰ ਆਇਆ ਪਹਿਲੀ ਸੰਝੀ॥
 ਭੈਸਾਂ ਕਰਨ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਚਾਰ। ਅਰ ਉਹ ਆਪ ਹੋਏ ਅਸਵਾਰ॥
 ਇੱਕ ਰੁਖ ਦੇ ਉੱਪਰ ਬੈਠਾ। ਸੋਟਾ ਹੱਥ ਪਕੜਕੇ ਐਠਾ॥
 ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਇੱਕ ਆਇਆ। ਮੱਝੀਂ ਉੱਪਰ ਦਾਉ ਚਲਾਯਾ॥
 ਉਸੀ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੋਕੇ। ਦਾਉ ਲਗਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹੇਂ ਖਲੋਕੇ॥
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਚੁਮਾਰ ਵਿਚਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਉ ਕਰਾਰਾ॥
 ਐਸੀ ਛਾਲ ਲਗਾਈ ਕਾਰੀ। ਕਰੀ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਜਿਨ ਅਸਵਾਰੀ॥
 ਘੋੜੇ ਵਾਂਗ ਪਿੱਠ ਪਰ ਆਇਆ। ਦੇਖ ਸ਼ੇਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਬਕਾਯਾ॥
 ਰਿਹਾ ਲਗਾਇ ਬੋਰ ਉਹ ਸਾਰਾ। ਚਾਹੇ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠ ਉਤਾਰਾ॥
 ਪਰ ਉਹ ਪੱਕਾ ਸੀ ਅਸਵਾਰ। ਲੱਗੀ ਪੈਨ ਸ਼ੇਰ ਪਰ ਮਾਰ॥
 ਸੋਟੇ ਨਾਲ ਤੋੜ ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਰਤ ਲਟਾਇ ਜ਼ਿਮੀਂ ਪਰ ਲਿੱਤਾ॥

ਕੱਢ ਪ੍ਰਾਣ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਪਸ਼ੂ ਬਚਾਇ ਆਪਣੇ ਠਿੱਤੇ॥
 ਇਨ੍ਹ ਦੋਨਾਂ ਪਰ ਕਰੋ ਵਿਚਾਰ। ਕੌਣ ਅਹੇ ਜ਼ੋਰਾਵ ਯਾਰ॥
 ਉਹ ਸਰਵਰ ਕਿ ਇਹ ਚਮਰੇਟਾ। ਦੱਸੀਂ ਠੀਕ ਨ ਕਰ ਅਲਸੇਟਾ॥
 ਜੇਕਰ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨੇ ਕਰਕੇ। ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮੰਨੇ ਡਰਕੇ॥
 ਤਾਂ ਚਮਿਆਰ ਬੁਰਾ ਕਿਉਂ ਭਾਈ। ਜਿਨ ਕੇਹਰ ਪਰ ਡਾਂਗ ਚਲਾਈ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਤੂੰ ਛੱਡ । ਅੱਜੋ ਅਲਖ ਏਸ ਦੀ ਵੱਢ॥
 ਮੰਨ ਓਸ ਚੁਮਾਰ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ। ਲਿਆਯਾ ਘਰ ਜੋ ਮਹੀਂ ਬਚਾ ਕੇ॥
 ਅਰ ਦੂਜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰੋ। ਮਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਗੁਵਾਰੋ॥
 ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਕਰੀ ਲੜਾਈ। ਅਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਈ॥
 ਫਿਰ ਕਿਆ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀਤਾ। ਮਾਲ ਆਪਣਾ ਜੇ ਰੱਖ ਲੀਤਾ॥
 ਕਿਆ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਗਊ ਤੁਸਾਡੀ। ਪਕੜ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਹਥੋਂ ਕਾਢੀ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਉਸਦਾ ਮੰਨ ਅਹਿਸਾਨ। ਲੱਗੇ ਚਾਲੇ ਉਸਦੇ ਜਾਨ॥
 ਚਲੋ ਮੁੜੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ। ਕਾਹਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਪਏ ਖੁਆਰੇ॥
 ਵੰਡ ਪਿੰਨੀਆਂ ਸਾਰੇ ਖਾਓ। ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚਾ ਵਰਤਾਓ॥
 ਕੌਣ ਬਾਤ ਪਰ ਭੁੱਲੇ ਭਾਈ। ਵਡੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਲੋਗ ਸੁਦਾਈ॥ ੨੧॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੌਹਿਰਾ

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਤੈਂ ਕਹੀ ਸੁਣਾਇ॥

ਪਰ ਤੂੰ ਪੀਰ ਛੁਡਾਇਕੇ ਨੀਚਾਂ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇ॥ ੨੨॥

ਚੌਪਈ

ਉਹ ਪੀਰ ਸਈਯਦ ਦਾ ਬੇਟਾ । ਏਹ ਕਮੀਨ ਅਹੇ ਚਮਰੇਟਾ॥
 ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਣ। ਸਵਾ ਮਣੇ ਦਾ ਰੋਟ ਪਕਾਉਣ॥
 ਫਿਰ ਕਿਕਰ ਉਸ ਦੀ ਵੱਲ ਜਾਈਏ। ਉਚ ਛੱਡ ਕਰ ਨੀਚ ਮਨਾਈਏ॥
 ਇਸ ਪਰ ਸੁਣੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿਆਰੇ। ਕਿਆ ਚਲ ਸਕਣ ਬਚਨ ਤੁਮਾਰੇ॥
 ਸਾਡਾ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪੀਰ। ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਮੀਰ।
 ਪੀਰ ਚੁਮਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੱਸੇ। ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹੱਸੇ॥ ੨੩॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਕਿਆ ਬਕਦੇ ਅਹਮਕੋ ਬੋਲੋ ਮੂੰਹ ਸੰਭਾਲ॥
ਸਵਰ ਨੂੰ ਉਚਾ ਕਹੋ ਚਮਰੇਟੇ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹ ॥ ੨੪॥

ਚੌਪਈ

ਭੈ ਹੁਣ ਨਾਲ ਅਕਲ ਦੇ ਦੱਸੋ। ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾਹੀਂ ਨੱਸੋ॥
ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਸਰ ਰੂਪੇ ਦੱਸ। ਪਈ ਅਕਲ ਤੇਰੀ ਪਰ ਭੱਸ॥
ਤੂੰ ਉਚਾ ਯਾ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਇਤਨਾ ਹੀ ਤੂੰ ਸੱਚ ਬਖਾਣ॥
ਜੇ ਤੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਖਾਵੇਂ। ਫਿਰ ਤੂੰ ਕਹੁ ਬਾਮੁਨ ਰਹਿ ਜਾਵੇ॥
ਦੋਨਾਂ ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। ਐਵੇਂ ਰੋਲਾ ਮੂਲ ਨ ਪਾਓ॥ ੨੫॥

ਸਰਵਗੀਏ ਬਾਮੁਨ ਦਾ ਉੱਤਰ

ਦੋਹਰਾ

ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਹਮਣ ਜਨਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੇ ਆਪ॥
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਛੁਹਿਆਂ ਲਗਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ॥ ੨੬॥

ਚੌਪਈ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਛੇਫ ਕਹਾਵੇ। ਕਦ ਬ੍ਰਹਮਣ ਉਸਦੇ ਘਰ ਖਾਵੇ॥
ਜੋ ਖਾਵੇ ਸੋਈ ਹਤਿਆਰਾ। ਧਰਮ ਕਰਮ ਤੇ ਗਿਆ ਨਿਕਾਰਾ॥
ਓਹ ਚਮਿਆਰ ਗਊ ਨਹਿ ਮਾਰੇ। ਮਰੀ ਹੋਈ ਦਾ ਚਾਮ ਉਤਾਰੇ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਨੀਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕਹਿੰਦੇ। ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਮੂਲ ਨਾ ਬਹਿੰਦੇ॥
ਪਰ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੱਤਯਾਰੇ। ਗਊ ਜੀਵੰਦੀ ਨੂੰ ਫੜ ਮਾਰੇ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹਨ ਵੈਰੀ। ਇਨ੍ਹਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਨਹਿ ਪੈਰੀ॥
ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਏਹੋ ਹੈ ਕਹਿਣਾ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਬਚਕੇ ਰਹਿਣਾ॥ ੨੭॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਫਿਰ ਮਿਸਰ ਜੀ ਦੱਸ ਖਾਂ ਇਹ ਸਰਵਰ ਸੁਲਤਾਨ।

ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕੇ ਮੂੜ ਅਜਾਨ॥ ੨੮॥
 ਹਥੋਂ ਵਿਰ ਇਸ ਸੇਖ ਦੇ ਲਈ ਸੀਰਨੀ ਖਾਇ।
 ਕਿਆ ਤੂੰ ਬ੍ਰਹਮਣ ਰਹਿ ਗਿਆ ਇਹ ਭੀ ਦਿਹ ਸਮਝਾਇ॥ ੨੯॥

ਚੌਪਈ

ਉਹ ਭੀ ਸਾ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਧਰਮ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਨ ॥
 ਵੇਰ ਭਿਰਾਈ ਤੇਰੇ ਨਾਲ। ਖੋਹ ਰਿਹਾ ਸਭ ਤੇਰਾ ਮਾਲ॥
 ਪਕੜ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਤੁਧ ਭੁਲਾਈ। ਟਾਹਿਰ ਤੇਰੇ ਕੰਨ ਸੁਣਾਈ॥
 ਅਰ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਖਾਵੇਂ । ਨਾਉ ਸੀਰਨੀ ਓਸ ਬਤਾਵੇਂ॥
 ਸਰਮ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਆਈ। ਬ੍ਰਹਮਣਪਣ ਪਰ ਖੋਹ ਪਵਾਈ॥
 ਤੂੰ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਵਡਾ ਨਕੰਮਾ। ਨਹੀਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈਂ ਤੂੰ ਪੰਮਾ॥
 ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਛੱਡਕੇ ਭੈੜੇ। ਤੂੰ ਜੋ ਕਰਦਾ ਕੰਮ ਅਵੈੜੇ॥
 ਧ੍ਰਿਗ ਜਨਮ ਤੇਰਾ ਹੈ ਪਾਜ਼ੀ। ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਉਤੋਂ ਹੈ ਰਾਜੀ॥
 ਤੇਰੇ ਤੀਰਥ ਸਭੀ ਨਖੁੱਟੇ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਹਨ ਬਲ ਲੁੱਟੇ॥
 ਇਕੋ ਸਰਵਰ ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ। ਬੇੜਾ ਹੋਰ ਤੁਸਾਡਾ ਬਿਹਾ॥
 ਰਾਮ ਚੰਦ ਲਛਮਣ ਤਜ ਦਏਂ। ਕਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਦਾ ਨਾਮ ਨ ਲਏਂ॥
 ਗੰਗਾ ਗਿਆ ਪਰਾਗ ਭੁਲਾਈ। ਫਲਗੂ ਦੇ ਸਿਰ ਮਿੱਟੀ ਪਾਈ॥
 ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਜੰਝ ਵੱਲ ਦੇਖ। ਫੁੱਟ ਗਏ ਕਿਉਂ ਤੇਰੇ ਲੇਖ॥
 ਜਿਸਤੇ ਪਿਆ ਅਵੱਲੇ ਰਾਹ। ਪੀਰ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਸਾਹ॥
 ਬੂਥਾ ਚੁੱਕ ਉਠ ਦੇ ਵਾਂਗ। ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੱਥ ਪਕੜਕੇ ਭਾਂਗ॥
 ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡੇ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ। ਹੁੰਦੇ ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਹਨ ਭਰਦੇ॥
 ਤੈਨੂੰ ਸੁਝਿਆ ਸਰਵਰ ਪੀਰ। ਤੁਰਿਆ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਵਹੀਰ॥
 ਮੰਨ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਇਸ ਵੇਲੇ। ਖਰਚ ਨ ਹੋਵਨ ਪੈਸੇ ਧੇਲੇ॥
 ਚੱਲ ਪਿਛਾਂਹ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਤ। ਕਿਉਂ ਤੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੈ ਭੂਤ॥
 ਧਨ ਅਰ ਧਰਮ ਬਚੇਗਾ ਤੇਰਾ। ਜੇ ਮੰਨੇਗਾ ਆਖਿਆ ਮੇਰਾ॥
 ਜਦ ਮਿੱਥਰ ਨੂੰ ਚਾ ਧਮਕਾਇਆ। ਅਰ ਅੱਛਾਂ ਮਾਰਗ ਸਮਝਾਇਆ॥
 ਅਗੇ ਡਿੱਠਾ ਪਾਲੂ ਹੋਰ। ਨੀਵਾਂ ਸਿਰ ਕਰ ਖੜਿਆ ਢੋਰ॥ ੩੦॥

ਦੇਹਿਰਾ

ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰ ਸੁਣ ਖਾਂ ਪਾਛੂ ਜਟ।
ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਅਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਚੌੜ ਚਪੱਟ॥ ੩੧॥

ਚੌਪਈ

ਨੱਗਰ ਦਾ ਤੂੰ ਨੰਬਰਦਾਰ। ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਤੈਨੂੰ ਸਰਦਾਰ॥
ਨਾਲ ਭਰਾਈ ਤੇ ਚਮਿਆਰਾਂ। ਬੈਠਾ ਪਿਆ ਦੁਆਵੇਂ ਟਾਹਰਾਂ॥
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ। ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ ਗਧੇ ਗਵਾਰ॥
ਭਰਿਆਈ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੇਂ। ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਵੇਂ॥
ਜਿਸਤੇ ਹੱਥ ਲਗੇ ਤੇ ਰੋਟੀ। ਸੁੱਟ ਗਵਾਵੇਂ ਡਾਢੀ ਮੋਟੀ॥
ਆਖੇਂ ਭਿੱਟ ਗਈ ਇਹ ਸਾਰੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਗਾਰੀ॥
ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ। ਖਾਇ ਸੀਰਨੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ॥
ਫਿਰ ਤੈਂ ਸ਼ਰਮ ਨ ਕੀਤੀ ਰਾਈ। ਬਣ ਗਿਆ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸੁਦਾਈ॥
ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੁਲਤਾਨ। ਜਿਸਦਾ ਲੰਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ॥
ਚਿਧਰ ਨੂੰ ਤੂੰ ਨੱਠਿਆ ਜਾਵੇਂ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪੀਰ ਬਤਾਵੇਂ॥
ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨੇ ਪਰ ਤੂੰ ਭੁੱਲਾ। ਬੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕਠਾ ਭੁੱਲਾ।
ਜੇ ਸਰਵਰ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਵਡਾਈ। ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨੇ ਦੀ ਸੁਣ ਭਾਈ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕੁਦਿਆ ਚਾਉ। ਨਾ ਆਵੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਟਕਾਉ॥
ਤਾਂ ਇੱਕ ਜੱਟ ਤੁੱਧ ਦਾ ਭਾਈ। ਦੂਜਾ ਸਿੰਘ ਏਹ ਵਡਿਆਈ॥
ਉਸ ਦੀ ਸੁਣ ਲੈ ਸੂਰਮਤਾਈ। ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਭੀ ਦੇਹ ਭੁਲਾਈ॥
ਕੰਨ ਲਾਇਕੇ ਸੁਣ ਲੈ ਮੈਥੋਂ। ਰੱਖਾਂ ਮੂਲ ਛਿਪਾਇ ਨ ਤੈਥੋਂ॥
ਸੱਜਨ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਉਂ। ਕੰਢੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਸਦਾ ਗਾਉਂ॥
ਨਾਲੇ ਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਭਾਈ। ਵਸਦਾ ਸੀ ਨਹਿ ਸੰਸਾ ਰਾਈ॥
ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਭਣੇਈਆ ਦੋਏ। ਵਾਸੀ ਜਾਇ ਪਹਾੜਾਂ ਹੋਏ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਸੱਜਨ ਸਿੰਘ, ਹਠੀਲਾ। ਖੂਬ ਸਜਾਇ ਦਮਾਲਾ ਨੀਲਾ॥
ਗਿਆ ਲੈਣ ਉਸ ਬੀਬੀ ਤਾਈਂ। ਘਰ ਥੋਂ ਤੁਰਕੇ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ॥
ਜਦ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨੱਗਰ ਇਆ। ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਾਯਾ॥
ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਅੰਦਰ। ਜਿਥੇ ਫਿਰਨ ਰਿੱਛ ਤੇ ਬੰਦਰ॥

ਹੋਇ ਨਧੜਕ ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ। ਨਹੀਂ ਕਿਸੀ ਤੇ ਮਨ ਡਰ ਖਾਂਦਾ॥
 ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਇੱਕ ਭਾਰੀ। ਡਿੱਠਾ ਉਸਨੇ ਖੜਾ ਅਗਾਰੀ॥
 ਅਰ ਉਹ ਭੈਣ ਭਰਾ ਜਦ ਦੋਏ। ਡਿੱਠੇ ਸ਼ੇਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ॥
 ਮਾਰੀ ਭਬਕ ਅਜੇਹੀ ਭਾਰੀ। ਕੰਥ ਪਹਾੜ ਗਈ ਸਭ ਧਾਰੀ॥
 ਸਭ ਜੰਗਲ ਦੇ ਮ੍ਰਿਗ ਨਸ਼ਾਏ। ਗਊਆਂ ਦੇ ਮੁਖ ਘਾਹੁ ਗਿਰਾਏ॥
 ਪਰ ਇਹ ਸਿੰਘ ਰਿਹਾ ਮਨ ਪੱਕਾ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਰਸਤਾ ਡੱਕਾ॥
 ਤਦ ਤਿਨ ਕਿਹਾ ਭੈਣ ਨੂੰ ਐਸਾ। ਅਹੋ ਸਮਾਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਕੈਸਾ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਹੱਥ ਕਰੂੰ ਦੋ ਚਾਰ। ਗੁਰ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਲੈਸਾਂ ਮਾਰ॥
 ਇਤਨਾ ਆਖ ਲੱਕ ਚਾ ਬੰਧਾ। ਓਧਰ ਸ਼ੇਰ ਹੋਇ ਮਨ ਅੰਧਾ॥
 ਆਇਆ ਮਾਰ ਛਾਲ ਵਡ ਭਾਰੀ। ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਉਠਾ ਕੇ ਕਾਰੀ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਸਖਤ ਚਲਾਏ। ਮਾਨੋਂ ਬੱਜਰ ਸੇ ਬਰਸਾਏ॥
 ਪਰ ਉਸ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਦੇ ਮਾਰੇ। ਪਕੜ ਲਏ ਦੋਨੋਂ ਵਿਚਕਾਰੇ॥
 ਲੱਗੇ ਘੁਲਨ ਗਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਰਿੱਛ ਨਾਲ ਜਿਉਂ ਘੁਲੇ ਕਲੰਦਰ॥
 ਦੋਇ ਤਿਨ ਘੋਟੇ ਇਹ ਘੋਲ। ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਜੁ ਰੋਲ ਮਧੋਲ॥
 ਆਖਰ ਸ਼ੇਰ ਧਰਤ ਪਟਕਾਇਆ। ਜੈਕਾਰਾ ਤਦ ਸਿੰਘ ਗਜਾਯਾ॥
 ਕਹਿਆ ਭੈਣ ਜੀ ਐਧਰ ਆਉ। ਹੁਣ ਨਹਿ ਚਲੇ ਏਸਦਾ ਦਾਉ॥
 ਇਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਵੱਟੇ ਪਾਈਂ। ਮਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨ ਤੂੰ ਡਰ ਖਾਈਂ॥
 ਉਹ ਭੀ ਸੀ ਓਸੇ ਦੀ ਭੈਣ। ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਭਰਾ ਦੇ ਬੈਣ॥
 ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਪੱਥਰ ਇਉਂ ਮਾਰੇ। ਜਿਉਂ ਵਦਾਨ ਪੇਂਦੇ ਹਨ ਭਾਰੇ॥
 ਤੋੜੇ ਦੰਦ ਬੰਦ ਦਮ ਹੋਇਆ। ਤੜਫ ਤੜਫ ਕੇ ਪਲ ਵਿੱਚ ਮੋਇਆ॥
 ਕੱਢ ਪ੍ਰਾਣ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਦੋਏ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਦ ਹੋਇ ਖਲੋਏ॥
 ਡਿੱਠਾ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਮਰ ਗਾਜ਼ੀ। ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਕੇ ਰਾਜ਼ੀ॥
 ਦੋਨਾਂ ਅਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲਿਆ। ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਭਇਆ॥
 ਕਿਆ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਤੇਰਾ ਭਾਈ। ਦਸ ਭਲਾ ਹੈ ਬੁਰਾ ਸੁਦਾਈ॥
 ਸੋ ਜੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਜਾਣਾ ਚਾਹੇਂ। ਏਹ ਬਗਾਰ ਗਲੋਂ ਚਾ ਲਾਹੇਂ॥
 ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਨਗਰੀ ਪਰ ਜਾਈਂ। ਓਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਇ ਮਨਾਈਂ॥
 ਪਰ ਤੋਂ ਠੈਣਾ ਕੀ ਹੈ ਜਾਕੇ। ਐਡੇ ਪੰਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ॥
 ਚੱਲ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ। ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਸਨ ਘਰ ਦੇ ਬਾਲ॥

ਕੰਮ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨਾ ਆਉ। ਸੱਦਨਗੇ ਸਭ ਲੋਗ ਕਮਾਉ॥
 ਇਹ ਖੇਤੀ ਵੱਢਨ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਤੈਂ ਪਾਇਆ ਇਹ ਆਨ ਝੰਝੇਲਾ॥
 ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ ਓਧਰ ਲਾਵੇਂ। ਤੁਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਪਰ ਜਾਵੇਂ॥
 ਏਧਰ ਪੈਲੀ ਡੰਗਰ ਖਾਨ। ਵੱਢ ਸ਼ਰੀਕ ਘਰੀਂ ਲੈ ਜਾਨ॥
 ਧਨ ਅਰ ਧਰਮ ਗਵਾਕੇ ਢੁੱਟ। ਬੈਠੇ ਜੜਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁੱਟ॥
 ਉੱਠ ਪਿੱਛਾਂਹ ਨੂੰ ਗੰਢ ਉਠਾਉ। ਛੱਡ ਪੀਰ ਦੇ ਜਾਣਾ ਚਾਉ॥
 ਕਿਥੇ ਜੱਟ ਪਣੇ ਦੀ ਅੱਕੜ। ਕਿਥੇ ਪੀਰ ਵਿਚਾਰਾ ਫੱਕੜ॥
 ਐਵੇਂ ਧਨ ਨਾ ਪਿਆ ਲੁਟਾਈਂ। ਹੱਥ ਕੰਨ ਨੂੰ ਅਗੋਂ ਲਾਈਂ॥
 ਰੱਖੀ ਯਾਦ ਅਸਾਡੀ ਸਿੱਖ। ਭੋਂਦਾ ਐਵੇਂ ਫਿਰੀਂ ਨ ਭਿੱਖ॥ ੩੨॥

ਦੇਹਿਰਾ

ਸੁਣ ਸੇਢੁ ਚਮਿਆਰ ਓਇ ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਪਾਈ ਡੰਡ॥
 ਭੜੁਏ ਪਿਉ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾ ਬਹਿਕੇ ਛਿੱਤ੍ਰ ਗੰਢ॥ ੩੩॥

ਚੋਪਈ

ਕਿਆ ਸਰਵਰ ਹੈ ਤੇਰਾ ਤਾਇਆ। ਜਿਸ ਪਰ ਤੈਂ ਝੁੱਝੂ ਹੈ ਪਾਇਆ॥
 ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ ਤੁੱਧ ਵਿਗਾਰ। ਸਰਵਰ ਦੇ ਹੈ ਗਿਆ ਤਿਆਰ॥
 ਚਮਿਆਰੀ ਜਦ ਬੋਝੇ ਢੋਊ। ਪਈ ਜਾਨ ਤੇਰੀ ਨੂੰ ਰੋਊ॥
 ਘਰ ਦੀ ਰਿਣੀ ਚਿਣੀ ਲੈ ਸਾਰੀ। ਨਾਲ ਭਰਾਈ ਕੀਤੀ ਰਿਆਰੀ॥
 ਏਧਰ ਚਮਿਆਰੀ ਕਿਆ ਖਾਉ। ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚੌਕਾ ਪਾਉ॥
 ਰੰਬੀ ਆਰ ਚਲਾਕੇ ਫੇਰ। ਕਰਨ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੁਸਕਲ ਢੇਰ॥
 ਅਰ ਇਹ ਜੱਟ ਸ਼ਿਮੀਂ ਦਾ ਵਾਲੀ। ਹਥੋਂ ਪੱਲਿਓਂ ਨਾਹੀਂ ਖਾਲੀ॥
 ਲਊ ਆਵੰਦਾ ਖੇਤੀ ਵੱਢ। ਬੋਹਲ ਵਿਚੋਂ ਦਾਣੇ ਕੱਢ॥
 ਅਪਣਾ ਟੱਬਰ ਸਾਰਾ ਪਾਲੂ। ਪਰ ਤੇਰੀ ਜੜੁ ਅੱਛੋਂ ਗਾਲੂ॥
 ਜਿਸਦੀ ਗੀਸ ਕਰਨ ਤੂੰ ਲੱਗਾ। ਮੂਲ ਨ ਦੇਖੇਂ ਅਪਣਾ ਅੱਗਾ॥
 ਫਿਰ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮਣ ਦਾ ਕੀ ਜਾਣਾ। ਆਕੇ ਅਪਣਾ ਕਰੂ ਟਿਕਾਣਾ॥
 ਹੰਦਾ ਜਾਇ ਘਰੇ ਘਰ ਲਿਆਉ। ਧਾਮਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਿਵਾਉ॥
 ਫਿਰ ਸਰਾਧ ਆਉਣਗੇ ਜਦੋਂ। ਰੰਗ ਏਸਦਾ ਲੱਗੂ ਤਦੋਂ॥
 ਖਾਇ ਖੀਰ ਇਹ ਪੇਟ ਹਲਾਉ। ਟਕਾ ਦੱਫਨਾ ਦਾ ਭੀ ਲਿਆਉ॥

ਤੂੰ ਚਮਿਆਰ ਮਰੇਂਗਾ ਭੁੱਖਾ। ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਰਹਸੈਂ ਰੁੱਖਾ॥
 ਫਿਰ ਸਰਵਰ ਆਉਗਾ ਯਾਦ। ਭੁੱਖਾ ਢਿੱਡ ਕਰੂ ਫਰਿਯਾਦ॥
 ਕਿਥੋਂ ਤੈਨੂੰ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ। ਸੁਝਿਆ ਦੇਣਾ ਉਸਦਾ ਚਾਲਾ॥
 ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਲਗੇ ਜੁਕਾਮ। ਜਿਸਤੇ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਅਰਾਮ॥
 ਬੇਰ ਮਾਰਨੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤੈਂ ਗਾਈ॥
 ਜੇ ਇਸ ਪਰ ਤੈਂ ਹੋਣਾ ਖੁਆਰ। ਤਾਂ ਤੂੰ ਅਪਣਾ ਕੰਮ ਸੁਆਰ॥
 ਉਹ ਚਮਿਆਰ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਈ। ਬੇਰ ਮਾਰ ਜਿਨ ਲਈ ਵਡਾਈ॥
 ਉਸਦੀ ਮੜੀ ਜਾਇ ਕਰ ਪੂਜਾ। ਜਾਤ ਤੁਹਾਡੀ ਨਾਹੀ ਦੂਜਾ॥
 ਕਿਉਂ ਸੁਲਤਾਨ ਵੱਲ ਤੂੰ ਜਾਂਦਾ। ਤੇਰਾ ਭਾਈ ਤੈਨੂੰ ਖਾਂਦਾ॥
 ਸਗੋਂ ਓਸਦਾ ਮੇਲਾ ਲਾਓ। ਸਰਵਰ ਕੋਲੋਂ ਲੋਕ ਹਟਾਓ॥
 ਤਾਂਤੇ ਹੱਥ ਕੰਨ ਨੂੰ ਲਾਈਂ। ਸਰਵਰ ਵਲੋਂ ਮੂਲ ਨ ਜਾਈਂ॥
 ਪੈਕਲ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਹੈ ਠੀਕ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆਂ ਤੁਧ ਰਵੀਕ॥
 ਫਿਰ ਉਨ ਜੰਮ ਤੁੱਧ ਕੀ ਦਿੱਤਾ। ਸਗੋਂ ਘਰ ਦਾ ਭੀ ਬੋਹ ਲਿੱਤਾ॥
 ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਭ ਤੂੰ ਦੇ ਕੇ। ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁੱਧੀ ਇਹ ਲੈ ਕੇ॥
 ਅਰ ਅਪਣੇ ਇਹ ਸਾਥੀ ਸਾਰੇ। ਕਹੁ ਘਰ ਬੈਠਣ ਜਾਇ ਵਿਚਾਰੇ॥
 ਅਰ ਸੁਨ ਸੇਖ ਭਰਾਈ ਭਾਈ। ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਇਤਨੀ ਡੈਂ ਡੈਂ ਲਾਈ॥
 ਡੱਗੇ ਲਾ ਲਾ ਦੌਲ ਵਜਾਵੇਂ। ਐਵੇਂ ਬੋਲੇ ਕੰਨ ਕਰਾਵੇਂ॥
 ਦੇ ਦੇ ਟਾਹਰ ਵਾਹਰ ਪਾਈ। ਕਿਥੋਂ ਤੈਨੂੰ ਮਸਤੀ ਆਈ॥
 ਬੋਹ ਬੋਹ ਟਕੇ ਭਰੇਂ ਤੂੰ ਖੀਸੇ। ਦੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਬੈਠਾ ਪੀਸੇ॥
 ਚੁੱਕ ਆਪਣਾ ਸਭ ਅਸਬਾਬ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਨਾਹਿ ਖਰਾਬ॥
 ਲੈਜਾ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਆਈਂ। ਫਿਰ ਨਾ ਐਥੇ ਦੌਲ ਵਜਾਈਂ॥
 ਜੇ ਸੁਲਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਹੈ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਕਰੋ ਬਹੋਰ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਗੁਵਾਰਾਂ ਵਾਲੀ। ਕਿਸੇ ਠੱਗ ਨੇ ਚਾਇ ਸਖਾਲੀ॥
 ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਇਹ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ। ਅੱਖੀਂ ਤੇਰੀ ਮਿੱਟੀ ਪਾਈ॥
 ਅਪਣੇ ਡੰਗਰ ਪੀਰ ਬਚਾਏ। ਪੈਰ ਤੁਸਾਂ ਤੇ ਚਾਇ ਪੁਜਾਏ॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਗੱਲ ਅਕਲ ਦੀ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਧੁਪਣ ਵਿੱਚ ਉਮਰਾ ਬੀਤੀ॥
 ਮੁੜ ਜਾ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨ ਲਾਓ। ਕਿਰਸਾਣਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਮਾਓ॥
 ਜਾਨ ਗਰੀਬ ਕਮੀਨ ਵਚਾਰਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਬੈਨ ਉਚਾਰਾ॥

ਜੇ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੁਖ ਪਾਵੇ। ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕਿਆ ਜਾਵੇ॥ ੩੪॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੇਹਿਰਾ

ਸੁਨੋ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਡਾ ਜੋ ਸੁਲਤਾਨ।

ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵਰ ਦੇਵਦਾ ਡਾਵਾ ਹੈ ਬਲਵਾਨ॥ ੩੫॥

ਚੌਪਈ

ਗੱਲ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਦੇਵੋ ਜਾਨ। ਬਹੁਤੇ ਹਨਗੇ ਹੋਰ ਅਖਾਨ॥

ਜੋ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਪੀਰ ਬਤਾਉਣ। ਚਾਲੇ ਲੋਗ ਓਸਦੇ ਜਾਉਣ॥

ਇੱਕ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ੇਖ ਬਖਾਣੀ॥

ਦਾਨੀ ਜੱਟੀ ਖਾਤ੍ਰ ਪੁੱਤ। ਰਹੀ ਰਗੜਦੀ ਅਪਣੀ ਗੁੱਤ॥

ਬਹੁਤੇ ਪੀਰ ਦੇਵਤੇ ਮੰਨੇ। ਕਿਨੇ ਨ ਉਸਨੂੰ ਲਾਇਆ ਬੰਨੇ॥

ਜਦ ਹੀ ਸਰਵਰ ਓਸ ਮਨਾਯਾ। ਤਦਹੀ ਗੋਦੀ ਬਾਲ ਖਲਾਯਾ॥

ਅਜ ਤੀਕ ਸਭ ਏਹ ਸੁਨਾਉਣ। ਢੋਲਾਂ ਨਾਲ ਡਰਾਈ ਗਾਉਣ॥

ਇਸ ਤੇ ਕਰਾਮਾਤ ਕਿਆ ਹੋਰ। ਦੱਸੋ ਵਡਾ ਪੀਰ ਦਾ ਜੋਰ॥ ੩੬॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦਵੈਯਾ

ਵਡੀ ਅਹਮਕਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਕਰਦੇ।

ਦਾਨੀ ਜੱਟੀ ਕਰੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਪੀਰ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਦੇ॥

ਅੱਜ ਕੱਲ ਜੋ ਸਰਵਰੀਏ ਹਨ ਕਿਤਨੇ ਔਤਰ ਜਾਂਦੇ।

ਕਿਉਂ ਨਾ ਪੁੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ ਮਰ ਗਏ ਰੋਟ ਪਕਾਂਦੇ॥ ੩੭॥

ਦੇਹਿਰਾ

ਇੱਕ ਸਹੇਲਾ ਜੱਟ ਸੀ ਮੁੱਢੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਠਾਦ।

ਪਿਛੇ ਲਗ ਸੁਲਤਾਨ ਜਿਨ ਖਾਨਾ ਕਰਿਆ ਖਰਾਬ॥ ੩੮॥

ਚੌਪਈ

ਦਸ ਵੇਰੀ ਉਹ ਗਿਆ ਨਗਾਰੇ। ਪਾਕੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਤਕੜੇ ਫਾਹੇ॥

ਕਈ ਵੇਰ ਉਸ ਰੋਟ ਪਕਾਏ। ਕੁੱਟ ਚੂਗੇਂ ਖੂਬ ਚੜ੍ਹਾਏ॥
 ਪੂਜੇ ਕਈ ਭਰਾਈ ਪੱਠੇ। ਖੂਬ ਖਲਾਕੇ ਲੱਛੂ ਮਿੱਠੇ॥
 ਪੀਰ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬਾਠੇ ਦੀਵੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਓਹ ਨੀਰ ਨ ਪੀਵੇ॥
 ਪੀਰ ਪੀਰ ਕਰਦਾ ਉਹ ਥੱਕਾ ਸੀ ਸਰਵਰ ਦਾ ਚੇਲਾ ਪੱਕਾ।
 ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਕੁਛ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਗਲ ਪੱਲੇ ਪਾ ਬਹੁਤਾ ਹੋਇਆ॥
 ਪੁੱਤ ਰਿਹਾ ਕਿੱਥੇ ਇੱਕ ਭਾਈ। ਉਸਦੇ ਘਰ ਨਾ ਬਿੱਲੀ ਜਾਈ॥
 ਉਸ ਦੇ ਵਾਰੀ ਤੇਰਾ ਪੀਰ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਾਰ ਸਕਿਆ ਕੁਝ ਤੀਰ?
 ਦੂਜਾ ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ। ਹੈ ਸੀ ਸਿੱਖ ਨ ਸੰਸਾ ਕਾਈ॥
 ਸਰਵਰ ਦਾ ਉਹ ਨਾਉਂ ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਸਰਵਰੀਏ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਪੈਂਦਾ॥
 ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਟ ਖੁਲਾਵੇ। ਡੰਡੇ ਚਾਰ ਓਸਦੇ ਲਾਵੇ॥
 ਜੋ ਸਰਵਰ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ। ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਦੇਂਦਾ ਦੁਰਕਾਰ॥
 ਉਸਦੇ ਹਥੋਂ ਅੰਨ ਨ ਖਾਂਦਾ। ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨ ਉਸਥੋਂ ਜਾਂਦਾ॥
 ਉਸਦੇ ਘਰ ਬਹੁਤਾ ਪਰਵਾਰ। ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ॥
 ਕਹੁ ਖਾਂ ਉਸ ਮੀਏਂ ਨੇ ਭਾਈ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਲਾਈ॥
 ਦਾਨੀ ਵੇਲੇ ਇਤਨਾ ਜੋਰ। ਹੋਇਆ ਸੁਹੇਲੇ ਵੇਲੇ ਚੋਰ॥
 ਤਾਂਤੇ ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਹੈਂ ਪੱਕਾ। ਲਗਾ ਭਰਮ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਧੱਕਾ॥
 ਸੁਣ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚੇਲੇ। ਕਾਹਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਉਸਦੇ ਮੇਲੇ॥
 ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ ਦਾ ਪਰਵਾਰ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਰਤਾਰ॥
 ਫਿਰ ਮਸਾਣੀਆਂ ਇੱਕ ਚੁਮਾਰ। ਬਿਨਾਂ ਉਲਾਦ ਹੋਇ ਮਨ ਖੁਆਰ॥
 ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਗਿਆ ਉਹ ਚਾਲੇ। ਪੁੱਤ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਤੇ ਭਾਲੇ॥
 ਉਸਦੇ ਘਰ ਨਾ ਕੁਝ ਭੀ ਹੋਇਆ। ਚਾਲੇ ਜਾ ਜਾ ਔਤਰ ਮੇਯਾ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਜੇ ਹੁੰਦੀ ਕੋਈ। ਕਿਉਂ ਔਤਰ ਜਾਂਦਾ ਪਤ ਬੋਈ॥
 ਤੇਰਾ ਪੀਰ ਨ ਦੇਂਦਾ ਕੁਝ। ਗੱਲ ਅਸਾਡੀ ਸੱਚੀ ਬੁੱਝ॥
 ਆਪ ਗਿਆ ਓਹ ਬਿਨਾ ਉਲਾਦ। ਖਾਨਾ ਅਪਣਾ ਕਰ ਬਰਬਾਦ॥
 ਪੁੱਤ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆ ਦੇਉ। ਜੋਹੜਾ ਰੋਟ ਤੁਸਾਂ ਤੇ ਲੇਉ॥
 ਟੁਕੜੇ ਪਿਛੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇਂਦਾ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜੇਹਾ ਗੁੜ ਹੈ ਲੈਂਦਾ॥
 ਧੰਨ ਅਕਲ ਉਸਦੀ ਹੈ ਯਾਰ। ਚੰਗਾ ਸਿੱਖਿਆ ਓਹ ਬਾਪਾਰ॥ ੩੯॥

ਸਰਵਰੀਏ

ਦੋਹਰਾ

ਭਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੱਸ ਖਾਂ ਤੂੰ ਜੋ ਕਰੇਂ ਮਖੌਲ॥
ਖਾਤਰ ਪੁਰਖ ਉਲਾਦ ਕਿਆ ਕਰੇ ਨ ਕੋਈ ਡੋਲ॥ ੮੦॥

ਚੌਪਈ

ਬਿਨਾਂ ਉਲਾਦ ਆਦਮੀ ਐਸਾ। ਫਲ ਬਿਨ ਰੁੱਖ ਹੋਵਦਾ ਜੈਸਾ॥
ਜਿਸ ਘਰ ਬਾਲਕ ਖੇਲਨ ਨਾਹੀਂ। ਸੁੰਨਾ ਘਰ ਬਰਕਤ ਨਹਿ ਤਾਹੀਂ॥
ਸਭ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਪੁੱਤ ਮੁਰਾਦ। ਜਿਸ ਬਿਨ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਬਰਬਾਦ॥
ਜੇ ਸਰਵਰ ਦੇ ਮੰਨਣ ਨਾਲ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਬਾਲ॥
ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਕੀ ਆਇਆ। ਜੋ ਤੈਂ ਠੱਠਾ ਚੁੱਕ ਮਚਾਇਆ॥
ਅਹੁੜ ਪਹੁੜ ਕਰਦਾ ਸਭ ਕੋਈ। ਜਿਸ ਤੇ ਲਾਭ ਓਸ ਨੂੰ ਹੋਈ॥
ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੁਰਾ ਨ ਜਾਣਾ॥ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਤੰਦਣ ਤਾਣਾ॥ ੮੧॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਵਾਹ ਵਾਹ ਸੁਲਤਾਨੀਏ ਤੈਂ ਸਭ ਲਾ ਕੇ ਤਾਣ॥
ਪੁੱਤ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਰਵਰ ਲਿਆ ਪਛਾਣ॥ ੮੨॥

ਚੌਪਈ

ਜੇ ਸਰਵਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਪੁੱਤ। ਜਿਸਤੇ ਖਾਓ ਉਸਦੇ ਜੁੱਤ॥
ਤਾਂ ਤੂੰ ਦਸ ਜ਼ਰਾ ਕਰ ਹੋਸ਼। ਸੁਣਕੇ ਮੂਲ ਨਾ ਰਹੀ ਖਮੋਸ਼॥
ਕਹੁ ਸੂਰੀ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਜਾਏ। ਕਿਆ ਓਹੁ ਸਰਵਰ ਪੀਰ ਮਨਾਏ?
ਫਿਰ ਮੁਰਗੀ ਦੇ ਗਿਣ ਲੈ ਆਂਡੇ। ਦੇਕੇ ਭਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਭਾਂਡੇ॥
ਕਿਆ ਓਹੁ ਸਰਵਰ ਦੀ ਹੈ ਚੇਲੀ। ਵੰਡ ਚੁਰਮਾ ਸੀ ਓਹੁ ਖੇਲੀ?
ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਤੀ ਸੂਈ ਕੱਲ। ਬੈਠੀ ਹੈ ਘਰ ਤੇਰਾ ਮੱਲ॥
ਬੱਚੇ ਸਤ ਜੋ ਏਸ ਨਿਕਾਲੇ। ਗਈ ਕਦੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਚਾਲੇ?
ਬਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੱਡ ਪਿਛਾਹਾਂ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੁੜਕੇ ਦੇਖ ਅਗਾਹਾਂ॥
ਹਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਘਰੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸ ਦਸ ਬਾਲਕ॥
ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਬਡਾਉਣ ਦਾਇਆ। ਕਿਨ ਇਨ ਸਰਵਰ ਸਖੀ ਮਨਾਯਾ?

ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਰਵਰ ਕਿਆ ਹੈ? ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਬਲਾ ਹੈ?
 ਫੇਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਓਸਦੇ ਭਾਈ। ਨਹੀਂ ਪੂਜਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਈ॥
 ਪੁੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਮਣ ਐਸੇ। ਖੁੱਡੋਂ ਨਿਕਲਨ ਕੀਤੇ ਜੈਸੇ॥
 ਫੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਗੁਰ ਦੇ ਦਾਸ । ਝਟਕਾਂ ਖਾਂਦੇ ਕਰ ਅਰਦਾਸ॥
 ਭੁੱਲ ਪੀਰ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨ ਲੈਂਦੇ। ਨਿੱਤ ਜੈਕਾਰੇ ਪਏ ਗਜੈਂਦੇ॥
 ਦੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਤ੍ਰ ਬਹਾਦਰ । ਬਣੇ ਸਿਪਾਹੀ ਪਾਉਣ ਆਦਰ॥
 ਵਤਰਿ ਕਰਨ ਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਕੇ। ਮੁੜਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਕੇ॥
 ਕਿਆ ਏਹ ਸਰਵਰ ਕਦੇ ਮਨਾਉਣ। ਭੁੱਲ ਓਸਦੇ ਗਾਹੁ ਨ ਜਾਉਣ॥
 ਅਰ ਉੱਦਮ ਜੇ ਹੈ ਤੈਂ ਕਰਨਾ। ਤਾਂ ਸਰਵਰ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਮਰਨਾ॥
 ਜਾ ਹਕੀਮ ਦਾ ਕਹੀਂ ਇਲਾਜ। ਉੱਘੜ ਜਾਇ ਪੀਰ ਦਾ ਪਾਜ॥੪੩॥

ਮੁਲਤਾਨੀਏ

ਦੋਹਰਾ

ਹਾਂ ਇਹ ਤੇਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਦੀ ਠੀਕ।
 ਪਰ ਇਹ ਚਲੀ ਆਵੰਦੀ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਲੀਕ॥ ੪੪॥

ਚੌਪਈ

ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂਦਾ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਮੂਲ ਹਟਾਂਦਾ॥
 ਸਾਰੇ ਪੀਰ ਰੱਬ ਦੇ ਕੀਤੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬਲ ਉਸਤੇ ਲੀਤੇ॥
 ਪਰ ਇਹ ਭੀ ਉਸ ਆਪ ਬਣਾਏ। ਵਲੀ ਗਸ ਕਰਕੇ ਠਹਿਰਾਏ॥
 ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਣ ਦਾ ਡਰ ਸਹੀਏ। ਜੇ ਉਸਦੇ ਕੀਤੇ ਵਿਚ ਰਹੀਏ॥੪੫॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਠੀਕ ਅਸਾਂ ਦੀ ਥਾਤ ਜੇ ਮੰਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਯਾਰ॥
 ਤਾਂ ਛੱਡ ਪਲਾ ਪੀਰ ਦਾ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾਹਿਂ ਚਿਤਾਰ॥ ੪੬॥

ਚੌਪਈ

ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲੀ। ਤੈਂ ਜੋ ਜਗ ਦੀ ਗੀਤ ਨਿਕਾਲੀ॥
 ਸੋ ਭੀ ਸਮਝ ਜਰਾ ਮਨ ਲਾ ਕੇ। ਕਿਆ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤੈਂ ਭਟਕਾ ਕੇ॥

ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਜੇ ਜਾਇ ਕਤਾਰ। ਔਝੜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਖੁਆਰ॥
 ਤਾਂ ਕਿਆ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ। ਸਾਥੀ ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਈ?
 ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਹ ਗਿੱਟੇ ਤੋੜੇ। ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਛੋੜੇ?
 ਸਗੋਂ ਓਹ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਰਦਾ। ਰਸਤਾ ਦਸ ਚਲਾਏ ਘਰ ਦਾ॥
 ਨਾ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਦਾ ਆਪ। ਸਿਰ ਪਰ ਲੈਕੇ ਦੂਣਾ ਪਾਪ॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਹੀਂ। ਜੋ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲੇ ਜਾਹੀਂ॥
 ਇਸ ਮੁਰਖ ਜੋ ਮੰਨਣ ਪੀਰ। ਹੈ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਹੀਰ॥
 ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਦੁਖ ਭਰਦਾ। ਭੋਏਂ ਸੌ ਕੇ ਆਪੇ ਮਰਦਾ॥
 ਪਰ ਤੂੰ ਪਕੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ। ਏਸ ਪੀਰ ਦਾ ਝਗੜਾ ਵੱਢ॥
 ਜੋ ਤੈ ਆਖਿਆ ਰੱਬ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਤੂੰ ਦੱਸ ਕਿਥਾਹੋਂ ਆਇਆ॥
 ਤੂੰ ਭੀ ਤਾਂ ਉਸ ਹੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਤੋਹ ਨੇ ਲੀਤਾ॥
 ਸਗੋਂ ਸਰਵਰ ਤੇ ਭੀ ਚੰਗਾ। ਲੱਭਾ ਜਨਮ ਭਲਾ ਬਿਨ ਮੰਗਾ॥
 ਉਹ ਹੈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਬੇਟਾ। ਤੈਨੂੰ ਆਖਨ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮਨੇਟਾ॥
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਜੋ ਪਰਛਾਵਾਂ। ਨਹੀਂ ਲਿਵੇਦੇ ਤਹ ਸਮਝਾਵਾਂ॥
 ਐਸਾ ਜਨਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਾ ਕੇ। ਕੀ ਲੀਤਾ ਤੈਂ ਦੁਰਕ ਮਨਾ ਕੇ॥
 ਜੇ ਕੁਛ ਚੰਗਾ ਸੀ ਓਹ ਭਾਈ। ਤਾਂ ਤੂੰ ਭੀ ਕਰ ਲੈ ਚੰਗਿਆਈ॥
 ਕਿਉਂ ਮੜੀਆਂ ਪੁਜਣ ਨੂੰ ਜਾਵੇਂ। ਘੱਟਾ ਸਿਰ ਪਰ ਬੈਠਾ ਪਾਵੇਂ॥
 ਜਿਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਰਬ ਬਣਾਏ। ਉਸ ਹੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾਹਿ ਮਨਾਏ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਤੇਰਾ ਹੋਇ ਛੁਟਕਾਰਾ। ਪੂਜੇ ਜਗਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰਾ॥
 ਇਹ ਸਰਵਰ ਥਾ ਕੋਈ ਮੀਆਂ। ਜਿਸਦੇ ਪੁੱਤ ਨ ਕੋਈ ਧੀਆਂ॥
 ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਭਟਕਦਾ ਪਿਆਰੇ। ਦੋਖੀ ਅਸਾਂ ਨ ਮੂਲ ਤੁਮਾਰੇ॥
 ਤੇਰਾ ਹਾਲ ਦੇਖ ਮਨ ਆਈ। ਦੇਵੇਂ ਮੱਤ ਏਸ ਨੂੰ ਕਾਈ॥
 ਸੋ ਤੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਮਝਾਈ। ਅਗੇ ਕਰ ਤੂੰ ਜੋ ਮਨ ਆਈ॥
 ਤੇਰਾ ਨਵਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕੀ ਹਾਨ॥
 ਮੰਨੋਗਾ ਸੁਖ ਹੋਊ ਢੇਰ। ਨਾ ਮੰਨੇ ਦੁਖ ਪਾਵੇਂ ਫੇਰ॥ ੪੭॥

ਸਰਵਰ ਦਾ ਰੋਟ ਦੇਨਾ

ਜਦ ਇਹ ਏਧਰ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦੇ। ਓਧਰ ਲੋਕ ਪਾਥੀਆਂ ਧਰਦੇ॥
 ਖੂਬ ਅੰਗੀਠਾ ਇੱਕ ਲਗਾਇਆ। ਡਾਢਾ ਬਾਲਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਯਾ॥

ਸਵਾ ਮਣੇ ਦਾ ਰੋਟ ਪਕਾਇ। ਦਿੱਤਾ ਉਸਦੇ ਵਿੱਚ ਟਕਾਇ॥
 ਪੱਕ ਲਾਲ ਜਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰਾ। ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਉਹ ਭਾਰਾ॥
 ਫਿਰ ਘਰ ਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰੀ ਮੰਗਾਈ। ਸਾਬਨ ਵਾਂਗਰ ਕਰੀ ਕਟਾਈ॥
 ਦੇ ਟਾਹਰ ਭਰਿਆਈ ਪਸਾਰੇ । ਉਹ ਟੁਕੜੇ ਵਰਤਾਏ ਸਾਰੇ॥
 ਜਾਨ ਬੀਰਨੀ ਸਭਨੇ ਖਾਧਾ। ਕਿਸੇ ਮੂਲ ਨਾ ਪੁਛਿਆ ਪਾਧਾ॥ ੪੮॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ ਇਹ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇ ਹਰਾਨ।
 ਪੁੱਛਨ ਲੱਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਆ ਹਈ ਤੁਵਾਨ॥ ੪੯॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਣ ਖਾਂ ਭਾਈ ਏਧਰ ਆਉ। ਕੀ ਹੈ ਤੇਰਾ ਦੱਸੀਂ ਨਾਉ॥
 ਅਰ ਤੇਰੀ ਕਸ਼ਾ ਜਾਤ ਕਹਾਵੇ। ਗੋਤ ਤੁਸਾਡਾ ਕਿਆ ਬਤਲਾਵੇ॥
 ਇਹ ਕਿਆ ਅੰਨੋ ਕਰੇ ਕੁਅੰਨ। ਮੋਟਾ ਇੱਕ ਪਕਾਕੇ ਮੰਨ॥
 ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਧੇ ਪਵੇ ਗਿਰਾਨੀ। ਵਿੱਡ ਦੁਖੇ ਦੁਖ ਪਾਇ ਪਰਾਨੀ॥
 ਫਿਰ ਤੈਂ ਟੁਕੜੇ ਚੁੱਕ ਬਣਾਏ। ਸਭਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਾਏ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਦਿਸਦੀ ਮੂਰਖਤਾਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਤਰਾਈ॥
 ਮੋਟੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੇ ਚਾਉ। ਖਾਣੇ ਦਾ ਸੀ ਕੁਝ ਸੁਭਾਉ॥
 ਤਾਂ ਡੱਬਲ ਰੋਟੀ ਮੰਗਵਾਂਦਾ। ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਦੇ ਬਹਿਕੇ ਖਾਂਦਾ॥
 ਜਿਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ। ਇਹ ਤਾਂ ਅੰਨ ਕਰੇਂ ਬਰਬਾਦ॥
 ਇਹ ਕਿਨ ਤੈਨੂੰ ਅਕਲ ਸਿਖਾਈ। ਧੰਨ ਤੁਸਾਡੀ ਹੈ ਚਤੁਰਾਈ॥
 ਇਹ ਭੀ ਪੱਬਦੇ ਸੱਚ ਬਤਾਇ। ਕੀ ਹੈ ਖਾਂਦਾ ਪਿਆ ਬਲਾਇ॥ ੫੦॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਣ, ਬਚ ਬੈਠੇ ਹੋ ਦੂਰ।
 ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਜੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜ਼ਰੂਰ॥ ੫੧॥

ਚੌਪਈ

ਮੇਰਾ ਨਾਉਂ ਚਮੇਲਾ ਮੱਲ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਾਡੀ ਭੱਠ॥

ਅਸੀਂ ਖੱਤ੍ਰੀ ਉੱਚੀ ਜਾਤ। ਗੋਤ ਕੁਸ਼ੱਲ ਵਡਾ ਵੱਖਯਾਤ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਸੁਲਤਾਨ। ਜਿਸ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਟ ਮਕਾਨ॥
 ਲਿਆ ਸੁੱਖ ਮੈਂ ਅੱਖੇ ਵੇਲੇ। ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਅਸਾਡਾ ਠੇਲੇ॥
 ਇਹ ਹੈ ਸਾਰੀ ਬਾਤ ਅਸਾਡੀ। ਜਿਸ ਪਰ ਆਈ ਨਜ਼ਰ ਤੁਸਾਡੀ॥੫੨॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੇਹਿਰਾ

ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸੁਣਕੇ ਆਇਆ ਸ਼ੌਂਕ।
 ਕਿਉਂ ਤੇ ਚਾਇ ਗਵਾਇਆ ਐਵੇਂ ਲੋਕ ਪੁਲੋਕ॥੫੩॥

ਚੌਪਈ

ਹਾਇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਇਹ ਜਾਮਾਂ। ਉੱਤਮ ਗੋਤ ਵਡਾ ਅਭਿਰਾਮਾਂ॥
 ਰਘਵੰਸੀ ਹੋਂ ਸੂਰਜ ਵੰਸ। ਉੱਜਲ ਜਗਤ ਵਿਖੇ ਜਿਉਂ ਹੋਂਸ॥
 ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭ ਜਗਤ ਉਚਾਰੇ। ਜੋ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਵਡੇ ਤੁਮਹਾਰੇ॥
 ਤਿਨ ਦੀ ਕੁਲ ਦਾ ਸੱਤਿਆ ਨਾਸ। ਤੈਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਮਝ ਬਿਲਾਸ॥
 ਅਪਣੇ ਵਡਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਛੱਡ। ਅਰ ਲੱਜਾ ਦੀ ਵੇਲੀ ਵੱਢ॥
 ਹੋਇ ਨਿਲੱਜ ਮੁਸਲਮਾਂ ਅੱਗੇ। ਝੁਕ ਝੁਕ ਕਰਨ ਸਲਾਮਾਂ ਲੱਗੇ॥
 ਉਸਦਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕਹਾਯਾ। ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਨ ਕੁੱਝ ਬਨਾਯਾ॥
 ਤੇਰਿਆਂ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹਿ ਕੱਟੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਦੇਕੇ ਵੱਟੀ॥
 ਤੇਰਾ ਐਖਾ ਦੁੱਖ ਗਵਾਇਆ। ਅਰ ਬਿਪਤਾ ਤੇ ਤੁੱਧ ਛਡਾਇਆ॥
 ਐਸੀ ਅਕਲ ਪਿੱਛੇ ਧਿੱਕਾਰ। ਸੌ ਸੌ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ॥
 ਆਉ ਰੱਬ ਤੇ ਕਰ ਡਰ ਅੱਜ। ਉਡਾਉ ਨਹੀਂ ਪਤ ਪਾਕੇ ਛੱਜ॥
 ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਵੱਲ ਮਨ ਲਾਈਂ। ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਨਾ ਪੀਰ ਮਨਾਈਂ॥
 ਅਰ ਨਾ ਮੰਨ ਪਕਾਈਂ ਫੋਰ। ਚੱਲ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰ ਦੇਰ॥
 ਮੋਟੀ ਰੋਟੀ ਜੈਸੀ ਪਾਥੀ। ਖਾਂਦਾ ਪੀਰ ਨਹੀਂ ਉਹ ਹਾਥੀ॥
 ਨਹੀਂ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇਹ ਖਾਣਾ। ਸਮਝ ਰਿਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇ ਸਿਆਣਾ॥
 ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਕੁਲ ਨੂੰ ਦਾਗ ਲਗਾਵੇਂ। ਹੋਇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਪੀਰ ਮਨਾਵੇਂ॥੫੪॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਅੱਛਾ ਸੁਣ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮੈਂ ਕੁਛ ਕਹੂੰ ਵਿਚਾਰ।

ਗੱਲ ਤੁਸਾਡੀ ਸੱਚ ਹੈ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰ॥ ੫੫॥

• ਚੌਪਈ

ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭੀ ਸੋਚਾਂ ਨਿੱਤ। ਜਨਮ ਖੱਤੀ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤ॥

ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਸਾਥੋਂ ਹੀਣਾ। ਜਿੱਕਰ ਧਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਚੀਣਾ॥

ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਅਸਾਂ ਕਿਉਂ ਲਗੇ। ਜਿਉਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਢੱਗੇ॥

ਪਰ ਜਦ ਤੁਸਾਂ ਦੁਗਾਡੇ ਲਾਏ। ਸੁਣਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰਮਾਏ॥

ਇਸ ਪਰ ਕੁਝ ਪੱਕੇ ਹੋ ਗਏ। ਤੁਸਾਂ ਉਲਾਂਭੇ ਸਾਨੂੰ ਦਏ॥

ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਊਂ ਪੱਕਾ। ਦੇਊਂ ਜਾਇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਪੱਕਾ॥

ਅਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਸਮਝਾਊਂ। ਰੋਟ ਪੀਰ ਦਾ ਮੂਲ ਨ ਖਾਊਂ॥

ਕਹੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਏਹੋ ਠੀਕ। ਵਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਾਈਂ ਲੀਕ॥ ੫੬॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਡਿੱਠਾ ਤਦ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਾਂਦਾ ਲੰਬੇ ਰਾਹ॥

ਦੀਵਾ ਬੇਲੀ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿਆ ਹਲਾਵੇ ਬਾਹ॥ ੫੭॥

ਚੌਪਈ

ਦੇਕਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਹਾਕ ਬੁਲਾਇਆ। ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਇਆ॥

ਕਹੀ ਓਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਹੈਂ ਕੌਣ। ਨੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵਾਂਗਰ ਪੈਣ॥

ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਕੰਮ ਕੀ ਕਰਦਾ। ਬਾਹਰ ਦਾ ਕਿ ਅਪਣੇ ਘਰ ਦਾ॥

ਅਰ ਇਹ ਦੀਵਾ ਤੇਰੇ ਪਾਸ। ਲੈ ਕੇ ਚਲਿਆ ਨਾਲ ਹੁਲਾਸ॥

ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੋਗਾ ਇਸ ਜਾਇ। ਬਾਹਰ ਹੈ ਕੋਈ ਤੁਧ ਬਾਇ॥

ਕਿਆ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਬੰਨੇ। ਡੰਗਰ ਹੈਨ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਬੰਨੇ॥

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਇ ਜਗਾਈ। ਓਥੇ ਕਰਮੇਂ ਜਾਇ ਵਿਛਾਈ॥

ਐਡੀ ਸੰਝ ਪਈ ਕਿਉਂ ਚਲਿਆ। ਔਝੜ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਮਲਿਆ॥

ਕੰਡੇ ਕੀੜੇ ਤੇ ਡਰ ਭਾਈ। ਇਹ ਮੈਂ ਗੱਲ ਭਲੀ ਸਮਝਾਈ॥ ੫੮॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਸੱਚੀ ਕਹੀ ਤੈਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋ ਗਈ ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ॥

ਰਿਹਾ ਟੋਲਦਾ ਅਸਾਂ ਦੀ ਖੋਈ ਗਈ ਪਰਾਤ॥ ੫੯॥

ਚੌਪਈ

ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਵੇਰ ਮੈਂ ਆਇਆ। ਛੇਤੀ ਦੀਵਾ ਚਾਇ ਜਗਾਇਆ॥

ਹੈ ਸਰਵਰ ਦਾ ਓਹ ਟਕਾਨਾ। ਜਿਸਨੂੰ ਆਖਨ ਪੀਰ ਸੁਖਾਨਾ॥

ਓਥੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਨ ਜਾਉਂ। ਸੁੱਖੀ ਸੁੱਖਨਾ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਾਉਂ॥

ਮੀਰਾਂ ਦਿੱਤਾ ਮੇਰਾ ਨਾਉਂ। ਪੱੜੀ ਮੇਰੀ ਹੈਗੀ ਮਾਉਂ॥

ਮਹਿਰਿਆ ਦਾ ਮੈਂ ਪੁੱਤ ਕਹਾਵਾਂ। ਦੀਵਾ ਨਿੱਤ ਬਾਲਨੇ ਜਾਵਾਂ॥ ੬੦॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਣ ਖਾਂ ਮੂਰਖ ਮਹਿਰਿਆ ਪੀਰਾਂ ਦਿੱਤਾ ਨਾਉਂ।

ਤੈਂ ਕੀ ਚਾਇ ਰਖਾਇਆ ਠੱਠੇ ਕਰੇ ਗਰਾਉਂ॥ ੬੧॥

ਚੌਪਈ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੂੰ ਰੋਇਆ॥

ਭਰੇਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਫਿਰ ਤੂੰ ਪਾਣੀ। ਪਾਈ ਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਮਧਾਣੀ॥

ਚੌਕੇ ਦੇ ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਵੇਂ। ਆਪੇ ਭਾਂਡੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆਵੇਂ॥

ਕਰੇਂ ਭਰਿਸ਼ਟ ਨਗਰ ਦੇ ਲੋਕ। ਨਾਲ ਪੀਰ ਦੀ ਦੇਕੇ ਭੋਕ॥

ਸੁਣ ਭੈੜੇ ਤੈਂ ਇਹ ਕੁਕਰਮ। ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਮਰਮ॥

ਇਸ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਰਖੇਂ। ਏਹ ਸੁਆਦ ਓਸਤੇ ਚੱਖੇਂ॥

ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਦਾਸ। ਤੂੰ ਬਣ ਗਿਆ ਜਾਇ ਉਸ ਪਾਸ॥

ਜੋ ਸੀ ਉਸਦਾ ਭਾਈ ਚਾਰਾ। ਸੋ ਉਸਤੇ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿਨਾਰਾ॥

ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਕਾਬੂ ਆਇਆ। ਦੀਵੇ ਉੱਪਰ ਨੌਕਰ ਲਾਇਆ॥

ਫਿਰ ਸੁੰਨੇ ਘਰ ਜਾਇ ਜਗਾਵੇਂ। ਚਮਗਾਦੜ ਨੂੰ ਲੋਇ ਦਿਖਾਵੇਂ॥

ਬਿਨ ਦੱਮਾਂ ਤੇ ਭਇਆ ਗੁਲਾਮ। ਕਹੇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਜਾਇ ਸਲਾਮ॥
 ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁਛ ਭਾਈ। ਮੱਤ ਕਮੀਣਾਂ ਵਾਲੀ ਆਈ॥
 ਛੱਡ ਦੇ ਗਧਿਆਂ ਵਾਲੀ ਚਾਲ। ਦੀਵਾ ਮਾਰ ਜ਼ਿਮੀਂ ਦੇ ਨਾਲ॥
 ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਜਾਈਂ। ਮੁੜ ਕੇ ਦੀਵਾ ਨਾਹਿਂ ਜਲਾਈਂ॥
 ਪਰ ਜੇ ਵੇਹਲਾ ਰਹ ਨਾਸੱਕੇਂ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਨਾ ਮਨ ਅੱਕੇ॥
 ਤਾਂ ਘਰ ਨਿੱਤ ਅਸਾਡੇ ਆਈਂ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਗਾਗਰ ਭਰ ਲਿਆਈਂ॥
 ਦੋਨੋਂ ਵਕਤ ਲਈਂ ਦੇ ਰੋਟੀ। ਠੀਕ ਚੱਕੁਲੇ ਜੇਹੀ ਮੋਟੀ॥
 ਹਾੜੀ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ ਦਾਣੇਂ। ਲੇਵੀਂ ਜੋ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਖਾਣੇਂ॥
 ਦੱਸ ਪੀਰ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦਿੰਦਾ। ਤੇਲ ਰੋਜ਼ ਦਮੜੀ ਦਾ ਲਿੰਦਾ॥
 ਵੇਰ ਮੁਖਤ ਦੀ ਦਏ ਵਿਗਾਰ। ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਮਾਰ॥
 ਚਲ ਮੁੰਡਿਆ ਐਵੇਂ ਨਾ ਬੋਲ। ਪਾਣੀ ਭਰ ਲੈਕੇ ਹੱਥ ਡੋਲ॥
 ਪੀਰ ਪੁਆੜਾ ਗਲ ਨਾ ਪਾਉ। ਤੈਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਕੁੱਦਾ ਚਾਉ॥
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਉ। ਸੁਖੀਆ ਕਰ ਲੈ ਅਪਣਾ ਜੀਉ॥
 ਪੀਰਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੂੰ ਚਾ ਮਾਰ। ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਹੋ ਜਨਮ ਸਵਾਰ॥
 ਜਿਸਤੇ ਪੀਰ ਪਰੇ ਹਟ ਜਾਉ। ਮੁੜਕੇ ਮੁੱਖ ਨ ਕਦੇ ਦਿਖਾਉ॥ ੬੨॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਭਲਾ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਤੇਰਾ ਦਾਸ॥

ਕੱਲ ਸਵੇਰੇ ਆਵਸਾਂ ਝਬਦੇ ਤੇਰੇ ਪਾਸ॥ ੬੩॥

ਚੌਪਈ

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੈ ਸਮਝਾਇਆ। ਦੇਖੇ ਹੋਰ ਇੱਕ ਹੈ ਆਇਆ॥

ਜਾਂਦਾ ਓਸੇ ਰਸਤੇ ਦੌੜਾ। ਕੈਡਾ ਕਦਮ ਉਠਾਵੇ ਚੌੜਾ॥

ਅਰ ਭੇਟਾ ਕੁਛ ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ। ਜਾਂਦਾ ਬਣ ਸਰਵਰ ਦਾ ਦਾਸ॥

ਉਸ ਨੂੰ ਭੀ ਚਾ ਕੁਛ ਸਮਝਾਵੇ। ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਬਾਤ ਸੁਣਾਵੇ॥

ਜਿਸਤੇ ਹੋਰ ਅਸਾਡਾ ਸਾਥੀ। ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਬੰਨੇ ਭਾਈ॥

ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੇ ਦੋ ਹਨ ਗਿਆਰਾਂ। ਕਰੀਏ ਰਲਕੇ ਖੂਬ ਬਹਾਰਾਂ॥ ੬੪॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਦੇਖ ਓਸ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਹੀ ਲੀਤਾ ਚਾਇ ਬੁਲਾਇ॥

ਉਇ ਮੁੰਡਿਆ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ ਕੇਹੜੀ ਵੱਲੇ ਜਾਇ॥ ੬੫॥

ਚੌਪਈ

ਇਹ ਕੀ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤੈਂ ਲੀਤਾ॥ ਉੱਪਰ ਪੱਲਾ ਚਾਦਰ ਕੀਤਾ॥

ਕਿੱਥੇ ਨੂੰ ਇਹ ਲੈ ਕੇ ਚਲਿਆ। ਹਈ ਪਰੋਸਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਘੱਲਿਆ॥

ਸਾਨੂੰ ਭੀ ਕੁਝ ਚਾਇ ਛਕਾਉ। ਕੱਲਾ ਹੀ ਨਾ ਦਾਉ ਲਗਾਉ॥

ਦੱਸ ਨਾਉਂ ਕੀ ਤੇਰਾ ਭਾਈ। ਕਿਤਨੇ ਹੋਰ ਤੁੱਧ ਦੇ ਭਾਈ॥ ੬੬॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਮੈਂ ਰੁਲਦੁ ਤਰਖਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤ ਵੱਡਾ ਹਾਂ ਆਪ॥

ਕੰਮ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਬੁੱਢਾ ਬਾਪ॥ ੬੭॥

ਚੌਪਈ

ਤਿਲਕੁ ਨਾਉਂ ਬਾਪ ਨੇ ਧਰਿਆ। ਪੂਜ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ॥

ਏਹ ਚੂਰਮਾ ਹੈ ਹਥ ਮੇਰੇ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਾਂ ਚੇਰੇ॥

ਸੁੱਖ ਲਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਦਿਹਾੜੇ। ਅੱਜ ਏਸ ਨੂੰ ਆਵਾਂ ਚਾਹੜੇ॥

ਕਹੋ ਤੁਸੀਂ ਕਿਆ ਕਹਿਨਾ ਮੈਨੂੰ। ਦੱਸ ਬੁਲਾਇਆ ਹਾਂ ਹੁਣ ਕੈਨੂੰ॥

ਦੇਹੁ ਸੁਣਾਇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ। ਏਹ ਚੂਰਮਾਂ ਚਾਇ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ॥ ੬੮॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਬੈਠ ਨਿਕੰਮਿਆਂ ਗੱਲ ਤੈਂ ਦਿੱਤੀ ਸਭ ਗਵਾਇ॥

ਮੇਰਾ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਡਾਵਾ ਦਿਲ ਦੁਖ ਪਾਇ॥ ੬੯॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਣ ਮੁੰਡਿਆ ਨਾ ਤੇਰਾ ਦੋਸ। ਬਾਪ ਤੁੱਧ ਦੇ ਖੋਈ ਹੋਸ॥

ਜਿਸ ਦੇ ਰੁਲਦੁ ਹੋਕੇ ਰੁਲਿਆ। ਜਾਇ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਪਰ ਛੁੱਲਿਆ॥

ਅਰ ਤੈਂ ਤਿਲਕੁ ਨਾਮ ਧਰਾਕੇ। ਕਿਆ ਜਸ ਲੀਤਾ ਤਿਲਕੁ ਲਗਾਕੇ॥
 ਗੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਇਆ। ਜਨਮ ਕੁਮੱਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪੋਇਆ॥
 ਕਿਤਨੇ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ ਭਾਰੇ। ਚੰਗੇ ਬਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰੇ॥
 ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋਇ ਸਰਦਾਰ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਕਰਨ ਬਹਾਰ॥
 ਪਕੜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ ਖੁਕਾਏ। ਆਕੜ ਖਾਂ ਭੀ ਚਾ ਨਿਵਾਏ॥
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪਿਆਰੇ। ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੀਰ ਚਿਤਾਰੇ॥
 ਤੈਨੂੰ ਦੇਖ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਰੁਲਦੂ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਸੁਹਾਈ॥
 ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੁਰਖ ਵਡਾ ਗੁਆਰ। ਜੋ ਹੈਂ ਹੁੰਦਾ ਪਿਆ ਖੁਆਰ॥
 ਐਡੀ ਕੌਮ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣੀ। ਦੁੱਧੋਂ ਕਰੇ ਵੱਖਰਾ ਪਾਣੀ॥
 ਵੱਡੇ ਚਤੁਰ ਤੁਸਾਡੇ ਲੋਗ। ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਘਾ ਜੋਗ॥
 ਰਹਿਣ ਪਵਿਤ੍ਰ ਧਰਮ ਸੁਭਾਉ। ਭਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਰੱਖਣ ਚਾਉ॥
 ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਕੀ ਵੱਗੀ ਮਾਰ। ਜਿਸਤੇ ਹੋਇਆ ਵਡਾ ਗੁਵਾਰ॥
 ਮੀਏਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਖਾਣਾ। ਢੋਵਣ ਲੱਗਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿਆਣਾ॥
 ਕਿਆ ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬਣਾ ਰਸੋਈਆ। ਲੱਗਾ ਖੂਬ ਪਕਾਉਨ ਪੋਈਆ॥
 ਏਹੁ ਚੂਰਮਾ ਉਸਨੂੰ ਦੇਵੇਂ। ਕਹੁ ਮੁਰਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਆ ਲੇਵੇਂ॥
 ਤੇਰੇ ਹੀ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਖਾਵੇ। ਹੋਰ ਪੀਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਆਵੇ॥
 ਅਰ ਤੈਂ ਮੀਆਂ ਖੂਬ ਰਜਾਕੇ। ਕਿਆ ਲੀਤਾ ਇਹ ਅੰਨ ਗੁਵਾਕੇ॥
 ਤੈਂ ਰੁਲਦੂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਰੁਲਾਇਆ। ਛੱਡ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪੀਰ ਰਜਾਇਆ॥
 ਜੋ ਤੂੰ ਚੰਗੀ ਕਰਦਾ ਗੱਲ। ਬਾਪ ਰਜਾਇ ਲਵੇਂਦਾ ਭੱਲ॥
 ਬੁੱਢਾ ਬਾਪ ਭੁੱਖ ਤੇ ਮਰਦਾ। ਸਰਵਰ ਹੇਤ ਚੂਰਮਾ ਕਰਦਾ॥
 ਜੇ ਨਾ ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਜਮਾਤ। ਅੰਗ ਸਾਕ ਨਾ ਪੁੱਛੇ ਬਾਤ॥
 ਉਸ ਪਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇਤਨਾ ਦਿਆਲ। ਜਾਂਦਾ ਭਰੀ ਚੂਰਮੇ ਬਾਲ॥
 ਬਾਪ ਵਿਚਾਰਾ ਬੈਠਾ ਭੁੱਖਾ। ਅੰਨ ਨ ਦੇਵੇਂ ਰੁੱਖਾ ਸੁੱਖਾ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਕੰਨ ਨੂੰ ਲਾਉ। ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਉ॥
 ਧਰੀਂ ਬਾਪ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਕੇ। ਦੇਉ ਅਸੀਸ ਏਸ ਨੂੰ ਖਾਕੇ॥
 ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸਵਾਰੂ ਸਾਰਾ। ਦੱਸ ਪੀਰ ਕਿਆ ਕਰੂ ਤਿਹਾਰਾ॥
 ਅਰ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਦਾਈਂ। ਨਾਲ ਬਾਪ ਨੂੰ ਚਾਇ ਸਜਾਈਂ॥
 ਜਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਕਰਸੇਂ ਪਾਨ। ਆਪੇ ਛੱਡ ਜਾਏ ਸੁਲਤਾਨ॥
 ਹੋਇ ਸੁਖੀ ਘਰ ਅੰਦਰ ਵੱਸੀਂ। ਪਾਗਲ ਵਾਂਗ ਨ ਐਵੇਂ ਨੱਸੀ॥੭੦॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਬਚਨ ਤੁਸਾਡਾ ਮੰਨਕੇ ਮੈਂ ਨਾ ਜਾਉਂ ਫੇਰ॥

ਇਹ ਖਾ ਲੇਵੇ ਚੂਰਮਾ ਰਤੀ ਨ ਲਾਵੇਂ ਦੇਰ॥ ੭੧॥

ਚੌਪਈ

ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਹੋਰ। ਖਾਵੇਗਾ ਜਿਤਨਾ ਹੈ ਚੋਰ॥

ਅਰ ਇਹ ਘਰ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਖਾਇ ਲਵੇਂ ਜਿਤਨਾ ਮਨ ਭਾਣਾ॥

ਇਹ ਹੈ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡਾ ਫਾਂਦਾ। ਜਿਸਤੇ ਹਾਂ ਅਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ॥

ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਅੱਗੇ ਕਰਿਆ। ਦੇਖ ਸਿੱਖ ਇਹ ਬਚਨ ਉਚਰਿਆ॥ ੭੨॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਪਰੇ ਪਰੇ ਕਰ ਏਸਨੂੰ ਨੇੜੇ ਮੂਲ ਨ ਲਿਆਉ॥

ਨਜ਼ਰੋਂ ਪਰੇ ਲਜਾਇਕੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾ ਪਾਉ॥ ੭੩॥

ਚੌਪਈ

ਮੈਂ ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਈ। ਤੂੰ ਹੈਂ ਕੋਈ ਵਡਾ ਸੁਦਾਈ॥

ਏਹ ਚੂਰਮਾ ਸਾਨੂੰ ਐਸਾ। ਮਹਾਂ ਮਲੀਨ ਅੰਨ ਹੈਂ ਜੈਸਾ॥

ਮੀਏਂ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾਉਂ। ਉਸਦੇ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਉਂ॥

ਮਨ ਮਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਨ ਖਲਾਵੇਂ। ਤੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਾਗ ਲਗਾਵੇਂ॥

ਦੇਕੇ ਮੁੱਠ ਚੂਰਮਾ ਪਾਈਆ। ਲੱਗਾ ਹੈਂ ਕਰਨੇ ਤਨਖਾਹੀਆ॥

ਚੁੱਕ ਉਸੇ ਹਾਂਡੀ ਵਿੱਚ ਪਾਈਂ। ਐਵੇਂ ਧਰਮ ਨ ਕਿਤੇ ਗੁਆਈਂ॥ ੭੪॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਮੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਖਬਰ ਨ ਕਾਇ॥

ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ ਨ ਕੋਈ ਖਾਇ॥ ੭੫॥

ਚੌਪਈ

ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵੱਡੀ ਹੈ ਭਾਰੀ। ਮੈਂ ਅਗੇ ਨਾ ਕਦੇ ਵਿਚਾਰੀ॥

ਸਿੰਘ ਅਸਾਡਾ ਨਾਹੀ ਖਾਂਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਨੀਚਾਂ ਨਾਲ ਰਲਾਂਦੇ॥
 ਜਿੱਕੁਰ ਨੀਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਨਣ। ਤੇਹਾ ਸਾਨੂੰ ਸਿੰਘ ਪਛਾਨਣ॥
 ਅਰ ਸੁਲਤਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਡਰਦਾ। ਇਨ ਕਾ ਵਾਲ ਨ ਵਿੰਗਾ ਕਰਦਾ॥
 ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਰੁਧ ਪੁਆਵੇ। ਓਹ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਨਸਿਆ ਜਾਵੇ॥
 ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਪਟਕਾਵੇ। ਸੋ ਸਿੰਘਾਂ ਅਗੇ ਲੁਕ ਜਾਵੇ॥
 ਡਿੱਠੀ ਗੱਲ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ। ਹੈ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗੀਤ ਨਿਰਾਲੀ॥
 ਜੇ ਸੁਲਤਾਨੋਂ ਭੀ ਹਨ ਤਕੜੇ। ਸਾਡੇ ਵਾਗੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨ ਪਕੜੇ॥
 ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਹੋਇ ਦਲੇਰ। ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਘੇਰ॥
 ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਓਹ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਾਏ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਵਾਏ॥
 ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਸਿਰ ਦੁਖਦਾ। ਬਾਪੂ ਡਰਦਾ ਸੁਖਾਂ ਸੁਖਦਾ॥
 ਅਰ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਖੇਡ ਖਿਡਾਵੇ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਡੌਰੂ ਵਾਂਗ ਹਿਲਾਵੇ॥
 ਝਟਕਾ ਖਾਣ ਨਹੀਂ ਓਹ ਦੋਂਦਾ। ਜੇ ਖਾਵਾਂ ਤਾਂ ਬਦਲਾ ਲੈਂਦਾ॥
 ਓਹੋ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪੀਰ। ਸਿੰਘਾਂ ਅਗੇ ਧਰੇ ਨ ਧੀਰ॥
 ਨਾਉਂ ਸੁਣੇ ਤੇ ਡਰਦਾ ਅੰਝ। ਸ਼ੇਰਾਂ ਅਗੇ ਜਿੱਕਰ ਮੰਝ॥
 ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਬੋਲਿਆ ਫੇਰ। ਭਈ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹੁਣ ਦੇਰ॥
 ਕਰੂੰ ਆਇ ਦਰਬਨ ਮੈਂ ਤੇਰਾ। ਪੂਰਣ ਭਾਗ ਹੋਇ ਜਦ ਮੇਰਾ॥
 ਅਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੈਂ ਛਕੂੰ ਜ਼ਰੂਰ। ਏਸ ਬਖੇੜੇ ਤੋਂ ਹੋ ਦੂਰ॥
 ਮੈਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਓ ਆਪ। ਅੱਛਾ ਹੈ ਜੇ ਮੰਨੇ ਬਾਪ॥
 ਜੇ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਓਹ ਜਾਣੇ। ਕਿਉਂ ਗਲ ਪੈਣਾ ਅਸੀਂ ਧਿਗਾਣੇ॥
 ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਜਦ ਉਹ ਗਇਆ। ਭਾਣਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਦ ਭਯਾ॥
 ਏਧਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਯਾ ਵੇਲੇ। ਹਸਤੀ ਵਾਂਗ ਮਸਤ ਹੋ ਪੇਲੇ॥
 ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਏਧਰ ਓਧਰ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਵੇ॥
 ਕਿਆ ਦੇਖੇ ਇੱਕ ਚਾਦਰ ਤਾਨ। ਧਰਤੀ ਪਰ ਸੋਗਿਆ ਅਜਾਨ॥੧੬॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਿਰਾ

ਦੇਖ ਓਸ ਨੂੰ ਤਰਸ ਕਰ ਜਾਕੇ ਲਿਆ ਉਠਾਲ।
 ਲੱਗਾ ਪੁੱਛਣ ਵਾਰਤਾ ਅਪਣੇ ਕੋਲ ਬਠਾਲ॥੧੭॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਣ ਖਾਂ ਭਾਈ ਤੂੰ ਹੈਂ ਕੌਣ। ਆਇਆ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਸੌਣ॥
 ਬੁੱਢਾ ਤੇਰਾ ਹਈ ਸਰੀਰ। ਐਥੇ ਕੰਡੇ ਚੁਭਨ ਕਰੀਰ॥
 ਕਿਆ ਤੇਰੇ ਘਰ ਜਾਗਾ ਨਾਹੀਂ। ਯਾ ਨਾ ਸੌਦਾ ਟੱਬਰ ਮਾਹੀਂ॥
 ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਚਾ ਕੱਢਿਆ ਬਾਹਰ। ਫਿਰ ਤੈਂ ਕੀਤਾ ਕੁੱਝ ਨ ਆਹਰ॥
 ਮੰਜਾ ਭੀ ਘਰ ਤੇ ਨਾ ਲਿੱਤਾ। ਯਾ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਘਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਧਰਤੀ ਪਰ ਹੈਂ ਲੇਟਾ। ਅੱਛਾ ਨਾਹੀਂ ਤੇਰਾ ਬੇਟਾ॥
 ਜਿਸ ਨੇ ਝੁੱਗੇ ਤੇ ਚਾ ਕੱਢਿਆ। ਜੀਵੰਦੜੇ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢਿਆ॥
 ਪਰ ਤੂੰ ਭੀ ਹੁਣ ਛੱਡ ਖਿਆਲ। ਚੱਲ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ॥
 ਰੁੱਖਾਂ ਮਿੱਸਾ ਭੋਜਨ ਖਾਈਂ। ਘਰਦਿਆਂ ਵਲ ਮੂਲ ਨਾ ਜਾਈਂ॥
 ਮੰਜਾ ਵਿੱਚ ਤਬੇਲੇ ਡਾਹ। ਰਹੁ ਜਿਕਰ ਭਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ॥ ੭੮॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਧੰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਵਧੇ ਤੁਸਾਂ ਪਰਤਾਪ॥
 ਲੋਗ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਗਏ ਮਾਈ ਬਾਪ॥ ੭੯॥

ਚੌਪਈ

ਘਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨ ਮੈਨੂੰ ਲੜਿਆ। ਮੈਂ ਹਾਂ ਹੋਰ ਉਪਾਧੀ ਫੜਿਆ॥
 ਚੌਕੀ ਸੁੱਖ ਪੀਰ ਦੀ ਲੀਤੀ। ਅੱਜ ਤੀਕ ਨਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਮੈਂ ਪਾਇਆ। ਐਥੇ ਚੌਕੀ ਭਰਨੇ ਆਇਆ॥
 ਕਰੀਂ ਸੁੱਖਨਾ ਪੂਰੀ ਅੱਜ। ਪੀਰ ਲਊ ਪੜਦੇ ਸਭ ਕੱਜ॥
 ਤਾਂਤੇ ਆਪ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਓ। ਮੇਰੇ ਪਰ ਨਾ ਕੁਝ ਘਬਰਾਓ॥
 ਉੱਠ ਸਵੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਊਂ। ਡੰਗਰ ਵੱਢੇ ਨੀਰਾ ਪਾਊਂ॥
 ਹੈ ਸੁਲਤਾਨੀ ਮੇਰਾ ਨਾਉਂ। ਪੁੱਠੇ ਵੇਹੜੇ ਸਾਡਾ ਬਾਉਂ॥
 ਅੱਖੀਂ ਨੇਬ ਹਾਂ ਜਾਤੋਂ ਹੁੰਦੇ। ਜਿਨ ਨੇ ਕਈ ਗੁੰਦਨੇ ਗੁੰਦੇ॥ ੮੦॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਧੌਲੀ ਦਾੜੀ ਤੁਧ ਦੀ ਹੋਈ ਧੁੱਪਾਂ ਨਾਲ।

ਹੋਇ ਸਿਆਣਾ ਜਿਸਨੇ ਟੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਾਲ॥੮੧॥

ਚੌਪਈ

ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਲਾ ਦਿਸਾਵੇਂ। ਭੁੱਟ ਭੁੱਟ ਬਾਤਾਂ ਸਮਝਾਵੇਂ॥
 ਪਰ ਕਿਆ ਅਕਲ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਪਾਈ। ਸਿਆਣਾ ਹੋਕੇ ਬਣੇ ਸੁਦਾਈ॥
 ਆਖਣ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕੈਹਿਲਾਵੇਂ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਪੈਰ ਪੁਜਾਵੇਂ॥
 ਜਿਸਨੇ ਧਰਤੀ ਪਰ ਲਿਟਵਾਇਆ। ਮੰਜਾ ਭੀ ਨਾ ਲੈਣਾ ਪਾਇਆ॥
 ਮੁਰਦੇ ਵਾਂਗ ਲੇਟਦਾ ਪਾਜ਼ੀ। ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਹੋ ਕੇ ਗਾਜ਼ੀ॥
 ਇਸ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ। ਆਕੇ ਐਥੇ ਹੋਇਆ ਜਿੱਚ॥
 ਕੰਨ ਖਜ਼ੂਰਾ ਨਿਕਲ ਆਵੇ। ਤੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਵੜ ਜਾਵੇ॥
 ਮਰ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦੁਖ ਦੇ ਨਾਲ। ਦੇਖੇ ਫੇਰ ਪੀਰ ਦਾ ਹਾਲ॥
 ਸੱਪ ਸਲੂਪੀ ਨਿਕਲੇ ਕੋਈ। ਤੇਰੇ ਹੇਠ ਆਇਕੇ ਕੋਈ॥
 ਮਾਰੇ ਡੰਗ ਤੇਗ ਦੇ ਸਾਨੀ। ਆਵੇ ਯਾਦ ਤਦੋਂ ਤੁਧ ਨਾਨੀ॥
 ਯਾ ਆ ਚੌਰ ਕਪੜੇ ਲਾਹੁਣ। ਗਿੱਦੜ ਵਾਂਗ ਇਕੱਲਾ ਫਾਹੁਣ॥
 ਡਾਂਗਾਂ ਦੀ ਓਹ ਕਰਕੇ ਮਾਰ। ਲੀੜੇ ਲੇਵਨ ਤੁਰਤ ਉਤਾਰ॥
 ਨੰਗ ਧੜੰਗਾ ਜਦ ਹੋ ਜਾਵੇਂ। ਵਾਂਗ ਭੂਤਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਵੇਂ॥
 ਦੇਹ ਹਸਨ ਨਗਰੀ ਦੇ ਲੋਗ। ਤੇਰੇ ਭਾ ਦਾ ਵਰਤੇ ਸੋਗ॥
 ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਤੇਰਾ ਸੁਲਤਾਣ। ਆਊਗਾ ਉਸ ਵਕਤ ਫੁਡਾਣ॥
 ਚਲ ਲੰਮਾ ਐਥੇ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਦੇਹੀ ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਂਦਾ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਪੀਰ ਨ ਮੰਨ। ਸਗੋਂ ਭਾਂਡਾ ਇਸਦਾ ਭੰਨ॥
 ਅਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾ ਸਮਝਾਈਂ। ਸਰਵਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਈਂ॥
 ਅਰ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤੇਰਾ ਘਰ ਹੈ॥
 ਤਾਂ ਤੂੰ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਦਾ ਹੋਕੇ। ਬੈਠ ਨਸੰਗ ਪੀਰ ਡਰ ਥੋਕੇ॥ ੮੨॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਣਕੇ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਗਿਆ ਉਹ ਆਪ ॥

ਪਰ ਡਰਦਾ ਨਾ ਉੱਠਿਆ ਚੜ੍ਹ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਪ॥ ੮੩॥

ਚੌਪਈ

ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਏਹ ਸੁਣਾਈ। ਸੱਤ ਬਚਨ ਜੀ ਜੋ ਫੁਰਮਾਈ॥

ਕਰਾਂ ਹੋਇਕੇ ਖੂਬ ਦਲੇਰ। ਚੌਂਕੀ ਭਰੂਂ ਨ ਮੁੜਕੇ ਫੇਰ॥
 ਪਰ ਮੈਂ ਅਜ ਨਹੀਂ ਘਰ ਜਾਂਦਾ। ਚੁੱਕ ਬਿਸਤਰਾ ਅਪਣਾ ਆਂਦਾ॥
 ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ। ਉਪਦੇਸ਼ ਭਲਾਈ ਦਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ॥
 ਮਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੋ ਚਾਉ। ਬਣੂੰ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਲੱਗੂ ਦਾਉ॥
 ਪਰ ਮੇਰਾ ਟੱਬਰ ਜੋ ਸਾਰਾ। ਪੰਜ ਪੀਰੀਆ ਹਈ ਨਿਕਾਰਾ॥
 ਝਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਏਧਰ ਲਿਆਉਂ। ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚਾਇ ਛਕਾਉ॥੮੪॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਗ

ਦੋਹਰਾ

ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਇਆ ਤੁਰਦਾ ਇੱਕ ਵਹੀਰ॥
 ਪੈਰੀਂ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ ਥੱਕੇ ਸੱਭ ਸਰੀਰ॥ ੮੫॥

ਚੌਪਈ

ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਅਰ ਪਿੱਠਾਂ ਲਾਲ। ਧਰੀ ਗਠੜੀਆਂ ਮੰਦਾ ਹਾਲ॥
 ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਉਡ ਸਾਰੀ। ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਪਈ ਅਕਲ ਸਭ ਮਾਰੀ॥
 ਲੱਗੇ ਪੁੱਛਣ ਕੋਈ ਟਕਾਣਾ। ਰਾਤ ਵਸੇਰਾ ਹੋ ਕਰ ਜਾਣਾ॥
 ਜਦ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਲਈ। ਤਦੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਓਸਨੇ ਦਈ॥
 ਕਹੀ ਚਲੇ ਐਧਰ ਨੂੰ ਆਵੇਂ। ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰ ਟਕਰਾਵੇਂ॥
 ਇਤਨਾ ਸੁਣਕੇ ਜਦ ਉਹ ਆਏ। ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ॥
 ਵਿੱਚ ਤਬੇਲੇ ਡੇਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੇ ਭੇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿੱਤਾ॥ ੮੬॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਿਥੋਂ ਆਏ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਅਰ ਜਾਓ ਕਿਤ ਓਰ।
 ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਫਿਰ ਰਹੇ ਜਿੱਕਰ ਕਾਲੇ ਚੌਰ॥ ੮੭॥

ਚੌਪਈ

ਖੁੱਚੀਂ ਘੱਟਾ ਛਾਣਿਆਂ ਤੁੱਧ। ਆਪਣੇ ਤਨ ਦੀ ਨਾਹੀਂ ਸੁੱਧ॥

ਭਾਰ ਗਠੜੀਆਂ ਦਾ ਨਾ ਥੋੜ੍ਹਾ। ਜਿਸਨੇ ਸਿਰ ਮੋਢਾ ਹੈ ਤੋੜਾ॥
 ਕਿੱਥੋਂ ਦੀ ਹੈ ਕਰੀ ਤਿਆਗੀ। ਉੱਜੜ ਚੱਲੇ ਵਾਂਗ ਬਿਗਾਰੀ॥
 ਅਰ ਇਹ ਇੱਕ ਭਰਾਈ ਥੱਗਾ। ਲਾਵੇ ਖੂਬ ਢੋਲ ਨੂੰ ਡੱਗਾ॥
 ਕਿਆ ਹੈ ਛਿੰਝ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਪਾਈ। ਮਾਲੀ ਉਪਰ ਕਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ॥
 ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾਵੇ ਸੁਆਰਾ। ਇਹ ਕਿਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਵਰਤਾਰਾ॥
 ਨਾਲ ਤੀਵੀਆਂ ਮਾਰੀ ਝੁੰਮ। ਰਹੀਆਂ ਬੈਠ ਹੋਇਕੇ ਗੁੰਮ॥
 ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਘਰ ਤੇ ਆਂਦਾ। ਓਥੇ ਰਿਹਾ ਨ ਸੀ ਕਿਆ ਜਾਂਦਾ॥੮੮॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏ

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਣੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕੇ ਥਕੇਵੇਂ ਤੰਗ॥
 ਅਸੀਂ ਸਭੇ ਮਿਲਕੇ ਚਲੇ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਗ॥ ੮੯॥

ਚੌਪਈ

ਪੀਰ ਭਾਈ ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੱਠੇ। ਸਰਵਰ ਦੇ ਪੂਜਣ ਨੂੰ ਨੱਠੇ॥
 ਇਹ ਨਾਰਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ। ਪੀਰ ਭੈਣਾਂ ਹਨ ਸਾਡੀ ਭਾਲ॥
 ਸੁਖਾਂ ਸੁੱਖ ਲਈਆਂ ਸਨ ਬਹਿਕੇ। ਪੂਰੀ ਕਰੀਏ ਦੁਖ ਸੁੱਖ ਸਹਿਕੇ॥
 ਨਹੀਂ ਪੀਰ ਜਦ ਗੁੱਸੇ ਹੋਊ। ਸਾਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਤੇ ਖੋਊ॥
 ਮੁੰਡੇ ਧੀਆਂ ਡੰਗਰ ਮਾਰੂ। ਵਸਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਚਾਇ ਉਜਾੜੂ॥
 ਇਸ ਡਰ ਸਭੇ ਨਗਾਹੇ ਚੱਲੇ। ਲੰਮੇਂ ਸਭਨਾਂ ਰਸਤੇ ਮੱਲੇ॥੯੦॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਮੈਨੂੰ ਲਾਇ॥
 ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੀਰ ਦੀ ਗਲ ਪਾ ਲਈ ਬਲਾਇ॥ ੯੧॥

ਚੌਪਈ

ਸਿਰੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿੱਸਨ ਕੇਸ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਚੰਗਾ ਭੇਸ॥

ਫਿਰ ਕਿਆ ਤੁੱਲ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਵੱਗੀ। ਭੈੜੀ ਵਾਉ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਲਗੀ॥
 ਸਕਲੋਂ ਚੰਗੇ ਦਿਸੋ ਸਾਰੇ। ਅਕਲੋਂ ਦੂਜੇ ਅਹਮਕ ਭਾਰੇ॥
 ਜਾਣ ਲਿਆ ਅਸਲੀ ਹੋ ਫੱਕੜ। ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਧੱਕੜ॥
 ਗੁਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਤਿਆਗੀ ਭੈੜੇ। ਔਖੜ ਰਸਤੇ ਪਏ ਅਵੈੜੇ॥
 ਕਹੋ ਪੀਰ ਜੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਊ। ਸਾਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਤੇ ਖੋਊ?
 ਪ੍ਰਿਥ ਅਕਲ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਭਾਈ। ਹੋ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਲੱਗ ਸੁਦਾਈ॥
 ਯਾ ਮਲਵਈ ਅਕਲ ਤੇ ਖਾਲੀ। ਮੈਨ ਦੁਆਬੀਏ ਪਏ ਕੁਚਾਲੀ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਬੁਝਦਿਲ ਹੋ ਕਮਜੋਰ। ਸਰਵਰ ਦੇ ਬਣ ਬੈਠੇ ਢੋਰ॥
 ਗਿਰਦੇ ਜੋ ਹਨ ਸਿੰਘ ਤੁਮਾਰੇ। ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਆ ਰਹੇ ਸੁਖਾਰੇ॥
 ਨਹੀਂ ਸੁਲਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇੜੇ। ਡਰਦਾ ਮੂਲ ਨ ਆਵੇ ਨੇੜੇ॥੯੨॥

ਦੋਹਰਾ

ਤੁੱਧ ਜਿਹਾ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਤ॥
 ਆਇ ਜਿਨਾਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਰਵਰ ਵਾਲਾ ਭੂਤ॥ ੯੩॥

ਚੌਪਈ

ਜਾਓ ਉੱਠ ਸਵੇਰੇ ਘਰ ਤੇ । ਕਿਉਂ ਚੱਲੇ ਮੰਨਣ ਹੋ ਡਰ ਤੇ॥
 ਠਵੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਜਾਵਾਂ। ਸਰਵਰ ਵਾਲੀ ਅਲਖ ਚੁਕਾਵਾਂ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੂਲ ਨ ਨੇੜੇ ਆਊ। ਤੀਰ ਦੇਖ ਜਿਉਂ ਕਾਗ ਉਡਾਊ॥
 ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲੇ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ। ਰਹਿਣੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਸਦੇ ਵੋਲੇ॥
 ਸੋ ਇਠਾਜ ਇਹ ਹੈ ਸੁਣ ਪਿਆਰੇ। ਦੇਸ ਤੁਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ । ਜੈਕਾਰੇ ਘਰ ਜਾਹੁ ਗਜਾਕੇ॥
 ਪਹਿਲੇ ਮੋਗੇ ਪਾਸ ਪਧਾਰੇ। ਅਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚਾਇ ਸੁਧਾਰੇ॥
 ਭਾਈ ਕੀ ਡਰੋਲੀ ਨਾਉਂ। ਉਸ ਜਾਗਾ ਇੱਕ ਅਹੇ ਗਰਾਉਂ॥
 ਜਿੱਥੇ ਬਣਦੇ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ। ਲੈਣ ਬੁਲਾਇ ਤੁਸਾਂ ਕਰ ਆਦਰ॥
 ਉਸ ਨਗਰੀ ਮੇਂ ਬਹੁ-ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਨਾਲ ਨਸਾਨਾਂ ਵਜਨ ਨਗਾਰੇ॥
 ਜਾਇ ਛਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਨ ਮਾਹੀਂ। ਢੋਰ ਪੀਰ ਛੇੜੇਗਾ ਨਾਹੀਂ॥ ੯੪॥

ਦੋਹਰਾ

ਖਰਚ ਕਰਨ ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਰੋ ਟਹਿਲ ਉਸ ਜਾਇ॥

ਮਸਤਾਨੇ ਗੁਰ ਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇਵੇ ਠੀਕ ਬਣਾਇ॥੯੫॥

ਚੌਪਈ

ਵੇਰ ਜਾਉ ਮਹਿਰਾਜ ਮਝਾਰੀ। ਪੰਡ ਉਤਾਰ ਪੀਰ ਦੀ ਭਾਰੀ॥

ਦਰਬਨ ਕਰੋ ਗੁਰੂ ਸਰ ਕੇਰਾ। ਜਿਥੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰ ਦਾ ਡੇਰਾ॥

ਰਹਿਣ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰ ਪਿਆਰੇ। ਛਕੇ ਜਾਇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੁਮ ਸਾਰੇ॥

ਜਿਸਤੇ ਮੀਆਂ ਜੋ ਸੁਲਤਾਨ। ਨੱਸੂ ਲੈਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਨ॥

ਨਹੀਂ ਜੀਵੰਦਾ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਉ। ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹਿ ਖਾਉ॥

ਸੱਤ ਸਿਰੀ ਅਕਾਲ ਗਜਾਕੇ। ਜਾਓ ਘਰ ਸੁਲਤਾਨ ਭਜਾਕੇ॥

ਇਸਦੀ ਛੱਟੀ ਚਾਇ ਉਤਾਰੋ। ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲਾ ਫਿਰ ਬਲ ਧਾਰੋ॥

ਵੇਰ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਯੁਧ ਕਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜਿਹ ਭਾਰੇ॥

ਜਾਓ ਉਸ ਦਰਬਾਰ ਮਝਾਰੀ। ਜਾਵੇ ਕਾਣ ਪੀਰ ਦੀ ਸਾਰੀ॥

ਛੱਡ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਪੱਲੇ। ਗੁਰ ਸਰਨੀ ਪੈ ਰਹੇ ਸੁਖੱਲੇ॥

ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਪਾਨ। ਸੁਖੀ ਕਰੋ ਅਪਣੇ ਸਭ ਪ੍ਰਾਨ॥

ਹੋਰ ਦਮਦਮੇ ਦੇ ਜੋ ਵਾਸੀ। ਕਰੋ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਹਾਸੀ॥

ਕਹੋ ਜਾਹ ਮੀਆਂ ਜੀ ਐਥੋਂ। ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨ ਲੈਣਾ ਤੇਥੋਂ॥

ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਦੇ ਹਾਂ ਪੱਕੇ। ਤੈਨੂੰ ਕਢੇ ਦੇ ਕਰ ਧੱਕੇ॥

ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਰ ਨ ਐਥੇ ਆਈਂ। ਨਾਤ੍ਰ ਖੇਵੇਂ ਜਾਨ ਅਜਾਈਂ॥

ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਆ। ਤੇਰਾ ਦੀਵਾ ਵੱਟੀ ਕੀਆ॥

ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਦੇਵੇ ਤੋਰ। ਐਉ ਨੱਸੂ ਜਿਉਂ ਦਿਨ ਦੇ ਚੋਰ॥

ਐਸੇ ਕਈ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਅਪਾਰੇ॥

ਪੁਨਹਿ ਨਗਰ ਦੀ ਜੋ ਧਰਮਸਾਲਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਸ ਮਾਹਿੰ ਵਿਸਾਲਾ॥

ਸਿੰਘ ਭੁਜੰਗੀ ਜਿਥੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ। ਗੁਰ ਅਗੇ ਕਰੀਓ ਅਰਦਾਸ॥

ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤੈਂ ਲਏ ਬਚਾਇ। ਦਿੱਤਾ ਸਿਦਕ ਅਸਾਂ ਮਨ ਪਾਇ॥੯੬॥

ਦਵੈਯਾ

ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕੀਤਿਆਂ ਭਾਈ ਸਰਵਰ ਮੁੜ ਨਾ ਆਵੇ॥
 ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭੁਲ ਕਦੇ ਨਾ ਅਪਣਾ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਵੇ॥
 ਘੋੜਾ ਬੈਲ ਉਠਨੀ ਗਊਆਂ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਸਾਰੇ॥
 ਆ ਕੇ ਕਦੇ ਦੁਖਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੁੰਮਾਂ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰੇ॥ ੯੭॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਮੈਨ ਦੁਆਬੇ ਵਾਲਿਓ ਕਿਉਂ ਖੋਈ ਹੈ ਮੱਤ।
 ਮੁਰਦੇ ਸਾਰੇ ਹੋ ਗਏ ਖਾ ਸੱਠੀ ਦਾ ਭੱਤ॥ ੯੮॥

ਚੌਪਈ

ਜਾਓ ਘਰੀਂ ਨ ਭਟਕੋ ਐਵੇਂ। ਕਿਆ ਵਰ ਸਰਵਰ ਕੋਲੋਂ ਲੈਵੇਂ॥
 ਦੇਖੋ ਦੇਸ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ। ਬਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੈਸੇ ਮੰਦਰ॥
 ਓਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੋ ਨਿਸੰਗ। ਪੀਰ ਨ ਮੁੜਕੇ ਕਰਸੀ ਤੰਗ॥
 ਜਾ ਚਮਕੌਰ ਦੌਰ ਕਰ ਸਾਰੇ। ਸਰਨ ਪਰੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਪਿਆਰੇ॥
 ਵੇਰ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਦੇਖੋ ਜਾਈ। ਸਰਹੰਦ ਬਾਉਨੀ ਖੋਹ ਰੁਲਾਈ॥
 ਇੱਟ ਇੱਟ ਜਿਨ ਚਾਇ ਉਖੇੜੀ। ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਚਾ ਡੋਬੀ ਬੇੜੀ॥
 ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵੋ। ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕਰ ਜਗ ਮਹਿ ਜੀਵੋ॥
 ਨਾ ਸੁਲਤਾਨ ਕਦੇ ਮੁੜ ਆਉ। ਪੀਰ ਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਉ॥
 ਦੇਖ ਲੇਹੁ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕਰਕੇ। ਕਿਉਂ ਬੈਠੇ ਹੋ ਐਵੇਂ ਡਰਕੇ॥
 ਡਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡੁ ਭਾਈ। ਗੰਢਿਆਂ ਵਾਂਗਰ ਲਊ ਚਬਾਈ॥
 ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਏ। ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੀ ਸਰਨੀ ਪਏ॥
 ਫਿਰ ਮੁੜ ਮੁਸਕ ਪੀਰ ਨਹਿ ਲੇਉ। ਚੁਪਕਾ ਛੱਡ ਦੇਸ ਨੂੰ ਦੇਉ॥
 ਜੇ ਮੁੜ ਕੇ ਉਹ ਆਵੇ ਯਾਰ। ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ॥ ੯੯॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਕਾਲੀ ਕੰਬਲ ਵਾਲਿਓ ਡੋਬਿਆ ਤੁਸੀਂ ਦੁਆਬ॥
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਪੀਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭਏ ਖਰਾਬ॥ ੧੦੦॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਣੀ ਨਿਗਾਹੀਏ ਤੈਂ ਇਹ ਗੱਲ। ਲਈ ਪੀਰ ਤੇ ਕਿਆ ਹੈ ਭੱਲ॥
ਦੱਸ ਪੀਰ ਦੀ ਕੁਝ ਕਰਤੂਤ। ਜਿਸ ਪਰ ਹੈਂ ਤੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਉਤ॥੧੦੧॥

ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਠਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੀਰ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਅੰਤ।

ਕਿਨੇ ਨ ਪਾਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਇ ਸਾਧ ਯਾ ਸੰਤ॥ ੧੦੨॥

ਚੌਪਈ

ਆਖਣ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ। ਜੋ ਸਰਵਰ ਦੇ ਹੈਨ ਪਰਾਣੀ॥
ਚਾਰ ਭਰਾਉ ਓਸਦੇ ਹੋਰ। ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਹਿੱਕ ਦਾ ਚੋਰ॥
ਵੱਡ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਤੀ। ਚੰਗੀ ਆਪ ਸਾਂਭ ਜਿਨ ਲਿੱਤੀ॥
ਜੋ ਖਰਾਬ ਸੀ ਢੇਰ ਰਹਾਈ। ਸੋ ਸਰਵਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ॥
ਪਰ ਜਦ ਪੈਲੀ ਬੀਜੀ ਸਾਰੀ। ਜੰਮ ਪਈ ਤਦ ਇਤਨੀ ਭਾਰੀ॥
ਸਭਨਾਂ ਭਾਈਆਂ ਕੋਲੋਂ ਦਾਣੇ। ਬਹੁਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣੇ॥
ਜਦ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਏਹ। ਮਿਲ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰ ਖੋਹ॥
ਫਿਰ ਤਿਹ ਚਾਲਾ ਹੋਰ ਬਣਾਇਆ। ਮੰਗਤਿਆਂ ਤਦ ਸੱਦ ਬੁਲਾਇਆ॥
ਕਹੀ ਜਾਹੁ ਸੁਲਤਾਨ ਬੁਲਾਵੇ। ਦਾਣੇ ਚਾਇ ਰੁਸਾਂ ਵਰਤਾਵੇ॥
ਗਏ ਮੰਗਤੇ ਮੰਗਨ ਸਾਰੇ । ਅਲੀ ਅਲੀ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰੇ॥
ਤਦ ਸੁਲਤਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਦਾਣੇ ਦਿੱਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਲ॥
ਨਾ ਮੁੱਕੇ ਫਿਰ ਭੀ ਇਹ ਭਾਈ। ਕਰਾਮਾਤ ਇਹ ਵੱਡੀ ਗਾਈ॥
ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਠਾਲਾਂ ਵਾਲਾ। ਅਸੀਂ ਸੁੱਖਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਚਾਲਾ॥ ੧੦੩॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਸੱਚੇ ਮੁੱਚ ਦੁਆਬੀਓਂ ਕਾਲੀ ਕੰਬਲੀ ਨਾਲ।

ਕਾਲੀ ਹੋਈ ਬੁੱਧ ਤੁਧ ਬਣ ਗਏ ਛੋਟੇ ਬਾਲ॥ ੧੦੮॥

ਚੌਪਈ

ਇਹ ਕਯਾ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਦੱਸੀ। ਪਾਣੀ ਪਾਈ ਵਧਾਈ ਲੱਸੀ॥
 ਖੰਡੋਂ ਕਾਉਂ ਬਨਾਇਆ ਚੁੱਕ। ਦਾਣੇ ਉਸਦੇ ਗਏ ਨ ਮੁੱਕ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹੈ ਨੇੜੇ। ਜਿਸ ਪਰ ਇਤਨੇ ਕਰੇ ਬਖੇੜੇ॥
 ਭਾਈ ਉਸਦੇ ਸੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ। ਇਹ ਮਤਰੇਆ ਸਮਝ ਗੁਵਾਰ॥
 ਲੀਤੀ ਆਪ ਜ਼ਿਮੀਂ ਜੋ ਬਹਿੰਦੀ। ਇਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ॥
 ਪਰ ਇਸਨੇ ਫੜ ਹਲ ਦਾ ਮੁਨਾ। ਵਾਹੀ ਖੂਬ ਨ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਨਾ॥
 ਉਹ ਬੰਜਰ ਜਰ ਕਰਕੇ ਖੇਤ। ਬੀਜੀ ਚਾਇ ਗੁਵਾਕੇ ਰੇਤ॥
 ਤਦ ਉਹ ਜੋਗਵਰ ਸਨ ਖੱਤੇ। ਹਰੇ ਭਰੇ ਚਾ ਜੰਮੇ ਪੱਤੇ॥
 ਇਸ ਤੇ ਖੇਤੀ ਬਹੁਤੀ ਹੋਈ। ਕਰਾਮਾਤ ਨਹਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ॥
 ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਾਨਣ। ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਜੋ ਗਾਲਣ॥
 ਦੇਖੇ ਬਾਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜਾ ਕੇ। ਹਲ ਉਸ ਅੰਦਰ ਖੂਬ ਵਗਾ ਕੇ॥
 ਤੇਰੀ ਇਸ ਪੈਲੀ ਤੇ ਭਾਈ। ਕਿਤਨੀ ਦੁਗਨੀ ਲਊ ਜਮਾਈ॥
 ਫਿਰ ਇਹ ਕਰਾਮਾਤ ਕਿਆ ਹੋਈ। ਕੇਹੜੀ ਸੰਢ ਪਕੜ ਕੇ ਚੋਈ॥
 ਅਰ ਜੋ ਗਏ ਮੰਗਤੇ ਮੰਗਨ। ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਮੂਲ ਨ ਸੰਗਨ॥
 ਦਸ ਮਨ ਭੀ ਜੇ ਵੰਡੇ ਚਾਇ। ਸੌ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਦੇਇ ਰਜਾਇ॥
 ਫਿਰ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਹੈ ਕੀ ਵੰਗ। ਜੋ ਤੈਂ ਬਕਿਆ ਪੀ ਕੇ ਭੰਗ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਤੂੰ ਮੁੜ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਈਂ। ਕਰਾਮਾਤ ਪਰ ਨਾ ਭਟਕਾਈਂ॥
 ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਸੋਚ ਇੱਕ ਹੋਰ। ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਢੋਰ॥
 ਦੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਰਿੱਸਾ। ਤੈਂ ਕੁਛ ਲੀਤਾ ਮਿੱਸਾ ਤਿੱਸਾ॥
 ਜਿਸਤੇ ਤੂੰ ਉਸਦੇ ਗੁਣ ਗਾਂਦਾ। ਯਾਦ ਕਰੇਂ ਨਾ ਮੂਲ ਭੁਲਾਂਦਾ॥
 ਜੋ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕੁਝ। ਤਾਂ ਦਿਲ ਅਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬੁੱਝ॥
 ਲਹਿਣੇਹਾਰ ਗਏ ਲੈ ਘਰ ਨੂੰ। ਤੂੰ ਫੜਿਆ ਹੈ ਉੱਲ੍ਹ ਡਰ ਨੂੰ॥
 ਨਾ ਤੈਂ ਲਏ ਨ ਦੇਖੇ ਦਾਣੇ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਲਾਵੇਂ ਚੋਰ ਧਿਗਾਣੇ॥

ਜੇ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਨਾ ਉਹ ਜਾਣਾ। ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਨਾਨਾ॥
 ਐਵੇਂ ਬਕ ਬਕ ਮੂੰਹ ਹਿਲਾਵੇਂ। ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਬੁੱਕਾਂ ਪਾਵੇਂ॥
 ਮੁੜ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਘਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ। ਬੈਠੇ ਅੰਦਰ ਭਾਈ ਚਾਰੇ॥
 ਅਰ ਇਨ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਪਰ ਭਾਈ। ਕਹੇ ਤੁਸਾਂ ਕਿਆ ਬਿਪਤਾ ਪਾਈ॥
 ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਪਏ ਹਨ ਛਾਲੇ। ਪੀਰ ਜਿਲਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਲੇ॥
 ਇੱਕ ਇਹ ਗੁੱਡ ਗੁੱਡ ਕੇ ਗੋਡੀ। ਹੋਈ ਕਮਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਡੀ॥
 ਦੂਜਾ ਚੱਕੀ ਚਾਇ ਚਲਾਉਣ। ਦੋ ਧੜੀਆਂ ਨਿਤ ਪੀਸ ਦਿਖਾਉਣ॥
 ਫਿਰ ਡੰਗਰ ਵੱਢੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ। ਗੋਹਾ ਕੂੜਾ ਕਰ ਘਰ ਬੰਨ੍ਹਣ॥
 ਮਹੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾ ਨਿੱਤ ਚਰਾਉਣ। ਰੋਟੀ ਦੋਨੋਂ ਵਕਤ ਪਕਾਉਣ॥
 ਘਾਹ ਖੋਤਕੇ ਪੰਡ ਬਣਾਈ। ਸਿਰ ਪਰ ਚੁੱਕ ਓਸਨੂੰ ਲਿਆਈ॥
 ਇਤਨੇ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਬਹੁ ਕਾਰਾਂ। ਕਰਨ ਦੁਆਬੇ ਦੀਆਂ ਨਾਰਾਂ॥
 ਅਜੇ ਤੁਸਾਨੂੰ ਤਰਸ ਨ ਆਇਆ। ਸਰਵਰ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਗਲ ਪਾਇਆ॥
 ਕਈ ਸੈਆਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਕੇ। ਫਿਰ ਆਉਣ ਮੁੜ ਘਰ ਨੂੰ ਮਰ ਕੇ॥
 ਪਾਇ ਪੀਰ ਦਾ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪੁਆੜਾ। ਤੁਸਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੀ ਦਿਲ ਸਾੜਾ॥
 ਔਰਤ ਨੂੰ ਚੱਲਨ ਐਉਂ ਰਾਹੁ। ਜਿਉਂ ਭੈਸੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਗਾਹੁ॥
 ਕਿਉਂ ਬੇ ਦਰਦੀ ਕਰਕੇ ਮਰਦੇ। ਇਸ ਪਾਪੋਂ ਭੀ ਨਾਹੀਂ ਡਰਦੇ॥
 ਅਗੇ ਹੀ ਦੁਆਬੇ ਦੀਆਂ ਨਾਰਾਂ। ਪਈਆਂ ਨਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ॥
 ਫਿਰ ਦੁੱਖਾਂ ਪਰ ਇਹ ਦੁਖ ਪਾਇਆ। ਮੋਢੇ ਸਰਵਰ ਚੁੱਕ ਚੜ੍ਹਾਇਆ॥
 ਬੱਸ ਕਰੋ ਹੁਣ ਹੋਈ ਬਹੁਤੀ। ਇਹ ਫਰਿਆਦ ਰੱਬ ਤੇ ਪਹੁਤੀ॥
 ਜਿਸਤੇ ਉਸਨੇ ਤੁਸੀਂ ਛੁਡਾਏ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਚੱਲਕੇ ਆਏ॥
 ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਪੈਖੜ ਪੀਰ। ਪੈਰੋਂ ਲਾਹ ਕਰ ਸੁਖੀ ਸਰੀਰ॥
 ਬਣੇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ। ਵਡੇ ਸੂਰਮੇ ਤਨ ਬਲਕਾਰੀ॥
 ਪਾਸ ਤੁਸਾਡੇ ਗੁਰਪੁਰ ਭਾਰਾ। ਜਾ ਕਰ ਕਰੀਓ ਓਸ ਦਿਦਾਰਾ॥
 ਨਾਮ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਵਡ ਭਾਰੀ। ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਕਲਿਧਾਰੀ॥
 ਜਿਥੇ ਅਪਣਾ ਤਖਤ ਬਣਾਇਆ। ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਖੁਰ ਖੋਜ ਮਿਟਾਇਆ॥
 ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਚਵਗੱਤ ਨ ਕੋਰਾ। ਯੁੱਧ ਜੰਗ ਕਰ ਕਰਾ ਨਿਬੇਰਾ॥

ਤਿਸ ਗੁਰਦਆਰੇ ਜਾਵੇ ਸਾਰੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਬੋਲੇ ਜੈਕਾਰੇ॥
 ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਪਣੇ ਕਰ ਲੇਵੇ। ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਬਿਨ ਹੋਰ ਨ ਸੇਵੇ॥
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤਿਹ ਗਜਾਵੇ। ਕਰ ਕੜਾਹ ਸਭ ਕੇ ਵਰਤਾਵੇ॥
 ਪਾਠ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਕੀਜੇ। ਸਰਵਰ ਨਾਮ ਭੂਲ ਨਾ ਲੀਜੇ॥
 ਜਦ ਹੋ ਜਵੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇਹੇ। ਦੇਖੇ ਪਰੇਮ ਤੁਸਾਡੇ ਬੇਹੇ॥
 ਮੁਖ ਤੇ ਫਤਿਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ। ਨਸੂ ਸਰਵਰ ਕੋਸ ਹਜ਼ਾਰ॥
 ਜਿਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਦਿਨ ਡਰਦੇ। ਦੁਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹਰ ਹਰ ਕਰਦੇ॥
 ਸੇ ਫਿਰ ਡਰੇ ਤੁਸਾਂ ਤੇ ਏਹਾ। ਬਾਜ਼ੋਂ ਤਿੱਤਰ ਡਰਦਾ ਜੇਹਾ॥
 ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਜਾਊ। ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਨ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਊ॥ ੧੦੫॥

ਦੋਹਰਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆਂ ਪੀਰ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇ ਦੁਖ ਆਇ।
 ਤਾ ਤੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪਾਇਕੇ ਸੈਨੂੰ ਲਈਂ ਬੁਲਾਇ॥ ੧੦੬॥

ਚੌਪਈ

ਮੈਂ ਵੜ ਭੰਗ ਓਸਦੀ ਝਾੜੂੰ। ਸਭ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਪਾਜ ਉਘਾੜੂੰ॥
 ਪੁੱਛੂੰ ਉਸਤੇ ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਆਇਆ। ਕਿਆ ਏਹ ਲਗਦਾ ਤੇਰਾ ਤਾਯਾ॥
 ਮੈਂ ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਆਪ ਤੂੰ ਮੀਆਂ। ਤੇਰੇ ਬੈਠੇ ਨੀਰ ਨ ਪੀਆਂ॥
 ਸਾਡਾ ਤੇਰਾ ਮੇਲ ਨ ਕੋਈ। ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨ ਤੈਂਡੀ ਢੋਈ॥
 ਹਾਂ ਜੇ ਸਿੱਖ ਬਨਣ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂ। ਪੀਰ ਪੁਣੇ ਦੀ ਆਕੜ ਲਾਹੇਂ॥
 ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚਾਇ ਬਣਾਵਾਂ। ਪੰਜ ਭੁਜੰਗੀ ਚਾਇ ਬੁਲਾਵਾਂ॥
 ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਚਾ ਸਿੰਘ ਸਜਾਉਣ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤਿਹ ਸਖਾਉਣ॥
 ਜਿਉਂ ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਵੇ। ਤਿਉਂ ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹਾਵੇ॥
 ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਭਾਈ ਹੈਂ ਪੱਕਾ। ਅਸੀਂ ਨ ਦੇਈਏ ਤੈਨੂੰ ਧੱਕਾ॥
 ਅਰ ਜੋ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਘੁਮੰਡ। ਪੀਰ ਪੁਣੇ ਦਾ ਕਰੇਂ ਪਖੰਡ॥
 ਤਾਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਅਪਣੇ ਵੱਸੀਂ। ਸਿੰਘਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਥਦੇ ਨੱਸੀਂ॥
 ਇਤਨੀ ਸੁਣਕੇ ਦੇਰ ਨ ਲਾਊ। ਜਿਥੋਂ ਆਇਆ ਓਥੇ ਜਾਊ॥ ੧੦੭॥

ਸਰਵਰੀਏ

ਦੋਹਰਾ

ਤੂੰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਖਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਕਾਇ॥

ਕਰਮਾਤ ਇੱਕ ਓਸਦੀ ਤੈਨੂੰ ਕਹਾਂ ਸੁਣਾਇ॥ ੧੦੮॥

ਚੌਪਈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾ ਸੁਲਤਾਨ । ਘੁੰਨਾ ਹਾਕਮ ਸੀ ਮੁਲਤਾਨ॥

ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਘੋੜੀ। ਅਰ ਲੀੜਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜੋੜੀ॥

ਜਿਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਘਰ ਆਇਆ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇੱਕ ਖੇਲ ਰਚਾਇਆ॥

ਭੁੱਖੇ ਕਈ ਫਕੀਰ ਜੁ ਆਏ। ਸਰਵਰ ਅਗੇ ਸੁਆਲ ਕਰਾਏ॥

ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਨ ਸੀ ਕੁਛ ਆਟਾ। ਘਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਦਾ ਘਾਟਾ॥

ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਫਕੀਰੋ ਜਾਓ। ਮੇਰੀ ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਵੱਢ ਖਾਓ॥

ਅਰ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਚਾ ਪਾੜੋ। ਅਪਣੇ ਤਨ ਉੱਪਰ ਲੈ ਚਾੜੋ॥

ਸੁਣਕੇ ਇਹੀ ਫਕੀਰਾਂ ਕੀਤਾ। ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਝਬਦੇ ਵੱਢ ਲੀਤਾ॥

ਖਾਇ ਗਏ ਹਾਂਡੀ ਵਿੱਚ ਪਾਕੇ। ਲੀੜਿਆਂ ਦੇ ਲੀੜੇ ਸਭ ਸੁਆ ਕੇ॥

ਪਹਿਰ ਲਏ ਤਨ ਅਪਣੇ ਕੱਜੇ। ਨੰਗੇ ਭੁੱਖੇ ਕੱਜੇ ਰੱਜੇ॥

ਪਰ ਇਹ ਖਬਰ ਓਸਦੇ ਭਾਈਆਂ। ਸੁਣੀ ਜਦੋਂ ਉਨ ਉਤ ਸੁਦਾਈਆਂ॥

ਸਰਵਰ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਘੋੜੀ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ॥

ਉਸਦੇ ਲੋਹੂ ਘੜੇ ਭਰਾਏ। ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਲਤਾਨ ਪੁਚਾਏ॥

ਘੁੰਨੂੰ ਹਾਕਮ ਅਗੇ ਜਾਕੇ। ਬੋਲੇ ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਪੁਚਾਕੇ॥

ਕਹੀ ਤੁੱਧ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਘੋੜੀ। ਅਰ ਲੀੜਿਆਂ ਦੀ ਅੱਛੀ ਜੋੜੀ॥

ਸੋ ਸੁਲਤਾਨ ਪਕੜ ਕਰ ਖੋਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰੋਣ ਸਭ ਕੋਈ॥

ਘੋੜੀ ਵੱਢ ਫਕੀਰਾਂ ਖਾਧੀ। ਲਈ ਪੁਸ਼ਾਕ ਵੰਡ ਕਰ ਆਧੀ॥

ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਖਬਰ ਪੁਚਾਈ। ਅਗੇ ਕਰੀਏ ਜੋ ਮਨ ਆਈ॥ ੧੦੯॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਓਸਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕੁੱਧ।

ਘੁੰਨੂੰ ਕਰਨੇ ਲਗਿਆ ਸਰਵਰ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ॥ ੧੧੦॥

ਚੌਪਈ

ਸੱਦ ਸਿਪਾਹੀ ਏਹ ਸੁਣਾਇਆ। ਜਿਸਦੇ ਤਰਸ ਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ॥
ਜਾਵੇ ਸਰਵਰ ਦੇ ਤੁਮ ਕੋਲ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਖੋ ਮੇਰਾ ਬੋਲ॥
ਉਹ ਘੋੜੀ ਅਰ ਉਹੋ ਪੁਸ਼ਾਕ। ਮੋੜ ਦੇਹੁ ਨਾ ਰੱਖੋ ਝਾਕ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਆਏ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸ ਬਠਾਏ॥
ਪੁੱਛੀ ਕਹੋ ਕੰਮ ਕਿਆ ਭਾਈ। ਸਾਰਾ ਆਖੋ ਚਾ ਸਮਝਾਈ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਕਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੇ ਪੀਰ। ਅਸੀਂ ਪਠਾਏ ਤੇਰੇ ਤੀਰ॥
ਓਹ ਘੋੜੀ ਅਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸਾਰੇ। ਘੁੰਨੂੰ ਖਾਂ ਮੰਗੇ ਹਤਿਆਰੇ॥
ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਪੀਰ ਡਰਾਇਆ। ਅਪਣਾ ਸਾਥੀ ਤੁਰਤ ਬੁਲਾਇਆ॥
ਕਹੀ ਹੱਭੀਆਂ ਜਾ ਕੇ ਲਿਆਓ। ਸਭਨਾਂ ਉੱਪਰ ਚਾਦਰ ਪਾਓ॥
ਨਾਮ ਨਬੀ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਫੇਰ। ਮੰਨੋ ਅੱਲ੍ਹਾ ਕਰੋ ਨ ਦੇਰ॥
ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕੀਤੀ ਕਾਰ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਹਾਲ ਪੁਕਾਰ॥
ਉੱਠ ਖੜੀ ਘੋੜੀ ਤਦ ਉਹ ਸੀ। ਘੁੰਨੂੰ ਪਾਸੋਂ ਲੀਤੀ ਜੋ ਸੀ॥
ਅਰ ਲੀੜੇ ਭੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਬੋੜੇ ਭੀ ਨਾ ਉਸ ਤੇ ਖੋਏ॥
ਜਦ ਲੈਕਰ ਘੁੰਨੂੰ ਪਹਿ ਗਏ। ਦੋਨੋਂ ਤੋਹਫੇ ਜਾ ਧਰ ਦਏ॥
ਤਦ ਤਿਨ ਉੱਠ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਈ। ਸਰਵਰ ਦੀ ਅਤਿ ਕਰੀ ਵਡਾਈ॥
ਕਿਆ ਇਹ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਬੋੜੀ। ਜ਼ਿੰਦੀ ਕੀਤੀ ਮੁਰਦਾ ਘੋੜੀ॥ ੧੧੧॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੌਹਰਾ

ਵਾਹਿ ਵਾਹਿ ਇਹ ਟੋਟਕਾ ਖੂਬ ਸੁਣਾਇਆ ਚਾਇ॥
ਮੁਰਦਾ ਘੋੜੀ ਪੀਰ ਨੇ ਲੀਤੀ ਫੇਰ ਜਿਵਾਇ॥ ੧੧੨॥

ਚੌਪਈ

ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੱਢੋਂ ਝੂਠ। ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਚਾ ਕੀਤਾ ਊਠ॥
ਘੁੰਨਾ ਹਾਕਮ ਜੋ ਸੁਲਤਾਨ। ਬਾਪਿਆ ਏਹੋ ਕਿਨ੍ਹੇ ਰੂਢਾਨ॥

ਵਿੱਚ ਤਾਰੀਖ ਕਿਸੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਕਦ ਜੰਮਿਆ ਅਰ ਕਦ ਹੈ ਚੜ੍ਹਿਆ॥
 ਫਿਰ ਘੋੜੀ ਜੇ ਪੀਰ ਜਿਵਾਈ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦੀ ਮਾਈ॥
 ਜਿਸ ਦੇ ਪੇਟੇਂ ਓਹ ਸੀ ਜਾਇਆ। ਬੱਤੀ ਧਾਰਾਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਇਆ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਜੇ ਰਖਦਾ ਆਪ। ਮਰਨੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂ ਉਨ ਬਾਪ॥
 ਮਾਇ ਬਾਪ ਸਨਮੁਖ ਮਰਵਾਏ। ਉਹ ਨਾ ਮਰਦੇ ਮੂਲ ਬਚਾਏ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਘੋੜੀ ਪਰ ਲਾਈ। ਮਾਪਿਆਂ ਵੇਲੇ ਚਾਇ ਲੁਕਾਈ॥
 ਅਰ ਉਹ ਭਾਈ ਜੋ ਦੁਖਿਆਰੇ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਾਮਾਤ ਲਾ ਮਾਰੇ॥
 ਅਰ ਉਨ ਘੋੜੀ ਕਿਉਂ ਮਰਵਾਈ। ਫਿਰ ਪੁਸ਼ਾਕ ਕਿਉਂ ਪਾੜ ਗੁਵਾਈ॥
 ਦਾਣੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਾਹਿ ਮੰਗਾਏ। ਅਰ ਨਾ ਲੀੜੇ ਨਵੇਂ ਸਵਾਏ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਲਾ ਕੇ ਜੋਰ। ਦਾਣੇ ਲੀੜੇ ਕਰਦਾ ਹੋਰ॥
 ਜਿਸਤੇ ਘੋੜੀ ਥੀ ਬਚ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਨਾ ਖਲਕਤ ਕਹਿੰਦੀ॥
 ਨਾ ਫਰਿਯਾਦੀ ਜਾਂਦਾ ਕੋਈ। ਇਤਨੀ ਅਕਲ ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਈ॥
 ਅਤੇ ਆਪ ਕਿਉਂ ਜਾਨ ਗਵਾਈ। ਕਰਾਮਾਤ ਕੁਛ ਕੰਮ ਨ ਆਈ॥
 ਯਾ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੇ ਮੂਲ ਨ ਮੰਨੀ। ਨਬੀ ਸੁਣੀ ਫਰਯਾਦ ਨ ਕੰਨੀ॥
 ਇਸ ਦਾ ਭੀ ਕੁਛ ਦੇਹ ਜੁਵਾਬ। ਕਰਾਮਾਤ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕਿਤਾਬ॥
 ਭਾਈ ਇਹ ਹਨ ਸਭ ਗਪੌੜੇ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਮੁਰਖ ਜਿਨ ਕੋ ਦੌੜੇ॥
 ਰਾਜੀ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣ ਸੁਣ ਐਸੇ। ਖਿੱਲਾਂ ਉੱਪਰ ਬੰਦਰ ਜੈਸੇ॥
 ਪਰ ਤੂੰ ਸਿਆਣਾ ਬਿਆਣਾ ਆਪ। ਕਿਥੋਂ ਲੱਗਾ ਤੁੱਧ ਸਰਾਪ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤ ਨਾ ਕਾਈ। ਨਿਰੀ ਬਣਾਵਟ ਕਿਨ੍ਹੇ ਬਣਾਈ॥
 ਪਰ ਜੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਉਹ ਭੀ ਦੱਸ ਲਾਇਕੇ ਜੋਰ॥ ੧੧੩॥

ਸਰਵਰੀਏ

ਦੋਹਿਰਾ

ਜੇ ਇਸ ਪਰ ਅਤਬਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਣ ਫੈ ਇੱਕ ਹੋਰ॥

ਸਰਵਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਹੇ ਨਚਾਏ ਮੋਰ॥ ੧੧੪॥

ਚੌਪਈ

ਕਰਾਮਾਤ ਘੁੰਨੇ ਨੇ ਦੇਖ। ਜਾਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਲੇਖ॥

ਜਾਨ ਪੀਰ ਸੱਚਾ ਉਸ ਫੇਰ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਰੰਚ ਨ ਦੇਰ॥
 ਅਪਣੀ ਕੁਆਰੀ ਲੜਕੀ ਪਾਈ। ਪੀਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕੁੜਮਾਈ॥
 ਫਿਰ ਮੁਲਤਾਨ ਬਿਆਹੁਨ ਆਯਾ। ਵੱਡਾ ਭਾਰਾ ਠਾਠ ਬਨਾਯਾ॥
 ਜਦ ਮੁਲਤਾਨ ਜੰਵ ਉਸ ਆਈ। ਘੁੰਨੂੰ ਖਾਂ ਹਾਕਮ ਘਰ ਜਾਈ॥
 ਕਈ ਲੱਖ ਜਾਵੀਂ ਸੀ ਜੁੜਿਆ। ਪੀਰ ਦੇਵਤਾ ਕੋਈ ਨ ਮੁੜਿਆ॥
 ਹਨੂਮਾਨ ਭੈਰੋਂ ਭੀ ਆਏ। ਵਲੀ ਔਲੀਏ ਸਭ ਬੁਲਾਏ॥
 ਘੁੰਨੂੰ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਹੈਰਾਨ। ਦੇਖ ਜੰਵ ਨੂੰ ਬਲ ਬਲ ਜਾਣ॥
 ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਣਾ ਖੂਬ ਪਕਾਇਆ। ਤਦੋਂ ਜੰਵ ਨੂੰ ਚਾਇ ਬੁਲਾਇਆ॥
 ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਇੱਕ ਪਿਆ ਝਬੇਲਾ। ਜਿਉਂ ਗੁਲੇਲ ਤੇ ਪਵੇ ਗੁਲੇਲਾ॥
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਸੀ ਤਦ ਰੋਚਾ। ਘੁੰਨੂੰ ਨੇ ਨਾ ਸੀ ਉਹ ਬੱਜਾ॥
 ਅਰ ਇੱਕਾਦਸੀ ਸੀ ਦਿਨ ਓਸੇ। ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਜਿਨ ਨਿਰਦੋਸੇ॥
 ਓਧਰ ਉਹ ਭੋਜਨ ਪਕਵਾਉਣ। ਏਧਰ ਏਹ ਨ ਖਾਣਾ ਖਾਉਣ॥
 ਇਸ ਪਰ ਭਾਰੀ ਪਿਆ ਪੁਆੜਾ। ਦੋਨੀਂ ਤਰਫੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾੜਾ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਆਏ। ਖਾਣੇ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਘਬਰਾਏ॥
 ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਆਖਣ ਹੁਣ ਦੱਸ। ਤੈਂ ਸਿਰ ਸਾਡੇ ਪਾਈ ਭੱਸ॥
 ਖਾਣਾ ਕੀਤਾ ਚਾਇ ਖਰਾਬ। ਦੱਸੋ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੋਂ ਜਨਾਬ॥
 ਇਸ ਪਰ ਸਰਵਰ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਸੁਣ ਤਾਨੇ ਮੁੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਬੱਗਾ॥
 ਹਨੂਮਾਨ ਭੈਰੋਂ ਤਦ ਸੱਦੇ। ਜੋ ਭੁਖੇ ਸਨ ਬੈਠੇ ਕੱਦੇ॥
 ਕਹੀ ਸੁਣੋ ਜੀ ਮੱਦਦ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਬਿਪਦਾ ਮੇਰੀ ਹੁਣ ਹਰੀਏ॥
 ਲੱਜਾ ਰਖੋਂ ਮੇਰੀ ਅੱਜ। ਖਾਵੋ ਭੋਜਨ ਸਾਰਾ ਰੱਜ॥ ੧੧੫॥

ਦੋਹਰਾ

ਹਨੂਮਾਨ ਭੈਰੋਂ ਸੁਣੀ ਜਦ ਸਰਵਰ ਦੀ ਗੱਲ।

ਹਮ ਕਰੀਂ ਆਖੀ ਤੁੱਧ ਦੀ ਰਖ ਲਏਂਗੇ ਭੱਲ॥ ੧੧੬॥

ਚੌਪਈ

ਓਸੇ ਵਕਤ ਉਠ ਤੁਰ ਪਏ। ਘੁੰਨੂੰ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣੇ ਗਏ॥

ਖਾਇ ਗਏ ਸਾਰਾ ਉਹ ਖਾਣਾ। ਜੋ ਕੁਛ ਸੀ ਉਸਨੇ ਪਕਵਾਣਾ॥
 ਅਰ ਮਠਿਆਈ ਖਾਧੀ ਸਾਰੀ। ਸਭ ਕੁਛ ਖਾ ਬੈਠੇ ਹੱਥ ਝਾਰੀ॥
 ਖਾ ਪੀਕੇ ਮੰਗਨ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਜੀਭ ਹਲਾਉਨ ਹੱਥ ਮਰੋਰ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਘੁੰਨੂੰ ਚਾ ਸਰਮਾਇਆ। ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਣਾਇਆ॥
 ਖਾਣਾ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਰਾ। ਰਖੇ ਪੜਦਾ ਅੱਜ ਹਮਾਰਾ॥
 ਇਹ ਸਰਵਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲ। ਕਰਮਾਤ ਕਰ ਲੀਤੀ ਭੱਲ॥
 ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾਹਿ ਮਨਾਈਏ। ਪੀਰੀ ਚਾਲੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਈਏ॥੧੧੭॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦਵੇਯਾ

ਇਹ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਕਰਮਾਤ ਤੈਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਇ ਸੁਣਾਈ।
 ਜਿਸਤੇ ਖਾਣੇ ਨੇ ਸੀ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾਈ॥
 ਹਨੂਮਾਨ ਭੈਰੋਂ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ ਅਪਣੀ ਰੱਖੀ ਲੱਜਾ।
 ਖਾਕੇ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਪੜਦਾ ਕੱਜਾ॥੧੧੮॥

ਦੋਹਰਾ

ਓਥੇ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਰੱਖੀ ਉਸਦੀ ਲਾਜ॥
 ਜੇ ਉਹ ਨਾਲ ਨ ਆਵੇਦੇ ਉੱਘੜ ਜਾਂਦਾ ਪਾਜ॥੧੧੯॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਸ ਕਿਆ ਭਈ। ਕਰਮਾਤ ਸੀ ਕਿੱਥੇ ਗਈ॥
 ਹਨੂਮਾਨ ਤੇ ਮਦਤ ਮੰਗੀ। ਆਇ ਬਣੀ ਜਦ ਭਾਰੀ ਤੰਗੀ॥
 ਭੈਰੋਂ ਜਾਂਵੀ ਕੰਮ ਬਣਾਇਆ। ਜਦ ਸਰਵਰ ਤੇ ਨਾ ਬਣ ਆਇਆ॥
 ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਮਾਤ ਜੋ ਭਾਰੀ। ਹਨੂਮਾਨ ਭੈਰੋਂ ਦੀ ਸਾਰੀ॥
 ਸਰਵਰ ਦਾ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਿੱਸਾ। ਤੈਂ ਜੋ ਝੂਠਾ ਆਖਿਆ ਕਿੱਸਾ॥
 ਜ਼ਰਾ ਸੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਛ ਨਾਹੀਂ। ਸਮਝ ਦੇਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਮਾਰੀਂ॥
 ਪਰ ਜੇ ਅਸਲੀ ਸੱਚ ਪੁਛਾਵੇਂ। ਐਵੇਂ ਪੜਦਾ ਨਾਹਿ ਛਿਪਾਵੇਂ॥

ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਗੱਪ ਹੈ ਸਾਰੀ। ਸਰਵਰੀਆਂ ਨੇ ਜੋਇ ਉਚਾਰੀ॥
 ਭਲਾ ਦੱਸ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ। ਹਨੂਮਾਨ ਨੇ ਸੀ ਕਦ ਖਾਣਾ॥
 ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਛੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਦਾਸ। ਸਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਾਸ॥
 ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਸੰਗੀ। ਹੋਵੇ ਧਰਮ ਆਪਣਾ ਭੰਗੀ॥
 ਅਰ ਭੈਰੋਂ ਜੋ ਜਤੀ ਵਿਚਾਰਾ। ਤੁਰਕਾਂ ਤੇ ਜੋ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ॥
 ਸੋ ਖਾਣਾ ਕਦ ਉਨ ਕਾ ਖਾਊ। ਧਰਮ ਆਪਣਾ ਚਾਇ ਗੁਵਾਊ॥
 ਇਹ ਸਾਰੀ ਗੱਪਾਂ ਹਨ ਭਾਈ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਰਾਜੀ ਹੋਣ ਸੁਦਾਈ॥
 ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਜਾਵੇ। ਐਵੇਂ ਕਜੀਆਂ ਨਾ ਗਲ ਪਾਵੇ॥
 ਭੈ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਾਰਾਂ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਰੋ ਬਹਾਰਾਂ॥
 ਕੋਈ ਸਰਵਰ ਪੀਰ ਨਾ ਭਾਈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਰਾਮਾਤ ਨਾ ਕਾਈ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਸਭ ਭਰਮ ਕਹਾਣੀ। ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਮਰੀ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ॥
 ਜੋ ਘਰ ਗਏ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੀਰ। ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਮਾਰੂ ਤੀਰ॥
 ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾ ਸੱਦ ਬੁਲਾਓ। ਇਹ ਹੱਥਾਂ ਪੁਰ ਸਕੂੰ ਜਮਾਓ॥
 ਦੇਖੋ ਕਿੱਕਰ ਪੀਰ ਭਜਾਊਂ। ਹਰਨੀ ਵਾਂਗਰ ਅਗੇ ਲਾਊਂ॥
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ। ਦਿਆ ਭਰਮ ਦਾ ਥੋੜਾ ਗਾਲ॥
 ਫਤਿਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ। ਜਾਊ ਪੀਰ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ॥
 ਫਿਰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜਗ ਮਾਹੀਂ। ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਗੁਪਤ ਕੁਛ ਨਾਹੀਂ॥
 ਤਾਂ ਡਰ ਕਹੋ ਤੁਸਾਂ ਕੀ ਪਿਆਰੇ। ਸੱਚ ਜਾਣੋ ਬਚਨ ਹਮਾਰੇ॥ ੧੨੦॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੇ ਆਖੋ ਕੁਝ।
 ਕਰਾਮਾਤ ਪਰ ਓਸ ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਨਾਹੀਂ ਕੁਝ॥ ੧੨੧॥

ਚੌਪਈ

ਉਸਨੂੰ ਪੂਜਨ ਹਿੰਦੂ ਸਾਰੇ। ਸੇਠ ਸੁਦਾਗਰ ਜੋ ਹਨ ਭਾਰੇ॥

ਸਵਾ ਸਵਾ ਮਨ ਰੋਟ ਪਕਾਉਣ। ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਕਈ ਚੜ੍ਹਾਉਣ॥
 ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਖੜੀ ਸੀ ਇੱਕ। ਪਈ ਕੰਮ ਉਦੇ ਵਿੱਚ ਫਿੱਕ॥
 ਤਦ ਉਨ ਠਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸੇਵਿਆ। ਜਦ ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਵਾਗਰ ਖੇਵਿਆ॥
 ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਸਵਾਰਿਆ ਸਾਰਾ। ਡੁਬਦਾ ਬੇੜਾ ਉਸ ਦਾ ਤਾਰਾ॥
 ਸਾਰੇ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਨਰ ਨਾਰ। ਮੰਨ ਪੀਰ ਨੂੰ ਉਤਰੇ ਪਾਰ॥
 ਤੁਸੀਂ ਨਵੀਂ ਹੀ ਗੱਲ ਚਲਾਵੇ। ਸਰਵਰ ਪੂਜਣ ਅਸਾਂ ਹਟਾਵੇ॥
 ਜੇ ਕੁਛ ਕਰਮਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕਿਉਂ ਜਗਤ ਖਲੋਵੇ॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਸਭ ਇਆਣੇ। ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਰਹੇ ਸਿਆਣੇ॥੧੨੨॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਚੁੱਪ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਦੇ ਮੁੜਕੇ ਲਈਂ ਨ ਨਾਉਂ॥

ਇਹਨਾਂ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕਿਤੇ ਨ ਛਡਿਆ ਬਾਉਂ॥੧੨੩॥

ਦਵੇਯਾ

ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਤ ਮਾਰੀ॥
 ਜਣੇ ਕਣੇ ਦੇ ਜਿਸਤੇ ਹੋ ਗਏ ਹਿੰਦੂ ਲੋਗ ਵਿਗਾਰੀ॥
 ਇਲਾਂ ਕਾਉਂ ਸੱਪ ਏਹ ਪੂਜਨ ਸਮਝ ਦੇਵਤੇ ਚੰਗੇ॥
 ਕਿੱਕਰ ਪਿੱਪਲ ਸੁਆਹ ਦੇ ਪਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਰ ਇਨ ਮੰਗੇ॥੧੨੪॥
 ਫਿਰ ਗਧਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੇਵਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਬ ਬਨਾਉਨ॥
 ਸਾਲਗਰਾਮ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਇਹ ਖੀਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਮਾਉਣ॥
 ਬਾਂਦਰ ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਇਨਕੇ ਪੂਜਨ ਕਾਰਨ ਹੋਏ॥੧੨੫॥
 ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪੂਜ ਪੂਜ ਕਰ ਮੋਏ॥
 ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਿਆ ਤੁੱਧ ਸੁਣਾਵਾਂ ਜੋ ਕੁਛ ਇਨ ਨੇ ਕੀਤਾ॥
 ਰੱਬ ਕੋਲ ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਨਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਇਨ ਹੈ ਲੀਤਾ॥
 ਸੂਰ ਬਣਾਏ ਓਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਚਾ ਮੱਛ ਬਣਾਇਆ॥
 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਅਵਤਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਚਾਇਆ॥੧੨੬॥

ਇਸ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਇਨਕੋ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾਇਆ॥
 ਪਰ ਇਨ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਬਣਾਇਆ॥
 ਮੜੀ ਮਸਾਣੀ ਪੂਜ-ਪੂਜ ਕਰ ਬੰਦੇ ਹੋ ਗਏ ਸਾਰੇ॥
 ਜਨੇ ਖਣੇ ਨੇ ਟੱਟੂ ਵਾਂਗਰ ਕਰਕੇ ਜ਼ੋਰ ਪਲਾਰੇ॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਰਾਜੇ ਦੇਸ ਝੁਕਾਇਆ॥
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾ ਅਪਣਾ ਖਾਸ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਡਰਦੇ ਤੁਰਕਾਂ ਤੇ ਇਹ ਲਗੇ ਪੀਰ ਬਨਾਉਨ॥
 ਸੁੱਖਾਂ ਸੁਖ ਦਵਾਉਣ ਟਾਹਰਾਂ ਚਾਲੇ ਲਗੇ ਜਾਉਣ॥ ੧੨੮॥

ਚੌਪਈ

ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਹਿੰਦੂ ਲੋਗਾਂ ਹਾਲ ਬਤਾਵਾਂ॥
 ਜਦ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਸੀ ਵੱਡਾ ਜ਼ੋਰ। ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਤਦੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ॥
 ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਇਆ। ਚਾਹਿਆ ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਇਆ॥
 ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਈਂ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਏਹੁ ਅਜਾਈਂ॥
 ਚੁੱਕ ਤਾਜੀਏ ਚਾਇ ਕਢਾਏ। ਇਹ ਭੀ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਪਿਟਾਏ॥
 ਸੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨ ਛਡਿਆ ਨਾਹੀਂ। ਕੱਢ ਨ ਦਰੇ ਮੁਹੱਰਮ ਮਾਹੀਂ॥
 ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਮਿਟ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਸਭ ਨੂੰ ਕਿਆ॥
 ਤਾਂ ਭੀ ਅੱਜ ਤੀਕ ਇਹ ਹਿੰਦੂ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨਹਿੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦੂ॥
 ਕੱਢਣ ਦਰੇ ਬਹੇ ਇਸ ਰੋੜ੍ਹ। ਧਰਮ ਆਪਣਾ ਦਿੱਤਾ ਬੋੜ੍ਹ॥
 ਫਿਰ ਕਿਆ ਇਨ ਕੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵੇਂ। ਇਨ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪ ਗੁਵਾਵੇਂ॥ ੧੨੯॥

ਦੋਹਰਾ

ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਉਂ ਗਲਾਂ ਦੇ ਹੋ ਆਪ॥
 ਸੁਖ ਪਾਵੋ ਇਸ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਤਜ ਤੇਈਏ ਦਾ ਤਾਪ॥ ੧੩੦॥

ਦਵੇਯਾ

ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਸੀ ਪਾਇਆ ਗਲਦੇ ਵਿੱਚ ਪੁਆੜਾ॥

ਜਿਸਦੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗ ਤੁਸੀਂ ਹੈ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਵਿਗਾੜਾ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਏਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਹੈ ਫੜੀ ਗੁਲਾਮੀ॥
 ਛੱਡ ਧਰਮ ਅਪਨੇ ਨੂੰ ਮੰਨੋ ਪੀਰ ਜਾਨ ਇਸਲਾਮੀ॥ ੧੩੧॥

ਦੋਹਰਾ

ਭਾਰੇ ਏਸ ਬਲਾਇ ਨੂੰ ਗਲ ਥੋਂ ਹੋਇ ਦਲੇਰ।
 ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿੰਘ ਹੋ ਗਰਜੇ ਸਮਸਰ ਬੇਰ॥ ੧੩੨॥

ਚੌਪਈ

ਕਰਾਮਾਤ ਉਸਦੀ ਸਭ ਭੂਠ । ਕੀਤਾ ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਚਾ ਊਠ॥
 ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਸਾਰਾ ਹਾਲ। ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਹੋਹੁ ਨਿਹਾਲ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਬੁਗਚਾ ਸਾਰਾ। ਡੁਬਿਆ ਅਟਕ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਾ॥
 ਕੁਛ ਕੁ ਕਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਹੈ ਸੱਚੀ ਨਾ ਗੱਪ ਲਗਾਵਾਂ॥
 ਸੰਗ ਹੋਇ ਸਰਵਰ ਦਾ ਕੱਠਾ। ਜਾਂਦਾ ਪਿਆ ਨਿਗਾਹੇ ਨੱਠਾ॥
 ਗਏ ਅਟਕ ਦੇ ਜਦੋਂ ਕਨਾਰੇ। ਗ਼ਾਜੀ ਖਾਂ ਦੇ ਡੇਹਰੇ ਸਾਰੇ॥
 ਪਈ ਰਾਤ ਤਬ ਵਿੱਚ ਬਰੇਤੀ। ਉਤਰੀ ਭੀੜ ਉਥਾਹੋਂ ਤੇਤੀ॥
 ਲਏ ਵਿਛਾਇ ਖੇਸ ਤਿਸ ਜਾਗ੍ਰਾ। ਟਾਹਰ ਦੇਨ ਸੇਖ ਜਦ ਲਾਗਾ॥
 ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੀਰੋ ਪੀਰ। ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਹਰ ਇੱਕ ਸਰੀਰ॥
 ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗ ਜਾ ਆਈ। ਵਾਂਗ ਕੰਧ ਦੇ ਸਿਰ ਤਲਵਾਈ॥
 ਪਰਲੇ ਕਾਲ ਵਾਂਗ ਉਹ ਪਾਣੀ। ਆਯਾ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਅਨਜਾਣੀ॥
 ਸੁਣੀ ਉਸਦੀ ਜਦੋਂ ਅਵਾਜ਼। ਲੱਗੀ ਪੈਨ ਸੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਜ॥
 ਪਰ ਉਹ ਕਿਥੇ ਜਾਣ ਵਿਚਾਰੇ। ਪਾਣੀ ਦਿੱਸੇ ਵਗਦਾ ਸਾਰੇ॥
 ਓੜਕ ਉੱਠ ਭਰਾਈ ਲਗੇ। ਢੋਲਾਂ ਉੱਪਰ ਮਾਰਨ ਡੱਗੇ॥
 ਦੇਵਨ ਟਾਹਰਾਂ ਵਾਹਰਾਂ ਪਾਉਣ। ਪੀਰਾਂ ਰੱਖ ਪਏ ਕੁਰਲਾਉਣ॥
 ਪਰ ਉਹ ਸੁਣੇ ਵਿਚਾਰਾ ਕਿੱਥੇ। ਵਗਦਾ ਠਾਠਾਂ ਪਾਣੀ ਜਿੱਥੇ॥
 ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਮਾਰੇ। ਗਏ ਅਟਕ ਦੀ ਮਝਲੀ ਧਾਰੇ॥
 ਮਰ ਗਏ ਜਾਨ ਮਾਲ ਸਭ ਥੋਂ ਕੇ। ਪਿਛਲਿਆਂ ਸਿਰ ਬੇਰੇ ਘਰ ਰੋ ਕੇ ॥

ਕਰਮਾਤ ਨਾ ਆਈ ਯਾਦ। ਸੁਣੀ ਨ ਰੁੜ੍ਹਦਿਆਂ ਦੀ ਫਹਿਆਦ॥
 ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੇਲੇ ਚਾਇ ਬਚਾਏ॥ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਪਕੜ ਨ ਬੰਨੇ ਲਾਏ॥
 ਜਦ ਸੁਲਤਾਨ ਕੰਮ ਨ ਆਇਆ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨਾਹਿ ਬਚਾਯਾ॥
 ਕਰਮਾਤ ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਲੋੜੇ। ਰਗੜ ਲਗਾਓਗੇ ਤੁਮ ਫੋੜੇ॥
 ਏ ਹੁਣ ਸੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖੁਬੀ। ਹੈ ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਵਡੀ ਅਜੂਬੀ॥
 ਪਲਟਨ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸੀ ਓਥੇ। ਦੇਖ ਪੀਰ ਦੇ ਪੌਰਖ ਬੋਥੇ॥
 ਨੱਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਚਾਵਨ ਕਾਜ। ਦਿੱਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਚਾਇ ਅਵਾਜ਼॥
 ਤਕੜੇ ਰਹੇ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਆਏ। ਕਿਆ ਬਣਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਘਬਰਾਏ॥
 ਇਤਨਾ ਸੁਣਕੇ ਪੁਰਖਾ ਨਾਰ। ਕੂਕਾਂ ਮਾਰਨ ਹੱਥ ਉਭਾਰ॥
 ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਫੜ ੨ ਉਹ ਸਾਰੇ। ਉੱਪਰ ਚਾਇ ਕਿਨਾਰੇ ਮਾਰੇ॥
 ਕਿਤਨੇ ਮਰਦ ਨਾਰੀਆਂ ਹੋਰ। ਕਿਤਨੇ ਬਾਲਕ ਦੇ ਕੇ ਜੋਰ॥
 ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦੇ। ਲਏ ਬਚਾਇ ਜਹੰਨਮ ਜਾਂਦੇ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਰਾਤ ਬਿਤਾ ਕੇ ਸਾਰੀ। ਲਏ ਬਚਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਲਹਾਰੀ॥
 ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਭ ਟੇਕਣ ਮੱਥੇ। ਆਖਨ ਆਹੁ ਸਾਡੇ ਲੱਥੇ॥
 ਦੱਸ ਓਸ ਭੋਜਲ ਤੇ ਭਾਈ। ਸਰਵਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ॥
 ਗੁਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨ। ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੇ ਸੱਚ ਵਖਾਨ॥
 ਜੇ ਉਹ ਸੰਗ ਬਚਾਇ ਨ ਸੱਕਾ। ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਧੱਕਾ॥
 ਐਵੇਂ ਆਸ ਓਸਦੀ ਰੱਖੋਂ। ਸੁਆਦ ਚੂਰਮੇਂ ਦਾ ਚਾ ਚੱਖੋਂ॥
 ਮੁੜ ਕੇ ਘਰ ਦੀ ਕਰੋ ਤਿਆਰੀ। ਐਵੇਂ ਨਾ ਚਾ ਬਣੋ ਵਗਾਰੀ॥
 ਕੋਈ ਕਰਮਾਤ ਨਾ ਪਈਏ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਰੋਟ ਓਸ ਦੇ ਦਈਏ॥ ੧੩੩॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੌਹਰਾ

ਹਾਂ ਇਹ ਅਗੇ ਭੀ ਸੁਣੀ ਜੋ ਤੈਂ ਕਹੀ ਪੁਕਾਰ।
 ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੰਗ ਕੁਰਲਾਵੰਦਾ ਪੀਰ ਨ ਲੀਤੀ ਸਾਰ॥ ੧੩੪॥

ਚੌਪਈ

ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਰੀ। ਜੋ ਸਰਵਰ ਦੀ ਕਰੋ ਖੁਆਰੀ॥

ਕਿਆ ਉਹ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ। ਮੇਟਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸੁਲਤਾਨ॥
 ਚਾਹੀ ਰੱਬ ਉਹੋ ਸੀ ਕਰਨੀ। ਇਤਨੀ ਖਲਕਤ ਸੀ ਤਦ ਮਰਨੀ॥
 ਜਿਸਨੂੰ ਪੀਰ ਨ ਰੱਖਣ ਆਇਆ। ਹੁਕਮ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਇਆ॥
 ਪਰ ਜੋ ਕਰਮਾਤ ਹੈ ਭਾਰੀ। ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ॥
 ਸੋਕਿਉਂ ਤਸੀਂ ਭੁਲਾਵੋ ਆਪ। ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਹੋ ਤਾਪ॥ ੧੩੫॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਹਸ ਕੇ ਆਖੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਣ ਹੋ ਭੌਂਦੂ ਗੱਲ।
 ਬੇਮੁਹਾਰੇ ਸੁਤਰ ਜਿਉਂ ਐਵੇਂ ਪਿਆ ਨਾ ਚੱਲ॥ ੧੩੬॥

ਚੌਪਈ

ਲੈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਣਾਵਾਂ ਬਾਤ। ਕੰਥ ਜਾਇ ਸੁਣ ਤੇਰਾ ਗਾਤ॥
 ਜਿਸਦੀ ਜਾਰਤ ਕਰਨੇ ਜਾਵੇ। ਨਾਮ ਨਗਾਹਾ ਓਸ ਬਤਾਵੇ॥
 ਪੈਰ ਪਿਆਦੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ। ਮੰਗੋ ਸਰਵਰ ਤੇ ਚਾ ਖੈਰੀਂ ॥
 ਓਸ ਨਗਾਹੇ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ। ਹੋਇਆ ਸੁਣ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ॥
 ਇੱਕ ਵੇਰ ਜੋ ਹੈਨ ਮਜ਼ਹ। ਹੁੱਕਾ ਪੀਂਦੇ ਲਾਕੇ ਦੌਰ॥
 ਭਰ ਭਰ ਚਿਲਮਾਂ ਚਾਇ ਉਡਾਵਨ। ਇੱਕ ਸਿੱਟਨ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਵਨ॥
 ਧੁੰਧੇਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਸਿਰ ਗਏ। ਜਾਇ ਬਿਸਤ੍ਰਿਆਂ ਉਪਰ ਪਏ॥
 ਓਸ ਨਗਾਹੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ । ਕੁੰਡਾ ਲਾਇਆ ਨਾਲ ਅਵਾਜ਼ੇ॥
 ਏਧਰ ਏਹ ਨੀਂਦ ਨੇ ਘੋਰੇ । ਓਧਰ ਕਾਰਨ ਭਇਆ ਸਵੇਰੇ॥
 ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਪੀਰ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ । ਕਿਨ੍ਹੇ ਨ ਡਿੱਠਾ ਆ ਕੇ ਦਰ ਨੂੰ॥
 ਫੁੱਕੀ ਛੱਤ ਚੌਦੋਏ ਵਾਲੀ। ਗਿਰਦੇ ਕੜੀਆਂ ਕੀਤੀ ਖਾਲੀ॥
 ਜਲ ਗਏ ਕੋਲੇ ਜੈਸੇ ਲਾਲ। ਗਿਰਕੇ ਮਿਲ ਗਏ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ॥
 ਸੜ ਗਿਆ ਕਬਰ ਚੌਦੋਆ ਸਾਰਾ। ਧੂੰਆਂ ਉਠਿਆ ਚਾਇ ਗੁਬਾਰਾ॥
 ਲੰਬਾਂ ਨਿਕਲ ਜਦੋਂ ਚਮਕਾਈਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਦ ਚਾਂਗਾਂ ਪਾਈਆਂ॥
 ਜਾਗੇ ਤਦੋਂ ਮਜਾਵਰ ਸਾਰੇ। ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਨੱਠੇ ਲਲਕਾਰੇ॥

ਭਰ ਭਰ ਘੜੇ ਲਿਆਉਣ ਪਾਣੀ। ਜਿਵੇਂ ਜੁਲਾਹੀ ਤਣਦੀ ਭਾਣੀ॥
 ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ ਮਚੀ ਪੁਕਾਰ। ਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸਰਦ ਹਜ਼ਾਰ॥
 ਲਈ ਬੁਝਾਇ ਅੱਗ ਫਿਰ ਸਾਰੀ। ਰੋਂਦੇ ਪਏ ਮਜ਼ੌਰ ਦੁਖਾਰੀ॥
 ਫਿਰ ਤਿਨ ਨਵਾਂ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਚੰਦਾ ਉਗਰਾਹਿਆ॥
 ਵੇਰ ਛੱਤ ਮੁੜਕੇ ਚਾ ਪਾਈ। ਕਰੀ ਸੁਫੈਦੀ ਰਾਜ ਲਗਾਈ॥
 ਇਹ ਸੀ ਹਾਲ ਪੀਰ ਦਾ ਹੋਇਆ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਾਮਾਤ ਨੂੰ ਢੋਇਆ॥
 ਘੋੜੀ ਮੁਰਦਾ ਜ਼ਿੰਦੀ ਕੀਤੀ। ਅਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਖਬਰ ਨ ਲੀਤੀ॥
 ਤਾਂਤੇ ਐਵੇਂ ਨਾ ਝਖ ਮਾਰੇ। ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਨ ਚਾਇ ਵਿਸਾਰੇ॥
 ਜਦ ਇਹ ਸਿੰਘ ਸੁਣਾਇਆ ਹਾਲ। ਸੁਣਕੇ ਮਨ ਮਹਿ ਪਇਆ ਭੁਚਾਲ॥
 ਸਮਝ ਲਿਆ ਸਰਵਰ ਹੈ ਗੱਪ। ਅਹਮਕ ਲੋਕਾਂ ਲੀਤਾ ਥੱਪ॥
 ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਿੰਘ ਅਸੀਂ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਇਸ ਮੀਏਂ ਦੀ ਅਲਖ ਚੁਕਾਈਏ॥
 ਇਤਨਾ ਮਨ ਮਹਿ ਧਰ ਵਿਸ਼੍ਵਾਸ। ਕਹਿਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਏਹ ਬਿਠਾਸ॥ ੧੩੭॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਿਆ ਜੋ ਇਹ ਹੈ ਉਪਦੇਸ਼॥
 ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੂ ਅਸਾਡੇ ਲੇਸ਼॥ ੧੩੮॥

ਦੋਹਰਾ

ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਸਿੰਘ ਉਹ ਆਇਆ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ।
 ਦੇਖ ਕਿਤਨੇ ਲੋਗ ਉਨ ਪੌਕਲ ਕੀਤੇ ਜਿੱਚ॥ ੧੩੯॥

ਚੌਪਈ

ਕਿਤਨੇ ਲੋਗ ਮਝੈਲ ਵਿਚਾਰੇ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰਾਰੇ॥
 ਸਿਰ ਪਰ ਕੇਸ ਸਿੰਘ ਜਿਨ ਨਾਉਂ । ਵਸਦੇ ਜਿਨ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਗਰਾਉਂ॥
 ਪਰ ਉਹ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ। ਭਾਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਕੇ ਖਿੱਚ॥
 ਨੱਸੇ ਗਾਵੀ ਵੱਲੇ ਜਾਣ। ਜੱਟ ਸਿੰਘ ਅਰ ਕਈ ਤ੍ਰਖਾਨ॥

ਤਦ ਇਸ ਸਿੰਘ ਦੇਖ ਕਰ ਆਖੀ। ਕਿਆ ਖੜ ਗਈ ਢਗੀ ਹੈ ਠਾਖੀ॥
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਢੁੰਡਨ ਚੱਲੇ ਸਾਰੇ। ਡਾਂਗਾ ਹੱਥ ਧੁੱਪ ਦੇ ਮਾਰੇ॥
 ਪਰਸੀਨਾ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਵਗਦਾ। ਮੂੰਹ ਜਿਉਂ ਠਾਲ ਗੜੌਦ ਲਗਦਾ॥
 ਕਿੱਧਰ ਦੀ ਬਿਪਤਾ ਇਹ ਆਈ। ਜਿਸਨੇ ਭਾਜੜ ਇਤਨੀ ਪਾਈ॥
 ਕਿਉਂ ਬੋਘਾ ਸਿੰਘ ਦੱਸੀਂ ਬੇਲੀ। ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਜਾਨ ਟਕਾਏਂ ਬੇਲੀ॥
 ਏਹੀ ਧੁੱਪਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ। ਪੈਰੀਂ ਜੋੜਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਾਦਾ॥ ੧੪੦॥

ਮਝੈਲ ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਧੌਕਲ ਦੇ ਮੇਲੇ ਚੱਲੇ ਸਰਵਰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਉ॥
 ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਮੇਨਦਾ ਸਾਡਾ ਸੱਭ ਗਰਾਉ॥ ੧੪੧॥

ਚੌਪਈ

ਜਿਨ੍ਹ ਸਨ ਸੁੱਖੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਭਾਰੀ। ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਾਇ ਆਵਨਗੇ ਸਾਰੀ॥
 ਪੀਰ ਪੁਰਖ ਹਨ ਡਾਢੇ ਭਾਈ। ਆਕੜ ਛੱਡਨ ਮੂਲ ਨ ਰਾਈ॥
 ਡਰਦੇ ਹਰ ਹਰ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਮਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਂਦੇ ॥
 ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਹਨ ਬਹੁਤੇ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਜੋ ਜਾਸਨ ਪਹੁਤੇ॥
 ਉਹ ਨਾ ਮੇਨਣ ਸਰਵਰ ਪੀਰ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਤੀਰ॥ ੧੪੨॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਹਾਇ ਮਝੈਲੋ ਸੁਣੇ ਬੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹਾਦਰ ਲੋਗ।
 ਪਰ ਇਹ ਲੱਗਾ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਧੌਕਲ ਵਾਲਾ ਰੋਗ॥ ੧੪੩॥

ਚੌਪਈ

ਤੁਸੀਂ ਸੂਰਮੇਂ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ। ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ॥
 ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹੋ ਤੁਮ ਜਾਨ। ਮਾਰੇ ਫੜ ਫੜ ਤੁਸਾਂ ਪਠਾਨ॥
 ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਕੰਧਾਰ ਨਿਵਾਏ। ਨਾਮ ਲਏ ਪਰਬਤ ਡਰ ਜਾਏ॥

ਘਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੁਸਾਂ ਸਰਦਾਰ। ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਅਰ ਮਹਾਂ ਉਦਾਰ॥
 ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ । ਇਹ ਕਆ ਕਰਦੇ ਕੰਮ ਨਿਕਾਰੇ॥
 ਤੁਰਕ ਪੀਰ ਦੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ। ਰੱਖੂ ਓਹ ਤੁਸਾਨੂੰ ਦੇਖੋ॥
 ਜੋ ਹੈ ਨਿਰਬਲ ਮੀਆਂ ਕੋਈ। ਸਿੰਘਾਂ ਰੱਖ ਓਸਦੀ ਹੋਈ॥
 ਸਰਮ ਕਰੇ ਗੁਰ ਕੋਲੋਂ ਡਰੇ। ਐਵੇਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਇ ਨ ਮਰੇ॥
 ਜਿਸ ਗੁਰ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਰਦਾਰ। ਲਿਆ ਰਾਜ ਤੁਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ॥
 ਉਸੇ ਗੁਰ ਦੀ ਸਰਨੀਂ ਜਾਵੇ। ਧੌਕਲ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਭਟਕਾਵੇ॥
 ਜੇ ਮੇਲੇ ਦੇਖਣ ਦਾ ਚਾਉ। ਘਰ ਬੈਠਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਭਾਉ॥
 ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਓ ਭਾਈ। ਦਿਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਆਈ॥
 ਦਰਸਨ ਕਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਕੇ । ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ॥
 ਵੇਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਪਰ ਆਓ। ਸਭ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਿਲ ਛਕੋ ਛਕਾਓ॥
 ਵੇਰ ਅਮਾਵਸ ਆਵੇ ਜਬ ਹੀ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਮਹਿ ਜਾਵੇ ਤਬ ਹੀ॥
 ਕਰੇ ਜਾਇ ਦਰਸਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਪੜ੍ਹਤ ਬਬਦ ਸੁਣ ਪਾਪ ਨਿਵਾਰੇ॥
 ਬਹੁਤ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ। ਘਰ ਨੂੰ ਆਵੇ ਦੁੱਖ ਮਿਟਾ ਕੇ॥
 ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾਇ ਕਰ ਭਾਈ। ਇੱਛ ਪੁੰਨੇ ਸਗਲੀ ਮਨ ਆਈ॥
 ਜਦ ਮਾਝੇ ਮਹੀਂ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਦਰਸਨ ਕਰਤ ਦੇਸ ਆਸਾਰੇ॥
 ਫਿਰ ਧੌਕਲ ਕੀ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਕੁਛ ਖਿਆਲ ਨ ਆਇਆ॥
 ਚਲੋ ਮੁੜੋ ਘਰ ਕਰੋ ਅਰਾਮ। ਧੌਕਲ ਦੇ ਨਾ ਬਨੋ ਗੁਲਾਮ॥
 ਅਪਨੇ ਗੁਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਦਾਵੇ। ਧੌਕਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਦੇ ਨਾ ਜਾਵੇ॥੧੪੪॥

ਦਵੈਯਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿੰਘ ਸਦਾਵੇ॥
 ਪੀਰਾਂ ਮੀਰਾਂ ਅੱਗੇ ਮੁੜਕੇ ਕਦੇ ਨ ਸੀਸ ਝੁਕਾਵੇ॥
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਕੇ ਮੜੀ ਮਸਾਨ ਉਠਾਓ॥
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੇ ਨਿਤ ਬਾਣੀ ਮੈਂ ਮਨ ਲਾਓ॥੧੪੫॥
 ਪੀਰ ਮੱਤ ਕੀ ਦੇਸੀ ਭਾਈ ਹੁੱਕਾ ਪਾਣੀ ਸਿਖਾਓ॥

ਯਾ ਕੈਂਚੀ ਕੇ ਨਾਲ ਉਸਤਰੇ ਦਾੜੀ ਚੁੱਕ ਮੁਨਾਉ॥
 ਯਾ ਹਲਾਲ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਆਖੂ ਕੈ ਨਸਵਾਰ ਤਮਾਕੂ॥
 ਯਾ ਲੈ ਢੋਲ ਸ਼ੇਖ ਘਰ ਤੇਰੇ ਉੱਲੂ ਵਾਂਗਰ ਝਾਕੂ॥ ੧੪੬॥
 ਏਹ ਮਝੈਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਚਾਲਾ ਮੂਲ ਨਾ ਭਾਈ॥
 ਏਹ ਵਿਗਾਰ ਕਮੀਣਾਂ ਵਾਲੀ ਜੇ ਗਲ ਤੁਸਾਂ ਪਵਾਈ॥
 ਸਿੰਘ ਹੋਇਕੇ ਗਧਿਆਂ ਵਾਂਗਰ ਐਵੇਂ ਭਾਰ ਉਠਾਇਆ॥
 ਪੌਕਲ ਮੀਏ ਨੇ ਫੜਗਰਦਨ ਲਾਦੀ ਤੁਸਾਂ ਬਠਾਇਆ॥ ੧੪੭॥
 ਸਰਵਰ ਮੀਏਂ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਠੀਕ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਆਈ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਨਵੇਂ ਪੇਂਚ ਨੇ ਅਪਣੀ ਦਾੜੀ ਚਾ ਕਤਰਾਈ॥
 ਹੱਥ ਮੋਚਨਾਂ ਕੈਚੀ ਰੱਖਣ ਖੜਕੇ ਪੱਟ ਮੁਨਾਉਨ॥
 ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ ਵਾਲੀ ਚਾਲੀ ਖਾਰੇ ਖੂਹ ਝੁਬਾਉਨ॥ ੧੪੮॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਠੀਕ ਸੁਝਾਈ ਗੱਲ॥
 ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪੌਕਲ ਬੈਠਾ ਮੱਲ॥ ੧੪੯॥

ਚੌਪਈ

ਦੇਖ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਮੀਏਂ ਤੇ ਕਦੇ ਨ ਡਰਦੇ॥
 ਏਸ ਸ਼ੇਖ ਭੈੜੇ ਨੇ ਆ ਕੇ। ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਢੋਲ ਬਜਾਕੇ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਸਿੱਧਾ ਕਰਸੈ ਠੀਕ। ਨੱਕ ਨਾਲ ਕਢਵਾ ਕੇ ਲੀਕ॥
 ਦੇਖੋ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਵਿਗਾੜਾ। ਪੌਕਲ ਮੋਵਿਆਂ ਉਤੇ ਚਾੜ੍ਹਾ॥
 ਹੁਣ ਤਕ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਨ ਕੋਈ। ਜੇ ਕੁਛ ਦੁਰਗਤ ਸਾਡੀ ਹੋਈ॥
 ਮਾਝਾ ਲੈਸਾਂ ਅਸਾਂ ਸੁਧਾਰ। ਪਰ ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਗਵੀ ਪਾਰ॥
 ਓਧਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮਝਾਈਂ। ਪੌਕਲ ਦੀ ਚਾ ਅਲਖ ਚੁਕਾਈਂ॥
 ਇਤਨੀ ਸੁਣ ਕੇ ਧੀਰਜ ਆਈ। ਆਖੀ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲੋਂ ਭਾਈ॥
 ਠੀਕ ਤੁਸਾਂ ਤੇ ਹਈ ਉਮੈਦ। ਪੌਕਲ ਦੀ ਛਡੋਗੇ ਕੈਦ॥

ਅਰ ਮੈਂ ਜਾਕੇ ਰਾਵੀ ਪਾਰ । ਕਰਸਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਉਪਕਾਰ॥ ੧੫੦॥

ਦੋਹਰਾ

ਫਿਰ ਉਸ ਸਿੰਘ ਦਲੇਰ ਨੇ ਜਾ ਰਾਵੀ ਤੇ ਪਾਰ॥

ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਰੀ ਸਰਵਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ॥ ੧੫੧॥

ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਬਨਾਉਂ ਦੇ ਜੋ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਚਕਾਰ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਧੌਕਲ ਨੇ ਫੜ ਮਾਰ॥ ੧੫੨॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਚੌਪਈ

ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਤਦੋਂ ਹੀ ਧਾਇਆ। ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਗਿਆ ਸੁਖ ਪਾਇਆ॥

ਉਥੇ ਦੇਖੇ ਲੋਗਾਂ ਵਿਚਾਰੇ। ਪਕੜ ਪੀਰ ਨੇ ਜੋ ਸੇ ਮਾਰੇ॥

ਲੱਗਾ ਕਹਿਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ। ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਚਹੀਏ ਜੈਸਾ॥

ਸੁਨਹੁ ਬਾਤ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਭਾਈ। ਕਿਉਂ ਬਣ ਬੈਠੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਦਾਈ॥

ਧਰਮ ਕਰਮ ਅਪਣੇ ਸਭ ਛੋਡੇ। ਕਰੇ ਦਮਾਗ ਅਪਣੇ ਬੋਝੇ॥

ਕਿਆ ਧੌਕਲ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹਕੇ। ਮਰ ਜਾਨਾ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਵੀ ਹੜ ਕੇ॥

ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਇਹ ਪੀਰ ਬਣਾਇਆ। ਜਿਸ ਪਰ ਐਡਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ॥

ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਫਿਰਦੇ। ਬਿੰਦੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਅਗੇ ਗਿਰਦੇ॥

ਲੱਜਾ ਵੇਚ ਤੁਸਾਂ ਹੈ ਖਾਧੀ। ਪਾਈ ਗਲ ਵਿੱਚ ਏਹੁ ਉਪਾਧੀ॥੧੫੩॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਰਾ

ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਆਏ ਸਾਰੇ ਲੋਗ।

ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾਂ ਜੋ ਕਰੇ ਸੋ ਕਰਨੇ ਜੋਗ॥ ੧੫੪॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦਵੈਯਾ

ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਇਹ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਚਾਲਾ॥

ਅਪਣੇ ਮੁਰਦੇ ਪੀਰ ਬਣਾਕੇ ਪੂਜਨ ਤੁਮੇਂ ਸਿਖਾਠਾ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਜੋ ਕਬਰਾਂ ਕਿਉਂ ਪੂਜਨ ਨੂੰ ਜਾਵੇ॥
 ਅਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਰਸਨ ਪਾਵੇ॥੧੫੫॥
 ਨਨਕਾਣਾ ਜੋ ਆਇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਤੀਰਥ ਹੈ ਵਡ ਭਾਰਾ॥
 ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਤਿਸੀ ਦੇ ਮੇਠਾ ਭਰੇ ਅਪਾਰਾ॥
 ਸਿਆਲ ਕੋਟ ਵਿੱਚ ਬਾਬੇ ਦੀ ਜੋ ਥੇਰ ਕਹਾਵੇ ਭਾਈ॥
 ਉਸਦੇ ਮੇਠੇ ਜਾਓ ਪਿਆਰੇ ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਈ॥ ੧੫੬॥
 ਜਦ ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਦੇਸ ਤੁਸਾਰੇ ਅੰਦਰ॥
 ਮੇਠੇ ਭਰਨ ਸੰਗਤਾਂ ਆਵਣ ਪਰਸਨ ਗੁਰ ਦੇ ਮੰਦਰ॥
 ਤਾਂ ਸਰਵਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕਿਉਂ ਪੈ ਅਪਣਾ ਕੁਰਬ ਗਵਾਓ॥
 ਏਥੇ ਧਰਮ ਗੁਵਾਇ ਮੂਰਖੇ ਅਗੇ ਦੋਚਕ ਜਾਓ॥ ੧੫੭॥

ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਚੌਪਈ

ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਵਡਾਈ ਕਰਦੇ। ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਕਹਿ ਮਰਦੇ॥
 ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਇ ਭੁਲਾਯਾ। ਔਝੜ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਪਾਯਾ॥
 ਆਖਨ ਓਹ ਸੀ ਵਡਾ ਅਮੀਰ। ਲਾਲ ਰੱਖ ਦਾ ਡਾਢਾ ਪੀਰ॥
 ਸੱਯਦ ਸੀ ਸਭ ਦਾ ਸਰਦਾਰ। ਉੱਤਮ ਸੀ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਸੁਣਕੇ ਢੰਗੇ। ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣੇ ਬਿਨ ਮੰਗੇ॥
 ਪਰ ਜੋ ਤੈਂ ਹਨ ਬਚਨ ਸੁਣਾਏ। ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲ ਸਮਝਾਏ॥
 ਇਸਕੋ ਸੁਣ ਮਨ ਭਏ ਆਨੰਦ। ਅਗੇ ਚਾਲਾ ਕੀਤਾ ਬੰਦ॥
 ਬੇਬਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਹ ਦੇਸ਼। ਬਹੁਤ ਹੈਨ ਜੋ ਹਰਨ ਕਲੇਸ਼॥
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਹਰ ਨਗਰੀ ਬੀਚ। ਤਾਰਨ ਹਾਰਾ ਉਚਰ ਨੀਚ॥
 ਉਸਦੇ ਸੁਣ ਕਰ ਸਬਦ ਪਿਆਰੇ। ਸੀਤਲ ਹੁੰਦੇ ਚਿੱਤ ਹਮਾਰੇ॥
 ਅਰ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੀ ਜੋ ਕਥਾ। ਕਰੈ ਜੁੱਧ ਤੁਰਕਨ ਸੋ ਯਥਾ॥
 ਪੁਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਊ। ਹਰਨ ਕਲੇਸ਼ ਰਿਦੇ ਦਾ ਸੋਊ॥

ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਆਇਆ ਹੈ ਯਾਦ। ਸੁਟੀ ਰੱਬ ਸਾਡੀ ਫਰਿਆਦ॥
 ਪੀਰ ਦੀ ਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ। ਉਸਤੇ ਸਾਰੇ ਬਾਹਿਰ ਆਂਦੇ॥
 ਸਾਥੋਂ ਤੂੰ ਹੁਣ ਰੱਖ ਉਮੈਦ। ਛੱਡੀ ਅਸਾਂ ਪੀਰ ਦੀ ਕੈਦ॥
 ਪਰ ਹੁਣ ਕਰਕੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ। ਲੰਮੇਂ ਨੂੰ ਭੀ ਜਾਇ ਸੁਧਾਰ॥
 ਭੇਹਰੇ ਗਾਜ਼ੀ ਖਾਂ ਦੀ ਵੱਲ। ਝਬਦੇ ਜਾਹੁ ਅੱਜ ਯਾ ਕੱਲ॥
 ਉਸ ਜਾਗਾ ਦੇ ਜੋ ਹਨ ਲੋਗ। ਸਮਝਣ ਨਾਹੀਂ ਜੋਗ ਅਜੋਗ॥
 ਸਾਥੋਂ ਭੀ ਵਧ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ। ਇਸੀ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਨੇ ਮਾਰੇ॥
 ਰੋਣ ਆਵੰਦਾ ਜਿਨ ਕੋ ਦੇਖ। ਫੁੱਟ ਗਏ ਭੈੜਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖ॥
 ਕਰ ਉਪਕਾਰ ਜਾਇ ਕਰ ਓਥੇ। ਦੇਹੁ ਛੁਡਾਇ ਕੰਮ ਸਭ ਧੋਥੇ॥
 ਇਤਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੰਘ ਦਲੇਰ। ਗਿਆ ਤੁਰਤ ਹੀ ਜਿਉਂ ਕਰ ਸ਼ੇਰ॥

ਦੋਹਰਾ

ਦੇਖਿਆ ਜਦ ਉਨ ਜਾਇਕੇ ਲੰਮੇਂ ਦਾ ਸਭ ਹਾਲ॥

ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਮੂਰਖਾਂ ਲਿਆ ਧਰਮ ਨਿਜ ਗਾਲ॥੧੫੮॥

ਚੌਪਈ

ਤੇੜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੇ ਸਲਵਾਰਾਂ। ਤੰਬਜਾਂ ਵਾਂਗਰ ਘੇਰੇ ਦਾਰਾਂ॥
 ਖਾਣ ਹਲਾਲੀ ਲੱਜਾ ਗਾਲੀ। ਸਿਰ ਪਰ ਟੋਪੀ ਫੁੱਮਣ ਵਾਲੀ॥
 ਹੁੱਕੇ ਪਾਪੀ ਬੈਠੇ ਖੁੱਕਨ। ਗੁਲਫੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਮੂਲ ਨ ਮੁੱਕਨ॥
 ਅਰ ਜਦ ਮੁੰਡਨ ਕਰਨ ਜਨੇਊ। ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਜੇਕਰ ਕੋ ਦੇਊ॥
 ਤਾਂ ਸਰਵਰ ਦੇ ਜਾਇ ਨਗਾਹੇ। ਝੰਡ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਚਾ ਲਾਹੇ॥
 ਕਿਤਨੇ ਦੇਗਾਂ ਪਏ ਪਕਾਉਨ। ਬੈਠ ਮਜ਼ਰਾਂ ਚਾਇ ਖਲਾਉਣ॥
 ਸਾਈਂ ਜੀਵੇਂ ਮੰਗ ਦਵਾਇ। ਪੀਰ ਅਸਾਂ ਪਰ ਤੁੱਠੇ ਚਾਇ॥
 ਮੁੰਡੇ ਘਿੰਨ ਅਸਾਹਾਂ ਲਿਆਏ। ਫਿਰ ਮੁੜ ਵੰਝੇ ਪੀਰ ਮਨਾਏ॥
 ਦੇਖ ਮਜ਼ਰ ਕਹਿਣ ਹੋ ਹਿੰਦੂ। ਤੁਮ ਕਾਫਰ ਹੋ ਨਹੀਂ ਪਸਿੰਦੂ॥
 ਕਰ ਸਲਾਮ ਆਕੇ ਇਸ ਜਾਗ੍ਹਾ। ਪਾ ਲੈ ਅਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਧਾਗਾ॥
 ਇਹ ਜੋ ਭਾਂਡੇ ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੇ। ਮੁਥੇ ਪਏ ਨ ਕੋਇ ਸਮੁਾਲੇ॥

ਕੁੱਤੇ ਮੂਤਨ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇ। ਤੇਰੇ ਭਾਈ ਗਏ ਟਕਾਇ॥
 ਅਰ ਜੋ ਠੂਠੇ ਪਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ। ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਲਾਇ ਕਤਾਰਾਂ॥
 ਕੁੱਤੇ ਹਗਦੇ ਜਿਨ ਪਰ ਚਾਇ। ਘਿੰਨ ਵੰਞ ਸਭ ਲੇਹੁ ਉਠਾਇ॥
 ਚਾਇ ਮਸ਼ਕ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ। ਸਭੋ ਬਾਸਨ ਲਈ ਘੰਗਾਲ॥
 ਕਰ ਲੈ ਰੋਕੀ ਟੁਕਰ ਬੈਠ। ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਨਾ ਖੋਈ ਪੈਠ॥
 ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਸਭ ਜੂਠੇ ਫੇਰ। ਰੱਖੀ ਜਾ ਕੇ ਓਸੇ ਢੇਰ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਆਉਨ ਹੋਰ। ਵਰਤਨਗੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਖੋਰ॥
 ਇਤਨਾ ਸੁਣਕੇ ਓਸ ਕਰਾੜ। ਲੀਤੀ ਹਾਂਡੀ ਚੁੱਕ ਉਖਾੜ॥
 ਧੋਇ ਧਾਇ ਕੇ ਅੰਨ ਪਕਾਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਚੁੱਕ ਮਜ਼ੇਰਾਂ ਖਾਇਆ॥
 ਪਿਛੋਂ ਅਪਣੇ ਗੱਢੇ ਲਾਏ। ਛੂਤ ਛਾਤ ਪਰ ਪੋਚੇ ਪਾਏ॥
 ਪਿਛੋਂ ਮੁੰਡਨ ਕੀਤਾ ਚਾਇ। ਪਾਸ ਕਬਰ ਸਰਵਰ ਦੇ ਜਾਇ॥
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਕਬਰੋਂ ਸਾਰੇ। ਦੇਖੋ ਹਿੰਦੂ ਬਣੇ ਨਕਾਰੇ॥੧੫੯॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਦੇਖ ਸਿੰਘ ਇਸ ਹਾਲ ਨੂੰ ਗਰਜਿਆ ਵਾਂਗਰ ਸ਼ੇਰ।
 ਬੋਲਨ ਲੱਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਕੇ ਖੂਬ ਦਲੇਰ॥੧੬੦॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਣੇ ਗੁਵਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਾੜੋ। ਅਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਪੈਜ ਵਿਗਾੜੋ॥
 ਕਿੱਥੇ ਗਈ ਤੁਸਾਡੀ ਗੰਗਾ। ਕਿਆ ਫਲਗੂ ਹੈ ਹੋ ਗਿਆ ਠੰਗਾ॥
 ਹੋਰ ਤੁਸਾਡੇ ਤੀਰਥ ਸਾਰੇ। ਹਰ ਗਏ ਬਲ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ॥
 ਫਿਰ ਜੋ ਇਤਨੇ ਠਾਕਰੁ ਦੁਆਰੇ। ਵਹਿ ਗਏ ਮੂਲ ਨ ਤੁਸਾਂ ਚਿਤਾਰੇ॥
 ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਪਰੋਹਤ ਪਾਂਦੇ। ਪਾਉਣ ਸ਼ੈਰ ਨ ਤੁਮਰੇ ਭਾਂਡੇ॥
 ਦਸੋ ਤੁਸਾਂ ਧਰਮ ਕਿਉਂ ਹਾਰਾ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਤੁੱਧ ਵਿਸਾਰਾ॥੧੬੧॥

ਲੰਮੇ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨੀਏਂ

ਦੋਹਿਰਾ

ਸਾਈਂ ਜੀਵੇਂ ਤੁੱਧ ਜੋ ਅਸਾਂ ਸੁਣਾਈ ਬਾਤ॥

ਸੱਚੀ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਧਰਮ ਅਸਾਡਾ ਜਾਤ॥ ੧੬੨॥

ਚੌਪਈ

ਪਰ ਕਿਆ ਕਰੀਏ ਗੀਤ ਅਸਾਡੀ। ਜੁਲੀ ਆਵੰਦੀ ਏਹਾ ਡਾਡੀ॥
 ਹਿੰਦੂ ਜਿਤਨੇ ਅਸਾਂ ਕਰਾੜ। ਸੁੱਖ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦੀ ਚਾੜ੍ਹ॥
 ਰਸਮ ਅਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ। ਏਹੋ ਕਹਿਣ ਪਰੋਹਤ ਘਰਦੇ॥
 ਸੋ ਭੀ ਸਾਨੂੰ ਨਾਹਿ ਹਟਾਂਦੇ। ਸਗੋਂ ਵਲ ਵਲ ਏਥੇ ਲਿਆਂਦੇ॥
 ਪਰ ਮਨ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਇਹ ਚਾਹੇ। ਲਹਿ ਜਾਵਨ ਇਹ ਗਲ ਤੇ ਫਾਹੇ॥
 ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੈਗਾ ਚਾਉ। ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸ ਉਪਾਉ॥
 ਜਿਸਤੇ ਅੱਗੇ ਰਸਮ ਹਟਾਈਏ। ਏਥੇ ਮੁੜਕੇ ਫੇਰ ਨ ਆਈਏ॥ ੧੬੩॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਹਿੰਦੂ ਰਹਿਕੇ ਪੀਰ ਦੀ ਚੁੱਕੇ ਅਲਖ ਨਾ ਮੂਲ॥
 ਤਾਂ ਤੇ ਕੱਚੇ ਧਰਮ ਪਰ ਨਿਸਚਾ ਕਰੋ ਨ ਭੂਲ॥ ੧੬੪॥

ਚੌਪਈ

ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋ ਹੀ ਇਹ ਆਖਨ। ਕੱਚਾ ਧਾਗਾ ਹਿੰਦੂ ਭਾਖਨ॥
 ਫਿਰ ਇਹ ਕੀਕੁਰ ਤੁੱਧ ਛਡਾਉਣ, ਜੋ ਐਥੇ ਆ ਸਿਰ ਮੁੰਡਵਾਉਣ॥
 ਲੈ ਹੁਣ ਸੁਣੋ ਮਨ ਲਾਇ। ਗਲ ਤੇ ਲਾਹਾਂ ਪੀਰ ਬਲਾਇ॥
 ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਨ ਐਥੇ ਆਓ। ਨਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੁੰਡਵਾਓ॥
 ਪਹਿਲੇ ਅਪਣੀ ਜੋ ਸੰਤਾਨ। ਸਿੰਘ ਸਜਾਓ ਤੁਰਤ ਮਹਾਨ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੁੰਡਨ ਜੰਝੂ ਦੋਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਸਾਰ ਡਬੋਏ॥
 ਫਿਰ ਕਿਸ ਕੰਮ ਨਿਗਾਹੇ ਜਾਣਾ। ਠੂਠਿਆਂ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਖਾਣਾ॥
 ਛੱਡ ਹਲਾਲੀ ਝਟਕਾ ਖਾਓ। ਕਰਦਾਂ ਕੱਛ ਕੜੇ ਪਹਿਰਾਓ॥
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੁਣਕੇ ਬਾਣੀ। ਛੱਡੋ ਪੂਜਾ ਮੜੀ ਮਸਾਣੀ॥
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤਿਹ ਗਜਾਓ। ਮੁੜਕੇ ਪੀਰ ਨ ਦੇਖਣ ਆਓ॥
 ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰਸੋ ਕਾਰ। ਪੀਰ ਜਾਇਗਾ ਕੋਸ ਹਜਾਰ॥

ਹੋ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਪੂਰੇ । ਗਰਜੇ ਰਣ ਮਹਿ ਹੋ ਕਰ ਸੂਰੇ॥
ਆਪੇ ਸਰਵਰ ਹੋਸੀ ਦੂਰ। ਮੁੜ ਨਾ ਆਉ ਤੁੱਧ ਹਜ਼ੂਰ॥ ੧੬੫॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਰਸਤਾ ਅਤਿ ਸੁਖ ਦਾਇ॥
ਸਭ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੱਚ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨ ਕਾਇ॥ ੧੬੬॥

ਚੌਪਈ

ਹੁਣ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਓ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਛਕਾਓ॥
ਜਿਸਤੇ ਧਰਮ ਖਾਲਸਾ ਧਰੀਏ। ਇਸ ਮੀਏਂ ਤੇ ਮੂਲ ਨ ਡਰੀਏ॥
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਨ ਕੋਈ। ਕਿੱਕਰ ਇਸਦੀ ਮੰਨਤ ਹੋਈ॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕਿਆ ਏਸ ਦਿਖਾਈ। ਜਿਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖਲਕਤ ਆਈ॥
ਜੇ ਕੁਛ ਇਸ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਯਾਦ। ਦੇਇ ਸੁਣਾਇ ਮਨ ਫਰਯਾਦ॥
ਇਤਨੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ। ਬੋਲਿਆ ਦੇ ਕੇ ਉਨ ਕੋ ਆਦਰ॥ ੧੬੭॥

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਮੈਂ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਦੱਸਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜੇਹਾ ਹਾਲ।
ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣ ਲੈਣਾ ਦਿਲ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ॥ ੧੬੮॥

ਦਵੇਯਾ

ਜੈਨੁੱਲਦੀਨ ਮਰਦ ਇੱਕ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਪਛਾਨੋਂ ਭਾਈ॥
ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣੇ ਦੀ ਜੋ ਜਾਗ੍ਹਾ ਸੀ ਗੜ੍ਹ ਕੋਟ ਠਰਾਈ॥
ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਲਤਾਨੋਂ ਜੋ ਹੈ ਵਸਦੀ ਨਗਰੀ॥
ਓਥੇ ਓਹ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਮੀਆਂ ਆਖੇ ਖਲਕਤ ਸਗਰੀ॥ ੧੬੯॥
ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਜੋ ਭੇਡਾਂ ਚਾਰਣ ਜਾਂਦਾ॥
ਪਰ ਮਤਰੇਆਂ ਪਾਈਆਂ ਨੂੰ ਓਹ ਨਾ ਸੀ ਮੂਲ ਸੁਖਾਂਦਾ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਨਿੱਤ ਲੜਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਫੇਰ ਜ਼ਿਮੀਂ ਚਾ ਵੰਡੀ॥

ਹੋਇ ਵੱਖਰੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਏ ਨ ਭੰਡੀ॥ ੧੭੦॥
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਹ ਤੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਲੰਮੇਂ ਜਾਕੇ ਮੋਇਆ॥
 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੜ ਪੀਰ ਬਣਾਇਆ ਲਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਇਆ।
 ਏਹੋ ਗੱਲ ਏਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚਾਈ॥
 ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਿਆ ਦਾਨੀ ਜੱਟੀ* ਉਸ ਥੋਂ ਬੱਚਾ ਜਾਈ॥ ੧੭੧॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਮਾਰ ਗਪੌੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ॥
 ਅਕਲੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਗੰਢੇਂ ਪੂਰੇ ਕਾਬੂ ਚੁੱਕ ਕਰਾਇਆ॥
 ਪੀਰ ਪੀਰ ਕਹਿ ਭੜਥੂ ਪਾਉਣ ਘਰ ਨੂੰ ਚਾਇ ਲੁਟਾਉਣ॥
 ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖੋ ਉਤ ਭੁਲਾਉਣ॥ ੧੭੨॥

ਸੁਲਤਾਨੀਆਂ

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸਮਝਿਆ ਲੱਥਾ ਸਾਡਾ ਚਾਉ।
 ਹੁਣ ਉਸਤੇ ਬਚ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੁੱਝ ਬਤਾਉ॥ ੧੭੩॥

ਚੌਪਈ

ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜੇਹਾ ਦੱਸ ਜਿਸਤੇ ਸਰਵਰ ਜਾਵੇ ਨੱਸ॥
 ਸਰਨ ਓਸ ਦੀ ਪੈਣੇ ਨਾਲ। ਗਲੇ ਨ ਸਰਵਰ ਦੀ ਕੁਝ ਦਾਲ॥
 ਸਾਨੂੰ ਭਰਮ ਅਜੇ ਹੈ ਭਾਰਾ। ਜੋ ਸਰਵਰ ਤੇ ਕਰੇ ਕਿਨਾਰਾ॥
 ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਦੱਬੇ ਆਇ। ਵਾਗੂੰ ਸ਼ੇਰ ਲਏ ਮਤ ਖਾਇ॥
 ਫਿਰ ਉਸ ਤੇ ਚਾ ਕਉਨ ਛੁੜਾਉ। ਸਰਵਰ ਮੁਸਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬਠਾਉ॥
 ਤਾਂਤੇ ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਸਮਝਾਓ। ਚੰਗੇ ਰਸਤੇ ਕਿਸੇ ਲਗਾਓ॥
 ਉਸਤੇ ਡਾਢਾ ਕੋਈ ਬਬਤਾ ਕੇ। ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਓ ਰਸਤੇ ਪਾ ਕੇ॥ ੧੭੪॥

* ਇਸ ਦਾਨੀ ਜੱਟ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ ਪੜ ਸਰਵਰ ਨੂੰ
 ਮੰਨਣਾ ਛੱਡਕੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਗੱਲ ਹੈ ਕੁਝ ਨ ਲਗਦਾ ਮੁੱਲ।

ਦੱਸਾਂ ਜੋਧਾ ਇੱਕ ਮੈਂ ਜਿਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨ ਤੁੱਲ॥੧੭੫॥

ਦਵੈਯਾ

ਸਾਗੀ ਗਲੋਂ ਜਿਸ ਦਾ ਜਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰਤਾਪ ਸਵਾਇਆ॥

ਚਿੜੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਹੱਥੀਂ ਜਿਸਨੇ ਫੜਕੇ ਬਾਜ਼ ਤੁੜਾਇਆ॥

ਤੇਗ ਪਕੜ ਜਿਨ ਜੁਲਮ ਧਰਾ ਤੇ ਮੇਟ ਸੁਖੀ ਜਗ ਕੀਆ॥

ਭੁਜ ਬਲ ਦੀ ਤਰਸੂਲ ਮਾਰ ਜਿਨ ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੀਆ॥੧੭੬॥

ਦਸਵਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਸੱਚਾ॥

ਜਿਸਦੇ ਅਗੇ ਠਹਿਰ ਨ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਸਰਵਰ ਕੱਚਾ॥

ਉਸਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪਵੇ ਡਰ ਖੋ ਕੇ ਬਣੇ ਸਿੰਘ ਵਡ ਸੂਰੇ॥

ਫਿਰ ਸੁਲਤਾਨ ਤੁਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ ਦੂਰੇ॥ ੧੭੭॥

ਹੁਣ ਮੈਂ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਸੁਣਾਵਾਂ॥

ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੌਫ ਉਠਾਵਾਂ॥

ਪਹਿਲੇ ਉਸਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਹੈ ਭਾਰੀ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ॥

ਛਕਦੇ ਸਾਰ ਜਿਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜੱਥਾ॥ ੧੭੮॥

ਜਿਸਦੇ ਪੀਤੇ ਕਾਇਰ ਭੀ ਜਗ ਸੂਰਬੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ॥

ਜਿਥੇ ਜਾਵੇ ਨਾਲ ਤੇਗ ਦੇ ਤੁਰਤ ਫਤਿਹ ਹੈ ਪਾਂਦਾ॥

ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਜਾਇ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਫਤਿਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਈ॥

ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਕੰਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨੇ ਚਾਇ ਕੰਬਾਈ॥ ੧੭੯॥

ਮਿਸਰ ਜਾਇ ਜਿਨ ਸਰ ਹੈ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਚਤਰਾਲੀ ਲੜਾਈ॥

ਮਾਰ ਮਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਈ ਵਡਾਈ॥

ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਇਹ ਅੱਗੇ ਧਰ ਲੈਂਦਾ॥

ਭੁੱਖ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਬਲ ਜੰਮੇ ਮ੍ਰਿਗਾਂ ਉਪਰ ਪੈਂਦਾ॥ ੨॥

ਫਿਰ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਧ ਸੁਣਾਵਾਂ ਪਿਆਰੇ॥
 ਛਕਦੇ ਸਾਰ ਬਨਣ ਸਭ ਭਾਈ ਪਿਛਲੀ ਜਾਤ ਵਿਸਾਰੇ॥
 ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਹੋਇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਪੁੱਤ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੁਰਾ॥
 ਮੜੀ ਮਸਾਣੀ ਗੁੱਗਾ ਮੀਰਾਂ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਕਰ ਚੁਰਾ॥ ੧੮੧॥
 ਰੰਕੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਇੱਕ ਲਹੇਮ ਦੇ ਮਾਹੀਂ॥
 ਇਤਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾਹੀਂ॥
 ਫਿਰ ਕਲਗੀਧਰ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤੇ ਇਸ ਜਗ ਪਰਉਪਕਾਰੇ॥
 ਸੋ ਭੀ ਸੁਣੋ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਕੈਸੇ ਪਕੜ ਉਭਾਰੇ॥ ੧੮੨॥
 ਭੂਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਲਗੀਧਰ ਨੇ ਕੀਤੇ॥
 ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਭੂਪ ਭਏ ਧਰ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਪੀਤੇ॥
 ਵਡੇ ਵਡੇ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਰਾਮ ਗੜੀ ਦੇ ਵਾਲੀ॥
 ਹੋਇ ਗਏ ਲੈ ਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚਾਇ ਜੰਗੀਰ ਸੰਭਾਲੀ॥ ੧੮੩॥
 ਨਾਈ ਛੀਥੇ ਮਹਿਰੇ ਭੀ ਛਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ॥
 ਸੋ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਜਗ ਵਿੱਚ ਵਡੇ ਮਹਾਤਬ ਪਾਏ॥
 ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਤ ਰਹੀ ਇੱਕ ਵੱਲੇ ਚੂਹੜੇ ਤੇ ਚਮਿਆਰਾਂ॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕਰ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦਾ ਗਿਣੇ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰਾਂ॥ ੧੮੪॥
 ਫਿਰ ਕਹੁ ਇਸ ਤੇ ਵਧ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕਿਆ ਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸਾਂ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਮੈਂ ਸੁਲਤਾਨੋਂ ਫੜ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਏਧਰ ਖੱਸਾਂ॥
 ਸੇਵਾਦਾਰ ਪੀਰ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਕੂੜੇ ਦਾ ਫਿਰ ਕੂੜਾ॥
 ਹੁੱਕਾ ਪੀ ਕੇ ਮੂੰਹ ਮੁਨਾਵੇਂ ਸਿਰ ਪਰ ਪਾ ਕੇ ਧੂੜਾ॥ ੧੮੫॥
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣੇ ਬੁੱਝੇ ਅਰ ਨਾ ਮੰਨੇ ਕੋਈ॥
 ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਜਗਾ ਉਨ੍ਹ ਕੀ ਇੱਜਤ ਹੋਈ॥
 ਫਿਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਮ ਹੋ ਕਰਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣੋਂ ਡਰਦੇ॥
 ਤੁਰਕ ਪੀਰ ਦੀ ਖਾਇ ਸ਼ੀਰਨੀ ਪਾਪੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰਦੇ॥ ੧੮੬॥
 ਹੁਣ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਰ ਸੁਣਾਵਾਂ ਭਾਈ॥
 ਦੇਖੋ ਜਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਇ ਜਿਨ ਕੇ ਹੀ ਧੂਮ ਮਚਾਈ॥

ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਤੇਗ ਕਰ ਲੈਕੇ ਐਸੇ ਜੰਗ ਕਰਾਏ॥
 ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਦਲ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ॥੧੮੭॥
 ਸਵਾ ਸਵਾ ਮਣ ਤਦੋਂ ਜਨੇਉ ਫੜਕੇ ਤੁਰਕ ਉਤਾਰਨ॥
 ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਅਨਾਥਾਂ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਫੜ ਫੜ ਐਵੇਂ ਮਾਰਨ॥
 ਜਿਸ ਪਰ ਤਰਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਖਾਧਾ ਐਸੀ ਤੇਗ ਉਠਾਈ॥
 ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਲ ਅੰਦਰ ਪਲਟਾਈ॥ 1੨੨॥
 ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹ ਮੜੀ ਮਸਾਣੀ ਗੁੱਗਾ ਭੈਰੋਂ ਪੱਥਰ ਪੂਜਾ॥
 ਸਭੇ ਹਟਾਇ ਕਿਹਾ ਬਿਨ ਕਰਤੇ ਹੋਰ ਨ ਪੂਜੇ ਦੂਜਾ॥
 ਸਰਵਰ ਦਾ ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਲੇਵੇ ਫਤਿਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਹਿਕੇ॥
 ਗਜੇ ਜੈਕਾਰਾ ਜਿਸ ਜਾਗਾ ਪਰ ਪੀਰ ਕਰੂ ਕੀ ਰਹਿਕੇ॥ ੧੮੮॥
 ਫਿਰ ਜੋ ਬਚਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖੇ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ॥
 ਸੋ ਭੀ ਇੱਕ ਦੋਇ ਮੈਂ ਕਹਿਕੇ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਪਿਆਰੇ॥
 ਇਹ ਸਰਹੰਦ ਰਲੂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੇ ਨੀਵਾਂ ਚਾਇ ਪੁਟੇਸੀ॥
 ਸੋ ਹੁਣ ਜਾਕੇ ਦੇਖ ਸਾਮ੍ਹਨੇ ਇੱਟਾਂ ਦੇਸ ਬਿਦੇਸੀ॥ ੧੮੯॥
 ਨੀਵਾਂ ਪੁੱਟ ਦੇਖ ਸਰਹੰਦੋਂ ਬਚਨ ਭਯਾ ਗੁਰ ਪੂਰਾ
 ਸਾਰੇ ਆਖਨ ਰੱਤੀ ਭੀ ਨਾ ਰਹਿਆ ਕੁੱਝ ਅਧੂਰਾ॥
 ਫਿਰ ਮਲੇਰੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਗੱਦੀ ਹਰੀ ਅੱਜ ਤਕ ਆਈ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਠਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਿਆ ਬਚਾਈ॥ ੧੯੦॥
 ਫੇਰ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੀ ਵਗੇਗਾ ਪਾਣੀ॥
 ਕਣਕ ਅੰਬ ਇਸ ਜਾਗਾ ਹੋਸਣ ਇਹ ਗੁਰ ਮੁਖੋਂ ਬਖਾਣੀ॥
 ਸੋ ਹੁਣ ਜਾਕੇ ਦੇਖ ਨਹਿਰ ਨੇ ਕੈਸੀ ਛਹਿਬਰ ਲਾਈ॥
 ਜਿੱਥੇ ਮੋਠ ਬਾਜਰੀ ਹੁੰਦੀ ਓਥੇ ਕਣਕ ਜਮਾਈ॥ ੧੯੧॥
 ਕਿਆ ਇਹ ਸੁਣੇ ਨਹੀਂ ਤੈਂ ਦੇਖੇ ਜੋ ਮੈਂ ਭਾਖ ਸੁਣਾਏ ॥
 ਫਿਰ ਤੁਮ ਲੋਗ ਹੋਇ ਮਤ ਹੀਨੇ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਭਟਕਾਏ॥
 ਛਕੋ ਸਭੇ ਮਿਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰ ਦਾ ਅਮਰ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਓ॥
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਨੋਂ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਓ॥ ੧੯੨॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਣਕੇ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੜ ਸਰਵਰ ਦਾ ਫੋੜ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣੇ ਨੂੰ ਪੜੇ ਸਭ ਹਥ ਗੁਰੂ ਪੈ ਜੋੜ॥ ੧੯੪॥
 ਬਣੇ ਭੁਝੰਗੀ ਸਿੰਘ ਸਭ ਤਜ ਮੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨ॥
 ਛੱਡ ਨਗਾਰੇ ਜਾਵਨਾ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਨ॥ ੧੯੫॥
 ਮੁੜਕੇ ਫਿਰ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਮੁੱਖ॥
 ਦਿੱਤ ਹਰੀ ਘਰ ਮੈਂ ਰਹੀ ਸਦ ਹੀ ਤਿਨਕੇ ਸੁੱਖ॥ ੧੯੬॥

ਸਵੇਯਾ

ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਿ ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਸਭ ਪੀਰ ਪਕੰਬਰ ਭਾਗਤ ਐਸੇ॥
 ਸਿੰਘ ਕੇ ਬੋਲ ਸੁਣੇ ਮ੍ਰਿਗਾਵਲ ਭਾਜਤ ਹੈ ਬਨ ਭੀਤਰ ਜੈਸੇ॥
 ਜਿਨ ਓਟ ਗਹੀ ਦਸਮੇਂ ਗੁਰ ਕੀ ਡਰ ਔਰ ਰਹੇ ਤਿਨਕੇ ਮਨ ਕੈਸੇ॥
 ਕਵਿ ਦਿੱਤ ਹਰੀ ਮਨ ਭਾਵਨ ਸੇ ਨਰ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਸੀਘਰ ਠੈਸੇ॥ ੧੯੭॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ

ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ ਸਮਾਪਤੰ

